missæ pro. [illegible]

DE ILLVS=TRIBVS ECCLESIAE SCRIPTORIBVS,

Authores præcipui veteres:

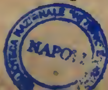
I. *D. Hieronymus Stridonensis presb.*
II. *Gennadius Massiliensis presbyter.*
III. *Isidorus Hispalensis Episcopus.*
IIII. *Honorius Augustodunensis presbyter.*
V. *Sigebertus Gemblacensis monachus.*
VI. *Henricus de Gandauo, Archidiaconus Tornacensis:*

Partim antea excusi, partim nunc demum in lucem editi, omnes autem in congruum ordinem redacti, & perpetua Chronologia illustrati, & veterum codicum, tum excusorum, tum manuscriptorum collatione ab infinitis mendis repurgati, & annotationibus haudquaquã pœnitendis commendati:

OPERA
Suffridi Petri Leouardiensis Frisij, V. I. L.

COLONIAE
Apud Maternum Cholinum.
cIↃ. IↃ. LXXX.
Cum gratia & Priuilegio Cæsareæ Maiestatis.

REVEREN-
DO ET VENERABILI IN CHRISTO PATRI, AC

Domino, Dom. Godefrido VVerdenensi, ad S. Panthaleonem in hac alma vrbe Abbati Dignissimo, Domino ac Patrono suo plurimum colendo,

S. P. D.

VM ADVERSVS FRAGIgilitatem humanæ memoriæ nullũ sit repertum præsentius remediũ Reuerende Pater Abbas, quã scribendi vsus, quo verba, quæ apud Poëtam ob caducam ipsorum celeritatem alata dicuntur, velut accisis pẽnis ad maturam studiosorum contemplationem cicurantur, tum sanè nullum Scriptorum genus est, cui plus gratiæ, plus venerationis debeatur, quàm ei, cui id curæ fuit, vt perpetuos quosdam Catalogos authorum texeret, ex quibus posteritati cõstare posset, quis, qua de re, quid, quo quo tempore conscripsisset. Primum enim id

extra controuerſiam eſt, multos inſignes Scriptores cum ſummo Reipub. detrimento fuiſſe interituros, qui tineis ac blattis pabulo futuri erant, niſi iſti nomēclatores indicib⁹ ſuis ad inueſtiganda eorum opera ſtudioſos excitaſſent. Deinde cùm diuerſis temporibus, diuerſis nationibus, populis, ſectis, perſonis diuerſa ſtudia fuerint, vtique nos in ſumma horum omnium ignorātia verſaremur, niſi ex ipſorum Catalogis certiores fieremus: Ex quo conſequitur, hoc Scriptorum genus non modo plurimis authoribus æternitatem, ſed & artium candidatis inter ipſos authores delectum præſtare, vt ſui ſtudij quiſque ducem pro arbitrio deligat, quem ſibi putat eſſe commodiſſimum: Qua quidem in re, quātum vtilitatis, quantum delectationis ad omnes ac ſingulos publicè priuatimque perueniat, non eſt opus in præſentia multis explicare, cùm hic locus à viris aliquot eruditiſſimis iam olim copiosè atq; ornatè tractatus ſit: Nulla certè voluptas præſentior capi poteſt, quàm velut in clariſſimo quodā

ſpeculo vno intuitu videre in tãta hominum multitudine ac varietate, qui conatus omnium ac ſingulorum toto æuo vbique terrarum hactenus fuerit. Nullus percipi certior poteſt fructus, quàm velut ex ditiſſimo quodam copiæ cornu plena manu depromere, quod præſenti neceſſitati tuæ maximè ex vſu fore putes: Hoc igitur conſiderantes Græci veteres, qui cęteris natiobus humaniorum literarũ cultu præluxerunt, diligentiſſimè huiuſmodi catalogos ad vſum poſteritatis conſcripſerunt. Quorum quidem exemplum poſtea & Eccleſiaſtici aliquot Doctores ęmulati, eorum ſcriptorum indices peculiares contexuerunt, quos Chriſtianos fuiſſe, & Religionẽ Chriſtianam ſcriptis ſuis propagaſſe certũ erat. Quod quidem eorum conſilium in principio naſcentis eccleſiæ perquã ſalutare fuit, cum ethnicorum arrogãtiam efficaciſſimè retunderet, qui doctrinam Eccleſiæ eo nomine maximè contemnebant, quod non à Philoſophis & eruditis, vt ipſi dicebant, ſed ab idiotis & indoctis tradi videretur: Hoc

consilio se de scriptoribus Ecclesiasticis opus suum contexuisse, D. Hieronymus ipse profitetur. Nec dubium est, quin & reliquorum idem fuerit consilium, quorum fuit idem propositum. Quanquam progressu ætatis, qui præcedentiū exempla imitati sunt, eos non tam ijsdem vestigijs, quàm eadem via secuti sint. Nam cum longè lateque iam propagata Christi Religione, cōtentio ista cum Ethnicis nulla esset, etiam eos retulerunt in album suum, si quidem Christiani essent, quorum scriptis externa saltem politia cōformaretur. Cum nec citra horū quidem operam Ecclesiæ tranquillitas rectè conseruari queat: Ad extremum verò extiterunt, qui planè vniuersales indices conscripserunt, à quibus neminem prorsus excluserunt, cuiuscūque tandem Religionis, aut Superstitionis aut sectæ esset, quod non minus malos, vt euitentur, quàm bonos, vt expetantur, indicari oportere crederent. Primus igitur omnium inter Christianos insignis ille doctor Ecclesiæ D. Hieronymus Stridonensis de Illustri-

lustribus Ecclesiæ Scriptoribus eruditissimum conscripsit opus, quo scriptores eos omnes, comprehendit, quos post Christi passionem, annunciato Gentibus Euangelio, ad suam vsque ætatem, hoc est ad annū Domini 410. de Ecclesiastica doctrina scriptis suis aliquid tradidisse compererat. Quod quidem opus Græcis adeò placuit, vt eorum rogatu Sophronius Hieronymi familiaris illud in Græcum sermonem ex Latino mox transtulerit: Hieronymum excepit Gennadius Presbyter Massiliensis, qui eos porro scriptores Ecclesiæ prosecutus est, qui ad ætatem suam, hoc est, ad annum 490. floruerunt, admixtis interim nonnullis ætatis superioris Scriptoribus, quos D. Hieronymus non animaduerterat. Gennadium prosequitur Isidorus Hispalēsis Episcopus, qui cum & ipse paulo altius eos etiā recenseat, qui à superiobus intacti fuerant, ad annum Domini 590. vsque, quo ipse in viuis erat, seriem continuo filo deduxit. Post hos interuallo satis longo subsecutus est Honorius Augustodunēsis Presbyter,

qui Henrico Imperatore Quinto circa annum Christi scilicet 1120. floruit: Is in epitomen, præcedentium trium authorum opera contraxit, paucis quibusdam aliunde adiectis Scriptoribus, qui intermedio tempore floruerant. Eadē fere ætate cum Honorio floruit vir vndequaq; doctissimus, nec minus diligēs, Sigebert⁹ monach⁹ Gemblacēsis ordinis Benedictini: qui continuata serie Gennadium prosecutus (nam nec Isidorum nec Honorium cognouisse videtur) non omissis interim ijs, quos à præcedentibus intactos compererat, ad memoriam suā .i. ad annū vsq; 1110. omnes complexus est, quos ad Ecclesię illustrationem aliquid scripsisse cognouerat. Sigeberto demum successit Henricus de Gandauo, dignitate Archidiaconus Tornacensis, professione Theologus, vir pietate & eruditione incomparabilis, qui ad annū vsq; Domini 1280. Scriptorum Ecclesiasticorum seriem porrò deduxit: Ex his omnibus, sicut etiam ex alijs, si quos præterea vidit, perpetuum Catalogum contexuit, & ab Apostolorum

inde

inde tẽporibus deduxit ad ætatem vsq; suã, Iohannes Tritth. Abbas Spanheimensis, etiã additis, si quos præterea ipse suo marte indagare potuit. Qui quidem quanquam in prologo ipsius operis se in vltimo anno Friderici Tertij Imperatoris, qui in annum Domimini 1493. incidit, finem scribendi fecisse ipse profiteatur: vno tamen anno seriem vlterius prorogauit, neque paucos adiecit superioribus, quos anno 1494. floruisse commemorat, quo & ipsum opus typis est excusum. Hoc opus Tritthemij in Gallijs cum postea recuderetur, appendice auctum fuit, tacito authoris nomine, qui seriẽ continuauit ad annum vsque 1512. Ad extremum secunda Appendice eundem Tritthemium adauxit Balthasar Verlinus Colmariensis, recuso opere typis Quentelianis, Coloniȩ anno 1546. Sed diuersa methodo vsus, Chronologiæ seriem, quæ hactenus continuata fuerat, reliqt, & Scriptores, quos magno suo studio cõgessit, ordine alphabetico recensuit, quem nos proinde in ordinem redigimus, vt infrà dicemus la-

tius. Non ignoramus autem à temporibus inde Apoſtolorum hactenus fuiſſe plures, & eſſe etiã hodie, qui de illuſtribus Scriptoribus hiſtorias condiderunt: Sed quoniam illi extra complexum huius operis ſunt, ad præſens hoc inſtitutum noſtrum nihil pertinent: Nos enim cum illorum opera, ex quibus Tritthemius opus hoc ſuum congeſſit, hac editione ipſi Tritthemio præmittenda cenſuiſſemus, de his in præſenti nobis peculiariter dicendum arbitrati ſumus: Quocirca ne quis fortè putet, ſuperuacaneam eſſe hanc operam noſtram, quam in edendis his authoribus collocam⁹, quorum ſcripta compendio nobis ob oculos poſuit vnus Tritthemius, paucis conſilij noſtri rationem reddere operæpretium videtur: Primum enim cùm hoc ſcriptorum genus etiam per ſe ac ſeparatim expetendum ſit, multo gratius idē fore credidimus, vbi coniunctim legi poterit, interpoſito iudicio, quid à diuerſis authoribus in conſimili argumento præſtitum ſit: Deinde cùm nõnulla inter hæc ſint, quæ typis excuſa

nun-

nunquam extiterunt, videmur editionem nouam auctario recenti studiosis non ineptè commendare. Præterea cum nemo sanus riuulos quantumuis limpidos ac dulces tantopere probet, quin ex ipsis fontibus haurire malit, quo sitim sedet, putamus neminem fore, qui nos istos authores, ex quibus Tritthemius sua comportauit, temerè vna cum ipso Tritthemio edere dicturus sit, modo consideret, quã multa apud illos reliqua sint, quorum Trithemius mentionem nullam fecit, qui nihil fere ab illis mutuatus est, præter Catalogum librorum: Vitas authorum, in quibus non contemnẽda portio est historiæ, vt plurimum intactas prætermittit. Adhęc cum in hoc genere historiæ præcipuum habeat momẽtum certitudo temporis, quo scriptorum ætates discernantur, nihil commodius fieri potuit, ad perpetuã Chronologię seriem exactè cognoscẽdam, quàm si omnes vno eodemque volumine compræhensi, singuli tamen ordine suo dispositi edantur, quotquot in eandem historiæ classem vicissim

ſucceſſerunt. Ad extremum, cum librariorum incuria multa tum in Tritthemio, tum in cæteris illis authorib' deprauata ſint, quorum facta emēdatio certius depræhendi non poteſt, quàm ex mutua authorum in locis affectis collatione, nos hac ipſa de cauſſa eos coniungendos eſſe exiſtimauimus, vt emendationum noſtrarum, quas in his præſidio manuſcriptorum exemplarium præſtitimus, ratio commodius percipi queat. Cum igitur his de cauſis hanc editionem Reipub. literariæ vtilem futuram iudicaſſem, dedi operam, quantum in me fuit, non ſolum, vt quàm emēdatiſſima, ſed etiam vt quàm pleniſſima in lucem perueniret: Primum itaque ſex authores, Hieronymū ſcilicet, Gennadium, Iſidorū, Honorium, Sigebertum, & Hēricum, eo ordine, quo eos ſcripſiſſe ſupra declarauimus, Tritthemio præmiſimus. Eo quidem pacto, vt in Hieronymo nihil ediderimus, niſi quod ipſius eſt: Nam ea, quæ Sophronius Græca ſua verſione Hieronymi Catalogo addidit, & Eraſmus Roterodamus in Latinum

num transtulit, nos consulto non admisimus, cum ad Scriptores Ecclesiasticos nihil pertineant, & nec in manuscriptis codicibus Hieronymianis, nec etiam in separatis huius operis editionibus vsquam reperiantur, & ex editione Erasmiana depromi à quouis possint. Porro autem cōtinuam etiam toto opere Chronologiam ad marginem adiecimus, qua omnium ac singulorum scriptorum ætates liquido cognosci queant: Præterea cum in tota Chronologiæ serie multa perturbata, in authorum nominib9 multa peruersa, in omni historia multa deprauata fuerunt, equidem hæc omnia ac singula quoad potui, in integrum restitui, adiectis præsenti loco emendationū mearum rationib. Quorum quidē omnium iudiciū, quo certius iniri facta collatione posset, eademque pluribus locis inculcare necesse non esset, sub notis Chronologiæ ad marginem adiunctis, in superioribus istis authoribus, præterquam in Honorio, nomen Tritth. cuique scriptori subiecimus, si quidem apud illum extet, in

Trit-

Tritthemio viciſſim ijſdem notis caput ſubiecimus, quo apud quenquam ſuperiorum authorum de ſcriptore preſenti tractatur: In Honorio aũt, qui nõ ſua, ſed aliena ꝓfert, in altero margine Chronologiam, in altero numeros capitum expreſſimus, quibus apud ſuperiores iſtos præſens quiſque Scriptor explicatur. Ideoq; ſi cui apud hunc numerus huiuſmodi appoſitus non reperiatur, intelligi volumus, eũ Scriptorem etiam apud ſuperiores iſtos authores non extare; vſi porrò ſumus ad ætatem Scriptorum liquidandam ac reſtituẽdam, vbi perturbatam depræhendimus, non ſolum publicis Chronologis, & hiſtoricis exactis, ſed & aliorum, & noſtra quoque obſeruatione, diuturna ac diligenti: In cæteris vſi ſumus tum excuſorum veterum, tum etiã manuſcriptorum exẽplarium collatione, prætcrquã in Sigeberto, & Henrico, qui an hactenus vnquàm excuſi fuerint, prorſus ignoramus: Nobis certè non niſi manuſcripta horum opera videre contigit. Habuimus autẽ manuſcripta exemplaria ſex, inter quæ

duo

duo erant, in quibus omnes isti authores habebātur (excepto Honorio) quos Tritthemio præmittendos dicimus. Horum alterum nobis vtendum dedit eruditissimus, idemque pientissimus vir ac Dominus, Fr. Heribertus Vieen, Regularium domus ad S. Martinum Louanij Supprior dignissimus: Alterū nobis impartiuit eiusdem ordinis Supprior ad S. Mariam Viridis Vallis in Sylua Zonia, vir illo nec eruditione, nec pietate inferior Do. Fr. Iohānes Faber. Tertiū nobis pro veteri in nos, pro perpetua in omnes literatos beneuolentia sua suppeditauit, vir nō minus pius quàm eruditus Dominus Fr. Ludouicus Sonbecus, Supprior cōuentus Gemblacensis: Qui quidem vt in Conuentu suo tum conseruandæ Bibliothecæ, tum erudiendæ iuuentuti, summo cum Reipublicæ fructu per multos annos præfuit, ita ne nunc quidem cessat literas promouere, quacunque occasione potest, etiamsi grauioribus curis & occupationibus professessionis suæ districtus sit. Erant autem in hoc manuscripto codice Gemblacensi,

censi, Hieronymus, Gennadius & Sigebertus, quorum duo, Hieronymus scilicet ac Sigebertus admodum emendatè descripti erant, medius ille Gennadius non item. Quartum codicem, in quo Sigeberti tantum Catologus erat, nobis impartiuit venerabilis in Christo Pater ac Dominus Fr. Leuinus Mulderus, Affliginiensis Conuentus Prior dignissimus, qui, vt ipse literatissimus ac pientissimus est, ita etiam conatus eorum libentissimè promouet, qui literis ac pietati operam nauant. Quintum nobis impartiuit integerrimus vir, & ex sorore mihi nepos charissimus p.m. M. Taco Tiara Leouardiēsis: Ex quo codice & alia quędam haud pœnitenda didicimus, & sexti operis authorem esse accepimus Henricum de Gandauo, cum in reliquis codicib⁹ authoris nomen hic omissum sit. Sextum habuimus ex Bibliotheca venerabilis Monasterij Sigebergensis, in quo erāt satis castigatè descripti Hieronymus, Gennadius & Isidorus: cuius quidem codicis tanta fuit cum Gemblacensi similitudo, vt eadem manu, qua ille

ille, descriptus videri potuerit: Porrò autem in Hieronymo etiam separatim mihi clarissimus, eruditissimusq; vir Dom. Pater Iohannes Vlmimerius Louaniensis impartiuit textum excusum, quem aliquot manuscriptorum codicum maximè Hildesheimensium collatione notis adiectis emēdarat vir vndequaque doctissimus, Dominus Martinus Lypsius, Martinianæ domus apud Louanium quondam Prior dignissimus, qui dum in viuis fuit, vt alia multa promouēdis literis ipse edidit, ita in opera Hieronymi, & aliorum Ecclesiasticorum doctorum eruditè cōmentatus est. Cui & nos proinde sua, bona vbique fide rependimus, vt meritis eius gratia non deesset: Præter hęc autem neque versionem Sophronij, neque annotationes Erasmi ad huius operis emendationem faciendam prętermisimus, vt quantum in nobis esset, integritati suæ ipsum restitueremus. In cæteris porrò operibus hisce, quæ antea excusa fuerunt, præter manuscripta exemplaria illa, de quibus diximus, etiam diuersarum editionū

collatione insuper vsi sumus: Quantum igitur consecuti simus, eorum erit iudicium, quibus conatus nostri desudarũt. nos certè labori nulli pepercimus: Cum autem huiusmodi indices nõ modò ad cognitionem authorũ, sed etiam ad inuestigationẽ librorũ vtentibus inseruire debeãt, quo magis cõmodaremus lectori studioso, nõ grauati sumus, quantum quidem in nobis fuit, in singulis etiam authoribus declarare, vbi nam eorum opera vel typis excusa sint, vel manuscripta adseruẽtur, vt comparari possint: Quo quidem consilio dum omnes Bibliothecas lustro, omnium Bibliothecarum indices excutio, omnium nundinarum Catalogos euoluo, nihilo segnius quàm supradicti illi, studio meo adfuerunt grauissimi Theologi Dn. M. N. Augustinus Hunæus, ac Dominus M. N. Iohannes Molanus, & celeberrimus V. I. consultus, Dominus Doctor Ioannes Vvamesius. Qui omnes ac singuli, vt in sua quisq; ꝓfessione vniuersitatem Louaniensem summo cum Ecclesiæ Catholicæ atq; Reipub.

pub. profectu per multos iam annos indefatigabili industria tum publicè, tum priuatim illustrarunt, ita & hoc institutum nostrum suppellectili necessaria libenter adiuuarunt. Cum autem ijdem scriptores omnes, qui apud priores istos sex authores extant, apud Tritthemium etiam reperiātur, quod hic diximus de locis adnotandis, vbi eorum opera sint excusa, id non in singulis vicissim, sed in vno Tritthemio tantummodo seorsum præstitimus, ne iterata sæpius eiusdem rei inculcatio tædium Lectori pareret. In hunc enim finem capita authorum ad marginem Tritthemiani operis adnotauimus, vt & huius, & cuiuslibet alterius annotationis nostræ ratio Lectori in promptu esset. At verò ne videamur sine delectu authores omnes æquali bilance ponderare, quò minus studiosi errent, suis locis diligenter indicauimus, quo in numero eorum quisque habendus sit. Vt autem secernat Lector annotationes nostras à contextu authoris, diuerso charactere eas curauimus excudendas; & quod Verlinus

antea fecit, hanc insuper notam † illis præposuimus: Hoc autem opus Trithemianum vnà cum adiunctis à me ita, vti nūc est, iam ante annos aliquot concinnatum fuit, quod & Pontificius ac Regius librorum censor Iohannes Molanus tunc Louanij approbauit, & Catholici Regis per Belgium secretarius Iacobus Blyleuen priuilegio muniuit, & Christophorus Plantinus, Antuerpiæ excudendum recepit. Sed cum Plantino ob insequentem non ita multo post Antuerpianę vrbis direptionem propositum suū exequi difficilè esset, ego & hoc opus, & alia nonnulla ab ipso recepi, editurus alibi, cū primum occasio magis opportuna se obtulisset. Interea temporis igitur, ex quo Louanio relicto, Coloniam concessi, propter alias occupationes min⁹ mihi licuit huiusmodi opportunitates oblatas arripere. Dixi Reueren. Pater Abbas, cur hos Authores vnà cū Trithemio edēdos duxerim, quos & tibi dudū à me sic exhibitos fuisse, nō ignoras: dicā nunc cur eos hac vice à Trithemio seiunctos edam: Nam cum

Trit-

Trithemij posterior appendix alphabeti tantum serie constet, ratus sum authores ea compræhensos, in iustum temporum ordinem esse redigendos, ne continuus Chronologiæ decursus interrumpatur. Deinde, quia post primam Tritthemiani operis editionem elapsis iam penè centum annis, Ecclesiasticorum Scriptorũ numerus haudquaquam exiguus succreuit, etiã hos, in supplementum operis addendos esse puto, vt perpetua quædam Bibliothecæ ratio constet in Ecclesiasticis ad hanc vsque memoriam nostram. In hoc igitur dum sumus, nihil esse putauimus, cur hos authores, multis præsertim bonis viris flagitãtibus, non separatim edendos curem: primum enim, si singuli seorsum exoptãtur, cur non etiam expetantur coniuncti? Deinde, cum multa in his à nobis diligẽti studio adnotata sint, nõ diutius his fraudandi videbãtur, quorum studijs ea prodesse poterant. Cum itaque huius auctarij ratione edendi Tritthemij non propositum, sed consilium tantummodo mutauerim, quo certiores

ſint de voluntate mea Hiſtoriarum ſtudioſi, in arrabonem huius promiſſi mei non modo hos ipſos ſex authores Tritthemio ſic aptatos, vt ſuprà dixi, nunc ſeparatim edo, ſed etiam cõmunem hanc præfationem nõ minus Tritthemio, quàm ipſis deſtinatam, adiungo. Ad hoc igitur inſtitutum meum, quoniam Typographus idoneus operam ſuam offert, & amici editionem flagitant, nihil aliud reſtare mihi putaui iam amplius, quàm vt idoneum Patronum quæram, cuius tutelæ hoc opꝰ dignè committã: Qua quidem in deliberatione dum verſor, Reuerende Pater Abbas, tu mihi cum primis occurriſti, in cuius patrocinio iuſtis de cauſis acquieſcam. Nam ſanè vt hactenus in omnibus alijs operibꝰ meis, quæ multa edidi, id ſtudioſè egi, vt eorum nominibus ea inſcriberem, qui de his iudicare ipſi poſſent, ita etiam in hoc mihi faciendum duxi: De tua autem ſingulari eruditione, quo minus dubitem, non tam priuatorum amicorum teſtimonijs, quam publica fama rebus ipſis apud omnes

bonos constabilita factum est. Vtpotè cum ab ineunte statim ætate, literis te tum humanis, tum diuinis imbuendum dederis, nec in proposito destiteris, antequam ad vtriusque studij fastigium conscendisses. Cuius quidem fructus quo Reipub. Christianæ adferre possis vberiores, vitæ politicæ Ecclesiasticam, communi monasticam prætulisti. Vt coniuncta cũ eruditione pietate securè meditari possis ea, quæ nõ tuæ modo, sed & omnium etiã salu ti conductura forent vt quàm maximè. Quo consilio & eum ordinem professus es, qui vt antiquitate vetustissimus, origine generosissimus, celebri tate nobilissimus est, ita & statutis fulcitur saluberrimis, & exemplis abundat ad propositum accommodatis. Quod quidem quoniam Coloniç tibi contigit in conuentu S. Pantaleonis, nequaquam te vel Vniuersitatis tam laudatæ, vel monasterij tam absoluti immemorem videri passus es, sed horum subsidio fretus, ita literis & virtute pectus, ita linguam eloquentia, ita mores comitate excoluisti, vt eius Ec-

clesiæ, quæ hic ad S. Mauricium est, parochiales votis vnanimiter cõiunctis te sibi pastorem eligerent. Quibus tu deinde, tum synceritate doctrinæ, tũ integritate vitæ sic præiuisti, vt & populo sua salus, & tibi officij tui ratio solidissima constiterit. Vnde non minor gratia quàm laus ad Conuentum redundauit. Cuius quidem rei argumentum indubitatũ illud est, quod confratres tui ex vniuerso suorum cœtu, quanuis alioqui viris doctis ac pijs referto, non alium, quàm te delegerunt, quem communi Abbate defuncto sibi præfectum mallent, quem etiã nunc talem hactenus experti sunt, vt libenter fateantur te nulli veterum esse secundum. Quanquam igitur nihil mihi quidem facilius fert, Reuerende Pater Abbas, quam ex præterito præsentique vitæ tuæ curriculo complura hic, vt vera, ita etiam plausibilia in medium proferre: tamẽ, quia nec tua modestia patiatur te laudari coràm, neque mei instituti est, encomium tui hic celebrare, contentus ero his quæ dixi, quæ vt extra inuidiam sunt, propterea

terea quod ſint omnibus notiſſima, niſi ſi,qui planè ſurdi ſunt,ac cæci, ita mihi ſufficiunt ad fiduciam concipiendam,fore,vt hoc opus,de quo iudicare propter eruditionem potes, propter ſingularem erga literas affectum, haud grauatim ſis recepturus in protectionem tuam. Accedit huc nõ modo argumentum ipſum,ſed & ipſe author præſentis operis, cum & inſtituto tuo conueniens, & Conuentui tuo honorificum futurum ſit. Nam vt Iohannes Tritthemius author huius operis ordinis Benedictini fuit, vtpote Abbas Monaſterij Spanheimenſis, ita etiam illuſtres Eccleſiæ ſcriptores hic recẽſet vniuerſos, quos ipſe propè mille quingẽtorum annorum ſpatio poſt natum Chriſtũ in vſum Eccleſiæ literis aliqd mandaſſe cognouit. Ac de argumento quidem operis, non eſt quod hic rurſus inculcemus ea, quæ & ab alijs aliàs,& à nobis hic ſupràdicta ſunt, quę nemini vtique non gratiſſima eſſe poſſunt. In Tritthemio verò nobile exemplum nobis eſt propoſitum, eius induſtriæ, quæ Benedictino ordini

multis iam seculis, & ab ipso inde Benedicto hactenus penè peculiaris, certè præcipua fuit in literis cōseruandis & propagandis. Nam vt ipse Benedict⁹ huius ordinis fundator prim⁹, vir prudens fuit, itá in primis id cauit, vt successores sui, scriptorum illustrium monumenta custodirent, quibus Ecclesia carere non posset: Quod & Niceno Concilio suggerente à Constantino Magno decretum fuerat. Sed cū suborientibus hæreseon factionibus, Episcopi, quorum curæ id præcipuè mandatum fuerat, vel nō vellent, vel quod est magis credibile, nō possent hic prę-stare quod debebāt, Monachi successerunt. Qui relictis huiusmodi contentionibus in solitudine sua commodis Ecclesiæ literarum subsidia conseruarunt. Et quoniam Benedictus in Occidentali Ecclesia primus fuit ac præcipuus, qui vitam Monasticam ad certā quandam Regulam conformauit, vt alia multa, ita literarum studium ex eius ordine in ordines aliorum Monachorum porro deriuatum est. In nullo tamen magis viguit, quā in primitiuo suo: id quod non aliunde commo-

dius, quam ex hoc ipso Tritthemij Catalogo apparet, q illustres Ecclesiæ scriptores tā frequentes cōtinet inde repetitos. Hinc est, quod in omnib. ferè ꝓuincijs Ecclesiæ Occidētalis, & frequētissima videas & antiquiss. monasteria Benedictinorum. Hinc est quod in his ipsis etiā hodie depræhendas, vt disciplinā monasticā minimè corruptam, ita & in eorum prælatis literarum studium maximè flagrans. Antiquitatem sanè eorum atque frequentiam ne lōgè abeamus, tum in hac ciuitate, tum etiā in vicinis locis maximam conspicimus. Pietatis verò & literarum studium vtcunque in his, quæ hic sunt, publicis huius vrbis exemplis, velut assiduis quibusdam fomitibus augeri, non negemus, in ijs tamen quæ foris sunt, proprio instituto vigere nemo sanus dubitauerit: Sic enim inter suos, vt à maioribus accepit, hoc fouet amplissimus vir ac Dominus, Nicolaus à Vreden, Abbas Tuitiensis. Sic inter suos itidem vir Amplissimus ac Dominus, Rupertus Lundorphius, Abbas Bruuilerensis. Sic etiam Venerabilis

bilis ac nobilis vir, D. Godefridus ab Eyll, Abbas Sigebergensis, Dominus in Sigebergen & Strael. Sic denique & alij complures inter suos hoc studium veluti patrium diligentissimè colunt ac fouent, vt literas promoueant, & cum vera pietate coniungant. Quod quidem cũ tibi inprimis natura insitum, instituto commẽdatum, vsu cõfirmatum sit, non possum non optimè sperare de tua erga conatus meos beneuolẽtia, in hoc præsertim opere, quod vt ordini Benedictino proprietate ferme peculiare est, ita vsum præstat cunctis mortalibus communem. Auxerunt hanc mihi spem complures in hac alma vrbe viri graues, & cùm boni publici studiosissimi, tum etiam amplitudinis tuæ obseruantissimi: In quorum numero cum primis fuit S. paginæ Doctor eximius D. Hermannus Phleius Suertẽsis, ad S. Georgium Canonicus, & Regens Bursæ Montis: qui vti Theologicæ facultatis præcipuum ornamẽtum in hac Vniuersitate se præstat industria sua, ita & in collegiò suo iuuentuti rectè instituendæ

profe-

professores literatiss. & integerrimos adhibet ac fouet. In horum numero etiam fuit excellentissimus vtriusq; Iuris Doctor Petrus Steinvuichius, amplissimæ Reipub. Coloniēsis Syndicus consultissimus, & in hac alma Vniuersitate sacrorum Canonum Professor celeberrimus. Nec minus in hoc numero fuit huius Germanus frater, sacræ Theologiæ Licentiatus, Dominus M. Cornelius Steinvvichius, ad Apostolos Canonicus, & in Bursa Laurentiana Philosophiæ Professor itidem celeberrimus: Fuerunt denique in hoc albo complures alij, quos si omnes hic recenseam, vel istorū dictis, vel tuis meritis diffidere videar. Tu igitur Reuerende Pater Abbas, quicquid hoc industriæ est, quod in Tritthemium, & cæteros illi coniunctos authores concinnandos & repurgandos contulimus, quæso benignæ suscipias ac tuearis: ita enim futurum est, vt & sub tui nominis auspicio Tritthemius vnà cum suis in lucem prodeat, & mei conatus ad maiora deinceps tentanda alacriores

res fiant. Deus Optimus Maximus Amplitudinem tuam in maius ac melius augere, ac diu incolumem conseruare dignetur, Bene vale. Coloniæ ex Bursa Coronarum 24.die Maij, anno cIↃ. IↃ. LXXX.

Tuæ Amplitudini

Famulus deditissimus

Suffridus Petrus Leonardiensis Frisius, V.I.C.

INDEX ILLVSTRIVM SCRIPTORVM QVI HOC OPERE CONTINENTVR, IN QVO NVMERI

iterati mentionem Scriptorum indicant repetitam.

A.

Gemna-

Theodorus

Vincenti-

FINIS.

ERRATA IN HOC OPERE, QVAE OBSCVRIORIS MAnuſcripti exemplaris culpa obrepſerunt, ſic corrigito.

In Epiſtola Dedicatoria.

Fol. 4. pag. 1. lin. 25. lege, magno ſane ſtudio. 7. 1. 16. fuerint. 9. 1. 4. Vlimmerius. 12. 2. 19. facilius foret.

In ipſo Opere.

Pag. 4. lin. 24. floruiſſe. 18. 3. pro hic, lege, ſic. 23. 7. περὶ βίου. & 15. πλατωνίζει. 34. 16. ἀρχαιότητα. 40. fin. Autolycum. 41. 2. Hermogenis, & 20. pro hic, lege, ſic. 59. 15 Martinienſis codex. 63. 11. Minutius. 70. 14. ἑκκαιδεκαετηρίδα. 80. 14. pœnitentes. 84. 12. Alexandrinæ. 86. 10. Thebais. 90. 7. Pamphylius. 97. 24. ζητημάτων. 114. 11. περὶ ἱερωσύνης. 120. 6 pio ſtudio, & 10. & 11. & 12. præſtantiſſimi viri ac grauiſſimi Theologi Dn. M. N. Ioannis Molani Louanienſis, Pontificij ac Regij librorum cenſoris. 128 9. legi oportere. 196. 8 iudiciorum. 295. 8. Sardicenſi. 206. 13. venturus es. 212. 15 Homeliarum, & 17. modus fit. 240. 13. & Decalogo. & 18. ideis. 142. 14. Smirnenſes. 244. 7. de ſenſibus. 245. 8. Gnoſiæ. 247. 10. ex quibus. 251. 17. de fato, & 21. Boſtrenus. 256. 1 Arnobius Rhetor, & 7. Grammaticus. 269 3. ad Epheſios. 270. 20. Donatianorum. 283. 19. ſecundum carnem. 298 1. veteres. 301. 5. vrbis. 313. 2. pro cum, lege, enim 337. 16 Nouiomēſis. 344. 20. Martello. 360. penult. pro huc, lege, hunc 373. 7. Lobienſi. 377. 19. abſcindebant. 384. 16. meretricē. 401. 17. adornatas.

D. HIERONYMI STRIDONENSIS PRESBYTERI OPVS *de viris Illustribus.*

PROOEMIVM.

HORTARIS DExter, vt Tranquillũ sequens, Ecclesiasticos scriptores in ordinem digeram, & quod ille in enumerandis gentilium literarum viris fecit Illustribus, id ego in nostris faciam, id est, vt à passione Christi vsque ad decimum quartũ Theodosij Imperatoris annum, oẽs qui de scripturis Sãctis memorię aliquid prodiderunt, tibi breuiter exponam. Fecerunt quidem hoc idem apud Græcos Hermippus peripateticus, Antigonus, Carystius, Satyrus, doctus vir, & longè omnium doctissimus Aristoxenus musicus. Apud

Latinos autem Varro, Santra, Nepos, Hyginus, & ad cui9 nos exemplum vis prouocare, Trãquillus. Sed nõ eſt mea & illorum ſimilis conditio : illi .n. hiſtorias veteres annaleſq; replicãtes po tuerunt quaſi de ingenti prato paruã opuſculi ſui coronã texere. Ego quid acturus ſum, qui nullum præuium ſequens, peſſimum (vt dicitur) Magiſtrũ memetipſum habeo? Quanquam & Euſebius Pamphili in decem Eccleſiaſticæ hiſtoriæ libris, maximo nobis adiumento fuerit, & ſingulorum, de quibus ſcripturi ſumus volumina, ætates authorum ſuorum ſæpè teſtentur. Itaq; Dominum Ieſum Chriſtum precor, vt quod Cicero tuus, qui in arce Romanæ eloquentiæ ſtetit, non eſt facere dedignat9 in Bruto, Oratorum Latinæ linguæ texens Catalogum, id ego in Eccleſiæ eius ſcriptoribus enumerandis dignè cohortatione tua impleã. Si qui autem de his qui vſq; hodiè ſcripſerunt, à me in hoc volumine prætermiſſi ſunt, ſibi magis quàm mihi imputare debebunt: Neque enim celantes ſcripta ſua de his, quę non legi, noſ-
ſe

ſe potui: & quod alijs forſitan ſit notũ, mihi in hoc terrarum angulo fuerit ignotum. Certè cum ſcriptis ſuis claruerint, non magnoperè noſtri ſilentij diſpendio ſuſpirabunt: Diſcant igitur Celſus, Porphyrius, Iulianus, rabidi aduerſus Chriſtum canes. Diſcant eorum ſectatores, qui putant Eccleſiam nullos Philoſophos & eloquentes, nullos habuiſſe Doctores, quanti & quales viri eam fundauerint, extruxerint, ornauerint, & deſinant fidem noſtram ruſticæ tantum ſimplicitatis arguere, ſuamque potius imperitiam agnoſcant.

Caput Primum.

SIMON Petrus filius Ioannis, prouinciæ Galileæ, vico Betſaida, frater Andreæ Apoſtoli, & princeps Apoſtolorum: poſt Epiſcopatum Antiochenſis Eccleſiæ, & prædicationẽ diſperſionis eorum, qui de circuncisione crediderant, in Ponto, Galatia, Cappadocia, Aſia, & Bythinia, ſecundo Claudij anno, ad expugnandum Simonem Magum, Romam per- Anno Domini 68.

git, ibique viginti quinque annis Cathedram ſacerdotalem tenuit, vſq; ad vltimum annum Neronis, id eſt, decimum quartum. A quo & affixus Cruci, martyrio coronatus eſt, capite ad terram verſo, & in ſublime pedib⁹ eleuatis: aſſerens ſe indignum, qui ſic crucifigeretur vt Dominus ſuus. Scripſit duas Epiſtolas, quæ Catholicæ nominantur: quarum ſecunda à pleriſque eius eſſe negatur, propter ſtyli cum priore diſſonantiam. Sed & Euangelium iuxta Marcum, qui auditor eius & interpres fuit, huius eſſe dicitur: Libri autem, è quibus vnus Actorum eius inſcribitur, alius Euangelij, tertius prædicatiōis, quartus Apocalypſeos, quintus Iudicij, inter apocryphas ſcripturas repudiantur. Sepultus Romæ, in Vaticano iuxta viam Triumphalem, totius vrbis veneratione celebratur.

ANNOTATIONES.

Adnotauimus hunc floriſſe anno 68. quo ſublatus eſt, quod & in cæteris fecimus, de quibus ex Tritthemio nihil conſtat: niſi diuerſum indicauerimus. Inter apocryphas ſcripturas reputantur, nos

nos reposuimus repudiantur : Sic enim codex Gemblacensis habet, & Lypsius, ex m. s. suis adnotauit, & Sophronius reddidit, ἀποδοκιμάζεται, ipseque Hieronymus in Modesto, infra capite 32. sic loquitur: Quæ Catholicæ appellantur . ita plerique: Sed Sigebergen. habet, Canonicæ appellantur: vt etiam capite proximo.

Caput Secundum.

IAcobus qui appellatur frater Domini, cognomento iustus, vt nonnulli existimant, Ioseph ex alia vxore, vt autem mihi videtur Mariæ sororis matris Domini, cuius Iohannes in libro suo meminit, filius: post passionē Domini statim ab Apostolis Hierosolymorum Episcopus ordinatus, vnam tantum scripsit Epistolam, quæ de septem Catholicis est, quæ ipsa ab alio quodam sub nomine eius ædita asseritur: licet paulatim tempore procedente obtinuerit authoritatem. Hegesippus vicinus Apostolicorum temporum in quinto Commentariorum libro de Iacobo, narrās ait: Suscepit Ecclesiam Hierosolymis post Apostolos frater Domini Iacobus, cognomento Anno Domini 63.

Iuſtus : Multi ſiquidem Iacobi vocabantur. Hic de vtero matris ſanctus fuit, vinum & ſiceram non bibit, carnem nullam comedit, nunquam attõſus fuit, nec vnctus vnguento, nec vſus balneo, hic ſolitus erat ingredi ſancta ſanctorum. Siquidem veſtibus laneis non vtebatur, ſed lineis, ſoluſq; ingrediebatur templum, & flexis genibus pro populo deprecabatur, in tantum, vt camelorum duritiem traxiſſe eius genua crederentur. Dicit & alia multa quæ enumerare longum eſt. Sed & Ioſephus in 20. li. antiquitatum refert, & Clemens in ſeptimo Hypotypoſeon, Mortuo Feſto, qui Iudæam regebat, miſſum à Nerone eſſe ſucceſſorem eius Albinum : qui quumnecdum ad prouinciam perueniſſet: Ananus, inquit, Põtifex adoleſcens, Anani filius, de genere ſacerdotali accepta occaſione ἀναρχίας, concilium congregauit, & compellens publicè Iacobum, vt Chriſtum Dei filium negaret, contradicentem lapidari iuſſit: qui quum & præcipitatus de pinna templi confractis cruribus, adhuc ſemiuiuus, tendẽs
ad

ad cœlum manus diceret: Domine ignosce eis: quod enim faciunt, nesciunt: fullonis fuste, quo rudia vestimenta extorqueri solent, in cerebro percussus interijt. Tradit idem Iosephus, tantæ eum sanctitatis fuisse & celebritatis in populo, vt propter eius necem, creditum sit subuersam esse Hierosolymam. Hic est de quo & Paulus Apostolus scribit ad Galatas: Alium autem Apostolorũ vidi neminẽ, nisi Iacobũ fratrem Domini. Et Apostolorum super hoc crebrius acta testantur. Euangelium quoque quod appellatur secũdum Hebræos, & à me nuper in Græcum Latinumque sermonem translatum est, quo & Origenes sæpe vtitur, post resurrectionem Saluatoris refert: Dominus autem quum dedisset syndonem seruo sacerdotis, iuit ad Iacobum, & apparuit ei. Iurauerat enim Iacobus, se non comesturum panem ab illa hora, qua biberat calicem Domini, donec videret eum resurgẽtem à mortuis. Rursusq; post paululũ: Afferte, ait Dominus, mensam & panẽ. Statimque additur: tulit panem, & bene-

dixit ac fregit, & pòſt dedit Iacobo Iuſto, dixit ei, Frater mi, comede panem tuum, quia reſurrexit filius hominis à dormientibus. Triginta itaque annos Hieroſolymis rexit eccleſiam, id eſt, vſque ad ſeptimum Neronis annum, & iuxta templum vbi & præcipitatus fuerat, ſepultus eſt. Titulum vſque ad obſidionem Titi, & vltimam Hadriani, notiſſimum habuit. Quidam è noſtris in Monte Oliueti eum putauerunt cõditum, ſed falſa eorum opinio eſt.

ANNOTATIONES.

Huic ſoli licitum erat ingredi, &c. Gemblacenſis codex rectè habet. Hic ſolitus erat ingredi, quam lectionem vt rei ipſius veritas, ita & Sophronij interpretatio genuinam eſſe conuincit, qui reddidit ἔθος δὲ ἦν αὐτῷ εἰσελθεῖν, *etc. Semiuiuus: Gembl. codex habet ſemianimis, vt & Sigebergen. Sophronius habet* ἡμιθανής, *quod ſignificat ſemimortuus: nos igitur vulgatam lectionem retinuimus, etiamſi Gemblacensẽ malimus. Quo rudia veſtimenta: pro rudia cod. Gembl. habet vda, quam vocem & Lypſius ex Hildeſſemenſi codice m. ſ. adnotauit. Sophronius epitheton hic veſtimentis nullum addidit, ſicut & Eraſmus adnotauit: nos nihil mutauimus. Cod. Sigeberg. etiam habet vda.*

Caput Tertium.

MAtthæus, qui & Leui, ex publicano Apoſtolus primus in Iudæa, propter eos qui in circũſione crediderant, Euangelium Chriſti Hebraicis literis, verbiſq; compoſuit. Quod quis poſtea in Græcũ tranſtulerit, non ſatis certum eſt. Porrò ipſum Hebraicum habetur vſque hodie in Cęſarienſi bibliotheca, quam Pamphilus martyr ſtudioſiſſimè confecit. Mihi quoq; à Nazarænis, qui in Beræa vrbe Syriæ hoc volumine vtuntur, deſcribendi facultas fuit. In quo animaduertendum, quod vbicunque Euangeliſta, ſiue ex perſona ſua, ſiue ex perſona Domini Saluatoris, veteris ſcripturæ teſtimonijs vtitur, non ſequatur Septuaginta tranſlatorum authoritatem, ſed Hebraicam, è quibus illa duo ſunt: Ex AEgypto vocaui filium meum: Et, Quoniam Nazarenus vocabitur. Anno Domini. 41.

ANNOTATIONES.

Floruiſſe hunc adnotauimus eo anno, quo ſcriſit. Teſtimonijs vtitur, in Gemblac. cod. erat ab-

utitur, quod & Sophronius expressit verbo κατακέχρηται.

Caput Quartum.

Anno Domini 64. IVdas frater Iacobi paruam, quæ de septem Catholicis est, epistolam reliquit. Et quia de libro Enoch, qui apocryphus est, in ea assumit testimonium, à plerisque reijcitur: tamen authoritatem vetustate iam & vsu meruit, vt inter S. scripturas computetur.

ANNOTATIONES.

Iudas frater Iacobi: In antiquis (inquit Lypsius) legitur, frater Domini: & sunt quibus hæc lectio probatur, citantes Egesippi apud Euseb. verba: adhuc, inquit, viuebant quidam de carnali genere Domini nostri nepotes Iudæ eius, qui secundum carnem frater Domini dicebatur. Vide & Hieron. in 10. cap. Matth. Hæc Lypsius.

Caput Quintum.

Anno Domini 65. PAulus Apostolus, qui ante Saulus, extra numerum duodecim Apostolorum, de tribu Beniamin, & oppido Iudææ Gischalis fuit, quo à Romanis capto, cum parentibus suis Tarsum Ciliciæ commigrauit, à quib⁹ ob studia legis missus Hierosolymã, à Ga-

Gamaliele viro doctiss. cuius Lucas meminit, eruditus est. Cùm autem interfuisset neci Martyris Stephani, & acceptis à Pontifice tēpli epistolis ad persequendos eos, qui Christo crediderāt Damascum pergeret, reuelatione cōpulsus ad fidem, quæ in Actibus Apostolorum scribitur, in vas electionis de persecutore translatus est. Cumq; primum ad prædicationem eius Sergius Paulus proconsul Cypri credidisset, ab eo, quod eum Christi fidei subegerat, sortitus est nomen, Paulus: & iuncto sibi Barnaba, multis vrbibus peragratis, reuertens Hierosolymam, à Petro Iacobo & Ioanne, gentium Apostolus ordinatur: Et quia in Actibus Apostolorū plenissimè de eius cōuersione scriptū est, hoc tātum dicā, qđ post passionē Domini vigesimo & quinto anno, id est, secundo Neronis, eo tēpore quo Festus procurator Iudææ successit Felici, Romā vinctus mittitur, & bienniū in libera manēs custodia, aduersus Iudæos de aduētu Christi quotidiè disputauit. Sciendū aūt in prima satisfactione, necdū Neronis imperio roborato, nec

nec in tanta erumpente ſcelera, quanta de eo narrant Hiſtoriæ, Paulum à Nerone dimiſſum, vt Euangeliū Chriſti in Occidentis quoq; partibus prædicaret, ſicut ipſe ſcribit in ſecunda ad Timothæum, eo tempore quo & paſſus eſt, de vinculis dictans Epiſtolam: In prima mea ſatisfactione nemo mihi affuit, ſed omnes me dereliquerunt, non eis imputetur. Dominus autem mihi affuit, & confortauit me, vt per me prædicatio compleretur, & audirent omnes gentes, & liberatus ſum de ore Leonis. Manifeſtiſſimè leonem propter crudelitatem Neronem ſignificans. Et in ſequētibus: Liberatus ſum de ore Leonis. Et ſtatim, Liberauit me Dominus ab omni ipſo malo, & ſaluauit me in regnum ſuum cœleſte, quod ſcilicet præſens ſibi ſentiret imminere Martyrium. Nam & in eadem Epiſtola præmiſerat: Ego enim iam immolor, & tempus reſolutionis meę inſtat. Hic ergo 14. Neronis anno, eodem die quo Petrus, Romæ pro Chriſto capite truncatus, ſepultuſque eſt in via Oſtienſi, anno poſt paſſionem Domini

ni trigeſimo ſeptimo. Scripſit autem nouem ad ſeptem Eccleſias Epiſtolas, ad Romanos vnam, ad Corinthios duas, ad Galatas vnam, ad Epheſios vnam, ad Philippenſis vnam, ad Coloſſenſes vnam; ad Theſſalonicēſes duas. Præterea ad diſcipulos ſuos quatuor; Timotheo duas, Tito vnam, Philemoni vnam. Epiſtola autem quę fertur ad Hebręos, nō eius creditur, propter ſtyli ſermoniſque diſſonantiam; ſed vel Barnabæ iuxta Tertullianum: vel Lucæ Euangeliſtæ, iuxta quoſdam; vel Clementis Romanæ poſtea Eccleſiæ Epiſcopi, quem aiunt ſententias Pauli proprio ordinaſſe & ornaſſe ſermone. Vel certè quia Paulus ſcribebat ad Hebræos, ſed propter inuidiam ſui apud eos nominis titulum in principio ſalutationis amputauerit. Scripſerat autem vt Hebræus Hebræis Hebraicè, id eſt, ſuo eloquio diſertiſſimè, vt ea quæ eloquenter ſcripta fuerant in Hebræo, eloquentius verterētur in in Græcum, & hanc cauſam eſſe, quod à cæteris Pauli epiſtolis diſcrepare videatur. Legunt quidam & ad Laodicēſes, ſed ab omnibus exploditur. An-

ANNOTATIONES.

Propter styli, sermonisq; distantiam: ex codice Gemblacensi restitui dissonantiam, secutus Sophronium, qui reddidit διαφωνίαν.

Caput Sextum.

Anno Domini 63.

BArnabas Cyprius, qui & Ioseph Leuites, cum Paulo gentium Apostolus ordinatus, vnam ad ædificationem Ecclesiæ pertinentem Epistolam composuit, quæ inter apocryphas scripturas legitur. Hic postea propter Ioannem discipulum, qui & Marcus vocabatur, separatus à Paulo, nihilominùs Euangelicæ prædicationis iniunctum sibi opus exercuit.

Caput Septimum.

Anno Domini 59.

LVcas Medicus Antiochensis, vteius scripta indicant, Græci sermonis non ignarus fuit, sectator Apostoli Pauli, & omnis peregrinationis eius comes. Scripsit Euangelium, de quo idem Paulus: Misimus, inquit, cum illo fratrem, cuius laus est in Euāgelio, per omnes Ecclesias. Et ad Collossenses: Salutat vos Lucas medicus charissimus. Et ad Timothæum: Lucas est mecum

solus

ſolus. Aliud quoque edidit volumen egregium, quod titulo πράξεις ἀποστόλων, prænotatur: cuius hiſtoria vſque ad biennium Romæ cõmorantis Pauli peruenit, id eſt, vſq; ad quartum Neronis annum. Ex quo intelligimus, in eadem vrbe librum eſſe compoſitum. Igitur περιόδους Pauli, & Theclæ, & totã baptizati Leonis fabulam inter apocryphas ſcripturas computamus. Quale .n. eſt, vt indiuidu⁹ Comes Apoſtoli, inter cæteras eius res hoc ſolum ignorauerit? Sed & Tertullianus vicinus eorum temporum, refert presbyterũ quendã in Aſia σπουδαςὴν Apoſtoli Pauli conuictum apud Ioannem, quod au tor eſſet libri, & confeſſum ſe hoc Pauli amore feciſſe, & ob id de loco excidiſſe. Quidam ſuſpicantur, quotieſcunque in Epiſtolis ſuis Paulus dicit: iuxta Euangelium meum, de Lucæ ſignificare volumine: & Lucam non ſolùm ab Apoſtolo Paulo didiciſſe Euangeliũ, qui cum Domino in car ne non fuerat, ſed à cæteris Apoſtolis, quod & ipſe quoque in principio

ſui

ſui voluminis declarat dicens : Sicut tradiderunt nobis, qui à principio ipſi viderunt,& miniſtri fuerunt ſermonis.Igitur Euangelium ſicut audierat, ſcripſit. Acta verò Apoſtolorum ſicut viderat ipſe compoſuit (Vixit octoginta & quatuor annos vxorem non habens) Sepultus eſt Conſtantinopoli, ad quam vrbem vigeſimo Conſtantij anno oſſa eius cum reliquijs Andreæ Apoſtoli tranſlata ſunt de Achaia.

ANNOTATIONES.

Lucam anno 53 Euangelium, anno 59. Acta Apoſtolorum ſcripſiſſe authores tradunt:porrò, quæ parentheſi incluſa ſunt ab eò loco ; Vixit octoginta & quatuor,&c.in cod. Gembl. non habentur, idem etiam de ſuis quibuſdam teſtantur Eraſmus & Lypſius,nec Sophronius interpretatione ſua retulit: vtſuppoſititia eſſe videantur: vſque ad quartũ Neronis annum, Sigebergen. habet quartum decimum.

Caput Octauum.

Anno Domini 63.

MArcus diſcipulus & interpres Petri, iuxta quod Petrum referentem audierat, rogatus Romæ à fratribus, breue ſcripſit Euangelium. Quod quum

quum Petrus audiſſet, probauit, & Eccleſiæ legẽdum ſua authoritate edidit; ſicut Clemens in ſexto ὑποτυπώσεων libro ſcribit. Et Papias Hierapolitanus Epiſcopus, meminit huius Marci: & Petrus in Epiſtola prima ſub nomine Babylonis figuraliter Romam ſignificãs: Salutat vos Eccleſia, quæ in Babylone eſt electa, & Marcus filius meus: Aſſumpto itaque Euangelio, quod ipſe confecerat, perrexit ad AEgyptum, & primus Alexandriæ Chriſtum annuncians, conſtituit Eccleſiam tanta doctrina & vitæ continẽtia, vt omnes ſectatores Chriſti ad exemplum ſui cogeret. Denique Philo diſertiſſimus Iudæorum, videns Alexandriæ primam Eccleſiam adhuc Iudaizantem; quaſi in laudem gentis ſuæ; librum ſuper eorum conuerſatione ſcripſit. Et quomodo Lucas narrat Hieroſolymæ credentes omnia habuiſſe communia, ſic ille quod Alexandriæ ſub Marco fieri Doctore cernebat, memoriæ tradidit. Mortuus eſt autẽ octauo Neronis anno, & ſepultus Alexandriæ, ſuccedente ſibi Aniano.

ANNOTATIONES.

Tanta doctrina & vita continentia: cod. Gembla. habet tanta doctrina, &c. hic etiam Sophronius τοσαυτῃ παιδεύσει, καὶ βιόυ καρτερίᾳ.

Caput Nonum.

An. Dom. 101. IOannes Apostolus, quem Iesus amauit plurimum, filius Zebedæi, & frater Iacobi Apostoli, quem Herodes post passionem Domini decollauerat, nouissimus omnium scripsit Euangelium, rogatus ab Asiæ Episcopis aduersus Cerinthum aliosque Hæreticos, & maximè tunc Ebionitarum dogma consurgens, qui asserunt, Christum ante Mariam non fuisse. Vnde & compulsus est, diuinam eius natiuitatem edicere. Sed & aliam causam huius scripturæ ferunt: quod cum legisset Matthæi, Marci & Lucæ volumina, probauerit quidem textum Historiæ, & vera eos dixisse firmauerit, sed vnius tantum anni, in quo & passus est, post carcerem Iohannis historiam texuisse. Prætermisso itaque anno, cuius acta à tribus exposita fuerant, superioris temporis antequam Ioannes

nes clauderetur in carcerem, gesta narrauit, sicut manifestum esse poterit his, qui diligenter quatuor Euangeliorum volumina legerint. Quæ res etiam διαφωνίαν, quæ videtur Ioannis esse cum cæteris, tollit. Scripsit autem & vnam Epistolam, cuius exordium est: Quod fuit ab initio, quod audiuimus, & vidimus oculis nostris, quod perspeximus, & manus nostræ contrectauerunt de verbo vitę: quę ab vniuersis Ecclesiasticis & eruditis viris probatur. Reliquæ autem duæ, quarum principium est: Senior electæ Dominæ, & natis eius: & sequentis, Senior Caio charissimo, quem ego diligo in veritate: Ioannis presbyteri asseruntur; cuius & hodiè alterum sepulchrum apud Ephesum ostenditur: & nonnulli putant duas memorias eiusdem Ioannis Euangelistæ esse: super qua re, cum per ordinem ad Papiam auditorem eius ventum fuerit differemus. Quartodecimo igitur anno secundam post Neronem persecutionem mouente Domitiano in Patmon Insulam relegatus, scripsit

Apocalypſin, quam interpretatur Iuſtinus Martyr & Irenæus. Interfecto autem Domitiano, & actis eius ob nimiam crudelitatem à Senatu reſciſcis, ſub Nerua Principe redit Epheſum: ibique vſque ad Traianum Principem perſeuerans, totas Aſiæ fundauit rexitque Eccleſias. & confectus ſenio, ſexageſimo octauo poſt paſſionem Domini anno mortuus, iuxta eãdem vrbem ſepultus eſt.

ANNOTATIONES.

Sub Nerua Principe; Hæc videtur eſſe genuina lectio, quam & Lypſius probat. Eraſmus notat in quibuſdam m.ſ. cod. pro Nerua eſſe Pertinacem, quod & Sophronius reddidit. cod. Gembla. habet, Sub Nerua Pertinace, quomodo legit etiam Sigebergen.

Caput Decimum.

Anno Domini 60.

HErmas, cuius Apoſtolus Paulus ad Romanos ſcribens meminit, Salutate Aſyncritum, Phlegontem, Hermã, Patrobam, Hermen, & qui cũ eis fratres ſunt: aſſerunt authorẽ hunc eſſe libri, qui appellatur Paſtor, & apud quaſdã Grecię Eccleſias etiã publicè legitur.

gitur. Reuera vtilis liber, multiq; de eo scriptorum veterum vsurpauerunt testimonia. Sed apud Latinos pænè ignotus est.

Caput Vndecimum.

PHilo Iudæus, natione Alexandrinus de genere sacerdotum, ideirco à nobis inter scriptores Eccelesiasticos ponitur, quia librum de prima Marci Euangelistæ apud Alexandriam scribens Ecclesia, in nostrorum laude versatus est: non solum eos ibi, sed in multis quoq; prouincijs esse commemorans, & habitacula eorum dicens monasteria. Ex quo apparet, talem primam in Christum credentium fuisse Ecclesiam, quales nunc Monachi esse nituntur & cupiunt, vt nihil cuiusquã proprium sit, nullus inter eos diues, nullus pauper, patrimonia egentibus diuidantur, orationi vacetur & psalmis, doctrinæ quoque & continentiæ: quales & Lucas refert, primùm Hierosolymæ fuisse credentes. Aiunt hunc sub Caio Caligula Romæ periclitatũ,

An. Dom. 50.
Trith.

quo Legatus gentis suæ missus fuerat. Cùm secunda vice venisset ad Claudium, in eadem vrbe locutum esse cum Apostolo Petro, eiusque habuisse amicitias, & ob hanc causam etiam Marci discipuli Petri apud Alexandriam sectatores ornasse laudibus suis. Extant huius præclara & innumerabilia opera in quinque libros Moysi: De Confusione linguarum, liber vnus: De Natura & inuentione, liber vnus: De his quæ sensu precamur & testamur liber vnus: De Eruditione liber vnus: De Hærede diuinarum rerum, liber vnus: De Diuisione æqualium & contrariorum, liber vnus: De tribus virtutibus liber vnus: Quare quorundam in scripturis mutata sunt nomina, liber vnus: De pactis, libri duo: De vita sapientis, liber vnus: De Gigantibus, liber vnus: Quod somnia mittantur à Deo, libri quinque: Quæstionum & solutionum in Exodo, libri quinque: De Tabernaculo & Decalogo, libri quatuor: Necnon & de Victimis & repromissionibus, siue maledictis, De prouidentia, De

Iudæis

udæis, De Conuersatione vitæ, De Alexandro, & quod propriam rationem múta animalia habeant: & quod omnis insipiens seruus sit: & de Vita nostrorum, librum, de quo supra diximus, id est, de Apostolicis viris, quem et inscripsit περὶ βίου θεωρητικοῦ ἱκετῶν, qd' videlicet cœlestia contemplentur, et semper Deum orent, et sub alijs indicibus: De Agricultura, duos: De ebrietate duos. Sunt & alia eius monumenta ingenij, quæ in nostras manus non peruenerunt. De hoc vulgo apud Græcos dicitur, ἢ πλάτων φιλωνίζει, ἢ φίλων πλατωνίζει: id est, aut Plato Philonem sequitur, aut Platonem Philo, tanta est similitudo sensuum, & eloquij.

ANNOTATIONES.

Quæ sensu precamur & testamur: Gemblac. cod. m. s. habet, detestamur, sine dubio rectè, quanquam id non satis scitè reddiderit Sophronius, ἀπομαρτυρόμεθα: De Alexandro dicente, quod propriam, &c. Gembl. cod. habet de Alexandro & quod propriam, &c. quam lectionē confirmat Sophronius, περὶ ἀλεξάνδρου, καὶ ὅτι.

Caput Duodecimum.

An. Do. 50 Tritth. LVcius Annæus Seneca Cordubensis Sotionis Stoici discipulus, & patruus Lucani poëtæ, continentissimæ fuit vitæ, quem non ponerem in Catalogo sanctorum, nisi me illæ Epistolæ prouocarent, quæ leguntur à plurimis, Pauli ad Senecam, & Senecæ ad Paulum. In quibus cum esset Neronis magister, & illius temporis potentissimus, optare se dicit eius esse loci apud suos, cuius sit Paulus apud Christianos. Hic ante biennium, quàm Petrus & Paulus coronarentur martyrio, à Nerone interfectus est.

Caput decimumtertium.

An. Dom. 100. Trith. IOsephus Matthathiæ filius ex Hierosolymis Sacerdos, à Vespasiano captus, cum Tito filio eius relictus est. Hic Romam veniens, septem libros Iudaicæ captiuitatis Imperatoribus Patri filioque obtulit, qui & bibliothecæ publicæ traditi sunt: & ob ingenij gloriã, statuam quoq; meruit Romæ. Scripsit aũt & alios vigĩti Antiqui

tatum libros, ab exordio mundi, vsq; ad decimumquartum annum Domitiani Cęsaris, & duos ἀρχαιότητος, aduersum Appionem Grammaticum Alexandrinum: qui sub Caligula legatus missus ex parte gentilium, contra Philonem etiam librum, vituperationem gentis Iudaicæ continentem scripserat. Alius quoque liber eius, qui inscribitur περὶ αὐτοκράτορος λογισμοῦ valdè elegans habetur, in quo & Machabæorũ digesta sunt Martyria. Hic in xviij. Antiquitatum libro manifestissimè confitetur, propter magnitudinem signorum, Christum à Pharisæis interfectum, & Iohannem Baptistam verè Prophetam fuisse, & propter interfectionem Iacobi Apostoli, dirutam Hierosolymam: scripsit autem de Domino in hunc modum: Eodem tempore fuit Iesus vir sapiens, si tamen virum oportet dicere. Erat enim mirabilium patrator operum, & doctor eorũ, qui libẽter vera suscipiunt: plurimos quoque tam de Iudæis, quàm de gentibus sui habuit sectatores, & credebatur esse Christus. Cumque inuidia nostrorũ

Principum ; cruci eum Pilatus addixiſſet, nihilominus qui eum primùm dilexerant perſeuerauerunt. Apparuit enim eis tertia die viuens, multa & hęc & alia mirabilia, carminibus Prophetarum de eo vaticinantibus, & vſque hodie Chriſtianorum gens ab hoc ſortita vocabulum, non defecit.

ANNOTATIONES.

Matthathiæ filius: *Gembl. codex habet, Mathiæ, ſicut & Sophronius, & vetuſta quædam exemplaria teſte Eraſmo, nos tamen nihil hic mutamus, Sigebergenſis m. ſ. cod. in Indice habet Mathiæ, hic habet Mathathia.*

Caput decimumquartum.

Anno Domini 50.

IVſtus Tiberienſis de prouincia Galilæa, conatus eſt & ipſe Iudaicarum rerum hiſtoriam texere, & quoſdam Commentariolos componere, ſed hunc Ioſephus arguit mendacij: conſtat autem illum eo tempore ſcripſiſſe quo & Ioſephus.

ANNOTATIONES.

Et quoſdam Commentariolos de ſcripturis cō- ponere. de ſcripturis, hic abundat: Sophronius habet, καὶ τίνα ὑπομνήματα περὶ γραφῶν, codex Gēbl.

ha-

habet, & quosdam Commentariolos descripsit cod. Sigeberg. vocat hunc non Iustum. sed Iustinũ, sed male.

Caput decimumquintum.

CLemens, de quo Apostolus Paulus ad Philippenses scribens ait: Cũ Clemente & cęteris cooperatorib. meis, quorum nomina scripta sunt in libro vitæ: quartus post Petrum Romanus Episcopus. Siquidem secundus Linus fuit, & tertius Anacletus, tametsi plerique Latinorũm, secundum post Petrum Apostolum, putent fuisse Clementem. Scripsit ex persona Romanæ Ecclesiæ ad Ecclesiam Corinth. valde vtilem Epistolam, quæ & nõnullis locis etiam publicè legitur, quę mihi videtur characteri epistolæ, quæ sub Pauli nomine ad Hebræos fertur, conuenire. Sed & multis de eadem epistola non solum sensibus, sed iuxta verborum quoque ordinem abutitur. Omnino grandis in vtraque similitudo est. Fertur & secunda ex eius nomine Epistola, quæ à Veteribus An. Dom. 77.

repro-

reprobatur. Et diſputatio Petri & Appionis longo ſermone conſcripta, quã Euſebius in tertio hiſtoriæ Eccleſiaſticæ volumine coarguit. Obijt tertio Traiani anno, & nominis eius memoriam vſque hodiè Romæ extructa Eccleſia cuſtodit.

Caput decimumſextum.

An. Dom. 100. Trith. IGnatius Antiochenæ Eccleſiæ, tertius poſt Petrum Apoſtolum Epiſcopus, commouẽte perſequutionem Traiano, damnatus ad beſtias, Romã vinctꝰ mittitur. Quumq́; nauigãs Smirnã veniſſet, vbi Polycarpus Ioãnis Auditor Epiſcopus erat, ſcripſit vnam Epiſtolam ad Epheſios, alteram ad Magneſianos, tertiam ad Trallenſes, quartam ad Romanos: & inde egrediens ſcripſit ad Philadelpheos, & ad Smirnęos, & propriè ad Polycarpum, commẽdans illi Antiochenſem eccleſiam: in qua & de Euangelio, quod nuper à me tranſlatum eſt, ſuper perſona Chriſti ponit teſtimonium dicens: ego verò & poſt reſurrectionem in carne eum vidi,

vidi,& credo quia ſit. Et quando venit ad Petrum,& ad eos qui cum Petro erant,dixit eis:Ecce palpate me & videte, quia non ſum dæmonium incorporale. Et ſtatim tetigerunt eum, & crediderũt.Dignum autem mihi videtur, quia tanti viri fecimus mentionem,& de epiſtola eius, quam ad Romanos ſcribit,pauca ponere: De Syria vſque ad Romam pũgno ad beſtias in mari & in terra,nocte dieque, ligatus cum decem Leopardis,hoc eſt,militibus,qui me cuſtodiunt:quibus & quũ benefeceris, peiores fiunt. Iniquitas autem eorum,mea doctrina eſt, ſed nõ idcirco iuſtificatus ſum. Vtinam fruar beſtijs,quæ mihi ſunt præparatæ, quas & oro mihi veloces eſſe ad interitum,& ad ſupplicia, & allici eas ad comedendum me,ne ſicut & aliorum Martyrum nõ audeant corpus meum attingere. Quod ſi venire noluerint, ego vim faciam,ego me ingeram vt deuorer. Ignoſcite mihi filioli,quid mihi proſit, ego ſcio. Nunc incipio Chriſti eſſe diſcipulus, nihil de his quæ videntur deſiderans, vt Ieſum Chriſtum

ſtum inueniam. Ignis, crux, beſtiæ, cõfractio oſſium, membrorum diuiſio, & totius corporis contritio, & tota tormenta Diaboli in me veniant, tantum vt Chriſto fruar. Cumque iam dãnatus eſſet ad beſtias, ardore patiendi; cum rugientes audiret Leones, ait: Frumentum Chriſti ſum, dentibus beſtiarum molar, vt panis mundus inueniar. Paſſus eſt anno vndecimo Traiani. Reliquiæ corporis eius Antiochiæ iacent extra portam Daphniticam in cœmiterio.

ANNOTATIONES.

Ardore patiendi: ſic & Sophronius reddidit. πόθῳ τοῦ παθεῖν: ideoque nihil mutamus: Gembla. cod habet ardore impatienti, vt ad rugitum leonum referri videatur. Ad Trallenſes, Sigebergen. cod. habet Troienſes.

Caput decimumſeptimum.

An. D. 168. App.

POlycarpus, Ioannis Apoſtoli diſcipulus, ab eo Smirnę Epiſcopus ordinatus, toti⁹ Aſiæ Princeps fuit. Quippè qui nõnullos Apoſtolorum, & eorum qui viderant Dominum, magiſtros

ſtros habuerit & viderit. Hic propter quaſdam ſuper die Paſchæ quæſtiones, ſub Imperatore Antonino Pio, Eccleſiam in vrbe regente Aniceto, Romam venit, vbi plurimos credentium, Marcionis & Valentini perſuaſiõe deceptos, reduxit ad fidem. Cumque ei fortuitò obuiam fuiſſet Marcion, & diceret, Cognoſce nos: Reſpondit, Cognoſco primogenitum Sathanæ. Poſtea verò regnante Marco Antonino, & L. Aurelio Cõmodo, quarta poſt Neronem perſequutione Smirnæ, ſedente proconſule & vniuerſo populo in amphitheatro aduerſus eum perſonãte, igni traditus eſt. Scripſit ad Philippenſes valdè vtilẽ Epiſtolã, quæ vſq; hodiè in Aſiæ Conuentu legitur.

ANNOTATIONES.

Regente Aniceto: ſic Sophronius, cui & cod. Gemblac. ſubſcribit, & Eraſmus ſuffragatur, quod ideò adnotauimus, quod nonnulli codices habeant Anacletum. Vide infrà in Hegeſippo cap. 22. Cognoſcis nos? m. ſ. cod. Gembl. habet imperatiuè, Cognoſce nos: quod & Sophronius retulit, γνώριζε ἡμᾶς.

Caput

Caput decimumoctauum.

Anno Domini 110. Trith.

PApias Ioannis auditor, Hierapolitanus Episcopus in Asia, quinque tantum scripsit volumina, quę pręnotauit: explanatio sermonum Domini: In quibus quum se in præfatione; asserat; non varias opiniones sequi, sed Apostolos autores habere, ait: Cōsiderabam quid Andræas, quid Petrus; dixissent, quid Philippus; quid Thomas, quid Iacobus, quid Ioannes, quid Matthęus, vel alius quilibet discipulorum Domini; quid etiam Aristion, & senior Ioannes discipuli Domini loquebantur. Non enim tantùm mihi libri ad legendum prosunt, quantum viua vox, & vsque hodie in suis authoribus personans: ex quo apparet, ex ipso Catalogo nominum alium esse Ioannē, qui inter Apostolos ponitur: & aliū seniorem Ioannē, quem post Aristionem enumerat. Hoc autem diximus propter superiorem opinionem, quam à plerisque retulimus traditam, duas posteriores epistolas Ioannis, nō Apostoli esse, sed presbyteri: hic dicitus

tur, mille annorum Iudaicam edidisse δευτέρωσιν, quem secuti sunt Irenæus & Apollinaris, & cæteri qui post resurrectionem aiunt in carne cum sanctis Dominum regnaturum. Tertullianus quoque in libro de spe fidelium, & Victorinus Pictauiensis; & Lactantius hac opinione ducuntur.

ANNOTATIONES.

Quid Aristion; Sophronius etiam habet Αρισίων. *cod. Gembl. habet Ariston. Victorinus Pictauiensis: cod. Gembl. habet, Pictauionensis: quam lectionem & Lypsius quoque adnotauit ex m.s. codice Hildessemensi.*

Caput decimumnonum.

QVadratus Apostolorum discipulus Publio Athenarum Episcopo ob Christi fidē martyrio coronato, in locū eius substituitur, & ecclesiam grādi terrore dispersam, fide & industria sua congregat. Cumque Hadrianus Athenis exegisset Hyemen, inuisens Eleusina, & omnibus penè Græciæ sacris initiatus, dedisset occasionem his, qui Christianos oderant, absque præcepto Imperatoris vexare credentes, An.D. 120 Tritth.

porrexit ei librum pro religione noſtra compoſitum valde vtilem, plenumque rationis & fidei, & Apoſtolica doctrina dignum: in quo & antiquitatem ſuæ ætatis oſtendens ait plurimos à ſe viſos, qui ſub Domino varijs in Iudæa oppreſſi calamitatibus ſanati fuerant, & quià mortuis reſurrexerant.

ANNOTATIONES.

Inuiſens Eleuſinam, m. ſ. cod. Gembla. rectius Eleuſina, eſt enim à recto caſu Eleuſin. quod oppidum eſt non longè diſtās Athenis; in quo peragebantur arcana ſacra Cereris, Sophronius habet, ἐν ἐλευσῖνι, γενόμενος: Antiquitatem ſua ætatis: Sic & Sophronius τὴν ἀρχαιότητα τῆς ἰδίας ἡλικίας, m. ſ. codex Gembl. habet antiquitatem ſua actionis, ſed nos nihil mutamus.

Caput XX.

Anno Domini 126. Tritth.

ARiſtides Athenienſis Philoſophus eloquentiſſimus, & ſub priſtino habitu diſcipulus Chriſti, volumen noſtri dogmatis rationē continens, eodem tēpore, quo & Quadratus, Hadriano Principi dedit, id eſt, Apologeticum pro Chriſtianis, quod vſque

vſque hodie perſeuerãs apud Philologos ingenij eius indicium eſt.

Caput xxi.

AGrippa, cognomento Caſtor, vir valde doctus, aduerſum viginti quatuor Baſilidis Hæretici volumina, quæ in Euangelium confecerat, fortiſſimè diſſeruit, prodens eius vniuerſa myſteria, & Prophetas enumerans, Barcabam & Marcob, & ad terrorem audientium alia quædam Barbara nomina figurans, & Deum eius Maximum Abraxas, qui quaſi annum continens, iuxta Græcorum numerum ſupputetur. Mortuus eſt autem Baſilides, à quo Gnoſtici, in Alexandria temporibus Hadriani: qua tempeſtate & Chochibus dux Iudaicæ factionis Chriſtianos varijs ſupplicijs enecauit. Anno Domini. 130.

ANNOTATIONES.

Cognomento Caſtor, ita & Sophronius ὁ ἐπικληγχάςως, quare nihil mutamus. cod. Gembl. habet. Cognomento paſtoris: Barcaban & Marcob: codex m. ſ. Martinienſis habet Barchaban & Barchob. codex Viridis Vallis habet Barchaban

ban & Barchobeth : cum quo consentit & cod. Gembl.coll. Sigebergen. m. s. habet Barchaban, & Bareob, nos nihil mutamus, cum lectionem vulgatam Sophronius interpretatione sua confirmet. Chochibus, Sophronius item χόχιβος, m. s. codices Mart. & Virid. Vall. habent Cochabas. Gemblacen. habet, Exechochebas: Sigeberg. habet Cochebas.

Caput xxij.

An. D. 160. Trith.

EGesippus vicinus Apostolicorum temporum omnes à passione Domini vsque ad suam ætatem, ecclesiasticorum Actuum texens historias, multaque ad vtilitatem legẽtium pertinentia hincinde congregans, quinq; libros cõposuit sermone simplici: vt quorũ vitã sectabatur, dicendi quoq; exprimeret characterẽ. Asserit se venisse sub Aniceto Romam, qui decimus post Petrum Episcopus fuit, & perseuerasse vsque ad Eleutherum eiusdem vrbis Episcopum, qui Aniceti quondam Diaconus fuerat. Præterea aduersum Idola disputans, ex quo primum errore creuissent, subtexit historiam: ex qua ostendit qua floruerit ætate: Ait enim: Tumulos mortuis templaque

que fecerunt: ſicut vſque hodiè videmus, è quibus eſt & Antinous ſeruus Hadriani Cæſaris, cui & Gymnicus agon exercetur apud Antinoum Ciuitatem, quam ex eius nomine condidit & ſtatuit prophetas in templo. Antinoum autem in delitijs habuiſſe Cęſar Hadrianus ſcribitur.

ANNOTATIONES.

Ad Eleutherium: Codex Gembl. habet Eleutherum, cui ſubſcribit & translatio Sophronij, & annotatio Lypsij.

Caput xxiij.

IVſtinus philoſophus, habitu quoq; philoſophorum incedens, de Neapoli vrbe Paleſtinæ, patre priſco Bacchio, pro religione Chriſti plurimum laborauit, in tantum, vt Antonino Pio, & filijs eius, & Senatui librum cōtra gentes ſcriptum daret, ignominiamque Crucis non erubeſceret, & alium librum Succeſſoribus eiuſdem Antonini M. Antonino Vero, & L. Aurelio Commodo. Extat eius & aliud volu- Anno Domini. 150. Tritth.

volumen contra gentes, vbi de dęmonum quoque natura disputat, & quartum aduersus gentes, cui titulum pręnotauit, ἔλεγχος, sed & alium de Monarchia Dei, & alium librum, quem prænotauit Psaltem, & alium de Anima. Dialogus contra Iudæos, quem habuit aduersus Tryphonem Principem Iudæorum, sed & contra Marcionem insignia volumina, quorum Irenæus quoque in quinto aduersus Hęreses libro meminit, & alium librum contra omnes hæreses, cuius facit mentionē in Apologetico, quem dedit Antonino Pio. Hic cū in vrbe Roma haberet τὰς διατριβὰς & Crescentem Cynicum, qui multa aduersum Christianos blasphemabat, redargueret, gulosum, & mortis timidum, luxuriæque & libidinum sectatorem, ad extremum studio ei9 & insidijs accusatus, qđ Christian9 esset, pro Christo sanguinem fudit.

Caput xxiiij.

An. D. 160. Trith. MElitò Asianus, Sardensis Episcopus, librum Imperatori M. Antonino

tonino Vero, qui Frontonis Oratoris discipulus fuit, pro Christiano dogmate dedit. Scripsit quoque & alia, de quibus ista sunt, quæ subiecimus: De Pascha libros duos: De vita Prophetarum, librum vnum: De Ecclesia, librũ vnum: De die Dominica, librum vnum: De sensibus, librum vnum: De fide, librum vnum: De plasmate, librum vnum: De Anima & corpore, librum vnum: De Baptismo librũ vnũ, De veritate librũ vnũ: De generatione Christi, librũ vnum: De Prophetia sua, librum vnum: De Philoxenia, librum vnum: & alium librum qui Clauis inscribitur: De Diabolo, librum vnum De Apocalypsi Iohannis, librum vnum: καὶ περὶ ἐνσωμάτου θεοῦ librum vnum: & ἐκλογῶν libros sex. Huius elegãs & declamatorium ingenium laudans Tertullianus in septem libris quos scripsit aduersus Ecclesiam pro Montano, dicit eum à plerisque nostrorum Prophetam putari.

ANNOTATIONES.

De plasmate; Hic etiam Sophronius περὶ πλάσεως, m. s. cod. Gembl. habet, de Phase, perperã vt arbitramur, cum hic liber idem videatur esse cum iis, quos duos de Pascha conscripsisse suprà dicitur: Idẽ codex infrà etiã nonnihil variat à Sophronio, & lectione latina vulgata, cuius verba proinde subiiciam: Huius elegans & declamatorium ingenium, Tertullianus in septem libris quos scripsit aduersus Ecclesiam pro Montano, cauillatur, &c. Erasmus hunc locum attigit, & ex Sophronio restituit, qui mihi (quod pace tanti viri dixerim) hic deprauatus esse videtur, planè enim hæc mens Hieronymi & Sophronij quoque fuisse videtur, vt declarent Melitonem quamuis egregium cauillis eleuatum fuisse à Tertulliano, qui Ecclesiam ipsam vniuersam oppugnabat, itaq; vox ἐπαίνων apud Sophronium suppostititia esse videtur, vt & λέγει, ex alio facta. quæ respondet, cauillatur. cod. Sigebergen. cum Gemblacensi conuenit.

Caput XXV.

An. D. 170 Tritth.

THeophylus sextus Antiochensis ecclesiæ Episcopus, sub Imperatore M. Antonino Vero, librum contra Marcionem composuit, qui vsque hodie extat, feruntur eius ad Antolycum

cum tria volumina, & contra heresim Hermoginis liber vnus, & alij breues elegantesque Tractatus ad ædificationem Ecclesiæ pertinentes. Legi sub nomine eius in Euangelium, & in prouerbia Salomonis commentarios, qui qui mihi cũ superiorũ voluminũ elegãtia, & phrasi nõ videntur cõgruere.

Caput XXVI.

APollinarius Asiæ Hierapolitanus Episcopus sub Imperatore M. Antonino Vero floruit, cui & insigne volumen pro fide Christianorum dedit. Extant eius & alij quinque aduersum gentes libri, & de veritate duo, & aduersum Cataphrygas tunc primum exortos cum Priscilla & Maximilla insanis vatibus incipiente Montano.

Anno Domini 163. Trith.

ANNOTATIONES.

Apollinarius. Hic Sophronius, & editio vulgata: codex Gembl. habet Apollinaris. & de veritate duo, cod. m. s. Sigeberg. habet, libri tres de veritate, duo aduersus, &c.

Caput xxvij.

Anno Domini 170. Tritth.

DIOnyſius Corinthiorum Eccleſiæ Epiſcopus, tantæ eloquentiæ & induſtriæ fuit, vt non ſolum ſuæ ciuitatis & prouinciæ populos, ſed & aliarum vrbium & prouinciarum epiſtolis erudiret. E quibus eſt vna ad Lacedæmonios, alia ad Athenienſes, tertia ad Nicomedenſes, quarta ad Crætenſes, quinta ad Eccleſiam Amaſtrianam, & ad reliquas Ponti Eccleſias: ſexta ad Gnoſſianos, & ad Pinytum eiuſdem vrbis Epiſcopum: ſeptima ad Romanos, quam ſcripſit ad Soterem Epiſcopum eorũ: Octaua ad Chryſophoram, ſanctam fœminam. Claruit ſub Imperatore M. Antonino Vero, & L. Aurelio Commodo.

ANNOTATIONES.

Eraſmus occaſione huius Dionyſij, cum multi eodem nomine fuerint, probabile eſſe putat libros de Hierarchia cœleſti, & de diuinis nominibus ab horum aliquo fuiſſe ſcriptos, non ab Areopagita diſcipulo Pauli: cuius coniectura ne ſtudioſus moueatur, facilè confirmabitur, ſi Græcum textum horum operum, quem Eraſmus non

non vidisse videtur, diligenter legerit, eique adnotationes Morellij adiunxerit. Amastrianam, Sigebergen. cod. m. s. Amasdrinam.

Caput xxviij.

PInytus Cretensis, Gnossiæ vrbis Episcopus, scripsit ad Dionysium Corinthiorũ Episcopum valdè elegãtem epistolã, in qua docet, nõ semper lacte populos nutriẽdos, ne quasi paruuli ab vltimo occupentur die, sed & solido vesci debere cibo, vt in spiritualem proficiãt senectutẽ. Et hic sub M. Antonino Vero, & L. Aurelio Commodo floruit. Anno Domini 170

Caput xxix.

TAtianus, Hæresiarcha, qui primũ Oratoriã docens, nõ paruam sibi ex arte Rhetorica gloriam comparauerat, Iustini Martyris sectator fuit, florens in Ecclesia, quamdiu ab eius latere non decessit. Postea verò inflatus eloquentiæ tumore nouam condidit Hæresim, quæ ἐγκρατιτῶν dicitur, quã postea Seuerus auxit, Anno Domini 170 Tritth.

à quo

à quo eiuſdem partis hæretici Seueriani vſque hodiè appellantur. Porro Tatianus infinita ſcripſit volumina è quibus vnus contra gentes florentiſſimus extat liber, qui inter omnia opera eius fertur inſignis. Et hic ſub Imperatore M. Antonino Vero, & L. Aurelio Cōmodo floruit.

Caput XXX.

Anno Domini 170 Tritth.

PHilippus Epiſcopus Cretēſis, hoc eſt vrbis Gortinæ: cuius Dionyſius in Epiſtola ſua meminit, quam ſcripſit ad eiuſdem ciuitatis eccleſiā: præclarum aduerſum Marcionem edidit librum, temporibuſque M. Antonini Veri, & L. Aurelij Commodi claruit.

Caput XX*XI.*

Anno Domini 170. Tritth.

MVſanus non ignobilis inter eos, qui de eccleſiaſtico dogmate ſcripſerunt, ſub Imperatore M. Antonino Vero, confecit librum aduerſus quoſdam fratres, qui de Eccleſia ad Eucratitarum hæreſim declinauerant.

ANNO-

ANNOTATIONES.

Aduersus quosdam: m. s. cod. Sigeberg. habet ad quasdam.

Caput XXXII.

MOdestus & ipse sub Imperatore M. Antonino & L. Aurelio Cōmodo, aduersum Marcionem scripsit librum, qui vsque hodie perseuerat, feruntur sub nomine eius & alia συγγράμματα, sed ab eruditis quasi ψευδεπίγραφα repudiantur. Anno Domini 175. Tritth.

Caput xxxiij.

BArdesanes in Mesopotamia clarus habitus est, qui primū Valentini sectator, deinde confutator, nouam ipse hæresim condidit. Ardens eius à Syris prędicatur ingenium, & in disputatione vehemens. Scripsit infinita aduersum omnes pænè hæreticos, qui ætate eius pullulauerant: In quibus clarissimus ille & fortissimus liber est, quem Marco Antonino de fato tradidit: & multa alia super persequutione volumina, quæ sectatores eius de Syra lingua verterunt in Græcam. Si autem Anno Domini 170.

tanta

tanta vis eſt, & fulgor in interpretatione, quantam putamus in ſermone proprio?

ANNOTATIONES.

Et fortiſſimus: Sigebergenſis m.ſ.cod, habet florentiſſimus.

Caput xxxiiij.

An.D. 210 VIctor tertius decimus Romanæ vrbis Epiſcopus, ſuper quæſtione Paſchæ, & alia quædã ſcribẽs Opuſcula, rexit Eccleſiam ſub Seuero Principe annis decem.

Caput xxxv.

An.D. 175 Tritth. IRenæus Pothini Epiſcopi, qui Lugdunenſem in Gallia regebat Eccleſiam, presbyter à Martyribus eiuſdem loci ob quaſdam Eccleſiæ quæſtiones legatus Romam miſſus, honorificas ſuper nomine ſuo ad Eleutherum Epiſcopum perfert literas. Poſtea iam Pothino prope nonagenario ob Chriſtum Martyrio coronato, in locum eius ſubſtituitur. Conſtat autem Poly-

carpi

carpi,cuius ſupra fecimus mentionẽ, ſacerdotis & martyris, hunc fuiſſe diſcipulum. Scripſit quinque aduerſus hæreſes libros, & contra gentes volumen breue, & de diſciplina aliud,& ad Martianum fratrem de Apoſtolica prędicatione,& librum variorum tractatuum,& ad Blaſtum de ſchiſmate, & ad Florinum de Monarchia,ſiue quod Deus non ſit conditor malorum, & περὶ τῶν ὀγδοαστῶν egregium Commentarium,in cuius fine ſignificans ſe Apoſtolicorum temporũ vicinum fuiſſe, ſic ſubſcripſit:Adiuro te, qui tranſcribis librum iſtum, per Dominum noſtrum Ieſum Chriſtum, & per glorioſum eius aduentum, quo iudicaturus eſt viuos & mortuos,vt conferas poſtquam tranſſcripſeris, & emendes illum ad exemplar,vnde ſcripſiſti diligẽtiſſimè: hanc quoque obteſtationem ſimiliter transferas,vt inueniſti in exẽplari.Feruntur eius & aliæ ad Victorẽ Epiſcopum Romanum de quæſtione Paſchæ Epiſtolæ, in quibus commonet eum, non facile debere vnitatem

Colle-

Collegij ſcindere. Siquidem Victor multos Aſiæ & Orientis Epiſcopos, qui decimaquarta Luna cum Iudæis Paſcha celebrabant, damnandos crediderat. In qua ſententia hi etiã qui diſcrepabant ab illis Victori non dederũt manus. Floruit maximè ſub Commodo principe, qui Marco Antonino Vero in Imperium ſucceſſerat.

ANNOTATIONES.

Irenæus Pothini Epiſcopi: Sophronius etiam habet ποθεινοῦ, vt & m. ſ. cod. Gembla. cæteri omnes m. ſ. codices noſtri Photini legunt, nos nihil mutamus. Ad Eleutherium, cod. Gembla. habet Eleutherum, quibus & ſubſcribit Lypſius, vt & ſupra, ſicut & Sophronius. & περὶ τῶν ὀγδοαδῶν egregium Commentarium, Lypſius ex m. ſ. ſuis adnotauit, & de ogdoade egregium σύνταγμα: quam lectionem habet & codex Gemblacenſis, niſi quod pro ogdoade perperam legat, octana Paulo autem ſuperius pro eo quod communiter legitur, ad Martianum fratrem, cod. m. ſ. Sigebergen. legit, & ad Martionis fraudem.

Caput xxxvi.

Anno Domini 215. PAntænus Stoicæ ſectæ Philoſophus, iuxta quandam veterum in Alexan-

Alexandria conſuetudinē, vbi à Marco Euangeliſta ſemper Eccleſiaſtici fuêre Doctores, tantæ prudentiæ & eruditionis tam in ſcripturis Diuinis quàm in ſeculari literatūra fuit, vt in Indiam quoque rogatus ab illius gentis legatis, à Demetrio Alexandriæ Epiſcopo mitteretur, vbi reperit Bartholomæum de duodecim Apoſtolis vnū, aduentum Domini noſtri Ieſu Chriſti iuxta Euangelium prædicaſſe, quod Hebraicis literis ſcriptum, reuertens Alexandriam, ſecum detulit. Huius multi quidem in ſanctam ſcripturam extant commentarij, ſed magis viua voce Eccleſijs profuit. Docuitque ſub Seuero principe, & Antonino cognomento Caracalla.

Caput xxxvij.

RHodon genere Aſianus, à Tatiano, de quo ſuprà diximus, Romæ in ſcripturis eruditus, edidit plurima, præcipuumque aduerſus Marcionem op⁹, in quo refert, quomodo ipſi quoque inter ſe Marcionitæ diſcrepent: & Anno Domini 200. Tritth.

Appellem ſenem alium hæreticum, à ſe quondam fuiſſe conuentum, & riſui habitum, eo quod Deum quem coleret, ignorare ſe diceret. Meminit in eodem libro, quem ſcripſit ad Calliſtionem, Tatiani ſe Romæ fuiſſe auditorem. Sed & in Hexaëmeron elegantes tractatus compoſuit, & aduerſum Phrygas inſigne opus: Temporibuſq; Commodi & Seueri floruit.

ANNOTATIONES.

Conuentum, Sigebergen. m. ſ. cod. habet conuictum, Phrygas, idem Sigebergen. cod. habet Cataphrygas.

Caput xxxviij.

Anno Domini 200. Tritth.

CLemens Alexandrinæ Eccleſiæ presbyter Pantæni, de quo ſupra retulimus, auditor, poſt eius mortem Alexandriæ Eccleſiaſticam Scholam tenuit, & κατηχήσεων magiſter fuit. Ferũtur eius inſignia volumina, plenaque eruditionis & eloquentiæ, tam de ſcripturis diuinis quàm de ſecularis literaturæ inſtrumento. E quibus illa ſunt ϛρωματεῖς, libri octo: ὑποτυπώσεων libri

octo:

octo: Aduersus gentes liber vnus: Pædagogi libri tres: De Pascha liber vnus: De Ieiunio disceptatio: & alius qui inscribitur, Quisnam diues ille sit, qui saluetur. De obtrectatione, liber vnus: De canonibus ecclesiasticis, & aduersus eos, qui Iudæorum sequuntur errorem liber vnus, quem propriè Alexandro Hierosolymorum Episcopo προσεφώνησεν. Meminit autem in Stromatibus suis voluminis Tatiani aduersus Gentes, de quo supra diximus, & Cassiani cuiusdam χρονογραφίας, quod opusculum inuenire non potui. Nec non & de Iudæis Aristobulum quendam & Demetrium, & Eupolemum scriptores aduersus gentes refert, qui in similitudinem Iosephi ἀρχαιολογίας, Moysi & Iudaicæ gentis asseruerint. Extat Alexandri Hierosolymitarum Episcopi, qui cum Narcisso postea rexit Ecclesiā, epistola super ordinatiōe Asclepiadis Confessoris ad Antiochenses congratulantis eis, in qua ponit in fine: Hæc vobis Domini ac fratres scripta transmisi per Clemen-

 tem

tem beatum presbyterum virum illustrem & probatum: quem vos quoque scitis, & nunc plenius cognoscetis, qui cum huc venisset iuxta prouidentiam & visitationem Dei, confirmauit & auxit Domini Ecclesiam. Constat Origenem antè huius fuisse discipulum. Floruit autem Seueri & Antonini filij eius temporibus.

ANNOTATIONES.

De ieiunio disceptatio: Gembl. & Afflig. cod. habet disputatio, cui proximè conuenit apud Sophronium διάλεξις: Sigebergen. m. s. cod. ita legit, De ieiunio, liber vnus, De Disceptatione, liber vnus.

Caput xxxix.

Anno Domini 170. Trith.

MIltiades, cuius Rhodon in opere suo, quod aduersus Montanũ Priscillam, Maximillamque composuit, recordatur, scripsit cōtra eosdem volumen præcipuum, & aduersus gentes, Iudæosque libros alios, & Principibus illius temporis Apologeticum dedit. Floruit autem M. Antonini Cōmodi temporibus.

AN-

ANNOTATIONES.

Cuius Rhodon in opere suo: legendum apparet inquit Lypsius, Cuius Apollinarius in opere suo, &c. Non enim de Rhodone hoc scribit Eusebius libr. 4. cap. 17. Sed de Apollinario. Priscillam, Erasmus adnotauit Sophronium, constanter habere Priscillam, m. s. verò codices suos habere Priscam, omnes m. s. nostri conueniunt: Hunc autem authorem Tritth. perperam appellat Melsiaden.

Caput xl.

APollonius vir disertissimus scripsit aduersus Montanum, Priscillam & Maximillam insigne & lõgum volumen, in quo asserit Montanum & insanas vates eius perisse suspendio: & multa alia, in quibus de Priscilla & Maximilla refert, dicens: Si negant eas accepisse munera, confiteantur non esse Prophetas qui accipiunt: & mille hoc testibus approbabo. Sed & ex alijs fructibus probãtur Prophetæ. Dic mihi, crinem fucat Prophetes? stybio oculos linit Prophetes: vestibus & gemmis ornatur? Prophetes tabula ludit An. D. 180. Tritth.

& tesseris? Propheta fœnus accipit? Respondeant, vtrum hoc fieri liceat an nón, meum est probare, quod fecerint: Dicit in eodem libro quadragesimum esse annum, vsque ad tempus, quo ipse scribebat librum, ex quo hæresis Cataphrygarum habuerit exordium. Tertullianus sex voluminibus aduersus Ecclesiam editis, quos scripsit περὶ ἐκστάσεως, septimum propriè aduersus Apollonium elaborauit, in quo omnia quæ ille arguit, conatur defendere: Floruit autem Apollonius sub Commodo Seueroque Principibus.

Caput xli.

An.D.193. Tritth.

SArapion vndecimo Commodi Imperatoris anno Antiochiæ Episcopus ordinatus, scripsit Epistolam ad Carinum & Pontium, de hæresi Montani, in qua & hæc addit: Vt autem sciatis falsi huius dogmatis, id est, nouæ prophetiæ ab omni mundo insaniam reprobari, misi vobis Apollinaris beatissimi, qui fuit in Hierapoli Asiæ Episcopus, literas. Ad Domnum quoque qui

qui persecutionis tempore ad Iudæos declinauerat, volumen composuit, & alium de Euangelio, quod sub nomine Petri fertur, librum ad Rhosensem Ciliciæ Ecclesiam, quæ in hæresim eius lectione diuerterat. Leguntur & sparsim eius breues Epistolæ, auctoris sui ἀσκήσει, & vitæ congruentes.

ANNOTATIONES.

Ad Carinum & Pontium; Sic etiam Sophronius: cod. Gembl. habet Ponticium. nos nihil mutamus. cod. Sigebergen. habet Pontum.

Caput xlij.

APollonius Romanæ vrbis Senator, sub Commodo Principe à seruo Seuero proditus, quod Christianus esset, impetrato vt rationem fidei suæ redderet, insigne volumen composuit, quod in senatu legit, & nihilominus sententia senatus pro Christo, capite truncatus est, veteri apud eos obtinente lege, absque negatione non dimitti Christianos, qui semel ad eorum Iudicium pertracti essent. Anno Domini 190 Trith.

ANNOTATIONES.

Imperato: Hic etiam Sophronius ἐπιταγεὶς: Lypsius ex Hildessemensi m.s.cod. legit impetrato, cui consentiunt & nostri cod. m.s. Gembla & Martinensis: eamque lectionem Tertullianus probat, ex quo Hieronymus hanc historiam videtur esse mutuatus.

Caput xliij.

An. Dom. 20. THEophilus Cæsareæ Palestinæ (quę olim Turris Stratonis vocabatur) Episcopus, sub Seuero Principe aduersus eos qui decimaquarta Luna cum Iudæis Pascha faciebant, cum cæteris Episcopis Synodicam & valdè vtilem composuit epistolam.

Caput xliiij.

Anno Domini 200. BAcchylus Corinthi Episcopus, sub eodē Seuero Principe clarus habitus, de Pascha ex omniū, qui in Achaia erant Episcoporum persona, elegantem librum scripsit.

Caput

Caput xlv.

POlycrates Ephesiorum Episcopus cum cæteris Episcopis Asiæ, qui iuxta quandam veterem consuetudinem cum Iudæis, decimaquarta Luna Pascha celebrabant, scripsit aduersus Victorem Episcopum Romanum epistolam synodicam, in qua docet se Apostoli Ioannis,& veterum auctoritatem sequi, de qua hæc pauca excerpsimus. Nos igitur inuiolabilem celebramus diem, neque addentes aliquid neque dementes. Etenim in Asia lumi naria maxima dormierunt, quæ resurgent in die Domini, quando venturus est de cælis in Maiestate sua,& susci taturus omnes sanctos, Philippum loquor de duodecim Apostolis, qui dormiuit Hierapoli, & duas filias eius, quæ virgines senuerunt: & aliam eius filiam, quæ spiritu sancto plena in Epheso occubuit. Sed & Ioannes qui super pectus Domini recubuit,& Pontifex fuit, auream laminam in frõte portans, martyr & doctor in Epheso dor- An.Dom. 200.

miuit:& Polycarp⁹ Episcop⁹ & Martyr Smyrnę cubat. Thraseas quoq; Episcop⁹ & Martyr de Eumenia in eadē Smyrna requiescit. Quid necesse est Sagaris Episcopi & Martyris recordari, qui in Laodicea soporatur: & Papyrij beati, & Melitonis in sancto spiritu Eunuchi, qui semper Domino seruiens, positus est in Sardis, & expectat in Aduentu eius resurrectionem? Hi omnes obseruauerunt Paschę diem decimaquarta Luna ab Euangelica traditione in nullam partem declinantes, & Ecclesiasticum sequentes Canonem. Ego quoque minimus omnium vestrum Polycrates, secundum doctrinam propinquorum meorum, quos & secutus sum (septem siquidem fuerūt propinqui mei Episcopi, & ego octauus) semper Pascha celebraui, quando populus Iudæorum Azyma faciebat. Itaq; fratres sexagintaquinq; annos ętatis meę habens in Domino, & à multis ex toto orbe fratribus eruditus, peragrata omni scriptura, non formidabo eos, qui nobis minantur. Dixerunt enim maiores mei: Obedire Deo magis oportet

tet

tet, quam hominibus. Hæc propterea posui, vt ingenium & authoritatem viri ex paruo opusculo demōstrarem. Floruit temporibus Seueri Principis, eadem ætate qua Narcissus Hierosolymæ.

ANNOTATIONES.

Elementa maxima: Sic legunt plerique cod. Sigeberg. habet melius, luminaria maxima.

Caput xlvi.

Heraclius sub Commodi Seueriq; Imperio in Apostolum commētarios composuit. Anno Domini 200.

ANNOTATIONES.

Quartiniensis codex m. s. hunc vocat Heraclium, cæteri nostri Heraclitum.

Caput xlvij.

Maximus sub ijsdem Principibus famosam quæstionē insigni volumine ventilauit, vnde malum, & qđ materia à Deo facta sit. Anno Domini 200.

Caput xlviij.

Candidus, regnantibus supra scriptis in Hexamaëron pulcherrimos tractatus edidit. Anno Domini 200.

Caput

Caput xlix.

Anno Domini 200. APpion ſub Seuero Principe, ſimiliter in Hexameron tractatus fecit.

ANNOTATIONES.

Hic apud Honorium dicitur Appius.

Caput L.

Anno Domini 200. SExtus ſub Imperatore Seuero librum de reſurrectione ſcripſit.

Caput li.

Anno Domini 200. BRabianus ſub eodem Principe ędidit quædam opuſcula ad Chriſtianum dogma pertinentia.

ANNOTATIONES.

Hunc m.ſ. codices noſtri Arabianum vocant: Sicut & Honorius, aſtipulante Eraſmo contra Sophronium.

Caput lij.

Anno Domini 200. IVdas de ſeptuaginta apud Danielem hebdomadibus pleniſſimè diſputauit, & Chronographiam ſuperiorum temporum vſque ad decimum Seueri perduxit annum. In qua erroris arguitur, quod aduentum Antichriſti

circa

circa sua tempora futurum esse dixerit: sed hoc ideo, quia magnitudo persecutionum præsentem mundi minabatur occasum.

ANNOTATIONES.

Seueri: ita plerique omnes: Sigebergen. habet Seueri Pertinacis.

Caput liij.

TErtullianus presbyter, nunc demum primus post Victorem & & Apollonium Latinorum ponitur, prouinciæ Africæ, ciuitatis Carthaginensis, patre Centurione proconsulari, hic acris & vehementis ingenij, sub Seuero Principe & Antonino Caracalla maximè floruit, multaque scripsit volumina: quæ quia nota sunt pluribus, prætermittimus. Vidi ego quendam Paulum Concordiæ, quod Oppidum Italiæ est, senem, qui se beati Cypriani, iam grandis ætatis Notarium, cum ipse admodum esset adolescens, Romæ vidisse diceret, referreque sibi solitum, nunquam Cyprianum absq; Tertul- Anno Domini 200. Trith.

Tertulliani lectione vnam diem præteriſſe, ac ſibi crebro dicere: Da magiſtrum, Tertullianum videlicet ſignificans. Hic cum vſque ad mediam ætatem presbyter Eccleſiæ permanſiſſet, inuidia poſtea & contumelijs clericorum Romanæ Eccleſiæ, ad Montani dogma delapſus, in multis libris nouæ Prophetiæ meminit: ſpecialiter autem aduerſum Eccleſiam texuit volumina: De pudicitia, De perſecutione, De ieiunijs, De monogamia, De extaſi libros ſex, & ſeptimum, quē aduerſum Apollonium compoſuit. Ferturque vixiſſe vſque ad decrepitam ætatem, & multa quæ non extant opuſcula condidiſſe.

ANNOTATIONES.

Concordiæ quod oppidum Italiæ eſt: Gembl. cod. m.ſ. habet, Concordiæ oppido Italiæ, quam phraſin & Sophronius retulit. Da magiſtrum: codex Gembl. particulam Da, non habet, quæ phraſis magis videtur emphatica, tametſi Sophronius habeat ἐπιδός.

Caput liiij.

Anno Domini 261 Tritth.

ORigenes, qui & Adamantius, decimo Seueri pertinacis anno aduerſum

uersum Christianos persecutiõe commota, Leonide Patre, Christi martyrio coronato, cum sex fratribus, & matre vidua, pauper relinquitur, annos nat⁹ circiter decem & septem. Rem enim familiarem ob confessionem Christi, fiscus occupauerat. Hic Alexandriæ dispersa Ecclesia, decimõoctauo ætatis suæ anno κατηχήσεων opus aggressus: pòstea à Demetrio, eius vrbis Episcopo, in locum Clementis presbyteri confirmatus per multos annos floruit: & cum iam mediæ esset ætatis, & propter Ecclesias Achaiæ, quæ pluribus hæresibus vexabantur, sub testimonio Ecclesiasticæ Epistolæ Athenas Per Palæstinam pergeret, à Theoctisto & Alexandro, Cæsareæ & Hierosolymorum Episcopis, presbyter ordinatus, Demetrij offendit animum, quin tanta in eum debachatus est insania, vt per totum mundum super nomine eius scriberet. Constat eum antequam Cæsaream migraret, fuisse Romæ sub Zephyrino Episcopo, & statim Alexandriam reuersum, Heraclan presbyterum

qui

qui sub habitu Philosophi perseuerabat, adiutorē sibi fecisse κατηχήσεως, qui quidem & post Demetrium Alexandrinam tenuit ecclesiam. Quantæ autem gloriæ fuerit, hinc apparet, quod Firmillianus Cæsareæ Episcopus cum omni Cappadocia eum inuitauit, & diù tenuit, & posteà sub occasione sanctorum locorum Palęstinam veniens, diù Cæsareæ in sanctis scripturis ab eo eruditus est: sed & illud, quod ad Mãmeam matrem Alexandri Imperatoris religiosam fœminam, rogatus venit Antiochiam, & summo honore habitus est, quodq; ad Philippum Imperatorem, qui primus de Regibus Romanis Christianus fuit, & ad matrē eius literas fecit, quæ vsque hodiè extant: quis ignorat? & quod tantum in scripturis diuinis habuerit studij, vt etiam Hebræam linguam, contra ætatis gentisque suæ naturam edisceret: & exceptis septuaginta interpretibus, alias quoque editiones in vnum congregaret volumen, Aquilæ scilicet Pōtici proselyti, & Theodotionis Hebionei, & Symmachi eiusdem dogmatis,

qui

qui in Euangelium quoque κατὰ ματθαῖον scripsit commentarios, de quo & suum dogma cõfirmare conatur. Præterea quintam, & sextam, & septimam editionem, quas etiam nos de eius bibliotheca habemus, miro labore reperit, & cum ceteris editionibus comparauit. Et quia indicem operum eius in voluminibus epistolarum, quas ad Paulam scripsimus, in quadam Epistola contra Varronis opera conferens posui, nunc omitto: illud de immortali eius ingenio non tacẽs, quod Dialecticam quoque & Geometriam, & Astronomiam, & Arithmeticam, Musicam, Grammaticam & Rhetoricam, omniumq; philosophorum sectas, ita didicit, vt studiosos quoque secularium literarum sectatores haberet, & interpretaretur eis quotidie, concursusque ad eum miri fierẽt: quos ille propterea recipiebat, vt sub occasione sæcularis literaturæ, in fide Christi eos instituerent. De crudelitate autem persecutionis, quæ aduersum Christianos sub Decio consurrexit, eo quod in religionem Philippi desæuiret, quem & interfecit,

fecit, superfluum est dicere, cum etiam Fabianus Romanæ Ecclesię Episcopus in ipsa occubuerit, & Alexander, Babylasque Hierosolymorum & Antiochenæ Ecclesiæ Pontifices in carcere pro confessione Christi dormierint. Et super Origenis statu, si quis scire velit; quid actum sit, primum quidem de epistolis eius, quæ post persecutionem ad diuersos missæ sunt: Deinde & de sexto Eusebij Cæsariensis Ecclesiasticæ historiæ libro, & pro eodem Origine in sex voluminibus, possit liquidò cognoscere. Vixit vsq; ad Gallum & Volusianum, id est, vsq; ad lxix. ætatis suæ annum, & mortuus est Tyri, in qua vrbe & sepultus est.

ANNOTATIONES.

Firmillianus: Sigebergensis cod. m. s. habet Firmianus.

Caput lv.

An. D. 230 Tritth.

AMmonius vir disertus & valdè eruditus in Philosophia, eodem tempore Alexādriæ clarus habitus est: qui inter multa ingenij sui & præcla-

ra mo-

ra monumenta, etiam de consonantia Moysi & Iesu elegans opus composuit, & Euangelicos Canones excogitauit, quos postea sequutus est Eusebius Cæsariensis. Hunc falso accusat Porphyrius, quod ex Christiano Ethnicus fuerit, cum constet eum vsque ad extremam vitam Christianum perseuerasse.

Caput lvi.

AMbrosius primum Marcionites, deinde ab Origene correctus, Ecclesiæ Diaconus, & confessionis Dominicæ gloria insignis fuit, cui pro Theoctisto presbytero liber Origenis de Martyrio scribitur. Huius industria & sumptu & instātia, ad hunc infinita Origenes dictauit volumina. Sed & ipse quippe vt vir nobilis, non inelegantis ingenij fuit, sicut eius ad Originem epistolæ indicio sunt. Obijt ante mortem Origenis: & in hoc à plerisque reprehenditur, quod vir locuples, amici sui senis & pauperis moriens non recordatus sit. Anno Domini 230. Trith.

Caput lvij.

Anno Domini 230. Trith.

TRyphon Origenis auditor, ad quem nonnullæ eius extant Epistolæ, in scripturis eruditissimus fuit, quod quidem & multa eius sparsim ostendunt opuscula: sed præcipuè liber quem cōposuit de vacca ruffa, in Deuteronomio, & de Dichotomematib⁹, quæ cum columba & turture Abrahā ponuntur in Genesi.

Caput lviij.

An D. 230 Trith.

MInutus fœlix, Romæ insignis causidicus scripsit Dialogum Christiani & Ethnici disputantium, qui Octauius inscribitur: sed & alius sub nomine eius fertur de fato, vel cōtra Mathematicos, qui cum sit & ipse diserti hominis, non mihi videtur cū superioris libri stylo conuenire. Meminit huius Minutij, & Lactantius in libris suis.

ANNOTATIONES.

Ethnici: Sigebergen. cod. habet Hæretici, sed minus rectè.

Caput

Caput lviij.

GAius ſub Zephyrino Romanę vrbis Epiſcopo, id eſt, ſub Antonino Seueri filio, diſputationem aduerſum Proculum, Montani ſectatorem, valde inſignem habuit, arguens eum temeritatis, ſuper noua prophetia defendenda: & in eodem volumine Epiſtolas quoque Pauli, tredecim tantum enumerans, decimamquartam, quæ fertur ad Hebræos, dicit non eius eſſe, ſed & apud Romanos vſq; hodiè quaſi Pauli Apoſtoli non habetur. An.D.230

Caput lx.

BEryllus Arabiæ Boſtrenus Epiſcopus, cum aliquanto tempore glorioſè rexiſſet Eccleſiam, ad extremum lapſus in Hęreſim, quę Chriſtũ antè incarnationem fuiſſe negat, ab Origene correctꝰ, ſcripſit varia opuſcula: & maximè epiſtolas, in quibus Origeni gratias agit: ſed & Origenis ad eum literæ ſunt. Extat dialogus Origenis & Berylli, in quo hæreſeos coarguitur. Claruit An.D.2:5. Trith.

ruit autem ſub Alexandro Mameæ fi-
lio, & Maximino & Gordiano, qui ei in Imperium ſucceſſerunt.

ANNOTATIONES.

Beryllus Arabiæ Boſtreni Epiſcopus : Gembla. cod. habet Beryllus Arabs, &c.

Caput lxi.

An. D. 220 Trith.

HIppolytus cuiuſdam Eccleſię Epiſcopus (nomen quippe vrbis ſcire non potui) rationem Paſchæ temporumque Canones ſcripſit, vſque ad primum annum Alexandri Imperatoris, & ſedecim annorum circulum, quem Gręci ἑκκαιδεκαετηρίδα vocāt reperit: & Euſebio, qui ſuper eodem Paſcha Canonem, decem & nouem annorum circulum, id eſt, ἐννεακαιδεκαετηρίδα compoſuit, occaſionem dedit: Scripſit nonullos in ſcripturas commentarios, è quibus hos reperi, in ἑξαήμερον, & in Exodū & in Cantica Canticorum, in Geneſin, & in Zachariam: De Pſalmis, & in Eſaiam, in Danielem, in Apocalypſin, in prouerbia, in Eccleſiaſtē, de Saul & Pythoniſſa, de Antichriſto, de Reſurrectione, contra Marcionem, de Paſcha aduerſum

uersum omnes hæreses, & πρὸς ὁμιλιῶν, de laude Domini Saluatoris, in qua præsente Origene, se loqui in Ecclesia significat, in huius æmulationem. Ambrosius, quem de Marcionis hæresi ad veram fidem correctum diximus, cohortatus est Origenē in scripturas Cōmentarios scribere, præbens ei septem & eò ampliùs notarios, eorumque expensas, & his librariorum parē numerum: quodq; his maius est, incredibili studio quotidiè ab eo opus exigens. Vnde in quadam epistola ἐργοδιώκτην eum Origenes vocat.

Caput lxij.

ALexander Episcopus Cappadociæ, cùm desiderio sanctorum locorum Hierosolymam pergeret, & Narcissus Episcopus eiusdem vrbis, iā senex regeret Ecclesiam, & Narcisso, & multis clericis eius reuelatum est, altera die manè int[illegible]e Episcopū, qui adiutor sacerdotalis Cathedrę esse deberet. Itaq; re ita completa, vt prædicta fuerat, cunctis in Palæstina Episcopis in vnum congregatis, adnitente An. D. 25[illegible] Tritth.

quoq; ipso vel maximè Narcisso, Hierosolymitanæ Ecclesiæ cum eò gubernaculum suscepit. Hic in fine cuiusdã Epistolæ quam scribit ad Antinoitas super pace Ecclesiæ ait: Salutat vos Narcissus, qui ante me hic tenuit Episcopalem locum, & nunc mecum eundem orationibus regit, annos natus circiter centum sedecim, & vos, mecũ precatur, vt vnum idemque sapiatis. Scripsit & aliam ad Antiochenses per Clementem presbyterum Alexãdriæ, de quo supra diximus: necnon ad Originem, & pro Origine contra Demetrium, eo quod iuxta testimonium Demetrij, cum presbyterum cõstituerit. Sed & aliæ eius ad diuersos feruntur Epistolæ. Septima autem persecutione sub Decio, quo tempore Babylas Antiochiæ passus est, ductus Cæsaream, & clausus in carcere, ob Confessionẽ Christi Martyrio coronatur.

Caput [illegible]*iij*.

An.D. 220 Tritth. IVlius Africanus, cuius quinque de temporibus extant volumina, sub Imperatore M. Aurelio Antonino, qui

qui Macrino ſucceſſerat, legationem pro inſtauratione vrbis Emmaus ſuſcepit, quæ poſtea Nicopolis appellata eſt: Huius eſt Epiſtola ad Origenẽ ſuper quæſtione Suſannæ, eo quod dicat in Hebræo hanc fabulam non haberi nec conuenire cum Hebraica etymologia ἀπὸ τοῦ σχίνου σχίσαι, καὶ ἀπὸ τοῦ πρίνου πρίσαι, cõtra quẽ doctam epiſtolã ſcribit Origenes. Extat eius ad Ariſtidem altera epiſtola, in qua ſuper διαφωνία, quæ videtur eſſe in Genealogia Saluatoris apud Matthæum & Lucã pleniſſimè diſputat.

Caput lxiiij.

Geminus Antiochenæ Eccleſiæ presbyter, paũca ingenij ſui monumenta compoſuit, florens ſub Alexandro Principe & Epiſcopo vrbis ſuæ Zebẽno, eo vel maximè tempore, quo Heraclas Alexandrinæ Eccleſiæ Pontifex ordinatus eſt. Anno Domini 230.

ANNOTATIONES.

Eusebius in Chronicis hunc scriptorem vocat Geminianum, & vrbem, Zebinum: codex Gemblacensis eum perperam vocat Eminum, & historiam eius in praecedenti confundit.

Caput lxv.

Anno Domini 24[illegible]

THeodorus, qui postea Gregorius appellatus est, Neocæsareæ Ponti Episcopus, admodum adolescens, ob studia Græcarum & Latinarum literarum de Cappadocia Berytum, & inde Cæsaream Palæstinæ transijt, iuncto sibi fratre Anthenodoro. Quorum cũ egregiam indolem vidisset Origenes, hortatus est eos ad philosophiam, in qua paulatim Christi fidem subintroducens, sui quoq; sectatores reddidit. Quinquennio itaque eruditi ab eo remittuntur ad matrem, è quibus Theodorus proficiscens, πανηγυρικὸν εὐχαριστίας scripsit Origeni, & conuocata grandi frequentia, ipso quoque Origene præsente recitauit, qui vsque hodiè extat. Scripsit & μετάφρασιν in Ecclesiasten breuem quidem, sed valdè vtilem. Et aliæ huius vulgò feruntur epistolæ, & de

de fide,sed præcipuè signa atq; miracula,quæ iam Episcopus cum multa Ecclesiarum gloria perpetrauit,extant.

ANNOTATIONES.

Honorius hunc scriptorem non agnoscit. ad matrem: Lypsius ex Suida legit ad patriam.

Caput lxvi.

Cornelius Romanæ vrbis Episcopus,ad quem octo Cypriani extant Epistolę,scripsit epistolam ad Flauianum Antiochenæ Ecclesiæ Episcopum,de synodo Romana, Italica, & Aphricana,& aliam de Nouatiano, & de his qui lapsi sunt, tertiam de gestis Synodi:quartam ad eundem Flauianũ valde prolixam, & Nouatianæ hæreseos causas & anathema continẽtem. Rexit Ecclesiã annis duobus sub Gallo & Volusiano,cui ob Christum martyrio coronato successit Lucius. An. D.255. Tritth.

ANNOTATIONES.

Ad Flauianum, Euseb.cap.43.hunc Fabium appellat;ita Lypsius cũ quo cõsentit & cod.Martinianus. Infra aũt in Dionysio cũ omnia m.s.exẽplaria

plaria nostra Fabium vocant. vide cap. 69. Sigebergen. etiam Fabium nominat.

Caput lxvij.

An. D. 249 Tritth.

CYprianus Afer, primum gloriosè Rhetoricam docuit: exinde suadente presbytero Cecilio, à quo & cognomentum sortitus est, Christianus factus, omnem substãtiam suam pauperibus erogauit, ac post nõ multum temporis electus in presbyterum, etiam Episcopus Carthaginensis constitutus est Huius ingenij superfluum est indicem texere, cum sole clariora sint opera. Passus est sub Valeriano & Galieno Principibus, persecutione octaua, eodem die quo Romæ Cornelius, sed non eodem anno.

Caput lxviij.

An. D. 240 Trith.

POntius Diaconus Cypriani vsque ad diem passionis eius cum ipso exilium sustinens egregium volumen vitæ & passionis Cypriani reliquit.

ANNO-

ANNOTATIONES.

Hunc Gemblu.cod.m.ſ. Pontinum vocat.

Caput lxix.

Dionyſius Alexandrinæ vrbis Epiſcopus ſub Heracla ſcholam κατηχήσεων presbyter tenuit,& Origenis valdè inſignis auditor fuit.Hic in Cypriani & Africanę ſynodi dogma conſentiens,de hæreticis rebaptizãdis ad diuerſos plurimas miſit Epiſtolas,q̃ vſq; hodiè extant:& ad Flauianũ Antiochenę vrbis Epiſcopum ſcripſit de pœnitentia , & ad Romanos per Hyppolitum alteram : ad Xyſtum qui Stephano ſucceſſerat,duas epiſtolas : & ad Philemonem , & ad Dionyſium Romanæ Eccleſiæ presbyteros duas Epiſtolas:& ad eundem Dionyſium poſtea Romæ Epiſcopum vnã , & ad Nouatianũ vnã cauſantẽ,quod inuit⁹ Romę Epiſcop⁹ ordinatus eſſet:cuius Epiſtolæ hoc exordium eſt. Dionyſius Alexandrinus Epiſcopus Nouatiano fratri ſalutem: Nolens ne,ad ſacerdotium fueris inductus,ita demum oſtendes , ſi volẽs ceſſeris.

An D.255. Tritth.

ſeris. Nam oportuit quiduis etiam hac gratia perpeti, ne diſcinderetur Eccleclesia Dei. Neque minus præclarum ex hoc contigiſſet teſtimonium, quod noluiſſes diſſidium inducere, quàm proficiſci ſolet ex eo, ſi quis recuſet ſimulachris immolare: atque adeo præclarius etiam, mea quidem ſententia. ſiquidem illic vni propriæque conſuli tur animæ: hic totius eccleſiæ negotiũ agitur. Tametſi nunc quoque ſi perſuaſeris, ſi compuleris fratres in concordiam redire, plus egeris officio, quàm peccaris errato. Atque hoc quidem haud imputabitur, illud verò laudibꝰ feretur. Cæterum, ſi non obtemperantibus illis minus aſſequeris quod vis, tamen fac modis omnibus, vt tuam ipſius ſerues animam. Eſt eius ad Dionyſium & ad Didymũ altera epiſtola, & ἑορταστικαὶ, de Paſcha plurimæ declamatorio ſermone conſcriptæ, & ad Alexandrinam Eccleſiam de exilio: & ad Heraclam in Aegypto Epiſcopum: & alia de mortalitate, & de Sabbatho, & περὶ γυμνασίου, & ad Hermammonem & alia de perſecutione Decij, & duo

libri

libri aduersum Nepotem Episcopum, qui mille annorum corporale Regnum suis scriptis asseuerat: in quibus & de Apocalypsi Ioannis diligentissimè disputat. Et aduersum Sabellium, & ad Ammonem Beronices Episcopum, & ad Telesphorum, & ad Euphranorem, & quatuor libri ad Dionysium Romanæ vrbis Episcopum, & ad Laodicenses de pœnitentia. Item ad Cononem de pœnitentia, & ad Origenem de Martyrio. Ad Armenios de pœnitentia, & de ordine delictorum, de natura ad Timotheum, de tentationibus ad Euphranorem: ad Basilidem quoque multæ Epistolæ, in quarum vna se asserit, etiam in Ecclesiasten cœpisse scribere Commentarios. Sed & aduersus Paulũ Samosatenum, ante paucos dies quam moreretur, insignis eius fertur Epistola. Moritur 12. Galieni anno.

ANNOTATIONES.

Et ad Flauianum: omnes m. s. codices nostri habent constanter ad Fabium: vide supra in in Cornelio, cap. 66.

Alexandrinus Episcopus, Hæc verba in epigrapha, cod. Sigeberg. non habet, & videtur ab inepto quopiam esse expleta. Nolens ne &c. hæc verba idem cod. Sigebergensis ita habet: Si inuitus, vt dicis, ordinatus es, probabis, cum volens recesseris: Galieni: cod. Sigebergensis habet Galieni & Valeriani anno.

Caput lxx.

An. D. 250 Tritth. NOuatianus Romanæ vrbis presbyter, aduersus Cornelium cathedram sacerdotalem conatus inuadere, Nouatianorum, quod Græcè dicitur καθαρὸν, dogma constituit, nolens Apostatas suscipere pœnitentens. Huius author Nouatus Cypriani presbyter fuit. Scripsit autem de Pascha, de Sabbatho, De Circuncisione, De Sacerdote, De Oratione, De Cibis Iudaicis, De Instantia, De Attalo, multaque alia, & de Trinitate grande volumen, quasi ἐπιτομὴν, operis Tertulliani faciēs, quod plerique nescientes, Cypriani existimant.

ANNOTATIONES.

Hunc Scriptorem Honorius Donatum appellat.

Caput

Caput lxxi.

MAlchion disertissimus Antiochenæ Ecclesiæ presbyter, quippe qui in eadem vrbe Rhetoricam florentissimè docuerat aduersum Paulum Samosatenum: qui Antiochenæ Ecclesiæ Episcopus dogma Artemonis instaurarat, excipientibus notarijs disputauit, qui Dialogus vsque hodiè extat. Sed & alia grandis epistola ex persona Synodi ab eo scripta ad Dionysium & Maximum Romanę & Alexandriæ Ecclesiæ Episcopos dirigitur. Floruit sub Claudio & Aureliano principibus. Anno Domini 270. Tritth.

Caput lxxij.

ARchelaus Episcopus Mesopotamiæ, librum disputationis suæ, quam habuit aduersum Manichæum exeuntem de Perside, Syro sermone cōposuit, qui translatus in Gręcum habetur à multis. Claruit sub Imperatore Probo, qui Aureliano Tacito successerat. An. D. 28● Trith.

Caput lxxiij.

Anno Domini 285. Tritth.

ANatolius Alexandrinus, Laodiciæ Syriæ Epiſcopus, ſub Probo & Caro Imperatoribus floruit, miræ doctrinæ vir fuit in Arithmetica, Geometria, Aſtronomia, Grammatica, Rhetorica, Dialectica. Cuius ingenij magnitudinem de volumine, quod ſuper Paſcha compoſuit, & decem libris de Arithmeticæ inſtitutionibus intelligere poſſumus.

Caput lxxiiij.

Anno Domini 270. Tritth.

VIctorinus Pitabionenſis Epiſcopus non æquè Latinè vt Græcè nouerat. Vnde opera eius grandia ſenſibus, viliora videntur compoſitione verborum. Sunt autem hæc: Commētarij in Geneſim, in Exodum, in Leuiticum, in Eſaiam, in Hiezechiel, in Habacuc, in Eccleſiaſten, in Cantica Canticorum, in Apocalypſim Ioannis, aduerſum omnes hæreſes: & multa alia. Ad extremum martyrio coronatus eſt.

Anno-

ANNOTATIONES.

Omnia exemplaria excusa & m.s. hunc vocãt Pitabionensem, Honorius vocat Pictauiensem.

Caput lxxv.

PAmphilus presbyter, Eusebij Cæsariensis Episcopi necessarius, tanto Bibliothecæ diuinæ amore flagrauit, vt maximam partem Origenis voluminum sua manu descripserit, quæ vsque hodie in Cæsariensi bibliotheca habentur, sed & in duodecim Prophetas vigintiquinque ἐξηγήσεων, Origenis volumina, manu eius exarata reperi, quæ tanto amplector & seruo gaudio, vt Crœsi opes habere me credam. Si enim lætitia est, vnam epistolam habere Martyris, quanto magis tot milia versuum, per quę mihi videtur sui sanguinis signasse vestigia? Scripsit antequam Eusebius Cæsariensis scriberet Apologeticum pro Origene, & passus est Cæsareæ Palestinæ sub persecutione Maximini. An D. 240 Trith.

ANNOTATIONES.

Per quæ mihi videtur sui sanguinis signasse vestigia: hæc sententia Gembl. cod. ita est, quæ mihi videtur sui sanguinis signasse vestigijs etc. quã lectionem & Lypsius ex m. s. suis adnotauit. Scripsit antequam Eusebius scriberet Apologeticum pro Origene: Quid de hoc opere tandem percepta fraude scripserit Hieronymus (inquit Lypsius) vide tomo 2. pag, 226. & eiusdem tomi pag. 195. ac rursum eodem tomo. pag. 201.

Caput lxxvi.

Anno Domini 290. Tritth.

PIerius Alexandriæ Ecclesiæ presbyter, sub Caro & Diocletiano Principibus, eo tempore quo eandem Ecclesiam Theonas Episcop⁹ regebat, florentissimè docuit populos, & in tãtam sermonis, diuersarumque tractatuum, qui vsque hodiè extant, venit elegantiam, vt Origenes iunior vocaretur. Constat hunc miræ ἀσκήσεως, & appetitorem voluntariæ paupertatis, scientissimumq; Dialecticę & Rhetoricę artis, & p ostpersecutionem omne vitæ suæ tempus Romæ fuisse versatum. Huius est longissimus tractatus in pro phetam

phetam Oseę, quē in peruigilio Paschę habitum, ipse sermo demonstrat.

Caput lxxvij.

LVcianus vir disertissimus, Antiochenæ Ecclesiæ presbyter, tantum in scripturarum studio laborauit, vt vsque nunc quædam exemplaria scripturarum, Lucianea nuncupentur. Feruntur eius de fide libelli, & breues ad nonnullos epistolæ. Passus est Nicomediæ ob Confessionem Christi, sub persecutione Maximini, sepultusq; Helenopoli Bithyniæ. An. D. 240 Tritth.

ANNOTATIONES.

Honorius hunc etiam postea Nicomediæ Episcopum fuisse addit: quem & Iohannes Tritthemius secutus est; cum interim eum nunquam Episcopum fuisse satis constet ex Martyrologijs. cod. m s. Sigeberg. ibi presbyter addit, primo dum Nicomediæ Episcopus, tantum, &c.

Caput lxxviij.

PHileas de vrbe Aegypti, quę vocatur Thmuis nobili genere, & non paruis opibus, suscepto Episcopatu, e- An. D. 240 Tritth.

elegantissimum librum de Martyrum laude composuit: & disputatione actorum habita aduersum Iudicem, qui eum sacrificare cogebat, pro Christo capite truncatur, eodem in Aegypto persecutionis auctore, quo Lucianus Nicomediæ.

ANNOTATIONES.

Martiniensis codex m. s. pro Thmuis, habet Theoais, vt & Sigeberg. cod. m. s.

Caput lxxix.

Anno Domini 300 Trith.

ARnobius sub Diocletiano Principe Siccæ apud Aphricam florentissimè Rhetoricam docuit, scripsitque aduersum Gentes, quę vulgò extāt volumina.

Caput lxxx.

An. D. 320 Trith.

FIrmianus, qui & Lactantius, Arnobij discipulus, sub Diocletiano Principe accitus cum Flauio Grammatico, cuius de Medicinalibus versu compositi extant libri. Nicomediæ Rhetoricam docuit, & penuria discipulorum, ob Gręcam videlicet ciuitatem, ad scribendum se contulit. Habemus

mus eius sympoſium, quod adoleſcentulus in ſcholijs ſcripſit Aphricæ, & ὁδοιπορικὸν de Aphrica vſq; Nicomediam, Hexametris ſcriptum verſibus, & aliū librum qui inſcribitur Grammaticus, & alium pulcherrimum de ira Dei, & inſtitutionū diuinarum aduerſum gētes libros ſeptem: & ἐπιτομὴν eiuſdem operis in libro vno acephalo, & ad Aſclepiadem libros duos. De perſecutione librum vnū. Ad Probum Epiſtolarum libros quatuor. Ad Seuerum, epiſtolarum libros duos. Ad Demetrianū auditorem ſuum, libros duos. Ad eundem de Opificio Dei, vel formatione hominis, librum vnū. Hic extrema ſenectute magiſter Cæſaris Criſpi, filij Conſtantini in Gallia fuit, qui poſtea à patre interfectus eſt.

ANNOTATIONES.

Ad Demetrianum, cod. Sigeberg. habet ad Demetrium auditorem ſuum libros tres.

Caput lxxxi.

EVſebius Cæſariæ Paleſtinæ Epiſcopus in ſcripturis diuinis ſtudioſiſſimus, & Bibliothecæ diuinæ cum Anno Domini 320. Tritth.

Pamphylo Martyre diligētiſſimus peruestigator, edidit infinita volumina. De quib' hęc ſunt: ἐυαγγελικῆς ἀποδείξεως libri viginti, ἐυαγγελικῆς προπαρασκευῆς libri quindecim, θεοφανείας, libri quinque, Eccleſiaſticæ hiſtoriæ libri decem, Chronicorum Canonum omnimodā hiſtoriam, & eorum ἐπιτομὴν. Et de Euangelicorum diaphonia. In Eſaiam libri decem, & contra Porphyrium, qui eodem tempore ſcribebat in Sicilia, vt quidam putant, libri triginta: de quib' ad me viginti tantum peruenerunt, τοπικῶν librum vnum, ἀπολογίας pro Origene libros ſex. De vita Pamphyli, libros tres. De Martyribus alia opuſcula. Et in centum quinquaginta Pſalmos eruditiſſimos commentarios: & multa alia. Floruit maximè ſub Conſtantino Imperatore & Conſtantio, & ob amicitiam Pamphili Martyris ab eo cognomentum ſortitus eſt.

Caput lxxxij.

Anno Domini 320. Tritth.

RHeticius Eduorum, id eſt, Auguſtodunenſis Epiſcopus, ſub Conſtantino celeberrimæ famæ habitus eſt

est in Gallijs, Leguntur eius Commentarij in Cantica Canticorum: & aliud grande volumen aduersus Nouatianum, nec prǽter hæc quicquam eius operum reperi.

Caput lxxxij.

METhodius Olympi Lyciæ, & postea Tyri Episcopus, nitidi, compositique sermonis, aduersum Porphyrium confecit libros, & symposium decem virginum, & de Resurrectione opus egregium, contra Origenem, & aduersus eundem de Pythonissa, & de Autexusio. In Genesim quoque & Cãtica Canticorum commentarios: & multa alia, quæ vulgo lectitantur, & ad extremum nouissimæ persecutionis, siue vt alij affirmant, sub Decio & Valeriano in Chalcide Græciæ, Martyrio coronatus est.

Anno Domini 355. Trith.

Caput lxxxiij.

IVuencus nobilissimi generis, Hispanus, presbyter, quatuor Euangelia

An.D. 330 Trith.

Hexametris versibus pene ad verbum transferens, quatuór libros cōposuit, & nonnulla eodē Metro ad Sacramen torum ordinem pertinentia. Floruit sub Constantino Principe.

Caput lxxxv.

Anno Domini 339. Trith.

EVstathius genere Pamphylus Sidites, primum Beroeæ Syriæ, deinde Antiochiæ rexit Ecclesiam: & aduersum Arianorum dogma componens multa sub Constantino Principe pulsus est in exilium Traianopolim Thraciarum, vbi vsque hodie conditus est. Extant eius volumina de Anima, de Engastrimytho aduersum Origenem, & infinitæ epistolę, quas enumerare lōgum est.

ANNOTATIONES.

Sub Constantio, ita plerique omnes: Sigeberg. legit Constantino.

Caput lxxxvi.

An. D. 365. Trith.

MArcellus Ancyranus Episcop⁹, sub Constante & Constantino Principibus floruit, multaque diuersarū ὑποθέσεων scripsit volumina, & maximè

ximè aduersum Arianos. Feruntur cõtra hunc Asterij & Apollinarij libri, Sabellianæ eum hæresis arguentes: sed & Hilarius in septimo aduersum Arianos libro, nominis eius quasi hæretici meminit. Porrò ille defendit se non esse dogmatis, cuius accusatur, sed communione Iulij & Athanasij, Romanæ & Alexandrinæ vrbis Pontificem se esse munitum.

ANNOTATIONES.

Asterij & Apollinarij: Sic etiam Sophronius, quare nos nihil mutamus, Gembla. codex habet, Apollinaris: supra autem codex Sigebergen. habet sub Constantino & Constantio.

Caput lxxxvij.

Athanasius Alexandrinæ vrbis Episcopus, multas Arianorum perpessus insidias, ad Constantem Galliarum Principem fugit, vnde reuersus cum literis, & rursum post mortem eius fugatus vsque ad Iouiani Imperium latuit, à quo recepta Ecclesia, sub Valente moritur. Feruntur eius aduersum gentes duo libri, & contra Valentem & Vrsatium vnus, & de Virginitate, & de persecu-

An. D. 37[illegible] Trith.

cutionibus Arianorum plurimi, & de Psalmorum titulis, & historia Antonij monachi vitã continens: & ἑορταστικαὶ epistolæ: & multa alia, quæ enumerare longum est.

Caput lxxxviij.

Anno Domini 330.

ANtonius Monachus, cuius vitam Athanasius Alexandrinæ vrbis Episcopus, insigni volumine prosecutus est, misit Aegyptiacè ad diuersa monasteria Apostolici sensus, sermonisq; epistolas septem, quæ in Græcam linguam translatæ sunt: quarum præcipua est ad Arsenoitas. Floruit sub Cõstantino & filijs eius regnantibus: Vixit annos centum quinque.

Caput lxxxviij.

Anno Domini 330 Tritth.

BAsilius Ancyranus, Episcopus Arcis Mecheæ scripsit contra Marcellum, & de virginitate librum, & nõnulla alia: & sub Rege Constantio, Macedonianę partis cum Eustathio Sebasteno Princeps fuit.

AN-

ANNOTATIONES.

Episcopus artis medecinæ: hunc locum Erasmus reliquit intactum. Lypsius pro medecinæ legit medicæ: quo modo & codex noster Viridis Vallis habet. Sophronius simpliciter habet βασίλειος ἀγκυρανὸς ἐπίσκοπος: De arte medica verbum nullum: In Gemblacensi cod. lego hoc modo: Basilius Ancyranus, Episcopus Arcis Mecheæ: quam lectionem veram ac genuinam puto: est autē Mecha ciuitas Arabiæ, in qua pseudopropheta Mahometh conditus est, ideoq; ob illius memoriā hodie non minus à Saracenis ac Turcis peregrinatione suscepta visitatur, quàm Hierosolyma à Christianis. Hæc igitur arx quondam, in iustam ciuitatem progressu temporis per Saracenos erecta est: ita vt nunc inter Arabicas præcipua sit: codex Sigebergensis habet etiam arcis Mecheæ.

Caput xc.

THeodorus Heracliæ Thraciarum Episcopus, elegantis, apertiq; sermonis, & magis historicæ intelligentiæ, edidit sub Constantino Principe Commentarios in Matthęum & in Iohannem, & in Apostolum, & in Psalterium. Anno Domini 340 Tritth.

Caput

Caput xci.

An. D. 340 Tritth. EVsebius Emesenus Episcopus, elegantis & Rhetorici ingenij, innumerabiles, & qui ad plausum populi pertinent, confecit libros, magisq; historiam sequutus, ab his qui declamare volũt, studiosissime legitur: è quib. vel præcipui sũt aduersum Iudæos & gentes, & ad Nouatianos, & ad Galatas ὑποθέσεων libri decem, & in Euangelia homiliæ breues, sed plurimæ. floruit temporibus Constantij Imperatoris, sub quo & mortuus, Antiochiæ sepultus est.

Caput xcij.

An. D. 340 Tritth. TRiphyllius Cypri Ledrensis, siuè λευτεῶνος Episcopus, eloquentissimus suæ ætatis, & sub Rege Constantio celeberrimus fuit. Legi eius in cantica Commentarios. Et multa alia cõposuisse fertur, quæ in nostras manus minimè peruenerunt.

ANNOTATIONES.

Cypri Ledrensis, cod. Sigeberg. Cypri Litensis. Leuconteon, Supra autem legit Triphylius.

Caput

Caput xcij.

DOnatus, à quo Donatiani, per Aphricam sub Constante, Constantinoq; Principibus pullulauerũt, asserens à nostris scripturas in persequutione Ethnicis traditas, totã pene Africã & maximè Numidiã sua persuasione decepit. Extant eius multa ad suam hæresim pertinentia opuscula, & de spiritu sancto liber Ariano dogmati congruens. An. D. 340

ANNOTATIONES.

Lypsius, cui & Gembl. m. s. cod. noster consentit, Constantino Constantioq; legit: vt & Sigeber.

Caput xciij.

ASterius Arianæ philosophus factionis, scripsit regnante Constãtio, in epistolam ad Romanos & in Euangelia, & Psalmos commentarios, & multa alia, quæ à suæ partis hominibus studiosissimè leguntur. An. D. 340

Caput xcv.

LVcifer Caracalitanus Episcopus, cum Pancratio & Hilario Romanæ Ecclesiæ clericis ad Constãtium Im- An. D. 370

Imperatorem à Liberio Episcopo, pro fide Legatus missus, quum nollet sub nomine Athanasij Nicęnam damnare fidem, in Palæstinam relegatus, miræ constantiæ & prępara ti animi ad martyrium, contra Constantium Imperatorem scripsit librum, eiq; legendum misit: ac non multo post sub Iuliano principe reuersus Caralis, Valētiniano regnante obijt.

ANNOTATIONES.

Codices m. s. habent Caralitanus. quod & Lypsius adnotauit: & Honorius probat.

Caput xcvi.

Anno Domini 370.

EVsebius natione Sardus, & ex lectore vrbis Romanæ, Vercellensis Episcopus, ob Confessionem fidei à Constantio Principe Scytopolim & inde Cappadociam relegatus, sub Iuliano Imperatore ad Ecclesiam reuersus, edidit in Psalmos Commentarios Eusebij Cæsariensis, quos de Græco in Latinum verterat. Mortuus est Valentiniano & Valente regnātibus.

Caput

Caput xcvij.

FOrtunatianus natione Afer, Aquileiensis Episcopus, imperante Cōstantino, in Euangelia titulis ordinatis, breui & rustico sermone scripsit Commentarios: & in hoc habetur detestabilis, quod Liberium Romanæ vrbis Episcopum pro fide ad exilium pergentem, primus solicitauit ac fregit, & ad subscriptionem hæreseos cōpulit. Anno Domini 360.

ANNOTATIONES.

Lypsius adnotauit pro breui & rustico sermones, breues rustico sermo: Deinde, pro & in hoc sed in hoc: nos autem in Gembla. codice pro his verbis, & ad subscriptionem hæreseos compulit, legimus, & ad suæ scriptionem hæreseos compulit. Hic autem scriptor apud Honorium Fortunatius appellatur.

Caput xcviij.

ACacius, quem quia Luscus erat μονόφθαλμον nuncupabant, Cæsariensis Ecclesiæ in Palæstina Episcopus elaborauit in Ecclesiasten decem & septem volumina, & συμμίκτων ζητημάτων sex, & multos præterea, diuersósque tractatus Anno Domini 350. Trith.

tractatus composuit, in tãtum autem sub Constantio Imperatore claruit, vt in Liberij locum, Romæ Fœlicem Arianum Episcopum constitueret.

ANNOTATIONES.

Fœlicem Arianum: Lypsius adnotauit in m.s. cod. suis, vt nec in Sophronio Græco haberi Arianum: cui consentit ex nostris, cod. Gemblacen. & Virid. Vallis.

Caput xcix.

Anno Domini 340 Tritth. SAtapion θμοῦεως Aegypti vrbis Episcopus, qui ob elegantiam ingenij, cognomen Scholastici meruit, charus Antonij Monachi, edidit aduersum Manichæum egregium librum, & de Psalmorum titulis alium, & ad diuersos vtiles Epistolas, & sub Constantio Principe, etiam in Confessione inclytus fuit.

ANNOTATIONES.

Vide supra caput 78.

Caput c.

An. D. 371. Trith. HIlarius, Pictauorum Aquitaniæ Episcopus, factione Saturnini Arelatensis Episcopi, de Synodo Byterensi

terensi, in Phrygiam relegatus, duodecim aduersus Arianos confecit libros. Et alium librum de Synodis; quem ad Galliarum Episcopos scripsit. Et in Psalmos Commentarios, primum videlicet & secundum, & à quinquagesimo primo, vsq; ad sexagesimum secundum, & à centesimo decimooctauo vsque ad extremum, in quo opere imitatus Origenem, nonnulla etiam de suo addidit. Est eius ad Constantium libellus, quem viuenti Constantinopoli porrexerat. Et alius in Constantium, quem post mortem eius scripsit. Et alius liber aduersum Valentem & Vrsacium historiam Ariminensis & Seleuciensis Synodi continens. Et ad Præfectum Salustium, siue contra Dioscorum, & liber hymnorum, & mysteriorum alius. Et Commentarij in Matthæum: & tractatus in Iob, quos de Græco Origenis ad sensum transtulit: & alius elegans libellus contra Auxentium: & nonnullæ ad diuersos epistolæ. Aiunt quidem scripsisse eum, & in Cantica Canticorũ, sed à nobis hoc opus ignoratur. Mortuus est

Pictauis Valentiniano & Valente regnantibus.

ANNOTATIONES.

De Synodo Byterensi: in m.s.cod. Martiniensi erat Biturensi: in alijs erat interensi: prior lectio videtur esse genuina: Sophronius habet βιτερισσίων: *Sigebergen. habet Biterrensi.*

Caput ci.

An.D. 360 Tritth. VIctorinus natiõe Afer, Romę sub Constantino Principe Rhetoricã docuit: & in extrema senectute, Christi se tradens fidei, scripsit aduersus Arrium libros more Dialectico valdè obscuros, qui ab eruditis modo intelliguntur: & Commentarios in Apostolum.

ANNOTATIONES.

Constantio Principe legunt omnes nostri cod. m.s. quod autem infra sequitur ab eruditis modò intelliguntur, in Gembl. cod. ita legitur, nisi ab eruditis non intelliguntur; vocatur autem hic author pleno nomine Marius Victorinus Afer.

Caput

Caput cij.

TItus Bostrenus Episcopus, sub Iuliano & Iouiano Principibus, fortes aduersum Manichæum scripsit libros, & nonnulla volumina alia. Moritur sub Valente. An D.370

ANNOTATIONES.

Apud Triithemium hic ponitur ad annum 340 numeris planè deprauatis, cum Valens Imperator, sub quo mortuus asseritur, imperare demum, cœperit anno 379.

Caput ciij.

DAmasus Romanæ vrbis Episcopus, elegans in versibus componendis ingenium habuit, multaque & breuia opuscula heroico metro edidit & prope octogenarius sub Theodosio Principe mortuus est. Anno Domini 380. Tritth.

Caput ciiij.

APollinarius Laodicenus Syriæ Episcopus, patre Presbytero, magis Grammaticis in adolescētia operā dedit, & postea in sāctas scripturas īnumerabilia scribens, sub Theodosio Im Anno Domini 380. Tritth.

peratore obijt. Extant eius aduersus Porphyrium triginta libri, qui inter cętera eius opera vel maximè probãtur.

ANNOTATIONES.

Codex Gemblacensis hunc vocat Apollinarē, vt & Honorius.

Caput cv.

Anno Domini 370. GRegorius Bæticus, Iliberi Episcopus, vsque ad extremam senectutem diuersos mediocri sermone tractatus composuit: & de fide elegãtem librum, qui hodieq; superesse dicitur.

Caput cvi.

Anno Domini 380. PAcianus in Pyrenæi iugis, Barcilonæ Episcopus, castigatæ eloquentiæ, & tam vita quam sermone clarus: scripsit varia opuscula, de quibus est κέρβος, & contra Nouatianos liber, sub Theodosio Principe iam vltima senectute mortuus est.

ANNOTATIONES.

Pacianus: ita & Sophronius, cui subscribit Erasmus: & codex noster Martinianus, quare nos nihil mutamus. reliqui aũt cod. nostri Pacatianum, Honorius Pacatiũ, vocat: porrò vbi vulgatus codex habet, castitate & eloquentia: codex Gembla.

Gembl.rectius legit, castigata eloquentia: quod sequimur. de Paciano vide infra in Dextro c. 132.

Caput c vij.

PHotinus de Gallogrecia, Marcelli discipulus, & Sirmij Episcopus ordinatus, Hebionis hæresim instaurare conatus est, & postea à Valentiniano Principe pulsus Ecclesia, plura scripsit volumina, in quibus præcipuè sint cōtra gentes & Valentinianum libri. An. D. 380

ANNOTATIONES.

Sirmij Episcopus: Gembl. & Virid. Vall. cod. m. s habent Smirnæ Episcopus, nos nihil mutamus.

Caput c viij.

SOebadius Agenni Galliarum Episcopus, edidit contra Arianos librum. Dicuntur & eius alia esse opuscula, quæ necdum legi. Viuit vsq; hodie decrepita senectute. An. D. 380

ANNOTATIONES.

Hunc m. s. codices Phœbadium constanter vocant, sicut & Honorius. In bibliotheca sacra Phœbadius appellatur. Tritth. appendix appellat Sabadium.

Caput cix.

Anno Domini 395. Trith.

DYdimus Alexandrinus, captus à parua ætate oculis, & ob id, elementorum quoque ignarus, tantum miraculum sui omnibus præbuit, vt Dialecticam quoque & Geometriam, quæ vel maximè visu indigent, vsque ad perfectum didicerit. Is plurima, nobiliaq; conscripsit: Commentarios in Psalmos omnes: Commentarios in Euangelium Matthæi & Ioannis: & de dogmatibus, & contra Arianos libros duos: & de spiritu sancto librum vnũ, quem ego in Latinum verti: in Esaiam Tomos decem & octo: in Oseæ ad me scribens, Commentariorum libros tres: & in Zachariam, meo rogatu, libros quinque, & Commentarios in Iob: & infinita alia', quæ digerere proprij indicis est. Viuit vsque hodie, & octogesimum tertium ætatis excessit annum.

ANNOTATIONES.

Is plura opera & nobilia. cod. Gembl. is plurima nobiliaque conscripsit: cui proximè respondet versio Sophronij. meo rogatu libros quinque,

post

post hæc verba erat in m.s.codicib.& commentarios in Iob, sequebatur, quod & Sophronius habet, deinde sequitur & infinita alia, &c.

Caput cx.

OPtatus Afer Episcopus Mileuitanus, ex parte Catholica, scripsit Valentiniano & Valente Principibus aduersum Donatianæ partis calumniam libros sex, in quibus asserit, crimen Donatianorum in nos falsò retorqueri. Anno Domini 370. Tritth.

Caput cxi.

AQuilius Seuerus in Hispania, de genere illius Seueri, ad quem Lactantij duo epistolarum scribuntur libri: composuit volumen, quasi ὁδοιπορικόν totius suæ vitæ statum continens, tam prosa quàm versibus, quod vocauit καταστροφήν siue πεῖραν, & sub Valentiniano Principe obijt. Anno Domini 370.

ANNOTATIONES.

Hunc vocat Honorius Achilium, cui consentit cod.m.s. Viridis Vallis. Reliqui nostri habent

Acilium, vt & ex suis adnotauit Lypsius.

Caput cxij.

An. D.370 CYrillus Hierosolymæ Episcopus, sæpè pulsus Ecclesia, & receptus: ad extremum sub Theodosio Principe octo annis inconcussum Episcopatum tenuit. Extant eius κατηχήσεις quas in adolescentia sua composuit.

Caput cxiij.

Anno Domini 370. EVzoius apud Thespesium Rhetorem cum Gregorio Nazianzeno Episcopo, adolescens Cæsareæ eruditus est: & eiusdem vrbis Episcopus, plurimo labore corruptam iam Bibliothecam Origenis & Pamphili, in membranis instaurare conatus est. Ad extremum sub Theodosio Principe Ecclesia pulsus est. Feruntur eius varij, multiplicesque tractatus, quos nosse perfacile est.

ANNOTATIONES.

Hic apud Honorium Eulonius est, mendosè, vt & ea, quæ coniuncta sunt ibidem, Sigeberg. cod. habet Eusonius.

Caput cxiiij.

EPiphanius Cypri Salaminæ Episco- An.D.400.
pus, scripsit aduersum omnes hæ-
reses libros, & multa alia, quæ ab eru-
ditis propter res, à simplicioribus pro-
pter verba quoque lectitantur. Super-
est vsque hodie, & in extrema iam se-
nectute varia cudit opera.

Caput cxv.

EFfrem Edissenæ ecclesiæ Diaconus, Anno Domini 380. Tritth.
multa Syro sermone composuit
opuscula, & ad tantam venit clarita-
tem, vt post lectionem scripturarum
publicè in quibusdam Ecclesijs eius
scripta recitentur. Legi eius de Spiritu
sancto Græcum volumen, quod qui-
dam de Syriaca lingua verterat: & acu-
men sublimis ingenij, etiam in transla
tione cognoui. Secessit sub valente
Principe.

Caput cxvi.

BAsilius Cæsareæ Cappadociæ, Anno Domini 380. Trith.
quæ prius Mazaca vocabatur,
Episco-

Episcopus egregios contra Eunomium elaborauit libros,& de spiritu sancto volumen, & in Hexaëmeron homilias nouem,& ἀσκητικὸν,& breues varioſque tractatus: moritur imperante Gratiano.

Caput cxvij.

An.D.390 Trith. GRegorius primum Sasimorum, deinde Nazianzenus Episcopus, vir eloquentissimus,præceptor meus, & quo scripturas explanante didici:ad triginta milia versuum omnia opera sua composuit,è quibus illa sunt: De morte fratris Cæsarij, περὶ φιλοπτωχίας, laudes Machabæorum: laudes Cypriani: laudes Athanasij: laudes Maximi philosophi post exilium reuersi,quem falso nomine quidam Heronis superscripserunt:quia est & alius liber,vituperationem eiusdem Maximi continens:quasi non licuerit eundem & laudare & vituperare pro tempore. Et liber Hexametro versu, virginitatis & nuptiarum contra se differentium. Aduersum Eunomium liber vnus. De Spiritu

Spiritu sancto liber vnus. Contra Iulianum Imperatorem, liber vnus. Sequutus est autem Polemonem dicẽdi charactere, viuoq; se Episcopum loco suo ordinans, ruri vitam monachi exercuit. Decessitque ante hoc ferme triennium sub Theodosio Principe.

ANNOTATIONES.

Heronis: Sigeberg. legit Berona, idem cod. habet aduersus Eunomium libri duo.

Caput cxviij.

LVcius post Athanasium Arianæ partis Episcopus, vsque ad Theodosium Principem, à quo & expulsus est, Alexandrinam Ecclesiam tenuit. Extant eius solennes de Pascha Epistolæ, & pauci variarum hypotheseon libri. An. D.39[illegible]

Caput cxix.

DIodorus Tarsensis Episcopus, dũ Antiochiæ esset presbyter, magis claruit. Extãt eius in Apostolũ Cõmentarij, & multa alia, ad Eusebij magis Emiseni charactere pertinẽtia, cuius cũ sensum An.D.39[illegible]

ſenſum ſecutus ſit, eloquētiam imitari nō potuit, propter ignorantiam ſæcularium literarum.

Caput cxx.

An. D. 390 EVnomius Arianæ partis, Cyzicenus Epiſcopus, in apertam hæreſeos ſuæ prorumpens blaſphemiā, vt quod illi tegunt, iſte publicè fateretur. Vſque hodiè viuere dicitur in Cappadocia, & multa contra Eccleſiam ſcribere. Reſponderunt ei Apollinarius, Didymus, Baſilius Cæſarienſis, Gregorius Nazianzenus, & Gregorius Nyſſenus.

ANNOTATIONES.

Reſponderunt ei Apolliñarius: Gembl. codex habet Apollinaris.

Caput cxxi.

An. D. 390 PRriſcillianus Abilæ Epiſcopus, qui factione Hylatij, & Ithacij Treueris a Maximo tyranno cæſus eſt: edidit multa opuſcula, de quibus ad nos aliqua peruenerunt. Hic vſque hodiè à nonnullis Gnoſticæ, id eſt Baſilidis & Marcionis, de quibus Irenæus

ſcripſit

scripsit, hæreseos accusatur, defendentibus alijs, non ita eum sensisse vt arguitur.

ANNOTATIONES.

M.s. codex Martiniensis habet Hidacij, & Itacij. Alij tamen (inquit Lypsius) legunt Itacij et Vrsatij, Prosper. Anno 5. Itacius, & Vrsacius Episcopi, ob mortem Priscilliani, & c. hac Lypsius. Gembl. cod. habet Hydacij, & Itacij: Sigeberg. habet Hidacij, & Itacij.

Caput cxxij.

MAtronianus prouinciæ Hispaniæ, valde eruditus, & in metrico opere veteribus comparandus: cæsus est & ipse Treueris cum Priscilliano, Felicissimo, Iuliano, Euchrotia, eiusdem factionis authoribus. Extant eius ingenij opera diuersis metris ædita. An.D. 390.

ANNOTATIONES.

Cod. m.s. Martiniensis hunc vocat latronianum: & in contextu pro Euchrotia legit, Entropio. Honorius etiam Latronianum habet, vt & Gembl. & Sigebergen. qui etiam pro Euchrotia legit Eutropio.

Caput cxxiij.

Anno Domini 390. TIberianus Bæticus scripsit pro suspicione, qua cum Priscilliano accusabatur hæreseos, apologeticum tumenti, compositoque sermone: postea post suorum cædem, tædio victus exilij, mutauit propositum, & iuxta sanctam scripturam, Canis reuersus ad vomitum suum: filiam deuotam Christo virginem matrimonio sibi copulauit.

Caput cxxiiij.

An. D. 380 Tritth. AMbrosius Mediolanensis Episcopus, vsq; in præsentem diem scribit: de quo, quia superest, meum iudicium subtraham, ne in alterutram partem, aut adulatio in me reprehēdatur, aut veritas.

Caput cxxv.

An. D. 380 Tritth. EVagrius Antiochiæ Episcopus, acris ac feruentis ingenij, quum adhuc esset presbyter, diuersarum hypotheseon tractatus mihi legit, quos necdum

dum edidit: vitam quoque beati Antonij de Græco Athanaſij, in ſermonē noſtrum tranſtulit.

Caput cxxvi.

AMbroſius Alexandrinus, auditor Didymi, ſcripſit aduerſum Apollinarium volumen multorum verſuum de dogmatibus, & vt ad me nuper quodam narrante perlatum eſt, Commentarios in Iob: qui vſque hodie ſupereſt. Anno Domini ·80. Tritth.

ANNOTATIONES.

Apollinarium. Sigeberg. legit Apollinarem.

Caput cxxvij.

MAximus Philoſophus, natus Alexandriæ, Conſtantinopoli Epiſcopus ordinatus, & pulſus, inſignē de fide aduerſus Arianos ſcripſit librū, quem Mediolani Gratiano Principi dedit. Anno Domini 380. Tritth.

Caput cxxviij.

GRegorius Nyſenus Epiſcopus, frater Baſilij Cæſarienſis, ante pau- An D. 380

cos annos mihi, & Gregorio Nazianzeno contra Eunomium legit libros, qui & multa alia ſcripſiſſe & ſcribere dicitur.

ANNOTATIONES.

Honorius hunc Gregorium Emiſenum vocat.

Caput cxxix.

Anno Domini 390. IOannes Antiochenæ Eccleſiæ presbyter Euſebij Emiſeni, Diodorique ſectator, multa componere dicitur, de quibus περὶ ἱερευσύνης tantum legi.

Caput cxxx.

Anno Domini 390. GElaſius Cæſareæ Palæſtinæ, poſt Euzoium Epiſcop⁹, accurati, limatique ſermonis, fertur quædam ſcribere ſed cælare.

ANNOTATIONES.

Poſt Euzoium, Sigeberg. legit Eunomium.

Caput cxxxi.

An. D. 390 THeotimus Scythiæ Tomorũ Epiſcopus, in morem Dialogorum, & veteris eloquentię breues, commaticoſque tractatus edidit: audio eum & alia ſcribere.

Caput

Caput cxxxij.

DExter Paciani, de quo ſupra dixi, filius, clarus apud ſæculum, & fidei deditus, fertur ad me omnimodã hiſtoriã texuiſſe, quam necdum legi. An D. 390

ANNOTATIONES.

Ex hoc loco apparet Pacianum eſſe legendum ſupra c.106 ſuffragãtibus hic m s.cod. vniuerſis.

Caput cxxxiij.

AMphilochius Iconij Epiſcopus, nuper mihi librum legit de ſpiritu ſancto, quod Deus, & quod adorandus, quodque omnipotens ſit. Anno Domini 390.

ANNOTATIONES.

Honorius hunc vocat Amphilogium.

Caput cxxxiiij.

SOphronius vir apprimè eruditus, laudes Bethlehem adhuc puer, & nuper de ſubuerſione Serapis, inſignẽ librum compoſuit, de virginitate quoque ad Euſtochium, & vitam Hilarionis monachi, opuſcula mea in Græcũ ſermonẽ elegantiſſimè tranſtulit: Pſalterium quoq; & prophetas, quos nos de Hebræo in Latinum vertimus. An.D. 390

ANNOTATIONES.

In Græcum sermone eleganti transtulit: cod. Gembl. habet rectius. In græcum sermonem elegantissime transtulit. Hāc enim phrasin expressit Sophronius.

Caput cxxxv.

Anno Domini 410. HIeronymus Patre Eusebio natus, oppido Stridonis, quod à Gothis euersum, Dalmatiæ quondam Pannoniæque confinium fuit, vsque in præsentem annum, id est, Theodosij Principis decimumquartum, hæc scripsi: VitamPauli monachi: Epistolarum ad diuersos librum vnum: ad Heliodorū exhortatoriam: Altercationem Luciferiani & Orthodoxi: Chronicon omnimodæ historiæ. In Hieremiam, & in Ezechiel homilias Origenis viginti octo, quas de Græco in Latinum verti: De Seraphin, De Osanna, De frugi & luxurioso filijs: De tribus quæstionib' legis veteris, homilias tres: In Cantica Canticorum duas: Aduersus Heluidium vnam epistolam de Virginitate Mariæ perpetua; Ad Eustochium de Virginitate seruanda: Ad Marcellam episto-

epiſtolarum librum vnum : Conſolatoriam de morte filiæ ad Paulam:In epiſtolam Pauli ad Galatas Commentariorum libros tres: In epiſtolam ad Epheſios Commentariorũ libros tres: In epiſtolam ad Titum librum vnum: In epiſtolam ad Philemonem librum vnum: In Eccleſiaſten Commẽtarios: Quæſtionum Hebraicarum in Geneſim librum vnum:De locis librũ vnũ: Hæbraicorum nominum librum vnum:De ſpiritu ſancto Didymi,quem in Latinum tranſtuli, librum vnum: In Lucam homilias triginta nouem: In Pſalmos, à decimo vſque ad decimumſextum, tractatus ſeptem: Captiui monachi vitam, & beati Hilarionis:Nouum teſtamentum Græcæ fidei reddidi:vetus iuxta Hæbraicã tranſtuli:Epiſtolarũ autem ad Paulã & Euſtochiũ,quia quotidie ſcribũtur, incertus eſt numer⁹.Scripſi prætera in Michæã explanationum libros duos:In Sophoniam librum vnum: In Naum librum vnum:In Habacuc libros duos:In Aggæum librum vnum:multaque alia de opere prophetali, quæ nunc habeo in

manibus, & necdum expleta sunt. Aduersus Iouinianum libros duos, & ad Pammachium Apologeticum & Epitaphium.

ANNOTATIONES.

Consolatoriam de morte filij: m. s. cod. nostri et Lypsiani habent filiæ, quos comprobat & Sophronius, qui vertit τῆς θυγατρός. *ad Galat. commen. lib. 3. post hæc verba m. s. cod. nostri omnes habebat in epistolā ad Ephesios Commētariorū libros tres. captiui monachi vitā & B. Hilarionis. hanc etiā sententiam retulit Sophronius.* βίον αἰχμαλώτου μοναχοῦ, βίον τοῦ μακαρίου ἱλαρίωνος: *in Gemb. cod. erat, captiuum monachum, vitam beati Hilarionis, quā lectionē & Lypsius ex suis adnotauit.*

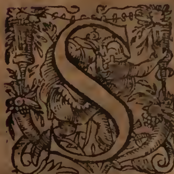
Suffridus Petrus Leouardiensis Candido lectori S. P. D.

Reperitur in plerisq; codicibus antiquis huic libello subiunctus Hieronymi titulo Tractatus, de xij. Scriptoribus Ecclesiasticis: quem vt Hieronymo suppositum, & luce indignum, consulto omisimus: quod hic admonendum duximus, ne quis à nobis temerè aliquid in hoc argumēto prætermissum putet, quod Hieronymianū sit. Videat autem de hoc opere, si quis volet, Erasmi Rot. iudicium, parte tertia secundi tomi operum D. Hieronymi, aut si adeo bonas horas male collocare iuuat, illinc petat & legat quoad lubet; Vale.

GEN-

GENNADII MASSILIENSIS PRESBYTERI OPVS DE VIRIS ILLVSTRIBVS.

SVFFRIDVS PETRVS Leouardiensis Candido lectori salutem P. D.

Igebertus Gemblacensis infra in Catalogo suo ca. 30. hunc Gennadium vocat Episcopum, sicut & Platina in Symmacho eum appellat Episcopū Massiliensem. Vualafridus autem cap. 20. De officijs Massiliensem Presbyterum appellat, sicut & Iohannes Tritthem. Quin & ipse Gennadius in Coronide huius operis, scripta sua recensens, Massiliensem presbyterum se vocat, ideoque & nos hunc illi titulum tanquam genuinum attribuemus, donec solidioribus argumentis nobis de alio fides facta fuerit: nam qui Episcopum fuisse scribunt, decepti videntur similitudine nomi-

nis Episcopi Constantinopolitani, cui item nomen fuit Gennadius, de quo noster hic Gennadius ca. 90. agit: Planè autem Gennadius hic noster cum iudicio legendus est, non solum quod ipse scriptores aliquot hic probet, quos reprobauit Ecclesia, verum etiam quod à Catholicis quibusdam pro studio nonnulla huic addita sint medelæ gratia, quæ ad ipsum Gennadium non pertinent. Ideoq; quo cautius eum lector Candidus legat, de vtroque quod diximus, censuram hic subijciemus, Præstantissimo viro ac gratissimo Theologo, Dn. M. N. Iohanni Molano, Louaniensis Pontificij ac Regij librorum censore, quam ille nobis pro suo erga Ecclesiam Catholicam studio impartire dignatus est.

Cēsura de Gennadio.

Quod autem hic Gennadius fuerit factionis Gallorum (inquit) de quibus in epistolis Prosperi & Hilarij præfixis libro, de Prædest. Sanctorum & bono persecutionis, patet in eius Catalogo: vt enim omittam, quod Ruffinum Hieronymo præferat, & Seueri Dialogum laudet, quem Hieronymus in cap. 36. Ezechielis, & post eum Gelasius reprobat, expressè damnat librum Prosperi contra Collatorem, & laudat Cassianum, item Faustum in materia gratiæ, et liberi arbitrij, cum Gelasius vtrumque damnet, laudato Prospero: Sicut Faustum hæreticum ostendit Maxentius in fine libri sui contra epistolam Possessoris, & Petrus Diaconus, cum suis in libello ad Fulgentium misso, qui à Fulgentio approbatur: Cōtra quem Faustum,

In Ruffino caput 17.

In Seuero Sulpitio cap. 19.

stum tanquam occultè Pelagianis consentientem scripsisse Fulgentium testatur Vincentius in Speculo historiali lib.2.ca.106. Sanè contra Cassianũ & Faustum, similesq; congregatũ videtur Arausicanũ Concilium secundum, iussu Leonis primi. Isidorus in Catalogo. Fulgẽtius scripsit de gratia & libero arbitrio libros Responsionũ septẽ. In quib. Fausto Galliæ Regiensis vrbis Episcopo, Pelagianæ prauitati consentienti annititur eius profundam destruere calliditatem: Imò Gennadius laudat librum Eulogiarum Pelagij, quem libro 1.contra Pelagianos tanquam hæreticum reijcit Hieronymus. Nam ibi docetur omnes voluntate propria regi, & posse esse hominem sine peccato, & facile mandata Dei custodire, si velit: Quem Augustinus hæreticum esse ostendit, epistola 89. ad Hilarium: Omittimus quod in Euagrio laudet Apathian, quem Hieronymus damnatum ab Episcopis, tanquam Origenistam asserit, Epistola ad Ctesiphontem, & damnat eius Apathiam: Hactenus ille de prauitate Gennadij. De ijs, quæ in Gennadiũ ab alijs infarta sunt, idẽ ait, Codex manuscriptus (inquit) in Parco sic concludit Catalogũ Gennadij, omisso Honorato, quem nos postremo loco habemus in operibus Hieronymi. Ego Gennadius Massiliæ presbyter, scripsi aduersus omnes hæreses libros 8. & aduersus Nestorium libros 6. & aduersus Pelagium libros 3. & tractatus de mille annis, de Apocalypsi B. Iohannis, &

hoc opus de fide mea misi ad Gelasium urbis Romæ Episcopum. Hic notandum est, ut constet, eum librum, qui in antidoto contra hæreses ponitur cõtra Nestorium, esse Gennadij non Gelasii, & facilis potuit esse immutatio nominũ, quia Gennadius ad Gelasium scripsit: & arbitror in libro nostro omissum esse Gennadium extremum, & positum Honoratũ quia Honorati fidem approbauit Gelasius, non Gennadij, ut videlicet Honoratus sit positus tanquam medicamentum, sicut medicamẽta habet liber de Ecclesiasticis dogmatibus. Sanè cod. m. s. in Parco in Catalogo Gẽnadij habet multa medicamenta: Pro eo enim quod Gennadius dicit de Augustino (licet enim capacibus dubitationem de abortiuis faceret, error tamen illius sermone multo, ut superius dixi, contractus lucta hostium exaggeratus, necdũ hæresis quæstionẽ dedit, sic habet cod. Parcẽsis scriptus, omissis istis verbis: Egregio ingenio et excellenti studio Ecclesiæ seruiens Iuliani hæretici libris, inter impetum obsidentium Vandalorũ in ipso dierum suorũ fine respõdit, & in defensione Christianæ sapientiæ perseuerans, moritur, Theodosio & Valentiniano regnantibus: Et de Prospero sic adducit scriptus liber, postquam dixit Cassianum & Prosperum sententias cõtrarias habere de gratia & libero arbitrio: Hic etiam Prosper post obitum B. Augustini, eius, contra inimicos gratiæ Christi defensor extitit: & post Faustum sic subditur in libro scripto

Parcen-

Parcensium & Bethlehemitarum ca. 86. Cæsarius Arelatensis Episcopus vir sanctitate & virtute celeber, scripsit egregia & grata valde, & monachis necessaria opuscula: de gratia quoq; & libero arbitrio edidit testimonia scripturarum et Sanctorum Patrum iudiciis munita, vbi docet, hominem de proprio nihil agere boni, nisi eum diuina gratia praeuenerit: quod opus etiã Papa Felix per suam epistolã roborauit, & in latinis promulgauit. Floruit eo tempore quo & Faustus Anastasio Remp. gubernante: hæc scriptus cod. Hæc non videntur Gennadij, sed Catholici, volentis mederi Gẽnadio: Hic Cæsarius primus subscripsit in secundo Concilio Arausicano, & fit hic mẽtio Felicis Papæ tertij: Licet autem Gennadius in Catalogo recenseat in Pomerio, Pomerium disputare de Originali peccato, non tamen putandus est Gennadius hoc approbare. Hic enim Pomerius (secundum Isidorum in Catalogo ca. 12.) in secundo sui operis libro Tertulliani erroribus consentiens, animam corpoream esse dixit, quibusdã fallacib. argumẽtis hoc adstruere cõtendens. Hæc Isidorus. Certũ est hoc non approbasse Gennadiũ: Hæc ille: quibus & nostri cod. m.s pleriq; suffragãtur, vt suis locis indicaturi sumus: Nec est illũ præsentius huius rei argumentũ, quã quod cod. m.s. quo vetustiores sunt, eo pauciora Gẽnadio me dicamẽta addidisse depͤhendãtur. Honorius certè, qui volens vtiq; neminẽ omisisse videtur (vtpotè

eum etiam Dionysium Areopagitam Hieronymus conseruauerit, quē in Catalogo apud ipsum Hieronymum codices omnes desiderant) Auitum ca. 47. & Pomerium cap. 98. & Honoratum Massiliensem, cap. 99. in Gennadij Catalogo positum pro Gennadianis non agnoscit : Huc accedit, quod in cod. m. s. Martiniano. satis recenti; vt videtur, quo nos inter cæteros vsi sumus, hunc Prologum, quem proinde ad verbum hic subijcere placuit, Gennadio præpositum reperimus, qui vtiq, cum ad Gennadium nihil faciat, medelæ gratia ei additus videri debet, & sinistram Gennadij de Hieronymo censurā, de qua supra dictū est, opportunè mitigaret : Prologus ita habet: Hieronymus noster literis Græcis ac latinis Romæ apprimè eruditus, presbyter quoque ibidem ordinatus est: porrò ad Bethlehem oppidum Iuuenis aduenit. vbi prudens animal ad præsepe Domini sese obtulit permāsurum: Inter cætera operum suorum opuscula vsque ad Theodosij quartumdecimum Imperij annum à Beato Petro sumens exordium, vsq, in semetipsum de viris Illustribus scripsit : Innumeris præterea Apostolorum prophetarumq, cōstructionibus editis immobilem Catholicæ turrim Ecclesiæ contra perfidorum iacula consummauit: Literis quoque Hebraicis atq, Chaldaicis ita edoctus, vt omnes Testamenti veteris libros ex Hebræorum scilicet codicibus verteret in Latinum: Danielem quoque Prophetam Chaldaico stylo locutum

eutum, & Iob iustum Arabico, in Romanam linguam vtrumque authorem perfecta interpretatione mutauerit: Matthæi nihilominus Euangelium, ex Hebræo fecit esse Romanum: Nam mētis corporisq; virginitatem, & delictorum pœnitentiam prædicans atque custodiens, solus omniū Romanorum oēs sedecem Prophetarum cōmentatus est libros. In cunctis præterea librorum suorū prologis ita se luculentissimum interpretem, & in immenso epistolarum suarum volumine neruosum Catholicis exhibet lectoribus, vt nec perfidis quandoq; pepercisse, nec inuidis cessisse videatur: Nonagenarius fermè, vt perhibēt, postea in Domino requieuit, quem Stridon oppidum genuit, Roma inclyta erudiuit, Bethlehem alma tenuit, spiritum Aula cælestis suscepit. Claruit maximè sub Theodosio Principe, & filijs eius Arcadio & Honorio.

CAPVT PRIMVM.

Iacobus cognomēto sapiens Nizibenę nobilis Persarum modo ciuitatis Episcopus, vnus ex numero sub Maximiano persecutore Cōfessorum fuit, & eorum, qui in Nicena Floruit Anno Christi, 330. Trith.

cena synodo Arianorũ peruersitatem ὁμοουσίου oppositione damnarunt: Hũc virũ B. Hieronymus in libro χρονικῶν velut magnarũ virtutũ hoĩem nominãs, in Catalogo scriptorum illustriũ, cur non posuerit, facilè excusabitur, si considerem⁹ qđ ipsos tres vel quatuor Syros quos posuit, & interpretatos in grę cum se legisse testetur. Vnde constat eum illo tẽpore ignorasse Syram linguã vel literas, & ideo hunc, qui necdũ versus est in aliã linguam, nescisse scriptorem. Cõprehendit autem omne opus suum in viginti sex libris:

1. De fide.
2. Contra omnes hæreses.
3. De charitate generali.
4. De dilectione erga proximum speciali.
5. De ieiunio.
6. De oratione.
7. De Resurrectione.
8. De vita post mortem.
9. De humilitate.
10. De patientia.
11. De pœnitentia.
12. De Satisfactione.
13. De virginitate.
14. De sensu animæ.
15. De Circuncisione.
16. De acino benedicto ꝑ quo in Esaia legitur, non est exterminandus botrus.
17. De Christo, qđ filius Dei sit, & consubstantialis patri.
18. De Castitate.
19. Aduersus gentes.
20. De constructione Tabernaculi.
21. De gentiũ conuersiõe.
22. De regno Persarum.
23. De persec. Christian.

24. Compoſuit & Chronicon minoris quidẽ, quã Græcorum curioſitatis, ſed maioris fiduciæ: quia diuinarum ſcripturarũ tanta authoritate conſcriptum comprimit ora eorum, qui præſumptuoſa ſuſpicione de aduentu Chriſti vel Domini noſtri inaniter philoſophantur.

Moritur hic vir Conſtantij tempori bus, iuxta pręceptũ patris eius Conſtãtini intra muros vrbis Nizibenæ ſepeli tur, ob cuſtodiam videlicet ciuitatis, quod ſecundum fidem Conſtantini euenit. Nam poſt multos annos ingreſſus Iulianus vrbem, & vel gloriæ ſepul ti inuidens, vel fidei Conſtãtini, cuius ob id domum perſequebatur, iuſſit efferri de ciuitate S. corporis reliquias, & poſt paucos menſes conſulendæ licet Reipub. cauſa Iouianus Imperator, qui Iuliano ſucceſſerat, tradidit Barbaris ciuitatem, quę vſq; hodie Perſarum ditioni cum finib. ſuis ſubiecta ſeruit.

ANNOTATIONES.

Codex excuſus teſtatur hunc ſcriptorẽ comprahẽ diſſe omne opus ſuũ libris 25. cui & m.ſ. co Gẽbl. ſuffragatur: Reliqui cod. noſtri habẽt 26. ſed recen ſent modo 24. Trith. habet itẽ 25. quos & enume rat, ſed ille cod. vitio deceptus ex vno libro 2. fecit.

Ille

Ille enim liber quem verbis Esaiæ tribuit, planè idem est cum eo, quem tribuit Azymi benedictioni: Quod quidem esse verùm facilè deprahendet, quisquis animaduerterit, pro Azymi hic legendum esse Acini. Sic enim in manuscriptis codicibus, Gemblacensi, & Affliginio, & Viridis Vallis, & Sigebergensi expressè legitur. Et de Acini benedictione, verba hæc extant apud Esa. ca. 65. & Botrimētio Acinū hic legi oportet satis euidēter arguit: Græcus textus ita se habet, ὃν τρόπον εὑρηθήσεται ὁ ῥώξ ἐν τῷ βότρυϊ, καὶ ἐροῦσι, μὴ λυμήνῃ αὐτὸν ὅτι εὐλογία ἐστὶν ἐν αὐτῷ, vbi ὁ ῥώξ, acinum vuæ significat, in quo benedictio esse dicitur: paulo inferius de aduentu Christi Sigeberg. legit Antichristi.

Caput secundum.

Anno Domini 356.

IVlius vrbis Romæ Episcopus, scripsit ad Dionysium quendam de incarnatione Domini epistolam vnam, quę illo quidem tempore vtilis visa est, aduersum eos, qui ita duas per incarnationem asserebant in Christo personas, sicut & naturas. Nunc autem perniciosa probatur: Fomentum enim est Eutychianæ & Timotheanæ impietatis.

Caput Tertium.

PAulinus presbyter discipulus B. Effrem Diaconi, homo acris valdè ingenij, & in diuinis doctus scripturis, sed viuēte magistro clar⁹ in doctorib. Ecclesiasticis fuit, & maxime ex tempore declamator. Post illius autem obitum amore Primatus & nominis, separans se ab Ecclesia, scripsit contraria fidei multa: Huic obitur⁹ B. Effrem astāti sibi dixisse fertur: Vide Pauline, ne te submittas cogitationibus tuis, & eleueris. Sed cùm te ad purum comprehendisse putaueris Deum, crede, nec intellexisse: Præsenserat enim illū ex studijs vel sermonibus noua inuestigare, & in immensum intellectum hæreseon tendere. Vnde & frequenter Bardesanem nouellum vocabat. An. D. 396

ANNOTATIONES.

Honorius hunc scriptorem Paulonam vocat. cui suffragantur ex m. s. cod. nostris, Viridis Vallis, Gemblacensis, & Sigebergensis: alij Paulonium appellant.

Caput quartum.

An.D. 360 VItellius Afer Donatianorum ſciſma defendēs, ſcripſit de eo, quod odio ſint mundo ſerui Dei, in quo ſi tacuiſſet de noſtro, velut perſecutorum nomine, egregiam doctrinam edide-rat, ſcripſit & aduerſum gentes, & ad-uerſum nos velut traditores in perſe-cutione diuinarum Scripturarum, & ad Regulam Eccleſiaſticam pertinētia multa diſſeruit. Claruit ſub Conſtan-te filio Conſtantini Principis.

ANNOTATIONES.

In Gembla. m. ſ. cod. erat: Quod ſit odio mundus Dei ſeruum.

Caput quintum.

An.D. 360 MAcrobius, presbyter & ipſe, vt ex ſcriptis Optati cognouimus, Donatiſta, & ſuorū poſtea in vrbe Roma occultus Epiſcopus fuit: Scripſit cū adhuc in EccleſiaDei presbyter fuiſſet, ad Confeſſores, & ad virgines librum vnum moralis quidem, ſed valdè neceſſariç doctrinç, & præcipuç, ad cuſtodiendam caſtitatem aptiſſimis valdè ſen-

tentijs communitum: Claruit inter noſtros primum Africæ, & inter ſuos, id eſt, Donatianos ſiue Montenſes poſtea Romæ.

ANNOTATIONES.

Hoc in Scriptore textum historiæ nonnihil emendauimus ex colliſione noſtrorum m. ſ. codicum.

Caput ſextum.

HEliodorus presbyter ſcripſit librum de naturis rerum exordialium, in quo oſtendit, vnum eſſe principium, nec quicquam coæuum Deo: nec mali conditorem Deum, ſed ita bonorum omnium creatorem, vt materia, quæ ad malũ verſa eſt, poſt inuentam malitiã, à Deo ſit facta, nec quicquam materialium abſque Deo credatur conditum, aut fuiſſe alium rerum creatorem præter Deum, qui præſcientia ſua cum præuideret morti dari naturam, præmonuit de pœna. Anno Domini 380.

ANNOTATIONES.

M. ſ. codex Gemblacenſis & Viridis Vallis, pro morti dari, habent, mutandam, vt & Sigebergen.

Caput septimum.

Anno Domini 390.

PAchumius monachus, vir, tam in docendo, quàm in signa faciendo Apostolicæ gratiæ, & fundator Aegypti Cœnobiorum, scripsit regulam vtrique generi monachorum aptam, quam angelo dictante perceperat: Scripsit & ad collegas prępositurę suæ epistolas, in quibus alphabetum mysticis tectum sacramentis, velut humanæ consuetudinis excedens, intelligentiam clausit, solis credo eorum gratiæ vel meritis manifestatum: vnam ad Abbatem Syrum, vnam ad Abbatem Cornelium. Ad omnium monasteriorum Præpositos, vt in vnum antiquius monasterium, quod lingua Aegyptiaca Baum vocatur, cõgregati Paschę diem velut æterna lege celebrent, epistolam vnam: Similiter & ad diem Remissionis, quæ mense Augusto agitur, vt in vnum Præpositi congregarentur, epistolam vnam: Et ad fratres qui foras monasterium missi fuerant operari, epistolam vnam.

ANNO-

ANNOTATIONES.

M.s. codices nostri hunc scriptorem Pachomi num nominant. Honorius & Trithemius Bachomium. In libello Coloniæ anno 1531. impresso, de officio Rectoris Ecclesiæ, citantur Pacomij Abbatis sententiæ, porrò quod est in contextu, excedentem intelligentiam: nostri codices habent excedens, & quidem rectius, refertur enim ad alphabetum, præterea pro Baum, cod. Gembl. & Virid. Vall. habent Bauai.

Caput octauum.

THeodorus presbyter, successor gratiæ & præposituræ supradicti Abbatis Pachumij, scripsit ad alia monasteria sanctarum scripturarum sermone digestas, in quibus tamen frequẽter meminit magistri, & institutoris sui Pachumij, ac doctrinæ ei⁹, ac vitæ proponit exempla, quæ ille, vt doceret, Angelo administrante didicerat: simul & hortatur permanendũ in proposito cordis & studij, & redire in concordiam & vnitatem eos, qui post Abbatis obitum, discessione facta, à cœtu semetipsos absciderant vnitatis: Sunt autem

Anno Domini 420 Trith.

autem huius exhortationis epistolæ tres.

Caput nonum.

An D.420 Tritth. ORiesiesis monachus amborũ, id est, Pachumij & Theodori collega, vir in sanctis scripturis ad perfectũ instructus, composuit librũ diuino cõditum sale, totiusq; monasticæ discipli næ instrumentis constructũ, & vt simpliciter dicam, in quo totum penè vetus & nouum testamentũ compendiosis disertionib. iuxta monachorũ duntaxat necessitatem, inuenitur expositum: Quem tamẽ vice Testamenti prope diem obitus sui fratribus obtulit.

ANNOTATIONES.

Hic scriptor in excusis exemplaribus vt & apud Honorium, & Trithemium Oriesiesis, in nostris m.s. cod. Orestesis est.

Caput decimum.

An. D.350. Tritth. MAcarius monachus ille Aegyptius, signis & virtutib: clar⁹, vnã tantum ad iuniores professionis suæ scripsit epistolam, in qua docet, illum perfectè posse seruire Deo, qui condi-

tionem

tionem creationis suæ cognoscens, ad omnes semetipsum inclinauerit labores, & luctando atq; Dei auxilium aduersum omne, qđ in hac vita suaue est, explorando, ad naturalē quoq; perueniens puritatē, continentiā velut naturæ debitum munus obtinuerit.

Caput vndecimum.

Evagrius monach⁹, supradicti Macarij familiaris discipulus, diuina atque humana literatura insignis. Cuius etiā liber, qui attitulatur, vitæ Patrum, velut continentissimi, & eruditissimi viri mentionem facit, scripsit multa monachis necessaria: ex quibus ista sunt: Aduersum octo principaliū vitiorū suggestiones, quas aut primus aduertit, aut inter primos didicit, octo ex S. scripturarū testimonijs opposuit libros, ad similitudinē videlicet Domini, qui tentatori suo sēper scripturarū testimonijs obuiauit, ita vt vnaquæq; species vel diaboli, vel vitiatæ naturæ suggestionū contra se haberet testimoniū: Quod tamē opus eadem simplicitate, qua in Græco inueni, iussus in An.D.380 Trith.

latinum transtuli: Composuit & Anachoretis simpliciter viuentibus, librũ centum sententiarum per capitula digestum. Et eruditis ac studiosis quinquaginta Sententiarum, quem ego latinum primus feci : nam superiorem olim translatum, quia vitiatum per tempus & confusum vidi, partim reinterpretando, partim emendando, authoris veritati restitui. Composuit & Cœnobitis & Synoditis doctrinam aptam vitæ communis. Et ad virgines Deo sacratas libellum competentẽ religioni & sexui: Edidit & paucas sentẽtiolas valde obscuras, &, vt ipse in his ait, solis monachorum cordibus cognoscibiles. quas similiter ego latinis edidi. Vixit longa ætate, signis & prodigijs pollens.

ANNOTATIONES.

Hieronymus supra cap. 125. de Euagrio Antiochiæ Episcopo egit, qui ab hoc diuersus esse videtur. Tritthemius tamen hunc cũ illo confundit. Quod aũt hic dicitur signis & prodigijs pollens, in m. s. nostris pro prodigijs est virtutibus: De hoc Euagrio dictum est supra in censura. tu vide amplius epistolam D. Hieronymi ad Ctesiphontem, & ibidem annotationes Erasmi.

Caput

Caput duodecimum.

THeodorus Antiochenæ Ecclesiæ presbyter, vir scientia cautus, & lingua disertus, scripsit aduersum Apollinaristas & Eunomianos de incarnatiōe Domini libros quindecem, ad quindecem milia versuum continē tes. In quibus ratione purissima & testimonijs scripturarum ostendit, Dominum Iesum, sicut plenitudinem deitatis, ita plenitudinem humanitatis habuisse. Docet & hominem duabus tantum substantiis constare, id est, anima & corpore, sensumque & spiritum nō alteram substantiam, sed officia esse animæ ingenita, quibus spirat, quibus rationalis est, quibus sensibile facit corpus: Quartumdecimum autem huius operis librū propriè de increata & sola incorporea, dominaq; omnium sanctæ Trinitatis natura, & de Creaturarum ratione differens, pio sensu cum authoritate sanctarum scripturarum explicuit: Quintodecimo verò volumine totum operis sui corpus, citatis etiam Patrum traditionibus cō firmauit, & communiuit.

Anno Domini 360 Trith.

ANNOTATIONES.

De incarnatione libros: nostri codices exprimunt hic librorum numerum, scilicet 15. quem proinde reposuimus. Nam deinde tribuunt eisdē libris quindecim millia versuum.

Caput decimumtertium.

Anno Domini 380. Tritth.

PRudentius vir seculari literatura eruditus, cōposuit διτοχαῖον de toto veteri & nouo Testamēto, personis exceptis: Commentatus est autem in morem græcorū Hexaëmeron de mū di fabrica vsque ad conditionem primi hominis, & præuaricationem eius: Cōposuit & libellos, quos Grçca appellatione prætitulauit, ἀποθέωσις ψυχομαχία, ἁμαρτιγένεια, id est, de diuinitate, de compugnantia animi, de origene peccatorum: fecit & in laudem martyrū, sub aliorum nominibus inuitatorium ad martyrium, librum vnum, & hymnorum alterum, speciali tamen intentione aduersum Symmachum, idololatriam defendentem, ex quorum lectione agnoscitur Palatinus miles fuisse.

Caput

Caput decimumquartum.

AVdētius Episcopus Hispanus scri- An. D. 390
psit aduersus Manichęos & Sabel- Tritth.
lianos, & Arrianos: maximè quoq; spe-
ciali intentione cōtra Fotinianos, qui
nunc vocātur Bonosiaci, librū, quem
prætitulauit, de fide aduersum omnes
hæreticos: in quo ostendit antiquitatē
filij Dei coæternalem patri fuisse. Nec
initiū Deitatis tūc à Deo Patre accepis-
se, cum de Beata Maria virgine homo
Deo fabricante cōceptus & natus est.

Caput decimumquintum.

COmmodianus dū inter sęculares Anno Domini 400. Tritth.
literas etiā nostras legit, occasio-
nem accepit fidei: Factus itaque Chri-
stianus & volēs aliquod studiorū suo-
rū mun⁹ offerre Christo, suę salutis au-
thori, cōscripsit mediocri sermōe qua-
si versu librū aduersū Paganos: Et quia
parū nostrarū attigerat literarū, magis
illorū destruere potuit dogmata, quā
nostra firmare: Vnde & de diuinis re-
promissionibus, aduersum illos vili sa-
tis & crasso, vt ita dixerim, sensu
disse-

cena synodo Arianorũ peruersitatem ὁμοουσίου oppositione damnarunt:Hũc virũ B.Hieronymus in libro χρονικῶν velut magnarũ virtutũ hoīem nominãs, in Catalogo scriptorum illustriũ, cur non posuerit, facilè excusabitur, si considerem⁹ qd᷑ ipsos tres vel quatuor Syros quos posuit,& interpretatos in grecum se legisse testetur. Vnde constat eum illo tēpore ignorasse Syram linguã vel literas,& ideo hunc, qui necdũ versus est in aliã linguam,nesciisse scriptorem. Cõprehendit autem omne opus suum in viginti sex libris:

1. De fide.
2. Contra omnes hæreses.
3. De charitate generali.
4. De dilectione erga proximum speciali.
5. De ieiunio.
6. De oratione.
7. De Resurrectione.
8. De vita post mortem.
9. De humilitate.
10. De patientia.
11. De pœnitentia.
12. De Satisfactione.
13. De virginitate.
14. De sensu animæ.
15. De Circuncisione.
16. De acino benedicto ꝑ quo in Esaia legitur, non est exterminandus botrus.
17. De Christo, qd᷑ filius Dei sit, & consubstantialis patri.
18. De Castitate.
19. Aduersus gentes.
20. De constructione Tabernaculi.
21. De gentiũ conuersiõe.
22. De regno Persarum.
23. De persec. Christian.

24. Compoſuit & Chronicon minoris quidē, quā Græcorum curioſitatis, ſed maioris fiduciæ: quia diuinarum ſcripturarū tanta authoritate conſcriptum comprimit ora eorum, qui præſumptuoſa ſuſpicione de aduentu Chriſti vel Domini noſtri inaniter philoſophantur.

Moritur hic vir Conſtantij temporibus, iuxta præceptū patris eius Conſtātini intra muros vrbis Nizibenæ ſepelitur, ob cuſtodiam videlicet ciuitatis, quod ſecundum fidem Conſtantini euenit. Nam poſt multos annos ingreſſus Iulianus vrbem, & vel gloriæ ſepulti inuidens, vel fidei Conſtātini, cuius ob id domum perſequebatur, iuſſit efferri de ciuitate S. corporis reliquias, & poſt paucos menſes conſulendæ licet Reipub. cauſa Iouianus Imperator, qui Iuliano ſucceſſerat, tradidit Barbaris ciuitatem, quę vſq; hodie Perſarum ditioni cum finib. ſuis ſubiecta ſeruit.

ANNOTATIONES.

Codex excuſus teſtatur hunc ſcriptorē comprahēdiſſe omne opus ſuū libris 25. cui & m.ſ. co Gēbl. ſuffragatur: Reliqui cod. noſtri habēt 26. ſed recenſent modo 24. Trith. habet itē 25. quos & enumerat, ſed ille cod. vitio deceptus ex vno libro 2. fecit.

Ille

Ille enim liber quem verbis Esaiæ tribuit, planè idem est cum eo, quem tribuit Azymi benedictioni: Quod quidem esse verum facilè deprahendet, quisquis animaduerterit, pro Azymi hic legendum esse Acini. Sic enim in manuscriptis codicibus, Gemblacensi, & Affliginio, & Viridis Vallis, & Sigebergensi expressè legitur. Et de Acini benedictione, verba hæc extant apud Esa. ca. 65. & Botrimētio Acinū hic legi oportet satis euidēter arguit: Græcus textus ita se habet, ὃν τρόπον εὑρηθήσεται ὁ ῥώξ ἐν τῷ βότρυϊ, καὶ ἐροῦσι, μὴ λυμήνῃ αὐτὸν ὅτι εὐλογία ἐστὶν ἐν αὐτῷ, *vbi* ὁ ῥώξ, *acinum vuæ significat, in quo benedictio esse dicitur: paulo inferius de aduentu Christi Sigeberg. legit Antichristi.*

Caput secundum.

Anno Domini 356. IVlius vrbis Romæ Episcopus, scripsit ad Dionysium quendam de incarnatione Domini epistolam vnam, quę illo quidem tempore vtilis visa est, aduersum eos, qui ita duas per incarnationem asserebant in Christo personas, sicut & naturas. Nunc autem perniciosa probatur: Fomentum enim est Eutychianæ & Timotheanæ impietatis.

Caput

Caput Tertium.

PAulinus presbyter discipulus B. Effrem Diaconi, homo acris valdè ingenij, & in diuinis doctus scripturis, sed viuēte magistro clar⁹ in doctorib. Ecclesiasticis fuit, & maxime ex tempore declamator. Post illius autem obitum amore Primatus & nominis, separans se ab Ecclesia, scripsit contraria fidei multa: Huic obitur⁹ B. Effrem astāti sibi dixisse fertur: Vide Pauline, ne te submittas cogitationibus tuis, & eleueris. Sed cum te ad purum com prehendisse putaueris Deum, crede, nec intellexisse: Præsenserat enim illū ex studijs vel sermonibus noua inuestigare, & in immensum intellectum hæreseon tendere. Vnde & frequenter Bardesanem nouellum vocabat. An. D. 39[?]

ANNOTATIONES.

Honorius hunc scriptorem Paulonam vocat. cui suffragantur ex m.s. cod. nostris, Viridis Vallis, Gemblacensis, & Sigebergensis: alij Paulonium appellant.

Caput quartum.

An.D. 360 VItellius Afer Donatianorum ſciſma defendēs, ſcripſit de eo, quod odio ſint mundo ſerui Dei, in quo ſi tacuiſſet de noſtro, velut perſecutorum nomine, egregiam doctrinam ediderat, ſcripſit & aduerſum gentes, & aduerſum nos velut traditores in perſecutione diuinarum Scripturarum, & ad Regulam Eccleſiaſticam pertinētia multa diſſeruit. Claruit ſub Conſtante filio Conſtantini Principis.

ANNOTATIONES.

In Gembla. m. ſ. cod. erat: Quod ſit odio mundus Dei ſeruus.

Caput quintum.

An.D. 360 MAcrobius, presbyter & ipſe, vt ex ſcriptis Optati cognouimus, Donatiſta, & ſuorū poſtea in vrbe Roma occultus Epiſcopus fuit: Scripſit cū adhuc in Eccleſia Dei presbyter fuiſſet, ad Confeſſores, & ad virgines librum vnum moralis quidem, ſed valdè neceſſariç doctrinç, & præcipuç, ad cuſtodiendam caſtitatem aptiſſimis valdè ſen-

tentijs communitum: Claruit inter nostros primum Africæ, & inter suos, id est, Donatianos siue Montenses postea Romæ.

ANNOTATIONES.

Hoc in Scriptore textum historiæ nonnihil emendauimus ex collisione nostrorum m. s. codicum.

Caput sextum.

HEliodorus presbyter scripsit librum de naturis rerum exordialium, in quo ostendit, vnum esse principium, nec quicquam coæuum Deo: nec mali conditorem Deum, sed ita bonorum omnium creatorem, vt materia, quæ ad malũ versa est, post inuentam malitiã, à Deo sit facta, nec quicquam materialium absque Deo credatur conditum, aut fuisse alium rerum creatorem præter Deum, qui præscientia sua cum præuideret morti dari naturam, præmonuit de pœna. Anno Domini 380.

ANNOTATIONES.

M. s. codex Gemblacensis & Viridis Vallis, pro morti dari, habent, mutandam, vt & Sigebergen.

ANNOTATIONES.

M.s. codices nostri hunc scriptorem Pachomium nominant. Honorius & Trithemius Bachomium. In libello Coloniæ anno 1531. impresso, de officio Rectoris Ecclesiæ, citantur Pacomij Abbatis sententiæ, porrò quod est in contextu, excedentem intelligentiam: nostri codices habent excedens, & quidem rectius, refertur enim ad alphabetum, præterea pro Baum, cod. Gembl. & Virid. Vall. habent Bauai.

Caput octauum.

THeodorus presbyter, successor gratiæ & præpositurææ supradicti Abbatis Pachumij, scripsit ad alia monasteria sanctarum scripturarum sermone digestas, in quibus tamen frequẽter meminit magistri, & institutoris sui Pachumij, ac doctrinæ ei9, ac vitæ proponit exempla, quæ ille, vt doceret, Angelo administrante didicerat: simul & hortatur permanendũ in proposito cordis & studij, & redire in concordiam & vnitatem eos, qui post Abbatis obitum, discessione facta, à cœtu semetipsos absciderant vnitatis: Sunt autem

Anno Domini 420 Trith.

autem huius exhortationis epistolæ tres.

Caput nonum.

An D.420 Tritth. ORiesiesis monachus amborũ, id est, Pachumij & Theodori collega, vir in sanctis scripturis ad perfectũ instructus, composuit librũ diuino cõditum sale, totiusq; monasticæ disciplinæ instrumentis constructũ, & vt simpliciter dicam, in quo totum penè vetus & nouum testamentũ compendiosis disertionib. iuxta monachorũ duntaxat necessitatem, inuenitur expositum: Quem tamẽ vice Testamenti prope diem obitus sui fratribus obtulit.

ANNOTATIONES.

Hic scriptor in excusis exemplaribus vt & apud Honorium, & Trithemium Oriesiesis, in nostris m.s. cod. Orestesis est.

Caput decimum.

An. D.350. Tritth. MAcarius monachus ille Aegyptius, signis & virtutib: clar⁹, vnã tantum ad iuniores professionis suæ scripsit epistolam, in qua docet, illum perfectè posse seruire Deo, qui condi-

tionem

tionem creationis suæ cognoscens, ad omnes semetipsum inclinauerit labores, & luctando atq; Dei auxilium aduersum omne, qđ in hac vita suaue est, explorando, ad naturalē quoq; perueniens puritatē, continentiā velut naturæ debitum munus obtinuerit.

Caput vndecimum.

EVagrius monach⁹, supradicti Macarij familiaris discipulus, diuina atque humana literatura insignis. Cuius etiā liber, qui attitulatur, vitæ Patrum, velut continentissimi, & eruditissimi viri mentionem facit, scripsit multa monachis necessaria: ex quibus ista sunt: Aduersum octo principaliū vitiorū suggestiones, quas aut primus aduertit, aut inter primos didicit, octo ex S. scripturarū testimonijs opposuit libros, ad similitudinē videlicet Domini, qui tentatori suo sēper scripturarū testimonijs obuiauit, ita vt vnaquæq; species vel diaboli, vel vitiatæ naturæ suggestionū contra se haberet testimoniū: Quod tamē opus eadem simplicitate, qua in Græco inueni, iussus in An.D.380 Trith.

latinum transtuli: Composuit & Anachoretis simpliciter viuentibus, librũ centum sententiarum per capitula digestum. Et eruditis ac studiosis quinquaginta Sententiarum, quem ego latinum primus feci: nam superiorem olim translatum, quia vitiatum per tempus & confusum vidi, partim reinterpretando, partim emendando, authoris veritati restitui. Composuit & Cœnobitis & Synoditis doctrinam aptam vitæ communis. Et ad virgines Deo sacratas libellum competentẽ religioni & sexui: Edidit & paucas sentẽtiolas valde obscuras, & vt ipse in his ait, solis monachorum cordibus cognoscibiles. quas similiter ego latinis edidi. Vixit longa ætate, signis & prodigijs pollens.

ANNOTATIONES.

Hieronymus supra cap. 125. de Euagrio Antiochiæ Episcopo egit, qui ab hoc diuersus esse videtur. Tritthemius tamen hunc cũ illo confundit. Quod aũt hic dicitur signis & prodigijs pollens, in m. s. nostris pro prodigijs est virtutibus: De hoc Euagrio dictum est supra in censura. tu vide amplius epistolam D. Hieronymi ad Ctesiphontem, & ibidem annotationes Erasmi.

Caput

Caput duodecimum.

THeodorus Antiochenæ Ecclesiæ presbyter, vir ſcientia cautus, & lingua diſertus, ſcripſit aduerſum Apollinariſtas & Eunomianos de incarnatiōe Domini libros quindecem, ad quindecem milia verſuum continētes. In quibus ratione puriſſima & teſtimonijs ſcripturarum oſtendit, Dominum Ieſum, ſicut plenitudinem deitatis, ita plenitudinem humanitatis habuiſſe. Docet & hominem duabus tantum ſubſtantiis conſtare, id eſt, anima & corpore, ſenſumque & ſpiritum nō alteram ſubſtantiam, ſed officia eſſe animæ ingenita, quibus ſpirat, quibus rationalis eſt, quibus ſenſibile facit corpus: Quartumdecimum autem huius operis librū propriè de increata & ſola incorporea, dominaq; omnium ſanctæ Trinitatis natura, & de Creaturarum ratione differens, pio ſenſu cum authoritate ſanctarum ſcripturarum explicuit: Quintodecimo verò volumine totum operis ſui corpus, citatis etiam Patrum traditionibus cōfirmauit, & communiuit.

Anno Domini 360 Trith.

ANNOTATIONES.

De incarnatione libros: nostri codices exprimunt hic librorum numerum, scilicet 15. quem proinde reposuimus. Nam deinde tribuunt eisdē libris quindecim millia versuum.

Caput decimumtertium.

Anno Domini 380. Trith.

PRudentius vir seculari literatura eruditus, cōposuit διττοχαῖον de toto veteri & nouo Testamēto, personis exceptis: Commentatus est autem in morem græcorū Hexaēmeron de mūdi fabrica vsque ad conditionem primi hominis, & præuaricationem eius: Cōposuit & libellos, quos Græca appellatione prætitulauit, ἀποθέωσις ψυχομαχία, ἁμαρτιγένεια, id est, de diuinitate, de compugnantia animi, de origene peccatorum: fecit & in laudem martyrū, sub aliorum nominibus inuitatorium ad martyrium, librum vnum, & hymnorum alterum, speciali tamen intentione aduersum Symmachum, idololatriam defendentem, ex quorum lectione agnoscitur Palatinus miles fuisse.

Caput

Caput decimumquartum.

AVdētius Episcopus Hispanus scripsit aduersus Manicheos & Sabellianos, & Arrianos: maximè quoq; speciali intentione cōtra Fotinianos, qui nunc vocātur Bonosiaci, librū, quem prætitulauit, de fide aduersum omnes hæreticos: in quo ostendit antiquitatē filij Dei coæternalem patri fuisse. Nec initiū Deitatis tūc à Deo Patre accepisse, cum de Beata Maria virgine homo Deo fabricante cōceptus & natus est. An. D. 390 Tritth.

Caput decimumquintum.

COmmodianus dū inter seculares literas etiā nostras legit, occasionem accepit fidei: Factus itaque Christianus & volēs aliquod studiorū suorū mun⁹ offerre Christo, suę salutis authori, cōscripsit mediocri sermōe quasi versu librū aduersū Paganos: Et quia parū nostrarū attigerat literarū, magis illorū destruere potuit dogmata, quā nostra firmare: Vnde & de diuinis repromissionibus, aduersum illos vili satis & crasso, vt ita dixerim, sensu disse- Anno Domini 400. Tritth.

disseruit, illis stuporem, & nobis despe rationem incutiens: Tertullianum & Lactantium & Papiam authores secutus, moralem sanè doctrinam, & maximè voluntariæ paupertatis amorem optimè prosecutus, studentibus inculcauit.

ANNOTATIONES.

Quasi versu: m.s. codices pro versu, habebant, librum. mihi vtrumque retinendum videtur, vt sit sensus plenus, ideoque vtrumque expressi: & quia patrum nostrorum attigerat literas; m.s. codices hic pro Patrum, habent, Parum. quod quoniam sensus ipse flagitat, vt genuinam reposui.

Caput decimumsextum.

An.D. 390 Tritth.

FAustinus presbyter scripsit ad personam Flacillæ Reginæ aduersum Arrianos, & Macedonianos libros septem. His eos maximè sanctarum scripturarum testimonijs arguens & conuincens, quibus illi prauo sensu vtuntur ad blasphemiam: Scripsit & librũ, quem Valentiniano & Theodosio, & Arcadio Imperatoribus pro defensione suorum cum Marcellino quodam pres-

presbytero obtulit. Ex quo ostēditur, Luciferiano schismati cōsensisse, quia Hilarium Pictauiensem & Damasum vrbis Romæ Episcopos in eodem libro culpat, quasi malè consuluerint Ecclesiæ, quod præuaricatores Episcopos in communionem & Sacerdotium, pacis recuperandæ gratia recepissent: Quod Luciferianis ita displicuit recipere Episcopos, qui in Ariminensi concilio Arrianis communicauerant, quo modo Nouatianis apostatas pœnitentes.

Caput decimumseptimum.

RVffinus Aquileiēsis Ecclesię presbyter, non minima pars fuit Doctorum Ecclesiæ, & in transferendo de Græco in Latinum elegans ingenium habuit: Denique maxima parte gręcorum bibliothecam latinis exhibuit: Basilij scilicet Cæsariensis Cappadociæ Episcopi: Gregorij Nazianzeni eloquētissimi hominis, Clementis Romani recognitionum libros: Eusebij Cæsariensis Palestinæ Ecclesiasticam histo- An. D. 400 Trith.

riam

riam:Xysti sententias, Euagrij sententias:Interpretatus est etiam sententias Pamphili Martyris aduersum Mathematicos:Horum omniũ quæcunq; p̃missis prologis à latinis legũtur à Ruffino interpretata sunt: Quæ sunt sine prologo,ab alio trãslata sunt,qui prologum facere noluit. Origenis autem non omnia, quia & Hieronymus aliquanta, transtulit, quæ suo prologo discernuntur: Proprio autem labore, imò gratia Dei,& dono exposuit idem Ruffinus Symbolum, vt in eius comparatione alij nec exposuisse credantur: Disseruit & Benedictionem Iacob super Patriarchas,triplici,id est, historico,morali,& mystico sensu: Scripsit & Epistolas ad timorem Dei hortatorias multas,inter quas præeminent illæ,quas ad Probam dedit. Historiæ etiam Ecclesiasticæ, quam ab Eusebio scriptam,& ab ipso interpretatam,addidit decimum & vndecimum librũ: Sed & obtrectatori opusculorum suorum respondit duobus voluminibus, arguens & conuincens se Dei intuitu, & Ecclesiæ vtilitate auxiliante Domi-

no

no ingenium agitasse, illum verò ęmu lationis stimulo incitatum, ad obloquium stylum vertisse.

ANNOTATIONES.

Sed & obtrectatori: obtrectatorem hunc vocat D. Hieronymum: aduersus quem Ruffinus edidit inuectiuarum libros duos, & nota est controuersia inter hos ex operibus Hieronymi. Hinc autem patet, Gennadium Hieronymo praeferre Ruffinum, quod in censura supra dictum est. Quid verò de Ruffini operibus senserit Pontifex Gelasius, videat lector, Distinct. 15. Cap. Sancta Romana.

Caput decimumoctauum.

TIchonius natione Afer in diuinis literis eruditus iuxta historiā sufficienter, & in sæcularibus nō ignarus, fuit in Ecclesiasticis quoq; negocijs studiosus: Scripsit de bello intestino libr. tres, & expositiones diuersarū causarū, in quibus ob suorum defensionem, antiquarū meminit Synodorū. E quibus omnib. agnoscitur Donatianæ partis fuisse. Cōposuit & Regulas ad inuestigandā & inueniendā intelligentiā scriptura- An. D. 390 Trith.

turarum octo,aliàs septem, quas in vno volumine conclusit Exposuit & Apocalypsim Iohannis ex integro, nihil in ea carnale, sed totum intelligens spirituale:In qua expositione dixit Angelicam stationem corpus esse: Mille quoque annorum regni in terra iustorum,post resurrectionem futuri suspicionem tulit,neq; duas in carne mortuorũ resurrectiones futuras,vnã iustorum,& aliam iniustorum,Sed vnam & semel omnium, in qua resurgent etiã abortiui reformati, ne quid humani generis deformatum animatæ substãtiæ intereat, ostendit. Distinctionem sanè duarum resurrectionum ita facit: Primam,quam iustorum Apocalypsis dicit, credimus modò in Ecclesiæ incremento agi, vbi iustificati per fidem à morticinis peccatorum suorum,per Baptismum ad vitæ æternæ stipẽdium suscitantur:Secundum vero generaliter omnis hominum carnis. Floruit hic vir ętate qua iam memoratus Ruffinus,Theodosio & filio eius regnantibus.

ANNO-

ANNOTATIONES.

Aliquot locis hic textum præsidio codicum m.s. repurgauimus, quorum cum rationes conferenti per se euidentes sint, operæpretium non esse duximus omnia singulatim pluribus recensere.

Caput decimumnonum.

SEuerus presbyter cognomēto Sulpitius Aquitanicę prouinçię, vir genere & literis nobilis, & paupertatis atq; humilitatis amore conspicuus: Clarus etiam Sanctorum virorū Martini Turonensis Episcopi, & Paulini Nolensis notitia, scripsit non contemnēda opuscula: nam epistolas ad amorem Dei, & contemptum mundi hortatorias scripsit sorori suę multas, quæ notæ sunt: Scripsit ad Paulinum prędictum duas, & ad alios alias. Sed quia in aliquibus etiam familiaris necessitas inserta est, non digeruntur: Composuit & Chronica. Scripsit & ad multorum profectum vitam B. Martini monachi & Episcopi, signis & prodigijs ac virtutibus illustris viri: Et collationem Postumiani & Galli, se mediā- Anno Dōi mini 420 Trith.

te & Iudice, De conuersatione monachorum Orientalium & ipsius Martini habitam, in dialogi speciem tribus incisionibus comprehendit: In quorum priore refert suo tempore apud Alexandriam in Synodo Episcoporũ decretum, Origenem cautius à sapientibus pro bonis legendum, & à minus capacibus, pro malis refutandum. Hic in senectute sua à Pelagianis deceptus, & agnoscens loquacitatis culpam, silentium vsque ad mortem tenuit, vt peccatum quod loquendo contraxerat, tacendo penitus emendaret.

ANNOTATIONES.

Hic etiam opera m. s. codicum locos aliquot in contextu emendauimus, quorum ratio, facilis cũ sit, enumeratio minus videtur necessaria.

Caput xx.

An. D. 390 Tritth. ANtiochus Episcopus scripsit aduersus auaritiam vnum & longũ volumẽ. Et in curatione cæci, qui à Saluatore illuminatus est, Homeliam cõposuit, compunctione timoris Dei, & humilitatatis plenam, moritur Arca-

dij

dij Imperatoris tempore.

ANNOTATIONES.

Trithemius huic scriptori plura opera tribuit. & quod hic vnum longum volumen dicitur, in duos libros diducit.

Caput xxi.

SEeuerianus Gauellensis Ecclesiæ Episcopus in diuinis scripturis eruditus, & in Homelijs declamator admirabilis fuit. Vnde & frequenter ab Episcopo Ioanne & Imperatore Arcadio ad faciendum sermonem, Constantinopolim vocabatur: Legi eius expositionem in epistolam ad Galatas, & de Baptismo, & Epiphaniæ solennitate libellum gratissimum: moritur minori Theodosio imperante. Anno Domini 400. Trith.

ANNOTATIONES.

Gauellensis: codex Gemblacensis habet Gauillensis, in alijs plerisq; erat Gabalensis: nos nihil mutamus.

Caput xxij.

NIceas Rom. ciuitatis Episc. cōposuit simplici & nitido sermõe cõpetentib. ad Baptismum instructionis Anno Domini 420 à Trith.

 libel-

libellos ſex.In quibus cōtinet primus, qualiter ſe debeant habere competentes,qui ad Baptiſmi gratiam cupiunt peruenire. Secundus eſt de Gentilitatis erroribus.In quo dicit ſuo penè tēpore Melchidium quendam Patremfamilias ob liberalitatem, & Gadariū ruſticum ob fortitudinem ab Ethnicis eſſe inter Deos tranſlatos. Tertius liber de fide vnicæ Maieſtatis. Quartus aduerſus Genethlogiam. Quintus de Symbolo.Sextus de agni Paſchalis victima:Edidit & ad lapſam virginem libellum,penè omnibus labentibus emendationis incentiuum.

ANNOTATIONES.

Romanæ ciuitatis: m. ſ. codex Martinienſis in contextu habet Romacianæ ciuitatis,quam lectionē codex Virid.Vallis inter lineas habet adnotatam: inuenio in aliјs Romanicia.

Caput xxiij.

OLympius natione Hiſpanus Epiſcopus ſcripſit librum fidei aduerſus eos, qui naturam & non arbitrium in culpam vocant, oſtendens non

noncreatione, sed inobedientia insertum naturæ malum.

ANNOTATIONES.

Olympus: hic in plerisque omnibus codicibus m.s. Olympius dicitur, in Gemblacensi autem vocatur Opilius.

Caput xxiiij.

BAcciarius vir Christianæ Philosophiæ, nudus & expeditus vacare Deo disponens, etiam peregrinationẽ pro conseruanda vitæ integritate elegit: Edidisse dicitur grata opuscula. Sed ego ex illis vnum tantum de fide libellum legi, in quo satisfacit Pontifici vrbis aduersus querulos, & infamatores peregrinationis suæ, & indicat se non timore hominum, sed Dei eam peregrinationem suscepisse, vt exiẽs de terra sua, & de cognatione sua, cohæres fieret Abrahæ Patriarchæ. Anno Domini 430. Tritth.

ANNOTATIONES.

Bacciarius. cod. Martiniensis, Bacharius, Gemblac. Virid. Vall. Bachiarius, Honorius autem Bachianus habet: Deinde quod hic est, aduersus querulos, in cod. Virid. Vall. est aduersus Cerellos.

Caput xxv.

Ap.D.440 App. SAbbatius Gallicanæ Ecclesiæ Episcopus, rogatus à quadam casta & Christo dedicata virgine, Secunda nomine, composuit librum de fide aduersus Marcionem & Valẽtinum eius authorem. Et aduersus Eunomium & eius magistrum Aëtium, ostendens eis ratione & Scripturarum testimonijs, vnum esse Deitatis authorem, & mundi ex nihilo conditorem. Simulque & de Christo, quod non in phantasia homo apparuerit, sed verã habuerit carnem, per quam manducando, bibẽdo, lassando, plorando, patiendo, moriendo, resurgendo, verus probatus est homo. His enim Marcion & Valentinus contrarij extiterunt, asserentes duo Deitatis esse principia, & Christum venisse in phantasia. Aëtio verò & Eunomio discipulo eius ostendit Patrem & Filium non duarum esse naturarum & Diuinitatis parilis, sed vnius essentiæ, & alterum ex altero, id est, ex patre filium, & alterum alteri coæter-

num: cui credulitati Aëtius & Eunomius contradicunt.

ANNOTATIONES.

Codex Gemblacensis hunc vocat Sapatium: aduersus Valentinum eius authorem. Vide num legendum sit, auditorem. Consule autem hist. ex Eccles. De successione Marcionis: cod. Sigeberg. ita legit, vnum esse Deitatis principium, vnum esse Dominum aeternitatis authorem & mundi, ex nihilo, &c.

Caput xxvi.

Isaac scripsit de tribus personis Sanctæ Trinitatis, & incarnatione Domini librum obscurissimæ disputationis & inuoluti sermonis: Confirmãs ita in vna Deitate tres esse personas, vt tamẽ sit aliquid in singulis proprium, quod non habeat alia: Patrem scilicet hoc habere propriũ, quod ipse sine origine, origo sit aliorũ. Filiũ hoc habere proprium, quod genitus genitore non sit posterior: Spiritũ sanctum hoc habere proprium, quod nec fact⁹ sit, nec genitus, & tamen sit ex altero: de incarnatione verò ita scripsit, vt manentib⁹ in ea duabus naturis, vna credatur filij Dei persona. Anno Domini 450.

ANNOTATIONES.

Hic Isaac, neq; Trithemio neq; eius appendici notus est: floruisse autem videtur circa annū 450, quantum ex consequentia Catalogi apparet.

Caput xxvij.

An.D.490 Tritth. VRsinus monachus ſcripſit aduerſus eos, qui rebaptizandos hæreticos decernunt, docens nec legitimū eſſe, nec Deo dignū, rebaptizari illos, qui in nomine vel ſimpliciter Chriſti, vel in nomine patris & Filij, & ſpiritus Sancti, quamuis prauo ſenſu baptizentur: Sed poſt Sanctæ Trinitatis & Chriſti ſimplicem confeſſionem ſufficere ad ſalutem manus impoſitionem Catholici ſacerdotis.

Caput xxviij.

An.D.490 MAcarius alius monachus ſcripſit in vrbe Romana aduers9 Mathematicos librū, in quo labore Oriētalium quæſiuit ſolatia Scripturarum.

Caput xxix.

An.D.490 App. HEliodorus alius Antiochiæ preſbyter, edidit de virginitate egregium

egregium, & sacris scripturis instructum volumen.

Caput xxx.

IOhannes Hierosolymorum Episcopus scripsit aduersus obtrectatores studij sui librum, in quo ostendit Origenis se ingenium, non fidem secutum. An. D. 400 Trith.

Caput xxxi.

PAulus Episcopus scripsit de pœnitentia libellum, in quo dat legem pœnitentibus, ita debere dolere de peccatis, ne supra mensuram tristitiæ, immensitate desperationis mergãtur. Anno Domini 420. Trith.

ANNOTATIONES.

Codex Gemblacensis & Viridis Vallis hæc vocant Paulinum.

Caput xxxij.

HEluidius Auxẽtij discipulus, Symmachi imitator, scripsit quidem Religionis studio, sed non secundum scientiam librum, neque sermone, neque vera ratione nitidum, in cuius opere ita sanctarum scripturarum sen-

ſum ad ſuam peruerſitatem flectere conatus eſt, vt earum teſtimonijs aſſerere voluerit, Sanctam Mariam poſt Natiuitatem Domini, quem virgo peperit, Ioſeph ſpōſo ſuo iunctam, & ex eius conſortio filios ſuſcepiſſe, qui fratres Domini appellati ſunt. Cuius prauitatem Hieronymus arguens, libellum documentis Scripturarum ſufficienter factum, aduerſum eum ędidit.

Caput xxxiij.

Anno Do- [illegible] 90. [illegible]

THeophilus Alexandrinæ ciuitatis Epiſcopus, ſcripſit aduerſum Origenem vnum & grande volumen, in quo omnia penè eius dicta, & ipſum pariter damnat. Similiter docens, nō à ſe primum eum, ſed ab antiquis Patribus, & maximè Heracla fuiſſe, & à presbyterio eiectum, & de Eccleſia expulſum, & de ciuitate fugatum: ſed & Anthropomorphitas hæreticos, qui dicunt, Deum humana figura & membris conſtare: diſputatione longiſſima confutans, & diuinarum ſcripturarum teſtimonijs arguens & conuincens

uincens eos, oſtendit, Deum incorruptibilem & incorporeũ iuxta fidẽ Patrũ credendum, neq; vllis omnino membrorum lineamentis compoſitum, & ob id nihil ei in creaturis ſimile per ſubſtãtiam, neq; cuiquam incorruptibilitatem, aut immutabilitatẽ, aut incorporalitatem ſuæ dediſſe naturę, ſed eſſe omnes intellectuales naturas corporeas, omnes corruptibiles, omnes mutabiles, vt ille ſolus corruptibilitati, & mortalitati non ſubiaceat, qui ſolus habet immortalitatem: Paſchę etiam recurſum, quem magna apud Niceã ſynodus poſt nonaginta & quinq; annos agi in tempore & die, & luna ſecundum ſuum ſtatum inuenerat, additis quibuſdam ipſius feſtiuitatis rationibus & expoſitionib. Theodoſio obtulit: Legi & tres de fide libros ſub nomine eius titulatos, ſed quia lingua inconſonans eſt, non valdè credidi.

Caput xxxiiij.

EVſebi⁹ ſcripſit de Crucis Domini myſterio, & Apoſtolorũ & pcipuè Petri cõſtantia, virtute crucis indepta. Anno Domini 390.

Caput

Caput xxxv.

Anno Domini 400. VIgilantius presbyter natione Gallus, Hiſpaniç Barcilonenſis Parochiæ Eccleſiam tenuit: Scripſit & ipſe zelo quidem Religionis aliqua: ſed ſeductus humana laude, & præſumens ſupra vires ſuas, homo lingua politus, non ſenſu Scripturarum exercitatus, expoſuit prauo ingenio ſecundam viſionem Danielis, & alia locutus eſt friuola, quæ in Catalogo hæreticorum neceſſario ponuntur. Huic & B. Hieronymus presbyter reſpondit.

ANNOTATIONES.

In cod. Gemblacenſi, Virid. Vall. pro Barcilonenſis, Barcinonenſis, pro friuola, ſuperflua erat.

Caput xxxvi.

An. D. 420 SImplicianus Epiſcopus Mediolanēſis multis epiſtolis hortatus eſt Auguſtinum adhuc presbyterum, agitare ingeniũ, & expoſitionibus ſcripturarũ vacare, vt etiã nouus quidã Ambroſius, Origenis ἐργοδιώκτης videretur. Vnde & multas ad eius perſonam abſoluit ſcripturarum Quæſtiones: Eſt & eius Epiſtola

Epiſtola propoſitionum, in qua interrogando quaſi diſciturus docet doctorum.

ANNOTATIONES.

Præſidio m. ſ. codicum hic nonnulla emendauimus, quorum ratio cum ſit conferenti euidens, enumeratio videbatur non neceſſaria.

Caput xxxvij.

VIgilius Epiſcopus ſcripſit ad quēdam Simplicianum in laudē Martyrum, libellum & epiſtolam continētem geſta ſui temporis apud Barbaros Martyrum. Anno Domini 450.

Caput xxxviij.

AVguſtinus Afer, Hipponenſis Oppidi Epiſcopus, vir eruditione diuina & humana orbi clarus, fide integer, & vita purus, ſcripſit quāta nec inueniri poſſunt: Quis ergo glorietur ſe omnia illius habere? aut quis tanto ſtudio legat, quanto ille ſcripſit? Vnde & multa loquenti accidit, quod dixit per Solomonem Spiritus ſanctus, In multiloquio non effugies peccatum: Edidit tamē ſenex, quod iuuenis cœperat Anno Domini 430. Trith.

de

de Trinitate libr.xij. (aliàs 15.) in quib. vt scriptuta ait, introductus in cubiculum Regis, & decoratus veste multifaria sapientiæ Dei, exhibuit Ecclesiã nõ habentem maculam aut rugam, vel aliquid huiusmodi: De incarnatione quoq; Domini idoneã ædidit pietatẽ: De resurrectione etiam mortuorum simili cucurrit synceritate, licet minus capacibus dubitationem de abortiuis fecerit. Catholicus permansit tamen, & error illius sermone multo, vt dixi, cõtractus lucta hostium exaggeratus, necdum Hęresis quęstionem dedit: (Egregio ingenio & excellenti studio Ecclesię seruiens, Iuliani hęretici libris inter impetum obsidentium Vandalorum in ipso dierum suorũ fine respondit. Et in defensione Christianæ sapientiæ perseuerãs, moritur Theodosio & Valentiniano regnantibus.

ANNOTATIONES.

Egregio ingenio, etc. hæc verba, & ea, quæ deinceps ad finem capitis porrò sequuntur, non esse Gennadij, sed alterius cuiusdã volentis Gennadio mederi, supra dictum est in censura. Nos ea in

m. s.

m. s. codice Martinensi tantum posita repperimus.

Caput xxxix.

OROsius presbyter, Hiſpanus genere, vir eloquens, & hiſtoriarum cognitor, ſcripſit aduerſum quærulos & infamatores Chriſtiāi nominis, qui dicunt defectū Romanæ Reipub. Chriſti doctrina inuectum, libros ſeptē, in quib. penè totius mūdi temporis calamitates & miſerias, ac bellorū inquietudines replicans, oſtendit magis Chriſtianæ obſeruationis (aliàs obſeruātiæ) eſſe, quod contra meritum ſuum res Romana adhuc duraret, & pace culturæ Dei pacatum retineret imperium: Sanè in primo libro ſcribit poſitiōem orbis, Oceani interfuſione, & Tanais limitibus interciſum, ſitū locorū, nomina, numerum, moreſq; gentiū, qualitates Regionum, initia bellorum, & Tyrannidis exordia finitimorum ſanguine dedicata: Hic eſt Oroſius, qui ab Auguſtino prò diſcenda animæ ratione ad Hieronymum miſſus, rediens, reliquias Beati Stephani primi martyris tunc nuper inuentas primus intulit

Anno Domini 420.
Tritth.

Occi-

Occidenti:Claruit extremo penè Honorij Imperatoris tempore.

Caput xl.

An.D.420 Tritth.

MAximus, Taurinensis Ecclesiæ Episcopus, vir in diuinis scripturis satis intentus, & ad docendum ex tempore plebem sufficiens, composuit in laudem Apostolorum tractatus, & in Iohannis Baptistæ natiuitatem, & generalem omnium martyrum homeliam: Sed & de capitulis Euãgeliorum, & de actibus Apostolorũ, multa sapiẽter exposuit: Fecit & duos de S. Eusebij Vercellensis Episcopi & confessoris vita tractatus: & de Sanctorum Cypriani & Laurentij Martyrio, & de Spiritali Baptismi gratia librum edidit. De auaritia, de hospitalitate, de defectu Lunę, de eleemosynis, de eo qđ scriptũ est in Esaia, Caupones tui miscuerunt vinum aqua: De passione Domini, de ieiunio seruorum Dei generali, de ieiunio speciali quadragesimæ, & quod nõ sit in eo iocandum: de Iuda traditore, De cruce Domini, de sepulchro Domini,

mini, de resurrectione ipsius, de accusato & iudicato apud Pilatū Domino, de Calēdis Ianuarij: Homelias de natali Domini, Homelias de Epiphania, de Pascha & Pentecoste multas, de hostibus carnalibus non timendis, de gratiis post cibum Deo agendis, de pœnitē tia Niniuitarum, & multas alias eius Homelias de diuersis causis habitas legi, quas nec retineo. Moritur Honorio & Theodosio iuniore regnantibus.

ANNOTATIONES.

De Sanctorum Cypriani &c. hunc locum in vulgatis exemplaribus satis deprauatum, ex consensu m. s. cod. sic emendauimus.

Caput xli.

PEtronius Bononiensis Ecclesiæ Episcopus, vir sanctæ vitæ, & monachorum studijs ab adolescentia exercitatus, scripsisse putatur vitas Patrum monachorum Aegypti, quas velut speculum, ac normam professionis suæ monachi amplectuntur: Legi sub nomine eius de ordinatione Episcopi, ra- An.D. 385 Tritth.

tione & humanitate plenum tractatū: quem lingua elegantior ostendit non esse ipsius, sed, vt quidam dicunt, patris eius, Petronij, eloquentissimi viri & eruditissimi in sæcularibus literis. nā & Præfectum Prætorij fuisse, se in ipso tractatu designat. Moritur Thedosio Arcadij filio, & Valentiniano regnantibus.

Caput xlij.

An. D. 390 PElagi⁹ hęresiarcha anteq̃ pderetur hæreticus, scripsit studiosis viris necessarios tres de fide Trinitatis libros: & pro actuali conuersatione Eulogiarum ex diuinis scripturis librum vnū, capitulorum indicijs in modum S. Cypriani Martyris præsignatum: Pòst hæreticus publicatus scripsit hæresi suæ fauentia.

Caput xliij.

An D. 410 Trith. INnocentius vrbis Romæ Episcopus scripsit decretum Occidētalium Ecclesiarum & Orientalium aduersus Pelagianos datū, quod postea successor eius Papa Zozimus latinis pmulgauit.

Caput

Caput xliij.

COelestinus antequam Pelagianũ dogma incurreret, imò adhuc adolescens scripsit ad parentes suos de monasterio epistolas, in modum libellorum, tres in omnibus Deum desiderãtibus necessàrias: Moralis siquidem sui in eis dictio nihil vitij postmodum proditi, sed totum virtutis incitamentum tenuit. An.D.430.

Caput xlvi.

IVlianus Episcopus Capuánus vir acris ingenij, in diuinis scriptutis doctus, græca & Latina lingua Scholásticus, priùsquam impietatem Pelagij in se aperiret, clarus in doctoribus Ecclesię fuit: Postea verò hęresim Pelagij defendere nisus, scripsit aduersus Augustinum impugnatorẽ illius libros quatuor, & iterum libros septem: Est etiã liber altercationis amborum partes suas defendentium: Hic Iulianus eleemosynis tempore famis & angustiæ, indigentibus omnibus, suis prærogatis, multos miserationis An.D.420 Trith.

ſpecie, nobilium præcipuè & Religioſorum illiciēs, hæreſi ſuæ ſociauit: Moritur Valentiniano & Conſtantino filio eius imperante.

ANNOTATIONES.

Epiſcopus Capuanus, Sigeberg. m.ſ codex habet Campanus.

Caput xlvi.

An. D. 410 Trith.

LVcianus presbyter, vir ſanctus, cui reuelauit Deus temporibus Honorij & Theodoſij Auguſtorum locū ſepulchri, & reliquiarum corporis ſancti Stephani Martyris primi: Scripſit ipſam reuelationem ad omnium Eccleſiarum perſonas græco ſermone.

Caput xlvij.

AVitus presbyter, homo Hiſpanus genere, antè relatā Luciani preſbyteri ſcripturam in Latinum tranſtulit ſermonem, & addita epiſtola ſua per Oroſium occidentalibus edidit.

ANNOTATIONES.

Hunc ſcriptorem Honorius inter Gennadianos non agnoſcit.

Caput

Caput xlviij.

PAulinus Nolæ Campaniæ Episco- An.D.420
pus, composuit versu breuia, sed Tritth.
multa, & ad Celsum quendam Epitaphij vice consolatorium libellum super mortem Christiani & baptizati infantis spe Christiana munitum: & ad Seuerum plures epistolas, & ad Theodosium Imperatorem ante Episcopatum prosa Panegyricum super victoria Tyrannorum, eo maximè, quod fide & oratione plusquàm armis vicerit: fecit & Sacramentarium & Hymnarium. Ad sororem quoque epistolas multas de contemptu mundi dedit. Præcipuus tamen omnium opusculorum eius est liber de pœnitentia, & de laude generali omnium martyrum: Claruit temporibus Honorij & Valentiniani, non solum eruditione & sanctitate vitæ, sed & potentia aduersum dæmones.

Caput xlix.

EVtropius presbyter scripsit ad du- An.D. 430
as sorores ancillas Christi, quæ ob Tritth.

deuotionem pudicitiæ, & amorem Religionis exhæredatæ sunt à parentibus, epistolas in modum librorū consolatorias, eleganti & aperto sermone duas non solum ratione, sed etiam testimonijs scripturarum munitas.

Caput L.

An. D. 400

EVagrius alter scripsit altercationē Symonis Iudei, & Theophyli Christiani, quæ penè omnibus nota est.

Caput li.

Anno Domini 420. Trith.

VIgilius Diaconus composuit ex traditione Patrum, monachorū Regulā, quæ in Cœnobio ad profectū fratrū in conuentu legitur breuiato & aperto sermone toti⁹ monasticæ professionis in se tenentem disciplinam.

Caput lij.

Anno Domini 420. Trith

ATticus Constantinopolitanus Episcopus scripsit ad Reginas, Arcadij Imperatoris filias de fide & virginitate librum valdè egregium, in quo præueniens, Nestorianum dogma impugnat,

Caput

Caput liij.

NEſtorius (aliàs Neſtor) hæreſiar- An.D. 410
ches, cum in Antiochena Eccleſia presbyter in docendo inſignis, ex tē pore declamator haberetur, compoſuit infinitos tractatus diuerſarum hypotyposeon, in quibus etiam tum ſubtili nequitia infudit poſtea proditæ impietatis venena, quæ moralis interdū occultabat ſuadela: Poſtquam verò eloquentia eius, & abſtinentia commendante Conſtantinopolitanæ Eccleſiæ Pontificatu donatus eſt, apertū ſe hoſtem Eccleſiæ, quem diu cælarat, oſtendens, ſcripſit librum, quaſi de incarnatiōe Domini, ſexaginta & duobus diuinæ ſcripturæ teſtimonijs pra uo ſenſu ſuo cōſtructum, in quo quicquid aſſeuerauerit, in Catalogo hæreticorum demonſtratur.

Caput liiij.

COeleſtinus vrbis Romæ Epiſcop⁹ An.D. 420
decreta Synodi aduerſum ſupra- Trith.
dictum Neſtorem dictauit, habitū volumē deſcribēs ad Oriētis & Occidētis Eccleſias dedit, confirmans duabus in

Christo manentibus perfectè naturis, vnam filij Dei credendam esse personam: huic enim sententiæ supradictus Nestor ostensus est esse contrarius. Similiter etiam Xystus successor Cœlestini pro eadem re, & ad ipsum Nestorem, & ad Orientis Episcopos aduersum errorem eius succidendum sentẽtias direxit.

ANNOTATIONES.

Xystus vrbis Romæ; m.s. codices sicut & Trithemius & Honorius hunc scriptorem vocant, non Xystum, sed Cælestinum. quam lectionem veriorem esse ex hoc eodem capite infra manifestè patet, vbi hic idem Cœlestinus, & eius successor Xystus vocatur: sanè & Trithemium legisse hic Cœlestinum ex eo constat, quod hæc opera Cœlestino, non autem Xysto tribuat, quæ Gennadius hic refert. quam rem etiam ipsa historiæ veritas approbat, cum certum sit, tertiam Synodum Ephesinam, in qua Nestorius est comdemnatus auspicio, huius Cœlestini primi, & Theodosij Iunioris fuisse congregatam, & huic Cælestino immediatè successisse Xystum tertium.

Caput lv.

An. D. 430 Tritth.

THeodorus Ancyranus Galatię Episcopus, scripsit aduersum Nestorium

ſtorium, adhuc Epheſi poſitus librum redargutionis & confutationis, Dialectica quidem arte ordinatum, ſed authoritate ſacrarum ſcripturarum detextum. multis enim aſſertionibus vſus eſt, antequam ſcripturarum Teſtimonia poneret.

Caput lvi.

FAſtidius Britannorum Epiſcopus ſcripſit ad Fatalem quędam de fide Chriſtiana librum vnum, & alium de viduitate ſeruanda, ſana & Deo digna doctrina. An. D. 420. Trith.

ANNOTATIONES.

De fide, cod. m. ſ. Sigeberg. de vita;

Caput lvij.

CYrillus Alexandrinæ Eccleſiæ Epiſcopus edidit variarum hypotheſeon tractatus: Homelias etiam cõpoſuit plurimas, quæ ad declamãdum à Græciæ Epiſcopis memoriæ commẽdantur: Præterea libri eius ſunt de Synagogæ defectu. De fide aduerſum hæreti- Anno Domini 430. Trith.

reticos,& peculiari intentione aduersum Nestorium librum composuit, qui attitulatur ἔλεγχος,in quo oĩa occulta Nestoris panduntur:& prodita confutantur.

Caput lviij.

An.D.440 TImotheus Episcopus composuit librum de natiuitate Domini secundum carnem, quam credit in Epiphania factam.

Caput lix.

Anno Domini 430 Tritth. LEporius adhuc monachus, postea presbyter,præsumens de puritate vitæ,quam arbitrio tamen & conatu proprio,non Dei adiutorio obtinuisse crediderat,Pelagianum dogma cœperat sequi,sed à Gallicanis doctorib⁹ admonitus, & in Africa p Augustinũ emẽdatus, scripsit emẽdationis suæ libellũ.In quo & satisfacit de errore, & gratias agit de emẽdatione. Simul & qđ malè senserat de incarnatiõe Christi, corrigens, Catholicã sententiã tulit,dicens, manentibus in Christo duabus naturis, vnam credi filij Dei personam.

Caput

Caput lx.

VIctorinus Rhetor Massiliensis ad filij sui Etheri personam commētatus est in Genesim, id est, à principio libri vsque ad obitum Patriarchæ Abrahę, tres diuersos edidit libros. Christiana quidem & pio sensu, sed vtpote sæculari literatura occupatus homo, & nullius magisterio in diuinis scripturis exercitatus, leuioris pōderis sententiam figurauit, moritur Theodosio & Valentiniano regnantibus. Anno Domini 430. Tritth.

ANNOTATIONES.

Quatuor versuum edidit libros, ita codex vulgatus, nostri m.s. codices constanter habent, tres diuersos edidit libros, quod reposui: vocatur autē hic auctor pleno nomine Cl. Marius Victorinus Massiliensis.

Caput lxi.

CAssianus natione Schytha, Constantinopoli a Iohanne Magno Episc. Diaconus ordinatus, apud Massiliā presbyter cōdidit duo Mōasteria, Anno Domini 4:0. Tritth.

id est,

id eſt, virorum & mulierum, quæ vſq; hodiè extant: Scripſit experientia magiſtrante literato ſermone, &, vt apertius dicam, ſenſu verba inueniens, & actione linguam mouens, res omnium monachorum profeſſioni neceſſarias; id eſt, De habitu monachi, & de Canonico orationum modo, atque Pſalmorum, qui in monaſterijs Aegypti die noctuque tenetur, libros tres: Inſtitutionum librum vnum: De origene & qualitate ac remediis octo principalium vitiorum libros octo, ſingulos ſcilicet de ſingulis vitijs expediens: Digeſſit etiam collationes cum Patribus Aegyptijs habitas, hoc eſt, de deſtinatione monachi ac fine, de diſcretione, de tribus ad ſeruiendum Deo vocationibus. De pugna carnis aduerſus ſpiritum, & ſpiritus aduerſus carnem: De natura omnium vitiorum: De nece Sanctorum: De mobilitate animæ, de octo principalibus vitijs, de qualitate orationis, de perfectis, de caſtitate, de protectione Dei, de ſcientia ſpirituali, de diuinis chariſmatibus, de amicitia, de definiendo vel non definiendo, de

tribus

tribus antiquis generibus monachorum,& quarto nuper exorto, de fide Cœnobitæ & Eremitę, de satisfactione pœnitentiæ, de remissione quinquagesimæ, de nocturnis illusionibus, de eo, quod dicit Apostolus, non enim quod volo, facio bonum, sed quod nolo, malum, hoc ago. de mortificatione: Et ad extremum rogatus à Leone vrbis Romæ Episcopo, scripsit aduersum Nestorem de incarnatione Domini libros septem, & in his scribendi apud Massiliam & viuendi finem fecit, Theodosio & Valentiniano regnantibus.

ANNOTATIONES.

Hic Scriptor plena appellatione dicitur Iohannes Cassianus, vt ex Trithemio apparet

Caput lxij.

PHilippus presbyter, optimus auditor Hieronymi, commentatus in Iob edidit sermone simplici librum: Legi eius & familiares epistolas, & valde salsas, & maxime ad paupertatis & & dolorum tolerantiam exhortatorias, moritur Marciano & Auito regnātibus. An.D.430. Trith.

Caput

Caput lxiij.

An.D.440 Trith.

EVcherius Lugdunẽsis Ecclesię presbyter scripsit ad Valerianum propinquũ suũ, de contẽptu mundi, & sęcularis philosophiæ epistolam vnam, scholastico sermone & rationabili. Disseruit etiã ad personã filiorũ Vrani & Saloni postea Episcoporũ, obscura quæque sanctarum capitula Scripturarum. Sed & Sancti Cassiani quędam opuscula lato tensa sermone, angusto verbi resoluens tramite, in vnum coëgit volumen, aliaque tam Ecclesiasticis quàm monasticis studijs necessaria, moritur sub Valentiniano & Martiano Principibus.

ANNOTATIONES.

Ad Valentinianum: ita vulgatus codex. m. s. co. Martinianus habet, ad Vranum, quã lectionẽ hoc loco veriorem esse suspicio mouet, quod Vranus infra repetatur in filijs suis, sed cum hac suspicio tenuior sit, nos nihil mutamus.

Caput lxiiij.

An.D.430 Trith.

VIncentius natione Gallus apud monasterium Lerinensis Insulæ presby-

presbyter, vir in scripturis sanctis doctus, & notitia Ecclesiasticorũ dogmatum sufficiẽter instructus, composuit ad euitanda hæreticorum collegia nitido satis & aperto sermone, validissimam disputationem, quam absconso nomine suo titulauit, Peregrini, aduersus hæreticos. Cuius operis quia secundi libri maximam in scedulis partem à quibusdam furatam perdidit, recapitulato eius paucis sermonibus sensu pristino compegit, & vno in libro edidit: moritur Theodosio & Valentiniano regnantibus.

Caput lxv.

SYagrius scripsit de fide aduersum præsumptuosa hæreticorũ vocabula, quæ ad destruenda vel ad immutanda S. Trinitatis nomina vsurpata sunt, dicentiũ, Patrem nõ debere patrẽ dici, ne in Patris nomine Filius consonet, sed ingenitum & infectum ac solitarium nuncupandum, vt quicquid extra illum est persona, extra sit & natura, ostendens & Patrem, qui eiusdem est naturæ, posse dici ingenitum, & scripturam dixisse, & ex se genuisse Anno Domini 440.

nuiſſe in perſona Filium, nō feciſſe, & ex ſe protuliſſe Spiritum ſanctum in perſona, non genuiſſe neque feciſſe: Sub huius Syagrij nomine ſeptem de fide & Regulis fidei libros prætitulatos inueni. Sed quia linguam variant, non omnes eius credidi eſſe.

ANNOTATIONES.

Gembla. m. ſ. cod. hunc Scriptorem vocant Satyrium: Porrò ab eo loco, quo dicitur, oſtendens et Patrem, vulgatum textum nonnihil emendauimus.

Caput lxvi.

Anno Domini 440. Trith.

ISaac Presbyter Antiochenæ Eccleſiæ, ſcripſit Syro ſermone lōgo tempore, & multa, præcipua tamen cura aduerſum Neſtorianos & Eutychianos. Ruinam etiam Antiochiæ longo carmine plãxit, eo auditores imbuens ſono, quo Effrem Diaconus Nicomediæ lapſum: Moritur Leone & Martiano imperantibus.

ANNOTATIONES.

Pro Elegiaco carmine, quod eſt in vulgatis, ex m. ſ. cod. reſtitui longo carmine, Scripſit enim ſer-

sermone Syro vt hic dicitur: nam & Honorius legit longo carmine, deinde pro coauditores, restitui, eo auditores: Nicomediæ lapsum, &c. sic est in omnibus, manifesto tamen defectu: co. Gemb. vocat hunc Scriptorem Isaihab: pro Martiano Sigeberg. legit Marino, & minus benè.

Caput lxvij.

SAluianus Massiliēsis Ecclesiæ presbyter humana & diuina literatura instructus, &, vt absq; inuidia loquar, Episcoporū sanctorum Saloni & Verani magister, scripsit scholastico & aperto sermone multa: ex quibus ista legi, De virginitatis bono ad Marcellum Presbyterum libros tres, Aduersum auaritiam libros quatuor, De præsenti iudicio libros quinque, & pro eorum merito satisfactionis ad Salonium Episcopū librum vnum: & expositionis extremæ partis libri Ecclesiastici ad Claudiū Episcopum Viennēsem librū vnū, epistolarū librū vnū. Et in morem grecorū à principio Genesis vsq; ad cōditionem hominis, composuit versu, quasi hexaëmeron librum vnum, Homelias episcopis factas multas. Sacra- Anno Dōmini 480. Trith.

mentorum verò quãtas nec recordor. Viuit vsq; hodie in senectute bona.

ANNOTATIONES.

Episcoporum magister. In Martin. cod. m. s. erat, episcoporum Sanctorum Saloni & Verani magister, quod proinde reposui. Ad Salonium Episcopum, cod. Martin. hic adijcit, Veronensem. Gemblacensis, Viennensem. ad Claudium: Sic etiam codex Gemblacensis, in cæteris erat, ad Claudianum.

Caput lxviij.

An. D. 480 PAulinus composuit tractatus de initio quadragesimæ, de quibus ego duos legi / de die Dominico Paschę, de obedientia, de pœnitentia, de Neophytis.

Caput lxix.

An. D. 440 Trith. HIlarius Arelatensis Episcopus, vir in sanctis scripturis doctus, paupertatis amator, & erga inopum prouisionem non solum mentis pietate, sed & corporis sui sollicitus labore fuit: Nam pro reficiendis pauperibus etiam rusticationem cõtra vires suas homo genere clarus, & longè aliter educatus, exercuit. sed nec in spiritualibus negle-

neglexit:Nam & in docendo gratiam habuit,& absque personarum exceptione omnibus castigatum opus prædicationis ingessit: Ingenio verò immortali aliqua & parua edidit,quę eruditæ animæ, & fidelis linguæ indicio sunt:In quibus præcipuè,& ad multorum vtilitatem necessario opere vitã sancti Honorati prędecessoris sui composuit.Moritur Valentiniano & Martiano regnantibus.

Caput lxx.

LEo vrbis Romę Episcopus scripsit ad Flauianum Constantinopolitanæ Ecclesiæ Episcopum aduersus Eutychen presbyterum, qui tunc ambitione Episcopat⁹ noua in Ecclesia mōliebatur inducere,epistolã, in qua admonet eum,vt si cõfiteretur errorem, & polliceretur emendationem,reciperet eum: sin aũt persisteret in incepto, cũ sua hæresi dãnaretur. Similiter docet in ipsa epistola, & diuinis confirmat testimonijs, Dominum nostrum Iesum Christum, sicut & paternæ diuinitatis verũ filium, ita verũ humanę An.D.460 Tritth.

naturæ esse hominem credendum, id est, ex carne virginis Mariæ carnem traxisse, & non de cælo corpus sibi exhibuisse, sicut Eutyches asserebat: Moritur Leone & Martiano Imperatoribus.

ANNOTATIONES.

In omnibus nostris m. scriptis cod. erat, moritur Leone & Martiano Imperatoribus: quam lectionem, quoniam commendat historiæ veritas, reponendam duximus.

Caput lxxi.

Anno Domini 480. MOchimus Mesopotamius presbyter apud Antiochiam scripsit aduersum Eutychen egregium libellum, & alia scribere dicitur, quæ necdum legi.

ANNOTATIONES.

Cod. Gembl. hunc Mochomeum vocat.

Caput lxxij.

An. D. 480 TImotheus extincto ab Alexãdrinis Protherio Episcopo, tumultuante adhuc plebe, voluit, aut passus est, se ab vno Episcopo in locum occisi, Episcopum fieri: Et ne contra legem

factus

factus meritò abijceretur, ad gratiam plebis, quæ Protherium exosum habuerat, omnes quibus ille communicauerat, Nestorianos esse pronunciat, & maculam cōscientiæ temeritate abluendam præsumens, scripsit ad Leonem Imperatorē libellum valde suasoriū, quem prauo sensu Patrum testimonijs in tantum roborare conatus est, vt ad decipiendum Imperatorē, & suam hæresim constituendam, penè Leonem vrbis Romæ Pontificem, & Chalcedonensem Synodum, ac totos Occidentales Episcopos, aliorum adminiculo Nestorianos ostenderet: Sed fauente Deo à Chalcedonensi Cōcilio hostis Ecclesiæ arguitur, & confutatur. Viuere adhuc in exilio iam heresiarcha dicitur: & habetur: Hūc ipsum libellum noscendi gratia ego rogatus à fratribus in latinum transtuli, & cauendum prætitulaui.

Caput lxxiij.

An.D.480 Trith.

ASclepius Afer, in Baiensi territorio vici non grandis, Episcopus, scripsit aduersum Arrianos: & modo

aduersum Donatistas scribere dicitur. In docendo autem ex tempore, grandi opinione celebratur.

ANNOTATIONES.

Pro Baiensi, alij codices Vagensi, alij Gabaënsi legunt.

Caput lxxiiij.

An.D.440 Trith.

PEtrus Edissenæ Ecclesiæ presbyter, declamator insignis, scripsit variarum causarũ tractatus, & more sancti Effrem Diaconi Psalmos metro composuit.

Caput lxxv.

An.D.440 Trith.

PAulus presbyter, natione, vt ex dictis eius cognoui, Pannonius, scripsit de virginitate seruanda, & cõtemptu mundi ac vitę institutione, vel morum correctione, mediocri sermone, sed diuino conditos sale libros duos, ad personã cuiusdam nobilis, & Christo dicatæ virginis Constantiæ nomine, in quib⁹ meminit Iouiniani hęretici, & voluptatum ac libidinum prædicatoris, cui intantum continentis vitę & castę institutio cõtraria fuit, vt inter luxuriosas epistolas animã eructaret.

ANNO-

ANNOTATIONES.

Anima refutaret beatitudinem, in m.s.co.nostris erat pro eo quod vulgatus codex habet, animam eructaret. Honorius autem & Trithemius hunc Scriptorem Petrum appellant: quibus astipulatur & ex m.s.cod. exemplar Martiniense.

Caput lxvi.

PAstor Episcopus composuit libellum in modum Symboli paruum totam penè Ecclesiasticam credulitatem per sententias continentem. In quo inter cæteras dissensionum prauitates, quas prætermissis authorum vocabulis anathematizat, Priscillianos cum Episcopo authoris noĩe damnat. An.D. 410

Caput lxxvij.

VIctor Cartennæ Mauritaniç ciuitatis Episcopus scripsit aduersus Arrianos librum vnum longum, quẽ Genserico Regi, per suos audiendum obtulit, sicut ex prooemio ipsius libri didici: Et de pœnitentia Publicani librum vnum, in quo & Regulam viuendi pœnitentibus iuxta scripturarum authoritatem instituit: ad Basilium quendam super morte filij, Anno Domini 450. Trith.

librum consolatorium spe resurrectionis, perfecta instructione munitum: Homelias etiam composuit multas, quas à fratribus salutis propriæ sollicitis, in libris digestas seruari cognoui.

Caput lxxviij.

An.D.460 Tritth.

VOconius Castellani Mauritaniæ oppidi Episcopus, scripsit aduersus Ecclesiæ inimicos Iudæos, & Arrianos, & alios hæreticos. Composuit etiam Sacramentorum egregium volumen.

ANNOTATIONES.

Hic scriptor apud Trithemium Victorianus Buconius appellatur. apud Honorium simpliciter Buconius, vt & in m.s. cod. nostris.

Caput lxxix.

An.D.480 Trith.

MVsæus Massiliēsis Ecclesiæ presbyter, vir in diuinis scripturis doctus, & in earum sensibus subtilissima quadam exercitatione limatus, lingua quoque Scholasticus hortatu Sancti Venerij Episcopi, excerpsit de Sanctis scripturis lectiones totius anni festiuis

ſtiuis diebus aptas. Reſpõſoria etiam, Pſalmorum capitula, temporibus & & lectionibus congruentia: Quod opus tam neceſſarium à lectoribus in Eccleſia probatur, vt expetitum, & ſollicitudinem tollat, & moram, plebiq; ingerat ſcientiam, celebritatique decorem: Sed & ad perſonam Sancti Euſtathij Epiſcopi ſucceſſoris ſupradicti, hominis Dei compoſuit Sacramentorum egregium & non paruum volumen, per membra quidem pro opportunitate officiorum & temporum, pro lectionum textu, pſalmorumque ſerie & cantatione, diſcretum. Sed ſupplicandi Deo & conteſtandi beneficiorum eius, ſoliditate ſui conſentaneum: Quo opere grauiſſimi ſenſus, & caſtigatæ eloquentiæ agnouimus virum: Homelias etiam dicitur declamaſſe, quas & haberi à fidelibus viris cognoui, ſed ego nõ legi. Moritur Leone & Martiano regnantibus.

ANNOTATIONES.

Trithemius hunc Muſæum vocat, cæteri omnes Muſſæum: & infra, vbi in contextu dicitur Leo-

ne & Maiorano nostri cod.m.s.habent Martiano, quod proinde reposuimus.

Caput lxxx.

Anno Domini 460. Trith.

VIncētius presbyter, & ipse natione Gallus in diuinis scripturis exercitatus, linguam habens vsu loquendi, & maiori lectione politam, commentatus est in psalmos: Cuius operis legit aliqua homini Dei Cannatæ, me audiente, promittens simul, si Dominus vitā & mores daret, se in toto psalterio eodem studio laboraturum.

Caput lxxxi.

An. D. 460 Trith.

SYrus natione Alexandrinus, arte medicus, ex philosopho monach⁹, vir dicendi peritus, scripsit aduersus Nestorem prius eleganter & fortiter, modò autem dum in illum inuehitur nimius, & syllogismis magis quam scripturis agit, Timotheanum dogma fouere cœpit. Deniq; ambiguus etiam sui, suspendit animum à consensu Chalcedonensis Decreti, nec acquiescendum putat, Filium Dei duabus post incarnationem constare naturis.

AN-

ANNOTATIONES.

Syrus, sic etiam m.s. cod. Martin. Honorius autem & Trithemius habent Cyrus, quibus astipulatur cod. Viridis Vall. & Sigeberg cod. Gembla habet Cyrillus.

Caput lxxxij.

SAmuel Edissenæ Ecclesiæ presbyter multa aduersus Ecclesiæ inimicos Syro sermone construere dicitur, præcipua tamen intentione contra Nestorianos & Eutychianos & Timothæanos nouellos, sed sibi diuersos hæreticos. Vnde & frequenter triformē bestiam Ecclesiastica simul sententia cũ authoritate sanctarum scripturarum, summatimq; fecit. Ostēdens Nestorianis Deum in homine, non purum hominem ex virgine natum: Eutychianis veram humani generis carnem à Deo sumptam, & non de cœlo exhibitam, nec crassi aëris substantiam in carne incessisse formatam: Timotheanis ita verbum carnem factã, vt manēte verbo in sua substantia, & homine in sua natura, societate, non immixtione, vnã Filij Dei reddidisse personam. Viuere adhuc apud Cõstantipolim dicitur, An.D.480 Trith.

Nam initio collati Anthemio Imperij, & scripta eius, & esse eum in carne cognoui.

Caput lxxxij.

An. D. 480 Trith-

CLAudianus Viennensis Ecclesiæ presbyter, vir ad loquēdum artifex, & ad disputandum subtilis, composuit tres quasi de statu vel de substātia animæ libros, in quibus agit intentione tota, quatenus ostendat aliquid esse incorporeum præter Deum.

ANNOTATIONES.

Cod m. s. Gembl. hunc scriptorem vocāt Claudium, supra etiam in Saluiano cap. 67. consensu cod. omnium Claudius dicitur: nos autem nihil mutamus: Trithemius vocat Claudium, & nominat Episcopum; ab alijs pleno nomine dicitur Claudianus Mamertus, Viēnensis Ecclesiæ presbyter, quomodo scribitur in frontispicio operum suorum, quæ edita sunt: vide Trith.

Caput lxxxiij.

Anno Domini 460

PRosper homo Aquitanicæ Regionis, sermone scholasticus, & assertionib' neruosus, multa composuisse dici-

dicitur, ex quibus ego Chronica illius nomine prætitulata legi, continentia à primi hominis conditione iuxta diuinarum ſcripturarum fidem vſq; ad obitum Valentiniani Auguſti, & captiuitatem vrbis Romæ à Genſerico Vandalorum Rege factam. Legi & librum aduerſus opuſcula ſub perſona Caſſiani, quæ Eccleſia Dei ſalutaria probat, ille infamat nociua. Quę enim verè Caſſiani & Proſperi de gratia & libero arbitrio ſententię fuerunt, in aliquibus ſibi contrariæ inueniuntur: (Hic etiam Proſper poſt obitum Beati Auguſtini librorum eius contra hæreticos, inimicos gratiæ Chriſti defenſor extitit.) Epiſtolæ quoq; Papæ Leonis aduerſus Eutychen de vera Chriſti incarnatione, ad diuerſos datæ, & ab ipſo dictatæ dicuntur.

ANNOTATIONES.

Hic etiam Proſper, &c. hanc Periodum medicamenti gratia per Catholicum aliquem Gennadio infartam eſſe, ſupra dictum eſt in cenſura: nos eam in pleriſque noſtris hic etiam poſitam repperimus.

Caput

Caput lxxxv.

Anno Domini 490 Trith-

FAustus ex Abbate Lerinensis monasterij Episcopus apud Rhegium Galliæ factus, vir in diuinis scripturis satis intentus, ex traditione Symboli occasione accepta, composuit librum de spiritu sancto, in quo ostendit eum iuxta fidem Patrum, & consubstãtialem & coæternum esse Patri & filio, ac plenitudinẽ Trinitatis obtinẽtem. Edidit quoq; opus egregiũ de gratia Dei, qua saluamur. In quo opere docet gratiam Dei semper & inuitare & præcedere & adiuuare voluntatem nostrã. & quicquid ipsa libertas arbitrij de labore piæ mercedis acquisierit, non esse proprium meritum, sed esse gratiæ donum. Legi eius & aduersus Arrianos & Macedonianos paruum libellum, in quo coëssentialem prædicat Trinitatem: & alium aduersus eos, qui dicũt esse in creaturis aliquid incorporeũ, in quo & diuinis testimonijs & Patrum confirmat sententijs, nihil credẽdum incorporeum præter Deum. Est & eius Epistola in modum libelli, ad

Dia-

Diaconum quendam Gratium (aliàs Græcum:) nomine edita, qui à fide Catholica discedens, ad Nestorianam abijt impietatem: In qua epistola admonet eum credere, S. Mariam Virginem non hominem purum genuisse, qui postea diuinitatem susceperit, sed Deum verum in homine vero: Sunt verò eius & alia scripta, quæ quia necdum legi, nominare nolui. Viua tamen voce egregius doctor & creditur & probatur: Scripsit postea ad Felicem Præfectũ prætorij, & Patriciæ dignitatis virum, filiũ magni Cõsulis iam religiosum, epistolam ad timorẽ Domini hortatoriã, conuenientẽ personis pleno aĩo pœnitentiã agere disponentiũ.

ANNOTATIONES.

Apud Regnum: ex m. s. co. restitui apud Rhegiũ.

Caput lxxxvi.

CAEsarius Arelatensis vrbis Episcopus, vir sanctitate & virtute celeber, scripsit egregia & grata valdè, & monachis necessaria opuscula: De gratia quoq; & libero arbitrio edidit testimonia, diuinarũ scripturarum, & sanctorũ Patrũ iudicijs munita, vbi docet Anno Domini 670. Tritth.

nihil

nihil hominem de proprio aliquid agere boni posse, nisi eum diuina gratia præuenerit: Quod opus etiam Papa Felix per suam epistolam roborauit, & in latius promulgauit: floruit hic eo tempore, quo & Faustus, Anastasio Remp. gubernante.

ANNOTATIONES.

Hic scriptor in vulgatis, vt & in quibusdam m s. cod. non habetur, quem & medicamenti gratia Gennadio infartum esse supradictum est in cēsura: certo autem certius est, hunc scriptorem ad Catalogum Gennadij non pertinere, cum eum constet astipulante etiam Trithemio præsedisse in Synodo Arelatensi, floruisse etiam potissimum circa annum 670. cum Gennadius ipse non peruenerit vltra annum 490. ex quo etiam falsum esse deprehenditur, quod in textu dicitur, eum eodem tempore floruisse quo Faustus: nec obstat quod eum referat Honorius, nam & Honorij ætate codices deprauati erant.

Caput lxxxvij.

An.D. 480 Trith. SEruus Dei Episcopus scripsit aduersus eos, qui dicunt Christum in hac vita degentem non vidisse carneis suis oculis Patrē, sed post resurrectionē ex mor-

mortuis,& aſcēſionem in cœlis, cum tranſlatus eſt in gloriam Patris, profectus ſcilicet ei dantes in remunerationem martyrij. In qua ſcriptura oſtēdit, & diſputatione ſua ac ſanctarum ſcripturarum teſtimonijs, Dominum Ieſum ab ipſo eius conceptu per Spiritū ſanctū facto, & partu ex virgine, quod Deus verus in homine vero, ipſe quoque homo Deus factus natus eſt, ſemper carnis ſuæ oculis, & patrem vidiſſe & Spiritum ſanctum, per ſpecialem & ei vnitam Dei & hominis ſocietatem.

Caput lxxxviij.

VIctorinus, natione Aquitanicus Calculator ſcripturarum, inuitatus à Sancto Hilario vrbis Romæ Epiſcopo, compoſuit Paſchalem curſum indagatione cautiſſima poſt quatuor priores, qui compoſuerunt, id eſt, Hippolytum, Euſebium, Theophilum, & Proſperum, & protendit annorum ſeriem vſq; ad annum quingenteſimum triceſimum ſecundum, ita, vt quingenteſimo triceſimo tertio anno Paſchalis reincipiat ſolennitas, eodem menſe &

Anno Domini 463 Tritth.

N

ſe & die, eadem & luna, qua primum paſſio ac reſurrectio Domini facta eſt.

ANNOTATIONES.

Honorius, cui & ex noſtris m.ſ. cod. ſuffragatur Virid. Vall hunc ſcriptorem Victorinum vocat. reliqui Victorium habent: vide infra Sigebertũ cap. 20. vbi huius calculationẽ à Victore Capuano redarguta m dicit: Trithemius Victorinum vocat: ſunt qui teſtentur eum in codicibus m.ſ. antiquis Victurinum dici.

Caput lxxxix.

Anno Domini 460. Trith.

THeodoret⁹ Cyri ciuitatis Epiſcopus (à Cyro enim Rege Perſarum condita, ſeruat hodieq; apud Syriã nõmen authoris) ſcripſiſſe dicitur multa: ad meam tamen notitiam iſta ſunt, q̃ venerunt: De incarnatione Domini aduerſus Eutychen presbyterũ & Dionyſium Alexandriæ Epiſcopum, qui humanã in Chriſto carnem fuiſſe negant, ſcripta fortia, per quæ confirmat & ratione & teſtimonijs ſcripturarum ita illũ verã maternæ ſubſtantiæ carnẽ habuiſſe, quã ex matre virgine ſumpſit, ſicut & veram Deitatem, q̃ æterna naſcibilitate à Deo patre gignẽte ipſe naſcendo accepit. Sunt & eius decem hiſtoriæ Eccleſiaſticæ libri, quos imita

tus Eusebiũ Cæsariensem scripsit, incipiens à fine librorum Eusebij, vsq; ad suum tempus, id est, à Vicenalibus Cõstantini, vsq; ad Imperium Leonis senioris, sub quo & mortuus est.

ANNOTATIONES.

Trithemius hunc floruisse dicit anno 390. cuius error hic manifestè detegitur: Cum Leo primus; sub quo eum vita defunctum Gennadius asserit, imperare demum cœperit, anno 457. cod. Sigebe: hũc non Dionysiũ sed Dioscorũ in contextu vocat.

Caput xc.

GEnnadius Cõstãtinopolitanæ Ecclesiæ Episcopus, vir lingua nitid⁹, & ingenio acer, tam diues ex lectione antiquorũ fuit, vt Danielem prophetã ex integro ad verbũ cõmentatus exponeret: Homelias etiã multas cõposuit: moritur Leõe seniore imperiũ tenẽte. An.D.460 Trith.

Caput xci.

THeodulus presbyter in Cœlesyria scripsisse multa dicitur: Sed ad me liber eius peruenit, quem de consonantia diuinæ Scripturæ composuit, id est, veteris & noui Testamenti, aduersum antiquos hæreticos, qui An.D.480 Trith.

propter differentiam præceptorum, vel ceremoniarum, alium veteris Testamenti Deum dixerunt, alium noui: In quo ostendit dispensationis fuisse vnius eiusdemque Dei authoris vtriusque scripturę, vt alia per Moysen antiquis daretur lex, in Sacrificiorum cæremonijs & iudiciorum animaduersionibus, alia nobis per Christi præsentiam in sacris mysterijs, & futuris repromissionibus. Nec diuersa credi debere, sed vno spiritu, & vno authore dictata. Cum illa lex, quæ, si modo secũdum literam obseruetur, occiderit. Eademque ipsa secundum Spiritualem intellectum viuificet: Moritur hic scriptor ante triennium regnante Zenone.

ANNOTATIONES.

Honorius, vt & cod. m. s. Virid. Vallis, hunc scriptorem vocat Theodorum, Codices alij nonnulli m. s. Theodolum vocant, quam lectionem codex Gemblacensis inter lineas habet adnotatam, cum eum alioqui in contextu Theodorum vocet.

Caput xcij.

An. D. 480 Tritth. SIdonius Auernorum Episcopus scri

psit

psit varia & grata volumina, & sanæ doctrinæ: Homo siquidem tam diuinis quàm humanis ad integrum imbutus, acerque ingenio, scripsit ad diuersos, diuerso metro, vel prosa compositum insigne volumen, in quo quid in literis possit, ostendit: Verum in Christiano vigore pollens, etiam inter Barbaræ ferocitatis duritiem, quę eo tempore Gallos oppresserat, Catholic⁹ Pater & Doctor habetur insignis. Floruit ea tēpestate, qua Leo & Zeno Romanis imperabant.

ANNOTATIONES.

Hic scriptor in impressis cod. non habetur. Honorius eum tamen vt Gennadianum agnoscit, in plerisque etiam m. s. desideratur: vocatur autem pleno nomine C. Sellius Sidonius Apollinaris.

Caput xciij.

IOhannes Antiochenæ Parochiæ ex Grammatico presbyter, scripsit aduersum eos, qui in vna tantum substātia asserunt adorandum Christum, nec acquiescunt duas in Christo confitendas naturas, docēs secundum relationem scripturarum, vnam in illo Dei Anno Domini 480. Tritth.

hominis personam esse, nō vnam carnis & verbi naturam. Simul & impugnat aliquas Cyrilli Alexādrini Episcopi sententias, dicens incautè ab illo aduersus Nestorem prolatas, quæ fomētū & robur addunt Timothæanis, qđ valdè inaniter dicit. Viuere adhuc dicitur, & ex tempore declamare.

Caput xciiij.

An.D.496 Trith. GElasius vrbis Romę Episcop⁹ scripsit aduersus Eutychen & Nestorem grande & præclarum volumē, & tractatus diuersarum scripturarum & Sacramentorum elimato sermone, & aduersus Petrum & Acaciū scripsit Epistolas, quæ hodie in Ecclesia tenentur Catholica: Fecit & hymnos in similitudinem Ambrosij Episcopi, moritur sub Anastasio Augusto.

ANNOTATIONES.

Hunc scriptorem vulgati cod. non habent. Honorius tamen eum pro Gennadiano agnoscit, cui & m.s. pleriq; cod. non omnes tamen subscribunt.

Caput xcv.

An.D.490 HOnoratus Constātinæ Africæ ciuitatis Episcop⁹, scripsit ad Arcadium quendam, qui pro confessione fidei

fidei Catholicæ in partibus Africæ à Genſerico Rege miſſus exulabat, epiſtolã, ad labores pro Chriſto ferendos hortatoriam, & exemplis præſentib⁹, & ſcripturarum relationibus roboratã, & ꝙ confeſſionis fidei perſeuerãtia non ſolùm præterita purget peccata, ſed & meritum procuret martyrij.

Caput xcvi.

CErealis Epiſcopus natione Afer, interrogatus à Maximiano, Arrianorũ Epiſcopo, ſi paucis poſſet, vel diuinæ ſcripturæ teſtimonijs, abſq; diſputationis duntaxat aſſertione, fidẽ Catholicam aſſignare? Quam ille in nomine Domini, ſuffragante ſibi veritate, non paucis teſtimonijs, ſicut Maximianus irridens petierat, ſed copioſis, tã veteris quam noui Teſtamẽti indicijs approbauit, & libello edidit. An. D. 460 Trith.

Caput xcvij.

EVgenius Carthaginis Africæ ciuitatis Epiſcopus, & Confeſſor publicus, admonitus ab Hünericho, (aliàs Inurico) Vandalorum Rege, Catholicæ fidei expoſitionem, & Anno Domini 490. Trith.

 maxi-

maximè verbi homousij proprietatē differere cum consensu omnium Africæ, Mauritaniæ, & Sardiniç, atque Corsicæ Episcoporum & Cōfessorum, qui in Catholica permanserunt fide. Composuit librum fidei, non solùm sanctarum scripturarum sententijs, sed & patrum testimonijs communitum, & per collegas confessionis suę porrexit: Iam verò asportandus pro fidelis linguæ remuneratione in exilium, Epistòlas velut commonitorias fidei, & vnius sacri, & conseruandi Baptismatis ouibus suis quasi pastor sollicitus dereliquit: Altercationes quoque, quas cū Arrianorum Prçsulibus, per internuncios habuit, conscripsit, & relegendas per maiorem domus Hunericho trāsmisit: Similiter & preces pro quiete Christianorum eidem velut apologias obtulit. Viuere adhuc ad cōfirmationem Ecclesiæ dicitur.

ANNOTATIONES.

Honorius hunc non Eugenium sed Eusebium appellat.

Caput

Caput xcviij.

POmerius natione Maurus, in Gallia presbyter ordinatus, interrogātibus Iuliano Episcopo, & Vero presbytero, Dialecticorum more respondens, arte Dialectica & sermone, ingenio apto, composuit de naturę animę, & qualitate eius, & de resurrectione, & de specialitate eius in hac vita fidelium, & generali omnium hominum libros octo, quorum primus continet, quid sit anima, vel qualiter ad imaginem Dei credatur facta. Secundus, vtrum anima corporea an incorporea debeat credi. Tertius, vnde sit anima primi hominis facta. Quartus, vtrum anima, quæ nasciturо corpori infundenda est, noua fiat, & sine peccato, an ex substantia animæ primi hominis velut propago de radice producta, etiam peccatum primæ animæ originaliter secum trahat: Quintus recapitulationem libri quarti, disputationis & distinctionis, & quæ sit facultas animæ, id est, possibilitas, & quod eam ex vna & syncera voluntate obtineat. Sextus An. D. 480 App.

vnde ſit iuxta Apoſtoli dictum aduerſitas carnis & ſpiritus: Septimus, de differentia vitarum, mortium, reſurrectionis carnis & animæ: Octauus de his quæ ſub fine mundi futura, prædicata ſunt: Abſolutiones quæſtionum, quæ de Reſurrectione proponi ſolent. Memini legiſſe me olim eius dictatum ad quendam nomine Principium, de contemptu mundi ac rerum tranſiturarum hortatoriũ, & alium de vitijs & virtutibus prętitulatum. Scripſiſſe dicitur & alia, & adhuc ſcribere, quæ ad meam notitiã non venerunt: viuit vſque hodie conuerſatione Deo digna, apta confeſſione & gradu.

ANNOTATIONES.

Iſidorus infrà ca. 12. ſicut & Sigebertus infra cap. 54. hunc ſcriptorem pleno nomine Iulianum Pomerium appellat. Honorius eum in Catalogo ſuo non habet, et quod ipſe ad Catalogum Gennadij non pertineat, non hinc ſolum, ſed inde multo magis colligitur, quod Iſidorus eum tanquam à Gennadio prætermiſſum in ſuum Catalogum retulerit, ſicut & Sigebertus fecit, quem Iſidori Catalogum non vidiſſe ſatis conſtat: de hoc autem ſupra dictum eſt in cenſura.

Caput

Caput xcix.

HOnoratus Massiliensis Ecclesiæ Episc. vir eloquens, & absq; vllo linguæ impedimento ex tempore in Ecclesia declamator. Et qa à pueritia in timore Dei crescens, etiam in negotijs Ecclesiasticis exerciratus est, os suum quasi armarium aperit, & in Homeliarum modum ad vtilitatem legẽtium multa componit. Maximeq; ad colendam fidei rationem & reuincendã hæreticorum peruersitatẽ. In cui⁹ libera, prædicanda constantia, non solũ vicinarũ ciuitatum sacerdotes, & populi delectãtur, sed & longè positi, cum ad eos necessariò pergit, summã ei docẽdi in suis Ecclesijs rogantes iniungũt: S. quoq; Papa Gelasius, Romanę vrbis Pontifex, per scripturam agnoscens eius fidei integritatẽ, rescripto suo probatam iudicauit: Sanctorũ Patrũ vitas ad ædificationẽ posterorũ coaptat ipse legendas: Pręcipuè meritoris sui Hilarij Arelatensis Episcopi. Letanias ad supplicandum Dei clementiam cum plebe sibi credita pro viribus agit.

Anno Domini 490. Trith.

AN-

ANNOTATIONES.

Hic scriptor apud Honorium non est, & in vulgatis plerisq; codicibus desideratur, videturque medicamenti loco Gennadio additus, de quo & supra dictum est in censura: stylus certè Gennadium non refert.

Caput c.

Anno Domini 490. Trith.

EGo Gennadius Massiliæ presbyter, scripsi aduersus omnes hæreses libros Octo, & aduersus Nestorẽ libros sex, & aduersus Pelagium libros tres, & Tractatus de mille annis. De Apocalypsi beati Iohannis: Et hoc opus de fide mea misi ad Beatum Gelasium vrbis Romæ Episcopum.

ANNOTATIONES.

In excusis exemplaribus vltimum locum obtinet Honoratus Massiliensis, de Gennadio nulla mentio, qua de re supra in censura dictum est.

B. ISIDO-

B. ISIDORVS HISPALENSIS EPISCOPVS DE VIris Illuſtribus.

Caput Primum.

SIVS Cordubenſis ciuitatis Epiſcopus ſcripſit ad ſororem ſuam de laude virginitatis Epiſtolam pulchro ac diſerto comptam eloquio. In Sardirenſi Concilio quàm plurimas ipſe edidit ſententias. Hic autem poſt longum ſenium vetuſtatis accerſitus à Conſtantino Principe, minisq; perterritus, metuens ne ſenex ac diues damna rerum, vel exilium pateretur, illicò Arrianæ impietati conſenſit: Cuius quidem vitam vt meruit, confeſtim exitus crudelis finiuit. Nam poſt impiã, vt ait quidam, Oſij præuaricationem, dum ſan-

Anno Domini 360 Trith

ctus Gregorius Eliberritanus Episcopus in Cordubensem vrbem, iuxta imperiale decretũ fuisset adduct⁹, ac minimè vellet illi communicare, commotus Osius dicit Clementino Constantij præfecti vicario, vt mitteret eũ in exilium. At ille non audeo inquit Episcopum in exilium mittere, nisi prius eum ab Episcopatu deieceris. vt autẽ vidit sanctus Gregorius ꝙ Osius vellet dare sentẽtiam, appellat Christum totis fidei visceribus, exclamans: Christe Deus qui vẽturus est iudicare viuos & mortuos, non patiaris hodie humanam proferri sententiam aduersus me minimum seruum tuum: qui pro fide nominis tui vt reus assistens spectaculũ factus sum: sed tu ipse quæso in causa tua hodiè iudica, ipse sententiã proferre dignare per vltionem. Non ego quasi metuens de exilio fugere cupio, cũ mihi pro tuo noĩe nullũ suppliciũ graue sit, sed vt multi pręuaricationis errore liberentur, cum præsentem viderint vltionem. His dictis ecce repente Osius residẽs fastu quasi regalis imperij, cum sententiã conaretur exprime-

primere,os vertit distorquens,pariter & ceruicem, ac de sessu in terram eliditur.atq; ilico expirauit. Tunc ammirantibus cunctis, etiam Clementinus ille gẽtilis expauit,& licet esset iudex, tamen timens,ne in se simile supplicium vindicaretur, prostrauit se ad pedes sãcti viri,obsecrãs vt sibi parceret, qui in eum diuinæ legis ignoratione peccasset,& non tam proprio arbitrio quã mandãtis imperio. Inde est quod solus Gregorius ex numero vindicantium integram fidem, nec in fugã versus est,nec passus est exiliũ. Vnusquisq; enim timuit de illo vlteri⁹ iudicare.

ANNOTATIONES.

Trithemius hunc ponit ad annũ 390. sed numeri videntur esse corrupti, ex 360.nam in his veritas est historia.suffragante ipso tempore:codex excusus et Sig.m.s.habẽt Constantiũ pro Constãtino, excusus etiam pro Clementino habet Clementium.

Caput secundum.

ITacius Hispan.Episc.cognomẽto & eloquio clar⁹,scripsit quendã librũ, sub Anno Domini 409 Trith.

ſub Apologetici ſpecie, in quo deteſtā da Priſcillianorū dogmata, & maleficiorū ei⁹ artes, libidinumq́; eius ꝓbra demonſtrat, oſtendens Marcum quendam Memphiticum, magicæ artis ſcientiſſimum, diſcipulum Manis fuiſſe, & Priſcilliani magiſtrum. Hic autem cum Vrſacio Epiſcopo ob necem eiuſdem Priſcilliani, cuius accuſatores extiterāt, Eccleſiæ cōmunione priuat⁹, exilio condēnatur, ibiq́; die vltima fungitur, Theodoſio maiore, & Valentiniano regnantibus.

ANNOTATIONES.

Martinianus cod. m. ſ. hunc Itacium vocat: cod. Virid. Vall. habet Idacium, ſicut & Trithemius, et Sigebertus infra cap. 18. Honorius vocat Anicium, excuſus cod. pro Memphitico habet Mentificum, perperam.

Caput tertium.

Anno Domini 390.

SIricius clariſſimus Pontifex, & Romanæ ſedis antiſtes, ſcripſit decretale opuſculū directū ad Eumeriū Tarraconenſium Epiſcopum. In quo inter alias Eccleſiaſticas diſciplinas conſti-

tuit

tuit hæreticorum baptiſma nequaquã ab Eccleſia reſcindendum. Reperimus & aliam eius epiſtolam ad diuerſos Epiſcopos miſſam, in qua condemnat Iouinianum hæreticum, atque Auxentium, cæteroſq; eorum ſequaces. Præfuit Romæ annis quatuordecim, obijtque ſub Theodoſio & Valentiniano Imperatoribus.

Caput Quartum.

PAulinus presbyter explicuit in benedictionibus Patriarcharum triplici intelligentiæ genere libellum, ſatis ſuccincta breuitate compoſitum. Idem etiam petente Auguſtino conſcripſit Ambroſij vitam, ſignis florentem atque doctrinis, & meritis Apoſtolorum non imparem. Siquidem & Conſtantius Epiſcopus Germani vitam contexuit, obitumq; Paulini Vraninus edidit. Anno Domini 404.

ANNOTATIONES.

Sigebergenſis m.ſ. codex habet Oranius, cod. excuſ. Oſanius.

Caput Quintum.

Anno Domini 430. Trith.

PRoba vxor Adelphi Proconſulis, fœmina inter viros Eccleſiaſticos idcirco poſita ſola, pro eo, quod in laude Chriſti verſata eſt, componens centonem de Chriſto, Virgilianis coaptatum verſiculis. Cuius quidem non miramur ſtudium, ſed laudamus ingenium. Quod tamen opuſculũ legitur inter apocryphas ſcripturas inſertum.

Caput ſextum.

An. D. 400 Trith.

IOhannes Conſtantinopolitanæ ſedis ſanctiſſimus Epiſcopus cognomento Chryſoſtomus, cuius oratio & plurimã cordis compunctionẽ, & magnam ſuauiloquentiam tribuit, condidit iſte græco eloquio multa & pręclara opuſcula, quibus vtitur latinitas: legi duos eius de lapſis libellos, ſcriptos ad quendum Theodorum, lamentis & exhortationibus plenos, vt puta illum à bona conuerſatione deiectum. Et quia monachi vitam cum eo in vno eodemque monaſterio exercuerat, ideo conuerſationis

ibi

ibi factæ, cum in libris ipsis admonuit; prouocans eum ad propositum, atque ostendens, nulli peccatori vel impio, si ad pœnitentiam redeat, desperãdum. legimus etiam librum alium, cuius prænotatio est, neminem posse lædi ab alio, nisi à semetipso. Ad personam quoq; cuiusdam nobilissimæ matronæ Gregoriæ, reperitur opus eius insigne de conuersatione vitæ & institutione morum, siue de cõpugnatione virtutum ac vitiorum: Est etiam & alius liber eiusdem apud latinos de cõpunctione cordis. alter quoque scriptus ad quendam Eutropium, cùm palatio pulsus ad altare confugisset: multos præterea composuit diuersos tractatus, quos enumerare longum est. Cuius quidem studij, & si non omnia, tamen quamplurima eloquentiæ eius fluenta de Greco in Latinum sermonẽ translata sunt. hic autem xiij. anno Episcopatus sui, discordia Theophili Alexandrini Episcopi oppressus est: nam fauentes Episcopi Archadio Imperatori damnauerũt eum innocentem, atq; ab Episcopatu deiectũ, Ponto in exiliũ retruserunt.

Caput septimum.

Anno Domini 430. Trith.

SEduli⁹ presbyter edidit tres libros Dactilico Heroico metro compositos. Quorum primus signa & virtutes veteris testamenti potentissime resonat, reliqui neogestorum Christi sacramenta & miracula intonant.

Caput octauum.

Anno Domini 430. Trith.

POssidius Africanæ prouinciæ Episcopus, stylo prosecutus est vitam sancti Augustini. Cuius etiam operi subiecit indiculum scriptorum eius, enumerans, quanta idem beatissimus doctor scripserit. Vbi plus quam quadringẽtorum librorum volumina supputantur. Homeliorum verò & Epistolarũ, quęstionumq; infinitus mod⁹ sit, vt penè vix possit quisquã articulo suo aliena tanta scribere, quã ta ille proprio labore composuit.

ANNOTATIONES.

Excusum exemplar habet Possidium, cui suffragatur exemplar m.s. Martiniense, alterũ exemplar

emplar habet Possidonium, sicut & Trithemius & Honorius, infra autem vtrumq; exemplar habet Possidium, apud Sigebertum cap. 16. alterum excusum exemplar habet Possidonium, codex Sigebergensis m. s. Possidium.

Caput Nonum.

PRimatius Africanus Episcopus cõposuit sermone Scholastico de hæresib. libros tres directos ad Fortunatũ Episcopum, explicans in eis, quod olim beatissimus Augustinus in libro hæreseon imperfectum, morte interueniente reliquerat: in primo ostendens quid hæreticum faciat, in secundo & tertio digerens, quid hæreticum demonstret. An. D. 440 Trith.

ANNOTATIONES.

Honorius hunc Primasium appellat, sicut & Trithemius, & cod. Sigeber. & excusus.

Caput Decimum.

PRoterius Alexãdrinæ Antistes Ecclesiæ, scripsit Epistolas ad Leonẽ Romanç sedis Episcopum, de festiuitate paschali. Hunc autem Leonis Augusti temporibus Dioscori hæretici successores, authore Timotheo, seditione An. D. 460 Trith.

facta, crudelissimè peremerũt, ipsumque Timotheum sibi pro Alexãdrino Episcopo statuerunt.

Caput vndecimum.

Anno Domini 450. Trith.

PAschasius Siciliensis Episcopus, edidit vnam Paschalem Epistolam ad Leonem supradictum Papam directam. In qua refert Paschalis mysterij miraculum his verbis: Est inquit possessio quæ appellatur Mentinas, in mõtibus arduis, ac syluis densissimis constituta, illic perparua atque vili opere constructa ecclesia est, in cuius baptisterio nocte sacrosancta Paschali, baptizandi hora cùm nullus canalis sit vel fistula, nec omninò vicina aqua, fons ex se repletur, paucisque qui affuerunt consecratis cum deductorium nullum sit, vt venerat aqua, ex se descẽdit. Claruit sub Theodosio iuniore, Arcadij Imperatoris filio.

ANNOTATIONES.

Honorius vt & Trithemius hunc Paschasinũ vocat; quibus suffragatur, & cod. m. s. Sigeberg. Pro Mentinas cod. m. s. Sigeber. habet Melitinas vt & cod. excus.

Caput duodecimum.

IVlianus quidam cognomento Pomerius octo libros de animę natura in dialogi morem conscripsit. Quorũ primus cõtinet quid sit anima, vel qualiter credatur ad imaginẽ Dei facta. In secundo loquitur, vtrum anima corporea sit an incorporea. In tertio disserit, primo homini vnde anima facta. In quarto, vtrum noua anima sine peccato fiat, an peccatum primi hominis ex illo propagata originaliter trahat. In quinto describit q̃ sit facultas animæ. In sexto eloqtur, vnde sit ea discordia, qua carni spiritus, vel caro spiritui aduersatur. In septimo autem scribit de differentia vitarum ac mortium, vel resurrectione carnis & animæ, siue de morte carnis, ac de eius resurrectione. In octauo loquitur de his, quæ in fine mundi futura sunt, vel de quæstionibus, quæ solent de resurrectione proponi, siue de finibus bonorum, atque malorum: hic tamen in secundo eiusdem operis libro Tertulliani errorib. cõsentiens ani- An.D.460

mam corpoream esse dixit, quibusdã hoc fallacibus argumentis astruere cõtendens. Edidit etiam vnum libellum de Virginibus instituendis: alios quoque tres de futuræ vitæ contemplatione, vel actuali conuersatione, necnon etiam de vitijs & virtutibus.

Caput decimumtertium.

An. D. 508 Trith.

EVgipius Abbas ad quendam Paschasium Diaconem libellum de vita sancti monachi Seuerini trãsmissum breui stylo cõposuit. Scripsit etiã regulã monachis cõsistentibus in monasterio sancti Seuerini, quã eisdẽ moriens quasi testamẽtario iure reliquit. Claruit post consulatum Importuni iunioris, Anastasio Imperatore regnante.

ANNOTATIONES.

De huius ætate inter authores est dissensio, Isidorus, vt hic apparet, eũ floruisse dicit post Consulatum Importuni, qui incidit in annum Anastasii prioris 19. Christi autem 508. sicut hic adnotauimus. Honorius cũ Isidoro cõsentit, Sigebertus eũ refert ad annũ 580 sub Tiberio 2. Imperat. & Pelagio 2. Papa. vide Trithemium. alij autem eum Eugipium, alij Eugypium, alij Eugippium vocant.

cant, cod. excus. in folio hic legit Eugipius Apas. deinde ad quendam Diaconum, legit omisso Paschasii nomine, ut & cod. Sigeber. Vterq; autem hic cod. pro Importuni legit Manortij.

Caput decimumquartum.

FVlgentius Afer Ecclesiæ Ruspensis Episcopus, in confessione fidei clarus, in scripturis diuinis copiosè eruditus, in loquendo quoque dulcis, in docendo ac differendo subtilis, scripsit multa, ex quibus legimus de gratia Dei, & libero arbitrio, libros respõsionum septem, in quibus Fausto Galliæ Regiensis vrbis Episcopo, Pelagianæ prauitati consentienti, respondens obnititur eius profundam destruere calliditatem: legimus & eius librum de sancta Trinitate ad Felicem directũ notarium: librum quoque regulæ veræ fidei, & alium de sacramento incarnationis Domini nostri Iesu Christi. Extant & duo eius libri de veritate prędestinationis ad Episcopos missi, in quibus demonstrat, quod gratia Dei in bonis voluntatem humanam præ- Anno Domini 500.

ueniat,& quod Deus quosdam prædestinationis suæ munere iustificans præeligat, quosdam verò in suis reprobis moribus occulto quodam iudicio derelinquit. est & liber altercationis ei⁹, quo de fide cum Trasamundo rege, idem Fulgentius disputauit. Ad Ferrandum quoque Ecclesiæ Carthaginensis diaconum vnum de interrogatis quæstionibus scripsit libellum. Inter hæc composuit & multos tractatus, quib. sacerdotes in Ecclesijs vterentur. Plurima quoque feruntur ingenij eius monimenta. Hæc tamen ex preciosis doctrinæ eius florib⁹ carpsimus. Sors melior, cui delicias omnium librorũ eius præstiterit Deus. Claruit sub Trasamũdo rege Vvandalorum, Anastasio Imperatore regnante.

Caput decimumquintum.

An.D. 440 Tritth.

EVcherius Episcopus elegans sentẽtijs, ornatus in verbis, edidit ad Hilariũ Arelatensem antistitẽ Heremi deserta petentem, vnum opusculum, de laude eiusdem Heremi, luculentissimè & dulci sermone dictatum. In quo opere

opere laudamus Doctorem, & si pauca, tamen pulchra dicentē. Breuitas.n. vt ait quidam, laus est interdum in alia parte dicendi, in vniuersa eloquētia laudem non habet.

Caput decimumsextum.

Hilarius Arelatēsis Episcopus scripsit vitam parentis & prædecessoris sui sanctissimi ac venerabilis Honorati Episcopi, suaui ac præclaro præditam eloquio. Anno Domini 440. Trith.

Caput decimumseptimum.

Apingius Eccclesię Pacensis Hispaniarum Episcop⁹, disertus lingua, & scientia eruditus, interpretatus est Apocalypsim Iohannis Apostoli subtili sensu atque illustri sermone, melius penè quàm veteres Ecclesiastici viri exposuisse videntur. Scripsit & nōnulla alia, quæ tamen ad notitiam nostræ lectionis minimè peruenerunt. Claruit temporibus Theodi Principis Gothorum. Anno Domini 530. Trith.

ANNOTATIONES.

Trithemius hunc Aprigium vocat, & floruisse dicit temporibus Theodoti Regis Gothorum, sub

rum ſtylo elicuit præfata tria capitula, in pſcriptione Apoſtolicæ fidei & Calcedonenſis ſynodi impugnatione fuiſſe damnata, id eſt, epiſtola Iberdenẽſis Epiſcopi, & Teudoreti Epiſcopi dicta. Claruit poſt conſulatum Baſilij anno decimo, regnante Iuſtiniano Imperatore.

ANNOTATIONES.

Hunc plerique cod. m. ſ. Fœcundum, cod. excuſ. Facundum vocat: Iberdenenſis autem hic plerię legunt, Sigeberg. Ibederſeni habet, cod. excuſus rectius, vt videtur, Hiba Edeſſeni.

Caput vigeſimum.

IVſtinianus Eccleſiæ Valentiæ Epiſcopus ex quatuor fratribus & Epiſcopis eadem matre progenitis, vnus ſcripſit librum Reſponſionum ad quẽdam Ruſticum, de interrogatis quæſtionibus. Quarum prima reſponſio eſt de ſpiritu ſancto. Secunda eſt contra Bonoſiacos, qui Chriſtum adoptiuum, & non proprium dicunt. Tertia reſpõſio eſt de baptiſmo Chriſti, quod iterare non licet. Quarta reſponſio eſt de diſtinctione baptiſmi Iohannis & Chriſti An.D. 549 Trith.

Christi. Quinta responsio est, quia filius sicut Pater inuisibilis est. Floruit in Hispanijs temporibus Teudi Principis Gothorum.

ANNOTATIONES.

Ecclesiæ Valentiæ, ita etiam Sigeberg. m. s. cod. sed excus. habet Ecclesiæ Valensis, rectius fortasse ecclesiæ Valentinæ, vt infra cap. 31.

Caput vigesimumprimum.

An. D. 545 Trith. IVstus Orgellitanæ Ecclesiæ Episcopus, & frater prędicti Iustiniani, edidit libellũ expositionis in Canticis cãticorũ, totum valdè breuiter atque apertè pro allegoriarum sensu discutiens: huius quoque fratres Nebridius & Elpidius quædam scripsisse feruntur, è quib⁹ quia incogniti sumus, magis reticenda fatemur.

ANNOTATIONES.

Alij hic Orgelletanæ, alij Orgelitanæ legunt.

Caput vigesimumsecundum.

An. D. 540 Trith. MArtinus Dumiensis monasterij sanctissimus Pontifex, ex Oriẽtis partibus nauigãs in Galliam venit, ibiq; cõuersis ab Arriana impietate ad fidem Catholicam Sueuorũ populis, regu-

regulam fidei & sanctę religionis constituit, ecclesias informauit, monasteria condidit, copiosaq; præcepta piæ institutionis composuit. Cuius quidē ego ipse legi librum de differētijs quatuor virtutum, & aliud volumē epistolarum, in quibus hortatur vitæ emendationem, & conuersatioem fidei, orationis instantiam, eleemosynarum distributionem, & super omnia culturā virtutum omnium, pietatem. Floruit regnante Teudummiro Rege Sueuorum, temporibus illis quibus Iustinianus in Republica, & Anatagildus Hispanus imperium tenuere.

ANNOTATIONES.

Teudummiro. Sigeberg. m. s. cod. habet Theudimimiro, excus. cod. legit Tedimico. Anatagildus, hoc loco Sigeber. m. s. cod. habet Atanagildus excus. Athagildus.

Caput xxiij.

AVitus Episc. scientia sæculariū literarū doctiss. edidit quinq; libellos heroico metro cōpositos. Quorū primus est de origine mundi, Secund' de originali peccato, Terti' de sentētia Dei, Quart' de dilunio mūdi, Quintus Anno Domini 500. Trith.

de transitu maris rubri, scripsit & ad Fuscinam sororem de laude virginitatis librum vnum, pulcherrimo compositum carmine, & eleganti epigrammate coaptatum.

ANNOTATIONES.

Hic author pleno nomine vocatur Alcimus Auitus.

Caput vigesimumquartum.

An.D. 540 DRacontius composuit heroicis versibus hæxaëmeron creationis mundi, & luculenter quod composuit scripsit.

Caput vigesimumquintum.

An.D. 540 Trith. VIctor Tumuensis ecclesię Africanę Episcopus, à principio mundi, vsque ad primum Iustini iunioris Imperij annum, breuem per Consules annuos bellicarum Ecclesiasticarumque rerum nobilissimam promulgauit historiam, laude & notatione illustrem, ac memoria dignam. hic pro defensione trium capitulorum à Iustiniano Augusto exilio in Aegyptum trāsporta-

portatur. Vnde rursus Cōstātinopolim euocatus, dum à Iustiniano Imperatore & Eutychio Cōstantinopolitanæ vrbis Episcopo obtrectatoribus earundem trium capitulorum resisteret, rursus in monasterium eiusdem ciuitatis custodiendus mittitur, atque in eadem damnatione, vt dicunt, permanens moritur.

ANNOTATIONES.

In vtroque exemplari m. s. erat Tumuensis, Ecclesiæ: Trith. legit Cummenensis Ecclesiæ. Honorius habet Cemmensis: Sigeberg. Tunnuensis, excus. cod. Tunonensis, at melius fortasse Tmuensis, a ciuitate Tmue, quæ hic in Africa, alibi in Aegypto collocatur, quod sita sit in vltimis finibus Ægypti, vide in Philea suprà apud Hieronymum, cap. 78.

Caput xxvi.

IOhannes sanctæ memoriæ Constantinopolitanus Episcopus, natione Cappadox, vir inæstimabilis abstinentię, & eleemosynis, tum largissimus, vt etiam zelo auaritiæ aduersus eum imperator Mauritius permotus, vrbe An. D. 590 Trith.

pellēdos pauperes edicerct. Gręco elo-
quio edidit de sacramēto baptismatis,
rescriptū ad B. recordatiōis Dominū,
meum, & prædecessorem Leandrū antistitem, in quo nihil proprium ponit,
sed tantummodo antiquorum patrū,
replicat de trina mersione sententias,
Claruit tēporibus Mauricij Principis,
defunctusq; Augusto eodē regnante.

Caput xxvij.

An.D.600 Tritth.

GRegorius Papa Romanæ sedis Apostolicæ præsul, compunctione timoris Dei plenus, & humilitate summus, tantumq; per gratiam sancti spiritus, scientiæ lumine præditus, vt non modo illi presentium temporum quisquam doctorum, sed nec in præteritis quidem illi par fuit vnquam. hic in Episcopat⁹ sui exordio edidit librū regulæ pastoralis directum ad Iohannem Rauennę sedis Episcopum. In quo docet, qualis quisque ad officium regiminis veniat, vel qualiter dum venerit viuere vel docere subiectos studeat. Idem etiam efflagitante Leandro Episcopo, librum beati Iob mystico ac mo-

r ali

rali ſenſu diſſeruit, totamque prophetiæ eius hiſtoriam in trigintaquinque voluminibus largo eloquentiæ fonte explicuit, in quibus quidem quanta myſteria ſacramentorum aperiantur, quantaque ſint in amorem vitæ æternæ morum pręcepta, vel quanta clareant ornamenta verborum, nemo ſapiens explicare valebit, etiam ſi omnes artus eius vertãtur in linguas. Scripſit etiam & quaſdam epiſtolas ad prædictum Leandrum, è quibus vnam in eiſdẽ libris Iob titulo præfationis adnectit. Altera eloquitur de merſione Baptiſmatis, in qua inter cætera ita ſcriptũ eſt: Reprehẽſibile inquit eſſe nullaten⁹ poteſt, infantem in baptiſmate mergere vel ſemel vel ter, quando in tribus merſionibus perſonarum trinitas, & in vna poteſt diuinitatis ſingularitas deſignari: fertur tamen idem excellentiſſimus vir & alios libros morales ſcripſiſſe, totumque textum quatuor Euangeliorum ſermocinando in populis expoſuiſſe, incognitum ſcilicet nobis opus, felix tamẽ, & nimium felix, qui omnium ſtudiorum eius

potuit cognoſcere dicta. Floruit autē Mauricio Auguſto imperante, obijtque in Chriſto, exordio Focæ Romani Principis.

ANNOTATIONES.

Ad Iohannem Rauennæ ſedis, ita plerique m.ſ. cod. habent, Sigebergenſ. & excuſ. cod. legunt Conſtantinopolitanæ ſedis, quod videtur eſſe verius.

Caput xxviij.

Anno Domini 600 LEander genitus patre Seueriano, Carthaginenſis prouinciæ Hiſpaniæ, profeſſione monachus, & ex monacho Hiſpalenſis Eccleſiæ prouinciæ Beticæ conſtitutus, Epiſcopus, vir ſuauis eloquio, ingenio præſtantiſſimus, vitæ quoque tantum atque doctrina clariſſimus, vt etiam fide ei⁹ atque induſtria populi gentis Gothorū ab Arriana inſania ad fidem Catholicam reuerterentur. Hic namque in exilij ſui peregrinatione compoſuit duos aduerſus hæreticorum dogmata libros, eruditione ſanctarum ſcripturarum ditiſſimos. In quibus vehementi ſtylo, Arrianæ impietatis confodit atque

quę detegit prauitatem, ostēdens scilicet, quid contra eosdem habeat Catholica ecclesia, vel quantum distet ab eis religione, vel fidei sacramentis: Extat & aliud laudabile eius opusculum aduersus instituta Arrianorū, in quo propositis eorum dictis, suas responsiones opponit. Præterea edidit vnum ad Florentinam sororem, de institutione virginum, & contemptu mundi libellum, titulorum distinctionibus pręnotatum. Siquidem & in Ecclesiasticis officijs idem non paruo elaborauit studio. In toto enim Psalterio duplici editione orationes conscripsit. In sacrificij quoque laudibus atq; psalmis multa dulcisonè conscripsit. Scripsit & epistolas multas ad Papam Gregorium, de baptismo vnam, alterā ad fratrem, in qua pręmonet cuiquam mortem non esse timendam. Ad cæteros quoq; Episcopos plurimas promulgauit familiares epistolas, & si nō satis splendidas verbis, acutas tamen sententijs. Floruit sub Recaredo, viro religioso ac Principe glorioso, cuius

etiam tẽporibus mirabili obitu actualis vitæ terminum clausit.

Caput xxix.

An.D.590 Trith. LIcinianus Carthaginis Spartariæ Episcopus, in scripturis doctus, cuius quidem nonnullas epistolas legimus de sacramentis. Deniq; baptisma tis vnam, & ad Eutropium Abbatem, postea Valentię Episcopum plurimas. Reliqua verò industriæ & laboris eius ad nostram notitiam minimè peruenerunt. Claruit temporibus Mauritij Augusti. Occubuit Constantinopoli, veneno, vt ferũt, extinctus ab æmulis. Sed vt scriptum est, iustus quacunque morte præoccupatus fuerit, anima ei9 in refrigerio erit.

ANNOTATIONES.

Honorius hunc vocat Licinianum: excus. ca. Lucinianum.

Caput xxx.

An.D.590 Trith. SEuerus Malacitanæ sedis antistes, collega &c. soci9 Liciniani Episcopi, edidit libellum vnũ aduersus Vincẽtium Cæsaraugustanæ vrbis Episcopũ qui

qui ex Catholica fide in Arrianam prauitatem fuerat deuolutus. Eſt & alius eiuſdem de virginitate ad ſororem libellus, qui dicitur annulus. Cuius quidem fatemur cognouiſſe titulum, ignorare eloquium. Claruit tēporibus prædicti Imperatoris, quo etiam & regnante vitam finiuit.

ANNOTATIONES.

Trithemius hunc ait floruiſſe ſub Mauricio anno 580. ſed Mauricius imperare cœpit demum anno 583. quare Malui illum referre ad annum 590. vna cum Liciniano, cuius & collega dicitur: Socius Liciniani, ita rectè, perperam enim hic cod. excuſus legit Luciani, quod ex antecedentibus patet.

Caput xxxi.

IOannes Gerundēſis Eccleſiæ Epiſcopus natione Gothus, prouinciæ Luſitanæ Scallabitanus, hic cum eſſet adoleſcens Conſtantinopolim perrexit, ibique Græca & Latina eruditione nutritus, ſeptimo demum anno in Hiſpanias reuerſus eſt, eodē tempore Anno Domini 590 Trith.

quo incitante Rege Leonigildo Arriana feruebat insania. Hunc supradictus Rex, cum ad nefandæ hæresis credulitatem compelleret, & hic omnino resisteret, exilio trusus, Barcinona relegatus per decem annos multas insidias & persecutiones ab Arrianis perpessus est. Qui postea condidit monasterium, quod nunc Biclaro dicitur, vbi congregata monachorum societate, scripsit Regulam ipsi monasterio profuturam, sed & cunctis Deum timentibus satis necessariam: Addidit & in libro Chronicorum ab Anno primo Iustini iunioris principatus vsque ad annum octauum Mauricij Principis Romanorum, & quartum Recaredi regis annum, historico compositoque sermone valdè vtilem historiam. Et multa alia scribere dicitur, quæ ad nostram notitiam minimè peruenerunt.

ANNOTATIONES.

Scallabitanus, Sigeberg. Scallabinatus, excus. Scalluinatus.

Caput

Caput xxxij.

EVtropius ecclesiæ Valentinæ Episcopus, dum adhuc in monasterio Sirbitano degeret, & pater esset monachorum, scripsit ad Episcopum Lucianum, cuius supra fecimus mentionem valde vtilẽ epistolã, in qua petit ab eodẽ pro qua re baptizatis infantib. Chrismatis post hæc vnctio tribuatur. Scripsit & ad Petrum Episcopum Ircabicẽsem de districtione monachorum, sermone salubri compositam epistolam, & valde monachis necessariam. An. D. 600 Tritth.

ANNOTATIONES.

Ad Episcopum Lucinianum: sic rectè, nam hic est, de quo supra dictum est cap. 29. Ideoque cod. excus. & m. s. Sigeberg. malè legunt, ad Papam Licianum: cod. excus. infra legit Hircauincensem Episcopum.

Caput xxxiij.

MAximus Cæsaraugustanæ ciuitatis Episcopus, multa versu ꝓsaq; componere dicitur. Scripsit & breui stylo historiolam de his, quæ tem-

temporibus Gothorum in Hiſpanijs acta ſunt, hiſtorico & compoſito ſermone. Sed & multa alia ſcribere dicitur, quæ necdum legi.

FINIS B. ISIDORI.

Suffridus Petrus Leouardienſis Candido Lectori S.P.

HONORIUS cum ſuperiorũ authorum epitomen contineat, fortaſſe ſint, quibus rectius omitti videatur, ne iteratio tædium pariat. Quibus quo ſatisfiat, id conſtare oportet, Honorium etiam de ſuo aliquos aliunde ſuo operi adiecisse, qui apud ſuperiores iſtos non reperiuntur. Deinde in ipſa quoque horum authorum, quamuis exili anacephalæoſi plerunque aliquid admiſcuit, quod rebus præſentibus multum lucis infundat: Præterea, non modo numerũ ſed etiam nomina Scriptorum, apud præcedentes authores, nobis magna ex parte conſeruauit, quæ in reliquis emendandis vſui eſſe poſſunt. Benè vale & fruere.

IN LIBRVM DE LVMINARIBVS ECCLESIAE D.Honorij Præfatio.

ROGO autem te Lector (si tamē præ dono inuidiæ audeas) ne huius opusculi laborem vilipendas. Ego quippe vigilaui, vt tu dormias: ego laboraui, vt tu quiescas. Tuus solummodo labor erit, vt perlegendo intelligentia replearis, & præditus, clarus ab omnibus habearis. Si autem (quod magis spero) tabido corde & nebulosa facie his flosculis ornatè contextis liuidum dentem imprimis, ac rosigerum sertum, candidulis lilijs connexum, venenata lingua carpis, inuidia quidem te vt proximum seruum caligini ignorantiæ inuoluet, me autem beneuolentia per lumen scientiæ ad gloriam et honorem perducet. In hoc libello omnes Ecclesiasticos scriptores à tempore Christi vsque ad nostra tempora nominatim expressi, quos ex Hieronymo. Gēnadio, Isidoro, Beda, & alijs cognoscere potui.

DE

biq́ue vigintiq́ue annis cathedram E- Anno Domini
piſcopalem tenuit, vſq; ad quartum-
decimum annum Neronis, à quo &
Crucifixus eſt, Romæq́ue ſepultus.

2. Iacobus frater Domini, cogno- 63.
mento Iuſtus, Ioſeph, vt quidam exiſti
mant, ex alia vxore, vt alij, Mariꝫ ſoro-
ris matris Domini filius, ſcripſit vnam
de ſeptem Canonicis epiſtolam. Hic
poſt paſſionem Domini ab Apo-
ſtolis Hieroſolymorum ordinatur E-
piſcopus, triginta annis rexit eccleſiã,
iuxta templum Domini, vbi præcipita
tus fuerat, ſepelitur.

3. Matthæus, qui & Leui, ex Publica 41.
no Apoſtolus, primus in Iudæa Euan-
gelium Chriſti Hebræis literis com-
poſuit.

4. Iudas frater Iacobi vnam de ſeptẽ 64.
Canonicis reliquit Epiſtolam.

5. Paulus Apoſtolus, qui antea Sau- 68.
lus, extra numerum duodecim Apo-
ſtolorum, de tribu Beniamin, & oppi-
do Iudææ Giſcali, ſcripſit decem Epi-
ſtolas ad Eccleſias, ad Romanos vnã,
ad Corinthios duas, ad Galatas vnã, ad
Epheſios vnam, ad Philippẽſes vnam,
ad

Anno Domini ad Colossenses vnam, ad Thessalonicenses duas, ad Hæbræos vnam: præterea ad discipulos suos quatuor, Timotheo duas, Tito vnam, Philemoni vnam, Ad Laodicenses vnam, quæ quidem legitur, sed ab omnibus exploditur. Hic quarto decimo Neronis anno, eodem die quo Petrus Romæ pro Christo capite truncatur, & in via Ostiensi sepelitur tricesimoseptimo anno post passionem Domini.

63. 6. Barnabas Cyprius, qui & Ioseph Leuites cum Paulo Gentium Apostostolus ordinatus, vnam ad ædificationem Ecclesiæ Epistolam composuit, quæ inter Apocryphas scripturas legitur.

59. 7. Lucas Medicus Anthiocensis, sectator Pauli Apostoli, scripsit Euangelium, & Actus Apostolorum Romæ. Hic octogesimo & quarto anno in Bythinia moritur, & postmodum Constantinopolim transfertur.

63. 8. Marcus discipulus & interpres Petri Romanis scripsit Euangelium. Hic passus est octauo Neronis anno, & Alexandriæ sepultus.

9. Io.

9.Ioannes Apoſtolus, filius Zebe- Anno Domini 101
dæi,& frater Iacobi,ſcripſit Aſiæ Epiſ-
copis Euangelium,& Apocalypſim,&
tres Canonicas Epiſtolas. Hic ſexageſi
mooctauo anno poſt paſſionem Domini ſub Traiano moritur,& apud Epheſum ſepelitur.

10.Hermas, cuius Apoſtolus Paulus ad Romanos meminit, ſcripſit librum,qui appellatur Paſtoris. 60.

11.Philo Iudæus, natione Alexandrinus,de genere ſacerdotum, ſcripſit librum vnum, de vita noſtrorum ſub Marco degentium. Huius extant præclara & innumerabilia opera. 50.

In quinque libros Moyſi.

De confuſione linguarum, liber vnus.

De natura & inuentione liber vnus.

De his quæ ſenſu precamur & teſtamur,liber vnus.

De eruditione, liber vnus.

De hærede diuinarum rerum liber vnus.

De diuisione ęqualium & cõtrariorum, liber vnus.
De tribus virtutibus liber vnus.
Quare quorũdam in scripturis mutata sint nomina, liber vnus.
De pactis libri duo.
De vita sapientis liber vnus.
De tribus virtutibus liber vnus.
Quòd somnia mittãtur à Deo, libri quinque.
Quęstionum & solutionum in Exodum libri quinque.
De tabernaculo, & de catalogo libri quatuor.
De victimis & repromissionibus.
De maledictis.
De prouidentia.
De Idæis.
De cõuersatione vitæ Alexandri.
Quòd propriam rationem habeant muta animalia.
Quod omnis insipiens seruus sit.
De Apostolicis viris, quē inscripsit de contemplatiua vita.
De agricultura duos.
De ebrietate duos. Hic conscripsit secundum librum Machabæorum.

12. Lucius Anneus Seneca Cordubẽsis Fotini Stoici discipulus, & patruus Lucani poëtę, scripsit quasdam epistolas ad Paulum Apostolum, & Apostolus quasdam rescripsit. Anno Domini. 50.

13. Iosephus Mathathię filius ex Hierosolymis sacerdos, à Vespasiano captus, scripsit Romæ septem lib. Iudaicæ captiuitatis, & alios vigintiquatuor Antiquitatum libros, ab exordio mũdi vsq; ad quartum decimum annum Domitiani Cęsaris, & duos conflictus aduersus Apionem Grammaticũ Alexandrinum, & vnum qui inscribitur, de potẽtia, in quo digesta sunt Machabæorum martyria. 100.

14. Iustinus Tyberiensis de prouincia Galilæa, scripsit historiam Iudaicarum rerum, & quosdam Commentariolos de scripturis. 90.

15. Clemens, cuius Apostolus ad Philippenses meminit, quartus post Petrũ Apostolum, Romę Episcopus, siquidẽ secundus Linus, terti⁹ Anacletus fuit, scripsit epistolam ad Corinthiorum Ecclesiam valde vtilem, & itinerarium Petri, & disputationem Petri & Apio- 77.

nis, & multa alia, quę inter apocrypha numerantur.

96 Dionysius Areopagita Philosophus à Paulo Apostolo conuersus, Athenis Episcopus ordinatus, scripsit librum de Hierarchia, & multa alia.

Dionysio caput hic non est assignatũ, quia apud Hieronymum in catalogo non est.

100 16. Ignatius Antiochenæ Ecclesiæ post Petrum Apostolum tertius Episcopus, scripsit Ecclesiæ Ephesiorum epistolam, alteram ad Magnesianos, tertiam ad Troienses, quartam ad Romanos, deinde ad Philadelpheos, & Smirnes. Hic passus est sub Traiano.

168 17. Polycarpus Ioannis Apostoli discipulus, ab eo Smirnæ Episcopus ordinatus, scripsit ad Philippenses valdè vtilem epistolam, quædã de die Paschæ. Hic sub Commodo pro Christo igni traditur.

100 18. Papias Ioannis auditor, Hierapolytanus in Asia Episcopus, quinq; scripsit volumina, quæ prænotauit, Explanatio sermonum Domini.

120 19. Quadratus Apostolorum discipulus, Athenarum Episcopus, scripsit librum

librum pro Chriſtiana religione valdè vtilem Apoſtolica doctrina dignum.

20. Ariſtides Athenienſis Philoſo- 120
phus eloquentiſſimus, ſcripſit volumen, noſtri dogmatis rationem continens.

21. Agrippa cognomento Caſtoris, 130
vir valdè doctus, aduerſus vigintiquatuor volumina Baſilidis hæretici, quæ in Euangelium confecerat, fortiſſimè diſſeruit. Sub Adriano claruit.

22. Egeſippus vicinus Apoſtolorũ 160
temporum, omnem à paſſione Domini vſque ad ſuam ętatem Eccleſiaſticorum actuum texens hiſtoriam, quinq; libros compoſuit.

23. Iuſtinus Philoſophus de Neapoli 150
vrbe Palæſtinæ, patre Priſco Bachio, ſcripſit libros quatuor pro religione Chriſti contra Gentes, & vnum de monarchia Dei, & vnum quem prænotauit Pſalten, & vnum de anima, & dialogum contra Iudæos, & inſignia volumina contra Marcionem, & librum contra omnes hæreſes. Ad vltimũ pro Chriſto ſanguinem fudit.

Anno Domini. 24.Melito Aſianus Sardenſis Epiſco-
pus,librum pro Chriſtiano dogmate
160 compoſuit. Scripſit etiam de Paſcha
duos libros. De vita Prophetarum librum vnum. De Eccleſia vnum. De die dominico vnum. De fide vnũ. De plaſmate vnum. De ſenibus vnum. De corpore & anima vnũ. De baptiſmate vnum. De veritate vnum. De generatione Chriſti vnum. De prophetia ſua vnum. De hoſpitalitate vnum. Et alium librum, qui Clauis inſcribitur. De diabolo vnum. De Apocalypſi Ioannis vnum. Aeglogarum libros ſex.

170 25.Theophilus ſextus Antiochenæ
Eccleſiæ Epiſcopus, cõtra Marcionem librum compoſuit, & ad Auctolicum tria volumina, & contra hæreſim Hermogenis librum vnum, & alios tractatus.

165. 26.Apollinaris Aſiæ Hieropolitanus
Epiſcopus, inſigne volumen pro fide Chriſtianorum edidit, & quinque libros aduerſus Gentes, & tres de veritate, & duos aduerſus Cataphrygas.

170 27.Dionyſius Corinthiorum Eccle-
ſiæ Epiſcopus multas epiſtolas ad Eccleſias

clesias scripsit. In quibus est vna ad Anno Do- Laodicenses, alia ad Athenienses. Ter mini. tia ad Nicomedienses. Quarta ad Cretenses. Quinta ad Ponti Ecclesias. Sexta ad Ignosianos. Octaua ad Chrysophoram, sanctam fœminam. Sub Marco Antonio claruit.

28. Pinitus Cretensis Ignosiæ vrbis 170 Episcopus, scripsit ad Dionysium Episcopum valdè elegantem Epistolam.

29. Tatianus Hæresiarches infinita 170 scripsit volumina. Hic Iustini Philosophi discipulus fuit, in Rhetorica quã maximè floruit, nouam hæresim condidit.

30. Philippus Cretensis Gortinæ vr- 170 bis Episcopus, præclarũ aduersus Marcionem edidit librum.

31. Musanus non ignobilis scriptor 170 confecit librum aduersus quosdam, qui ad hæresim Tatianam declinauerunt.

32. Modestinus aduersus Marcionẽ 175 fecit librum, & alia quædam.

33. Bardesanes in Mesopotamia cla- 170 rus, infinita aduersus penè omnes hæreticos scripsit volumina. Hic nimis e-

loquens fuit, & nouam hæreſim condidit.

210 34. Victor tertiusdecimus Romanę vrbis Epiſcopus, De Paſcha & alia quędam ſcripſit volumina.

175 35. Hireneus Lugdunenſis Galliæ Epiſcopus, ſcripſit aduerſus hæreſes libros quinque, contra gentes volumẽ breue, de diſciplina aliud, & ad Marcionis fraudem, de Apoſtolica prędicatione, librum variorum tractatuum, ad Blaſtum de ſchiſmate, ad Florinum de Monarchia, de Ogdoade egregium documentum: & quædam ad Victorẽ Papam de Paſcha.

215 36. Panthenus Stoicæ ſectæ diſcipulus, tam in ſanctis ſcripturis, quàm in ſæculari literatura eruditus, Alexandriæ multos commentarios in ſanctã ſcripturam fecit. Hic ad Indiam miſſus, vbi Bartholomęus docuit, ibi Euangelium Matthæi reperit, quod & ſecum detulit.

200 37. Rhodon genere Aſianus, à Tatiano in ſcripturis Romæ eruditus, edidit plurima, præcipuumque aduerſus Marcionem opus, ſed & in Hexaëmeron

meron elegantes tractatus compoſuit, & aduerſus Cataphrygas inſigne volumen. Sub Commodo floruit.

38. Clemens Alexandrinæ Eccleſiæ 200
presbyter, Pantheni auditor, poſt eum Eccleſiaſticam ſcholam tenens, ſcripſit inſignia volumina, plena eruditionis & eloquentiæ, tam de ſcripturis diuinis, quàm de ſæcularis literaturæ inſtrumento. Quibus ſunt illa Stromatũ & informationum libri octo, de pædagogis vnus, de Paſcha vnus, de Ieiunio vnus, de diſceptatione vnus, & alius qui inſcribitur: Quiſnam ille diues ſit. De obtrectatione liber vnus, de canonibus eccleſiaſticis vnus. Huius diſcipulus fuit Origenes.

39. Melciades ſcripſit præcipuum vo 170
lumen aduerſus Montanum & Priſcã, & Maximillam, & alios libros aduerſus Gentes & Iudæos.

40. Apollonius vir diſertiſſimus, ſcri 180
pſit aduerſus Montanum, & Priſcam, & Maximillam inſigne & magnum volumen. Contra hunc ſcripſit Tertullianus. Hic claruit ſub Seuero.

Anno Domini 193 41. Serapion Antiochiæ Episcopus, scripsit Epistolam ad Carinum & Pontium de hæresi Montani. Ad Domnionem quoque librum composuit, & vnum de Euangelio, & alias breues epistolas.

190 42. Apollonius Romanæ vrbis senator, insigne volumen pro fide nostra composuit. Hic sententia senatus pro Christo capite truncatur.

200 43. Theophilus Cæsareæ Palæstinæ, quæ olim turris Stratonis vocabatur, episcopus, de Pascha synodicam & valdè vtilem composuit epistolam.

200 44. Bachilus Corinthiorum Episcopus, elegantem librum de Pascha composuit.

200 45. Policrates Ephesiorum Episcop⁹ scripsit Synodicam epistolam ad Victorem Romanum Episcopum.

200 46. Heraclitus in Apostolum commentarios composuit.

200 47. Maximinus famosam quæstionem insigni volumine ventilauit, vnde malum, & quod materia à Deo facta sit.

Can-

48. Candidus in Hexaëmeron pulcherrimos tractatus edidit. Anno Domini 200

49. Appius similiter in Hexaëmeron tractatus fecit. 200

50. Sextus sub Seuero scripsit librũ de resurrectione. 200

51. Arabianus quædam opuscula ad Christianum dogma pertinentia edidit. 200

52. Iudas plenissimè disputauit de septuaginta Ebdomadibus apud Danielem, & Chronica vsq; ad Seuerum perduxit. 200

53. Tertullianus presbyter prouinciæ Africanę ciuitatis Carthaginensis, patre Centurione proconsulari, acris & vehementis ingenij multa scripsit volumina. Specialiter autem aduersus ecclesiam texuit volumina. De pudicitia. De persecutiõe. De ieiunijs. De Monogamia. De extasi libros quinq;, & sextũ aduersus Apolloniũ, & multa alia quæ non extant volumina. 200

54. Origenes, qui & Adamãtius Leonide patre, matre,* Alexandriæ, à Demetrio eiusdem vrbis Episcopo in locum Clementis presbyteri confirmatus, 261

*hic est defectus in contextu.

 tus,

tus,tantum in ſcripturis habuit ſtudij, vt & Hebræam linguam contra ætatis gentiſq; ſuæ naturam ediſceret:& exceptis ſeptuaginta Interpretib.alias quoque editiones in vnum congregaret, Aquilæ ſcilicet Pontici Próſeliti, & Theodotionis Ebionæi & Symmachi eiuſdem dogmatis.In Euangeliū quoque κατὰ Matthæum ſcripſit Commentarios.Præterea quintam & ſextam, & ſeptimam æditionem cum cæteris cōparauit.Dialecticam quoque & Geometriam,& Arithmeticam, & Aſtronomiam,Muſicam &Grammaticam, & Rhetoricam, omniumque Philoſophorum ſectas ita didicit, vt ſtudioſos quoque ſæcularium literarum ſectatores haberet,concurſuſq; ad eum mirificè fierent. Sex milia librorum ſcripſit.Sub Seuero floruit.

230 55.Ammonius vir diſertus & valdè eruditus,in Philoſophia clarus, Alexandriæ inter multa ingenij ſui præclara monumenta etiam de conſonantia Moyſi & Ieſu, elegans opus compoſuit, & Euangelicos canones excogitauit,

tauit, quos postea secutus est Eusebius Cæsariensis.

56. Ambrosius primũ Marcionites, 230
deinde ab Origene correctus Ecclesiæ Alexandriæ Diaconus, multas epistolas ad Origenem scripsit. Ad hũc Origenes infinita dictauit volumina.

57. Triphõ Origenis auditor in scripturis eruditissimus multa fecit opuscula, præcipuè librum quem composuit de vacca rufa, in Deuteronomio. De diuisione columbæ & turturis ab Abraham. 230

58. Minuti⁹ Felix, Romę insignis cau 230
sidic⁹ scripsit altercationis dialogum, Christiani & hæretici disputantis, & librum de facto contra Mathematicos.

59. Gaius aduersus Proculum Mon- 230
tani sectatorem valdè insignem habuit disputationem.

60. Berillus Arabiæ Botrenus Epis- 235
copus, in quandam hæresim lapsus, ab Origene correctus, scripsit varia opuscula, & maximè epistolas. Extat & Dialogus Origenis & Berilli.

61. Hippolytus cuiusdã vrbis Episco- 200
pus, scripsit de Pascha & temporibus,

& non.

& nonnullos in ſcripturas commen-tarios:In Hexaëmeron. In Exodum. In Cantica canticorum. In Geneſim. In Zachariam. De pſalmis. In Eſaiam. In Danielem. In Apocalypſim. In Prouerbia. In Eccleſiaſten. De Saul & Phytoniſſa. De Antichriſto. De reſurrecti-one. Contra Marcionem. De Paſcha, aduerſum omnes hæreſes narrationē. De laude Sàluatoris.

250 62. Alexander Cappadociæ Epiſcopus, ſcripſit epiſtolam ad Antiochenſes, & aliam ad Originem, aliam ad Demetriū, & alias ad diuerſos epiſtolas. Hic ſub Decio martyrio coronatur.

200 63. Iulius Aphricanus ſcripſit quinque de temporibus volumina. Hic ab Aurelio Imperatore ſuſcepit legationem pro inſtauratione vrbis Emaus, quæ poſtea Nicopolis eſt appellata.

230 64. Geminus Antiochenæ Eccleſiæ presbyter, quædam ingenij ſui monumenta compoſuit,

65. Theodorus, qui poſtea Gregori9 appellatus eſt, Neocæſareæ Ponti Epiſcopus, Origenis auditor, ſcripſit Metaphraſin in Eccleſiaſten, breuem quidem,

dem,

dem,sed valdè vtilem, & alias de fide epistolas.

66.* Cornelius Romanæ vrbis Episcopus, scripsit epistolam ad Fabium Antiochenæ Ecclesiæ Episcopum, de Synodo Romana,& Italica, aliam de Nouatiano,& de his qui lapsi sunt:tertiam de gestis Synodi, quartam ad eundem Nouatum, & Fabium valdè prolixam. 240

* apud Hieron.inter hos duos intersericitur Theodor. cap.65.

67.Cecilius Cyprianus Aphricus Carthaginẽsis Episcopus, multa composuit opera, quæ sole sunt clariora, passus est sub Valentiano,quo Cornelius Romæ. 249

68.Põtius Diaconus Cypriani,egregium volumẽ vitæ & passionis Cypriani reliquit. 240

69.Dionysius Alexandriç vrbis Episcopus, Origenis insignissimus auditor,scripsit quatuor libros:Ad Dionysium Romanæ vrbis Episcopum,& ad Leodicenses de pœnitentia. Item Canonem de pœnitentia. Ad Origenem de martyrio.Ad Armenios de pœnitẽtia,& de ordine delictorum. De natura ad Timotheum, & de tẽtationibus 255

ad

ad Euphranonem, ad Baſilidem quoq; multas epiſtolas.

250 70. Donatus Romanę vrbis presbyter, aduerſus Cornelium, Cathedram ſacerdotalem inuadens, lapſos recipere nolens, ſcripſit de Paſcha, de Sabbatho, de oratione, de cibis Iudaicis, de Attalo, multaque alia, & de trinitate grande volumē, quod plurimi Cypriani exiſtimant.

Hic ſcriptor apud Hieron. rectius vocatur Nouatianus. de Donato vide infra cap. 93.

270 71. Malchion diſertiſſimus Antiochenæ Eccleſię presbyter, dialogum aduerſus Paulum Samoſatenum diſputauit.

280 72. Archelaus Epiſcopus Meſopotamiæ librum aduerſum Manichæum compoſuit.

285 73. Anatholius Alexandrinus Laodiciæ Syriæ Epiſcopus, volumen de Paſcha cōpoſuit, decem libros, de Arithmetica, Geometria, Aſtronomia, Grāmatica, Rhetorica, Dialectica.

270 74. Victorinus Pictauiēſis Epiſcop⁹, ſcripſit commentarios in Geneſim, in Exodum, in Leuiticum, in Eſaiam, in Ezechielē, in Habacuc, in Eccleſiaſten, in Cantica canticorum; in Apocalypſim Ioannis, & aduerſum omnes hære

ſes

ſes, & multa alia: ad extremum marty-
rio coronatur.

75. Pamphylus presbyter Euſebij Cæ 240
ſarienſis Epiſcopi neceſſarius, tanto bi
bliothecæ diuinæ amore flagrauit, vt
maximam partem Origenis volumi-
num ſua manu cōſcripſerit, & in duo-
decim prophetas vigintiquinque quæ
ſtionū Origenis volumina. ſub Maxi-
miano paſſus eſt Martyrio ꝓ Chriſto.

76. Pierius Alexādrinæ eccleſię preſ- 290
byter, ſcripſit longiſſimum tractatum
in Oſee Prophetā, & alios diuerſos tra
ctatus, tanta ſermonis elegantia, vt iu-
nior Origenes vocaretur.

77. Lucian⁹ vir diſertiſſimus Antio- 240
chenæ eccleſiæ presbyter, poſtmodū Episcopū
Nicomediæ Epiſcopus, magnò ſcriptu Nicomediæ hunc fuiſſe
rarum ſtudio laborans, ſcripſit librum Hiero. nō
de fide, & epiſtolas ad nonnullos. Paſ- meminit.
ſus eſt ſub Maximiano, & Helenopoli
ſepultus.

78. Phileas de vrbe Aegypti, quę vo 240
catur Thebais, nobili genere, magnis
opibus, elegantiſſimū librum de Mar
tyrum laude compoſuit. Hic pro Chri
ſto capite truncatur.

Arno-

Anno Domini 300. 79. Arnobius rector, ſcripſit aduerſus Gentes duo volumina.

320 80. Firmianus, qui & Lactantius, Arnobij diſcipulus, ſcripſit in ſcholis Africæ Itinerarium Hexametris verſib': & alium librum, qui inſcribitur Grammatibus, & alium pulcherrimum, de ira Dei, & Inſtitutionum diuinarum, aduerſus Gentes libros ſeptem. Ad Aſclepiadem duos. Ad Demetrium auditorem ſuum, epiſtolarum libros ſeptem. De perſecutione vnum, ad Probum epiſtolarum libros quatuor. Ad Seuerum epiſtolarum libros duos. Ad Demetriadem de Opificio Dei, vel formatione hominis librum vnum. Hic magiſter Cæſaris Criſpi filij Conſtantini fuit.

320 81. Euſebius Cæſareæ Palæſtinæ Epiſcopus, in ſcripturis diuinis ſtudioſiſſimus, & bibliothecæ diuinæ cum Pamphilo martyre diligentiſſimus inueſtigator, edidit infinita volumina, de quibus hæc ſunt: Euangelicæ expoſitionis libri viginti. Euangelicarum quæſtionum libri quindecim. Thophaniæ libri quinque. Eccleſiaſticæ hiſtoriæ libri

bri decem: Omnimodam hiſtoriam, & eius breuiarium. De Euangeliorum diſſonantia, & in Eſaiam libri decem, & contra Porphyrium, qui eodem tẽpore ſcribebat in Sicilia, (vt quidam putant) libri triginta. Topicorum liber vnus. Pro Origene libri ſex. De vita Pamphili martyris tres. De martyribus, & alia opuſcula, & in centum quinquaginta Pſalmos eruditiſſimos Commentarios, & alia multa. Floruit maximè ſub Conſtantino, & ob amicitiam Pamphili martyris, cognomentum ab eo Euſebius Pamphili, ſortitus eſt.

82. Rethicius Auguſtudunenſis Epi 320
ſcopus, ſcripſit commentarios in Cantica canticorum, & aliud grande volumen aduerſus Nouatianum.

83. Methodius Olympi Lyciæ, & po- 255
ſtea Tyri Epiſcopus, nitidi compoſitique ſermonis aduerſus Porphyrium confecit libros, & Sympoſion decem virginum: De reſurrectione opus egregium. Contra Origenem, & aduerſus eundem de Phitoniſſa. De animæ exitu. In Geneſim. In Cãtica canticorum

Anno Domini. commentarios, & multa alia. Sub Decio & Valeriano Martyrio coronatus est.

330 84. Iuuencus, nobilissimi generis Hispanus presbyter, quatuor Euangelia Hexametris versibus, quatuor libris composuit, & nonnulla eodem Metro ad sacramentorum ordinem pertinentia: floruit sub Constantino.

330 85. Eustachius genere Pamphilus, primum Berœæ Syriæ, deinde Antiochiæ Episcopus, multa cõposuit, aduersus Arrianorũ dogmata, & de Anima multa volumina, & aduersus Origenem, & infinitas epistolas.

165 86. Marcellus Anchiranus Episcop⁹, sub Constantino & Constantio multa diuersarum expositionũ scripsit volumina, & maximè aduersum Arrianos.

379 87. Athanasius Alexandriæ vrbis Episcopus, sub Constante scripsit duos libros aduersum Gentes, contra Valẽtem & Vrsacium librum vnũ. De virginitate librum vnum. De persecutionibus Arrianorum plurimos. De Psalmorum titulis, historiarum Antonij Monachi, & multa alia.

Anto-

88. Antonius monachus cuius vitã Athanasius insigni volumine prosecutus est, misit septem epistolas ad diuersa monasteria, Apostolici sensus & sermonis. 330

89. Basili⁹ Ancyranus Episcopus, arcis Mechæç, sub Constantio scripsit cõtra Marcellum, & de virginitate librũ, & nonnulla alia. 330 Vide annotata in Hieronym.

90. Theodorus Heracliæ Thraciarũ Episcopus, elegãtis, apertique sermonis edidit sub Constantio commentarios in Matthæum, in Ioannem, in Apostolum. 340

91. Eusebius Emisenus Episcopus, elegantis & Rhetorici ingenij, innumerabiles confecit libros, è quibus præcipui sunt, aduersus Iudæos & Gentes, ad Nouatianos, in epistolam ad Galathas libri decem, in Euangelia Homeliæ plurimç, sed breues. Floruit sub Cõstantio. 340

92. Tryphillius Cypri Ledrensis siue λευτεῶνος Episcopus eloquentissimus, sub Constantio scripsit commentarios in Cantica canticorum, & multa alia. 340

340 93. Donatus, à quo Donatiani, per Africam sub Constantio multa scripsit opuscula, ad suam hæresim pertinētia, & de Spiritu sancto librum, Arriano dogmati congruentem.

340 94. Asterius Arrianæ factionis Philosophus, sub Constantio scripsit in Epistolam ad Romanos. In Euangelia. In Psalmos Commentarios, & alia multa.

370 95. Lucifer Caralitanus Episcopus contra Constantinum Imperatorem scripsit libros.

370 96. Eusebius natione Sardus, ex lectore vrbis Romę Vercellensis Episcopus, ob Confessionem fidei à Constantino Principe Scitopolim, inde Capadociam relegatus, & sub Iuliano Imperatore reuersus, edidit in Psalmos commentarios Eusebij Cæsariensis.

360 97. Fortunatius natione Afer, Aquilegiensis Episcopus, sub Constantino scripsit commentarios in Euangelia, titulis ordinatis.*

*Hic apud Hiero. Fortunatianus est.

350 98. Acatius Cæsariensis Palæstinæ Episcopus, elaborauit in Ecclesiasten octodecī volumina, ad dogma populorum

rum ſex.Prętерea multos diuerſoſque tractatus compoſuit. Interim autem ſub Conſtantio Imperatore claruit,vt in locum Liberij Epiſcopi Felicem Arrianum Epiſcopum conſtituerit.

99.Serapion Themuſeos Epiſcopus, 340
qui ob elegantiam ingenij, cognomē ſcholaſtici accepit, char⁹ Antonij Monachi, edidit aduerſus Manichæum egregium librum:De Pſalmorum titulis vnum, & ad diuerſos vtiles epiſtolas.Sub Conſtantino claruit.

100.Hilarius Pictauienſis Epiſcop⁹, 371
factione Saturnini Arelatenſis Epiſcopi, de Synodo Biterenſi in Phrygiā relegatus, ſub Valentiniano confecit duodecim libros, aduerſus Arrianos, & alium librum de Synodis, quem ad Galliarum Epiſcopos ſcripſit. In Pſalmos commentarios,in primum videlicet & ſecundum, & à quinquageſimo primo, vſque ad ſexageſimum ſecundum:& à centeſimo octauo, vſq; ad extremum. In quo opere imitatus Origenem,nonnulla etiam de ſuo addidit.Scripſit duos libros ad Conſtantium,& vnum aduerſus Valentem &

Anno Domini. Vrſacium, hiſtoriam Ariminenſis & Seleucienſis Synodi cõtinentem. Et ad Præfectum Saluſtium, ſiue cõtra Dioſcorum, & librum Hymnorum, & aliũ myſteriorum, & commentarium in Matthæum, & Tractatus in Iob, & elegantem librum contra Auxentium, & nonnullas ad diuerſos epiſtolas, & librum in Cantica canticorum.

360 101. Victorinus natione Afer, Romę ſub Conſtantio Rhetoricam docens, ſcripſit aduerſus Arrianum libros more Dialectico valdè obſcuros, qui inde ab eruditis non intelliguntur, & commentarios in Apoſtolum.

370 102. Titus Boſtrenus Epiſcopus, ſub Iuliano fortes aduerſus Manichæos ſcripſit libros, & nonnulla alia volumina.

380 103. Damaſus Romanę vrbis Epiſcopus, ſub Theodoſio multa & breuia volumina, heroico metro edidit.

380 104. Appollinaris Laodicenus Syriæ Epiſcopus, patre presbytero, ſub Theodoſio innumerabilia in ſanctas ſcripturas compoſuit, & contra Porphyrium triginta libros.

Gre-

105.Gregorius Boeticus, * Hiliberri Episcopus, diuersos tractatus composuit, & de fide elegantem librum. 370

* Iliberi est apud Hier.

106.Pacatius in Pirenæis iugis Barcinonæ Episcopus, tam vita quā sermone clarus, scripsit varia opuscula cōtra Nouatianos sub Theodosio. 380

107.Fotinus Marcelli discipulus, Sirmij Episcopus ordinatus, in hæresim Thebionis lapsus, plura scripsit volumina, in quibus vel præcipui sunt contra Gentes, & ad Valentinianum librum. 380

108.Phœbadius Agenni Galliarum Episcopus, edidit contra Arrianos librum, & alia multa. 380

109.Dydimus Alexandrinus captus à parua ætate oculis, & ob hoc quoque elementorum penitus ignarus, tantum miraculum sui omnibus præbuit, vt Dialecticam & Geometriam, quæ vel maximè visu indigent, vsque ad perfectum didicerit. Hic plurima, nobiliaque conscripsit, commentarios in Psalmos, commentarios in Euangelium Matthæi & Ioannis, de dogmatibus, & contra 395

Arrianos libros duos. De Spiritu ſancto librum vnum. In Eſaiam tomos octodecim. In Oſee libros tres. In Zachariam quinque; & commẽtarios in Iob, & multa alia.

370 110. Optatus Afer Mileuitanus Epiſcopus, ſub Valente ſcripſit libros ſex, aduerſum Donatianæ partis calumniam.

370 111. Achilius Seuerus Hiſpanus, ſub Valentiniano compoſuit volumen, quaſi Hodœporicum, totius vitæ ſuæ ſtatum cõtinens, tam proſa quàm verſibus, quod vocauit Cataſtrophen.*

*vide annotata in Hieronym.

370 112. Cyrillus Hieroſolymę Epiſcop⁹, ſępè pulſus ab Eccleſia & receptus, ſub Theodoſio ſcripſit quædam volumina.

370 113. Eulonius Theſpeſium Epiſcop⁹, varios & multiplices tractatus compoſuit.

400 114. Epiphanius* Cypri Salaminæ Epiſcopus, ſcripſit aduerſus oẽs hæreſes libros, & multa alia.

*vide annotata in Hieronym.

380 115. Effrem Ediſſenæ Eccleſiæ Diaconus, multa compoſuit opuſcula, & de Spiritu ſancto.

Baſi-

116.Baſilius Cæſareæ Capadociæ, quę 380
prius Mazaca vocabatur,Epiſcopus,e-
gregios contra Eunomium elabora-
uit libros,& de ſancto Spiritu volumē,
& in Hexaëmeron Homelias nouem,
& varios tractatus.Claruit ſub Gratia-
no.

117. Gregorius Nazanzenus, vir elo 390
quentiſſimus,ad triginta milia verſu-
um,omnia opera ſua cōpoſuit. E qui-
bus illa ſunt:De morte fratris Cæſarij.
Laudes Machabęorum,laudes Cypria
ni,laudes Athanaſij. Laudes Maximi
Philoſophi, & poſtea Epiſcopi, & li-
brum Hexametro verſu virginitatis &
nuptiarum, contra ſe differentium.
Aduerſus Eunomium libri duo. De
ſpiritu ſancto liber vnus.Contra Iulia-
num Imperatorē liber vn⁹.Sub Theo-
doſio floruit.

118.Lucius Alexandrinus Epiſcopus, 390
Arrianæ partis, compoſuit ſolemnes
epiſtolas de Paſcha, & non paucos va-
riarum expoſitionum libellos.

119. Diodorus Tharſenſis Epiſcop⁹, 390
commentarios in Apoſtolum fecit,&
multa alia.

Anno Domini 120. Eunomius Arrianę partis Cyzizenus Episcopus, multa contra Eccle-
390 siam scripsit. Responderunt ei Apollinaris, Dydimus, Basilius Cæsariensis, & Gregorius Nazanzenus, & Nissæus.

390 121. Priscillianus Abilæ Episcopus, qui factione Idacij & Itacij Treuiris à Maximo cæsus est, edidit multa opuscula.

390 122. Latronian⁹, prouinciæ Hispaniç, vir valdè eruditus, & in Metrico opere veteribus comparandus, cæsus & ipse Treueris cum Priscilliano, diuersis Metris edidit multa opera.

390 123. Tyberianus Boeticus, scripsit Apologeticum tumenti, compositoq; sermone.

380 124. Ambrosius Mediolanensis Episcopus, scripsit Hexaëmeron, & librũ de officijs, & vnum de Sacramentis, & multa alia egregia.

380 125. Euagrius Antiochię Episcopus, acris & feruentis ingenij, diuersarum expositionum tractatus edidit, & vitam Antonij de Græco in Latinum transtulit.

Am-

126. Ambrosius Alexandrinus, auditor Dydimi, aduersum Apollinarem volumen multorum versuum de dogmatibus scripsit, & commentarios in Iob. 380

127. Maximus Philosophus, natus Alexandriæ, Constantinopoli Episcop⁹ ordinatus & pulsus, insignem de fide aduersum Arrianos scripsit librum, quem Gratiano Imperatori edidit. 380

128. Gregorius Emisenus Episcop⁹, frater Basilij Cæsariensis, Hieronymo & Gregorio Nazanzeno legit libros contra Eunomium, qui & alia multa scripsit. 380

129. Ioannes Antiochenæ ecclesiæ, presbyter, Eusebij Niseni, Theodoriq; sectator, multa composuit opuscula. 390

130. Gelasius Cæsareæ Palestinę Episcopus, post Eunomium Episcopum, accurati limatique sermonis scripsit quædam capitula. 390

131. Theotimus Scithiæ, Thomorum Episcopus, in morem dialogorum, & veteris eloquentiæ breues, commaticosq; tractatus edidit. 390

Dexter

390 132. Dexter Patiani filius clarus ad ſæculum, & Chriſti fidei deditus, texuit omnimodam hiſtoriam.
390 133. Amphilogius Iconij Epiſcopus, edidit librum de ſpiritu ſancto.
390 134. Sophronius vir apprimè eruditus, laudes, adhuc puer, & de ſubuerſione Serapis inſignem librum compoſuit, & opera Hieronymi in Græcum tranſtulit.
410 135. Hieronymus natus Patre Euſebio, oppido Stridonis Pannoniæ confinij, ſcripſit ſub Theodoſio vitã Pauli monachi. Epiſtolarum ad diuerſos librum vnum, ad Heliodorum exhortatoriam. Altercationem Luciferiani & orthodoxi. Chronicon omnimodę hiſtoriæ. In Hieremiam & Ezechielem Homelias Origenis viginti ſex. De Seraphin. De Oſanna. De frugi & luxurioſo filio. De tribus quæſtionibus veteris legis Homelias tres. In Cantica Cãticorum duas. Aduerſus Heluidium vnam epiſtolam. De ſancta Maria. Ad Euſtochium de virginitate ſeruanda vnam. Ad Marcellum epiſtolarum librum vnum. Conſolatoriam de morte fi-

te filiæ ad Paulam vnam. In epiſtolam Pauli ad Galatas commentariorum libros quatuor. Item in epiſtolam Epheſios libros tres. In epiſtolam ad Titum librum vnum. In epiſtolam ad Philemonem librum vnum. In Eccleſiaſten commentarios. Quæſtionum Hebraicarum in Geneſim librum vnum. De locis librum vnum. De ſpiritu ſancto librum vnum. In Lucam Homelias triginta octo. In Pſalmos à decimo vſq; ad ſextumdecimum tractatus ſeptem. De captiuo Monachô, vitam beati Hilarionis, vitam Paulæ, Nouum Teſtamentum de Græco, Vetus de Hebræo in Latinum tranſtulit, duodecim Prophetas expoſuit, infinitas epiſtolas, & alia innnumerabilia compoſuit.

1. Iacobus cognomento Sapiens, Ni- 330
ſebenæ nobilis, Perſarum ciuitatis Epi
ſcopus, ſub Maximiano confeſſor, ſcri
pſit vigintiſex libros, idem de fide con
tra omnes hæreſes, de charitate gene-
rali, de ieiunio, de oratione, de dile-
ctione erga proximum ſpeciali, de re-
ſurrectione, de vita poſt mortem, de
humilitate, de patientia, de pœniten-
tia,

Hactenus ex Hieronymo. Deinceps nunc vide Gēnadiū cap. 1.

Anno Domini. tia, de satisfactione, de virginitate, de sensu animæ, de circuncisione, de azymo benedicto in Esaia, de Christo, quòd filius Dei sit, & consubstantialis patri, de castitate aduersus Gentes, de constructione tabernaculi, de Gentium conuersatione, de regno Persarum, de persecutione Christianorum. Scripsit & Chronica. Sub Constantio moritur.

336 2. Iulius, vrbis Romæ Episcopus, scripsit ad Dionysium quendam de incarnatione Domini epistolam vnam.

390 3 Paulonas presbyter, discipul⁹ beati Effrem, homo valde acris ingenij, & in diuinis doctus scripturis, ab Ecclesia se separans, scripsit multa fidei contraria.

360 4. Vitellius Afer, Donatiorum scisma defendens, scripsit aduersum Gentes, & aduersum nos, velut traditores in persecutione diuinarum scripturarum, & ad regulam ecclesiasticam pertinentia, multa disseruit. Sub Constante claruit.

Macro-

5. Macrobius presbyter, & ipſe Do- 360
natiſta, poſtea in vrbe Roma occultè Epiſcopus, ſcripſit ad Confeſſores & ad virgines librum vnum, moralis quidem, ſed valdè neceſſariæ doctrinæ.

6. Heliodorus presbyter ſcripſit li- 380
brum de naturis rerum exordialium.

7. Bachomius Monachus, fundator 390
cœnobiorum Aegypti, ſcripſit regulã vtrique generi Monachorum aptam, quam angelo dictante perceperat. Scripſit & ad Collegas præpoſituræ ſuæ epiſtolas, in quibus Alphabetum myſticis tectum myſterijs, vel humanæ conſuetudinis excedentem intelligentiam clauſit, ſolis credo eorum genere vel meritis manifeſtatum. Scripſit & de Paſcha.

8. Theodorꝰ presbyter, ſucceſſor Ba- 420
chomij, ſcripſit ad alia monaſteria epiſtolas, ſanctarum ſcripturarum ſermone digeſtas.

9. Orieſieſis Monachus amborum 420
ſupradictorum collega, vir in ſcripturis ad perfectum inſtructus, compoſuit librum diuino cõditum ſale, totiuſ-

quæ

que Monaſticæ diſciplinæ inſtrumentis conſtructum, in quo totum penè vetus & Nouum teſtamentum compendiosè eſt compoſitum.

350 10. Macharius ille Aegyptius ſignis & virtutibus clarus, vnam tantum ad iuniores ſuæ profeſſionis ſcripſit epiſtolam.

380 11. Euagrius monachus ſupradicti Macharij familiaris diſcipulus, diuina & humana literatura inſignis, ſcripſit multa neceſſaria Monachis, ſcilicet vitam Patrum, & aduerſum octo Principaliū vitiorum ſuggeſtiones, octo ex ſacrarum ſcripturarum teſtimonijs libros. Compoſuit & Cœnobitis ac Synoditis doctrinam aptam vitæ communis: & ad virgines Deo ſacratas libellum vnum, competentem religioni & ſexui. Edidit & paucas ſententiolas valdè obſcuras, & (vt ipſe ait) ſolis monachorum cordibus cognoſcibiles.

360 12. Theodorus Antiochenæ Eccleſiæ presbyter, vir ſcientia caut⁹, & lingua diſertus, ſcripſit aduerſus Apollinariſtas & Eunomianos, de incarnatione

Domini libri quindecim, ad quindecĩ milia verſuum continentes.

13. Prudentius vir ſæculari literatura eruditus, compoſuit Dittochæum de toto veteri Teſtamẽto, perſonis exceptis. Commẽtatus eſt autem & in morem Græcorum Hexaëmeron de mundi fabrica. Cõpoſuit & libellos, quos Græcè prętitulauit ἀποθέωσις, ψυχομαχία, ἁμαρτιγένεια, id eſt, de diuinitate, de compugnantia animi, de origine peccatorum. Fecit & in laudẽ martyrum librum vnum, & alterum aduerſus Symmachum. 360

14. Audentius Epiſcopus Hiſpanus ſcripſit aduerſum Manichęos, & Sabellianos, & Arrianos, maximè contra Fotinianos. 390

15. Commodianus quidam ſcripſit librum aduerſus Paganos. 400

16. Fauſtinus presbyter ſcripſit ad perſonam Flaccillæ Reginæ, aduerſum Arrianos, & Macedonios libros ſeptem, & vnum Valentiniano & Theodoſio Imperatoribus. 390

17. Rufinus Aquilegienſis Eccleſiæ presbyter, nõ minima pars doctorum 400

Ecclesiæ in transferendo de Græco in Latinum elegans habens ingenium, maximam partem Græcorum bibliothecę latinis exhibuit: Basilij videlicet, Cæsariensis Episcopi, Gregorij Nazanzeni, eloquentissimi hominis, Clemẽtis Romani recognitionum libros, Eusebij Cæsariensis Palæstinæ historię nouem libros, quibus duos addidit. Syxti Philosophi sententias aduersus Mathematicos. Origenis autem non omnia, quia & Hieronymus aliquanta transtulit. Symbolum sic exposuit, vt in eius expositione alij nec exposuisse credantur. Disseruit & benedictionem Iacob super Patriarchas, triplici modo, id est, historico, morali & mystico sensu. Scripsit & epistolas ad timorem Dei hortatorias multas. Suo obtrectatori duobus voluminibus respondit.

590 18. Tichonius natione Afer, in diuinis literis eruditus, in ęcularibus non ignarus, in Ecclesiasticis negotijs studiosus, scripsit de bello intestino libros tres. Expositiones diuersarum

causa-

causarum. Composuit & regulas octo ad inuestigandum intelligentiam scripturarum, quas in vno volumine conclusit. Exposuit & Apocalypsim Ioannis ex integro, nihil in ea carnale, sed totum intelligens spiritale. Sub Theodosio floruit. Anno Domini.

19. Seuerus presbyter, cognomento Sulpitius Aquitanicæ prouinciæ, vir genere & literis nobilis, scripsit vitam Martini Thuronensis Episcopi, & Paulini Nolanensis, & sororis suæ: epistolas multas hortatorias, 420

Ad amorem Dei, & contemptum mundi, Scripsit & ad Paulinum duas, & ad alios alias. Sub Archadio claruit.

20. Antiochus scripsit aduersus auaritiam vnum & longum volumen, & Homeliam de cæco nato. Sub Archadio moritur. 390

21. Seuerianus Gauellensis Ecclesiæ Episcopus, in diuinis scripturis eruditus, & in Homelijs mirabilis declamator, frequenter à Ioanne Episcopo, 400

& Imperatore Arcadio, ad faciendum ſermonem Conſtantinopolim vocatus, ſcripſit expoſitionem in epiſtolã ad Galathas, de Baptiſmo, & Epiphaniæ ſolemnitate libellum gratiſſimum.

420 22. Niceas Romatianę ciuitatis Epiſcopus, compoſuit ſimplici & nitido ſermone ſex, competentes ad baptiſmum inſtructionis libellos. Ex quibus primus eſt de competẽtibus baptiſmi. Secundus: de Gentilitatis erroribus. Tertius: de fide vnicæ Maieſtatis: Quartus: aduerſus Genealogiam. Quintus: de Symbolo. Sextus: De agni Paſchalis victima. Condidit & ad lapſam virginem libellum, penè omnibus labentibus emendationis incentiuum.

420 23. Olimpius natione Hiſpanus Epiſcopus, ſcripſit librum fidei aduerſus eos, qui naturam, & nõ arbitrium in culpam vocant.

450 24. Bachianus, vir Chriſtianę Philoſophiæ nitidus & expeditus, edidit grata opuſcula de fide.

Vide anno-
tata in Gen-
nadium.

25. Sabacius Gallicanæ eccleſiæ Epiſcopus, rogatus à quadã caſta & Deo dica-

dicata virgine Secunda nomine, composuit librū de fide aduersus Marcionem, & Valentinum eius authorem, & aduersus Eunomium, & eius magistrum Aëtium.

26. Isaac scripsit de trib. personis sanctæ Trinitatis, & incarnatione Domini librum obscurissimę disputationis, & inuoluti sermonis. 450

27. Vrsinus monach⁹ scripsit aduersus eos, qui hæreticos rebaptizandos decernunt. 450

28. Macharius alius Monachus scripsit in vrbe Roma aduersum Mathematicos librum. 490

29. Heliodorus alius Antiochię presbyter, edidit de Virginitate egregium, & sanctis scripturis instructum volumen. 490

30. Ioannes Hierosolymorum Episcopus, scripsit aduersus obtrectatores studij librum, dicēs se Origenis ingenium, non fidem secutum. 400

31. Paulus Episcopus scripsit de pœnitentia libellum.

32. Heluidius Auxentij discipulus, Symmachi imitator, scripsit de sancta 370

Anno Domini. Maria librum erroris plenum. Cui Hieronymus respondit libello doctrina pleno.

390 33. Theophilus Alexandrinæ ciuitatis Episcopus, scripsit aduersus Origenem grande volumen, & aliud aduersus Anthropomorphitas hæreticos, qui Deum humana figura & mēbris constare credunt, & PaschalemCyclū, & tres libros edidit.

390 34. Eusebius scripsit de Crucis Domini mysterio, & Apostolorum constantia.

400 35. Vigilantius presbyter, natione Gallus, Hispaniæ Barcilonensis Parrochiæ Ecclesiam tenens, scripsit quædam hæresi plena, cui Hieronymus respondit.

420 36. Simplicianus Episcopus Mediolanensis, multis epistolis hortatus est Augustinum, ad hunc presbyterum agitare ingenium, vt nouus quidā Ambrosius Origenis compulsor operis videretur.

430 37. Vigilius Episcop9, scripsit ad Simplicianum in laude Martyrum libros quinque.

Augusti-

38.Augustinus Afer Hipponēsis op 430
pidi Episcopus, vir eruditione diuina & humana orbi clarus, fide integer, & vita purus, scripsit tanta, quanta nec inueniri possunt: Quindecim libros, De Trinitate: vigintiduos de ciuitate Dei: & alia innumerabilia.

39.Orosius presbyter Hispanus ge 420
nere, vir eloquens & historiarum cognitor, scripsit septem libros, in quibus descripsit historiam ab origine mundi vsque ad sua tempora. Hunc misit Augustinns ad Hieronymum pro discenda ratione animæ. Sub Honorio claruit.

40. Maximus Taurinensis Ecclesiæ 420.
Episcopus, vir in diuinis scripturis satis intentus, composuit in laudem Apostolorum tractatus, & in Ioannis Baptistæ, & generalem omnium martyrum Homeliam. Sed & de capitulis Euangeliorum, & Actuum Apostolorum multa sapienter exposuit. Fecit & duos de Conuersatione sancti Eusebij Vercellensis Episcopi & Confessoris, tractatus,

De ſancto Stephano. De baptiſmi gratia librum edidit. De auaritia. De hoſpitalitate. De defectu lunę. De eleemoſynis. De paſſione Domini. De ieiunio ſeruorum Dei generali. De ieiunio ſpeciali quadrageſimæ. De Calendis Ianuarijs. Homelias de Natiuitate Domini. De Epiphania. De Paſcha. De Pẽtecoſte multas. Et alia plurima. Sub Theodorico claruit.

385 41. Petronius Bononienſis eccleſiæ Epiſcopꝰ, vir ſanctæ vitæ, & Monachorum, ſtudijs ab adoleſcentia exercitatus, ſcripſit vitas Patrum Aegypti monachorum: floruit ſub Theodorico.

390 42. Pelagiꝰ hæreſiarches ſcripſit tres libros de fide Trinitatis, & pro actuali vita librum, pro hæreſis ſuæ fauentia. Cui reſpondit Auguſtinus.

410 43. Innocentius vrbis Romę Epiſcopus, ſcripſit decretum Occidentalium & Orientalium Eccleſiarum, aduerſus Pelagianos, quod poſtea ſucceſſor eius Papa Zozimus latius promulgauit.

450 44. Cæleſtinus ſcripſit ad parẽtes ſuos de monaſterio epiſtolas, in modum libel-

libellorum tres morales.

45. Iulianus Episcopus Campanus, 420
vir acris ingenij, in diuinis scripturis doctus, Græca & Latina lingua, scholasticus in hęresim Pelagij lapsus, scripsit aduersus Augustinũ libros quatuor & iterum libros septem. Est & liber altercationis amborum partes suas defendentium.

46. Lucianus presbyter vir sanctus, 410
scripsit reuelationem sancti Stephani Græco sermone. Hanc Auitus presbyter Hispanus genere in Latinum transtulit sermonem.*

*m. s. exemplaria hic apud Gēnadiũ habent insertũ Auitum ca. 47.

48. Paulinus Nolæ Campaniæ Episcopus, composuit breuia, sed multa, & 420
ad Celsum quendam Epitaphij vice consolatorium libellum super morte Christiani & baptizati infantis. Et ad Seuerum plures epistolas, & ad Theodosium Imperatorem Panagericum super victoria Tyrannorum. Fecit & Sacramentoricum & Hymnarium. Ad sororem quoque epistolas multas de contemptu mundi, & de diuersis causis diuersos tractatus: & librum de pœnitentia, & vnum de laude Mar-

tyrum. Sub Honorio claruit.
430 49. Eutropius presbyter ſcripſit ad duas ſorores ancillas Chriſti duas epiſtolas, in modum librorum conſolatorias, eleganti & aperto ſermone.
440 50. Euagrius alter, ſcripſit altercationē Symonis Iudæi, & Theophili Chriſtiani, quæ penè omnibus nota eſt.
420 51. Vigilius Diaconus, compoſuit ex traditione Patrum Monachorũ regulam breuiato & aperto ſermone, totius Monaſticę profeſſionis in ſe tenētem diſciplinam.
420 52. Atticus Conſtantinopolitanus Epiſcop⁹, ſcripſit ad Reginas Archadij Imperatoris filias de fide, & virginitate librum valdè egregium.
410 53. Neſtor hæreſiarches Antiochenę eccleſiæ presbyter, inſignis in dicendo declamator, compoſuit infinitos tractatus diuerſarum ὑποθέσεων. Poſtea Cōſtantinopolitanæ eccleſiæ Epiſcopus, ſcripſit librum de incarnatione Domini hæreſi plenum.
420 54. Celeſtinus vrbis Romæ Epiſcopus, ſcripſit aduerſus Neſtorium volumen. Syxtus ſucceſſor Celeſtini, ſcripſit

pſit etiam aduerſus Neſtorium.

55.Theodorus Anchiranus Galaciæ Epiſcopus, ſcripſit aduerſus Neſtorium librum Dialectica arte compoſitum. 430

56.Faſtidius Britannorum Epiſcopus, ſcripſit ad Fatalem quendam de vita Chriſtiana librum vnum, & aliũ de viduitate ſeruanda, ſana & Deo digna doctrina. 420

57.Cyrillus Alexandrinæ eccleſiæ Epiſcopus, edidit variarum ὑποθέσεων tractatus. Homelias etiã compoſuit plurimas, & libros de Synagogæ defectu. de fide aduerſum hæreticos, & librum ſpecialiter aduerſus Neſtorium. 430

58.Timotheus Epiſcopus compoſuit librum de Natiuitate Domini, ſecundum Lepori carnem, quam credidit in Epiphania factam. 440

59. Leporius adhuc Monachus, poſtea presbyter, ſecutus dogma Pelagianum, ſed per Auguſtinum correctus, ſcripſit librum emendationis ſuæ. 430

60. Victorinus Rhetor Maſſilienſis, edidit 430

edidit libros in Geneſim.

430 61. Caſſianus natione Afer, Conſtantinopoli à Ioanne Magno Epiſcopo Diaconus ordinatus, apud Maſſiliam presbyter, condidit duo monaſteria, id eſt, virorum & mulierum, quæ vſq; hòdiè extant. ſcripſit experientia magiſtrante librato ſermone, & (vt apertius dicam) ſenſu verba inueniens, & actione linguam mouens, res omniũ monachorum neceſſarias profeſſioni, id eſt, de habitu Monachi, & de Canonico orationum modo atqúe Pſalmorum, qui in monaſterijs Aegypti, die noctúque tenentur, libros tres, Inſtructionum librum vnum, de origine & qualitate ac remedijs principalium vitiorum libros octo. Singulos quidem de ſingulis vitijs expediens. Digeſſit etiam collectiones cum Patribus Aegypti habitas, hoc eſt, de deſtinatione Monachi ac fine. De diſcretione, de tribus ad ſeruiendum Deo vocationibus, de pugna carnis aduerſus Spiritũ, & Spiritus aduerſus carnẽ, de natura omnium vitiorum, de nece Sanctorũ, de mobilitate animæ, de octo principalibus

palibus vitijs. De qualitate orationis, de perfectis, de castitate, de protectione Dei, de scientia spiritali, de diuinis charismatibus, de amicitia, de diffiniendo vel non diffiniendo, de tribus antiquis generibus Monachorũ, & quarto nuper exorto. De fide Cœnobitę & Heremitæ, de satisfactione pœnitentiæ, de remissione quinquagesimæ, de nocturnis illusionibus, de eo quod dicit Apostolus: Non enim quod volo, facio bonum, de mortificatione: ad extremum rogatus à Leone Archidiacono, postea vrbis Romæ Episcopo, scripsit aduersus Nestorium, de incarnatione Domini libros septem, Et in his scribendi apud Massiliam, & viuendi finem fecit sub Theodosio.

62. Philippus presbyter auditor Hieronymi, edidit librum in Iob, & plures epistolas. 430

63. Eucherius Lugdunensis ecclesiæ presbyter, disseruit Soloni & Vranio Episcopis obscura quæque sanctarum capitula scripturarũ. Sed & scripta Cassiani longo sermone distenta, breuiter coarctauit. Sub Valentiano floruit. 440

Vincen-

430 64. Vincentius natione Gallus, apud monaſteriũ Lirinenſis inſulæ preſbyter, vir in ſcripturis ſanctis doctus, ſcripſit validiſſimam diſputationem, quam abſconſo nomine ſuo, attitulauit peregrini, aduerſum hæreticos: ſub Theodoſio claruit.

440 65. Siagrius ſcripſit de fide aduerſum hæreticos.

440 66. Iſaac presbyter Antiochenæ eccleſiæ ſcripſit multa aduerſum Neſtorianos & Circianos. Ruinam etiã Antiochiæ longo carmine planxit, eo auditores imbuẽs ſono, quo Effrem Diaconus Nicomediæ lapſum. ſub Leone moritur.

pro Circianos Gennadius rectius habet Eutychianos.

480 67. Saluianus Maſſilienſis eccleſiæ presbyter, humana & diuina literatura inſtructus: & (vt abſque inuidia loquar) epiſcoporum magiſter, ſcripſit ſcholaſtico & aperto ſermone multa, id eſt, de virginitatis bono ad Marcellum presbyterum libros tres, aduerſus auaritiã libros quatuor, de præſenti iudicio libros quinq;, ad Solonum Epiſcopum librum vnum, in Geneſim Hexaëmeron vnum, Homelias Epiſco

pis

pis multas, & ſacramentorum plures.

68.Paulinus compoſuit tractatus de 480
initio quadrageſimæ, de die Dominico Paſchæ, de obedientia, de pœnitentia, de Neophitis.

69.Hilarius Arelatenſis Epiſcopus, 440
in ſanctis ſcripturis doctus, abſq; perſonarum acceptione omnibus caſtigatum opus prædicationis ingeſſit. Sub Valentiniano floruit.

70.Leo vrbis Romæ Epiſcopus, ſcri 460
pſit ad Flauianum Conſtantinopolis eccleſiæ Epiſcopum, aduerſus Euticen presbyterum epiſtolam. Sub Leone claruit.

71.Mochimus Meſopotamius preſ- 480
byter apud Antiochiam ſcripſit aduerſum Euticen egregium libellum.

72.Timotheus Alexandriæ Epiſco 480
pus, ſcripſit ad Leonem Imperatorem librum valdè ſuaſorium.

73.Aſclepius Afer in Vagienſi terri- 480
torio Epiſcopus, ſcripſit aduerſus Arrianos.

74.Petrus Ediſſenæ eccleſiæ presby- 440
ter, declamator inſignis, ſcripſit variarum cauſarum tractatus: & in mortem

tem ſancti Effrē Diaconi Pſalmos Metro compoſuit.

440 75. Petrus natione Pannonius presbyter, ſcripſit duos libros de virginitate & contemptu mundi.

480 76. Paſtor Epiſcopus compoſuit libellum in modum ſymboli paruum.

450 77. Victor Cartennæ Mauritaniæ ciuitatis Epiſcopus, ſcripſit aduerſum Arrianos librum vnum, de pœnitentia vnum, Ad Baſilium quendam, ſuper morte filij Cōſolatorium librum. Homelias etiam multas compoſuit.

465 78. Buconius Caſtellani Mauritaniȩ oppidi Epiſcopus, ſcripſit aduerſum Eccleſiæ inimicos, Iudæos & Arrianos & alios hæreticos. Compoſuit etiam Sacramentorum egregium volumen.

480 79. Muſæus Maſſiliēſis Eccleſiæ preſbyter, in diuinis ſcripturis doctus, excerpſit de ſanctis ſcripturis lectiones totius anni, feſtiuis diebus aptas, Reſponſoria & Pſalmorum capitula temporibus & lectionibus cōgruentia, & ſacramentorum egregium volumen, & Homelias quaſdam.

80. Vincentius presbyter natione 460
Gallus, in diuinis scripturis exercitat⁹, fecit commentarium in Psalmos.

81. Cyrus genere Alexandrinus, arte 460
Medicus, ex Philosopho Monachus, vir dicẽdi peritus, scripsit aduersus Nestorium eleganter & fortiter.

82. Samuel Edissenæ Ecclesiæ presby- 480
ter, multa aduersus Ecclesiæ inimicos hæreticos composuit.

83. Claudianus Viennensis Ecclesiæ 480
presbyter, vir ad loquendum artifex, & ad disputãdum subtilis, composuit tres, quasi de statu, vel de substantia animæ libros.

84. Prosper Episcop⁹ Aquitanicæ re- 460
gionis, sermone scholasticus, & assertionibus neruosus, multa composuit. Chronica à cõditione primi hominis, vsque ad captam vrbem Romam à Genserico Vuandalorum Rege. Fecit & librum aduersum opuscula Cassiani, quæ Ecclesia Dei probat salutaria, ille infamat nociua. Et reuera Cassiani & Prosperi de gratia Dei, de libero arbitrio, sententiæ sibi contrariæ inueniuntur. Epistolæ quoq; Leonis Papæ,

de incarnatione Christi aduersus Eutícen ab ipso dictatæ sunt.

490 85. Faustus ex Abbate Lirinensis monasterij, apud Regium Galliæ Episcop⁹ factus, vir in diuinis scripturis satis intentus, composuit librum de Spiritu sancto, & egregiũ opus de gratia Dei, qua saluamur: & alia.

490 86. Cæsarius Arelatensis vrbis Episcopus, vir sanctitate & virtutibus celebris, scripsit egregia & grata, & monachis valde necessaria opuscula: de gratia quoque & Libero arbitrio: Floruit sub Anastasio.

480 87. Seruus Dei Episcopus, scripsit aduersus eos, qui dicunt Christum in hac vita degentem, non vidisse carneis suis oculis patrem, sed post resurrectionem ex mortuis, & ascensionem in cęlos, cum translatus est in gloriam patris, hoc dantis ei in remunerationem martyrij, ostendens ex scripturis Dominum Iesum semper carneis oculis, & patrem & spiritum Sanctũ vidisse.

460 88. Victorinus natiõe Aquitanicus, calculator studiosissimus, cõposuit Paschalem cursum, post quatuor priores

Com-

Compotiſtas, id eſt, Hippolytum, Euſebium, Theophilum & Proſperum. 460

89. Theodoretus Cyri ciuitatis Epiſcopus, à Cyro rege Perſarum conditæ, ſcripſit de incarnatiõe Domini, aduerſum Euticen presbyterum, & Dioſcorum Alexandriæ Epiſcopum, qui humanam carnem in Chriſto fuiſſe negant. Scripſit & decem libros Eccleſiaſticæ hiſtoriæ. Sub Leone floruit.

90. Gennadius Conſtantinopolitanus Epiſcopus, vir lingua nitid', & ingenio acer, Danielem ex integro commentatus eſt, Homelias & multas ſcripſit. 460

91. Theodorus presbyter in Cæleſyria compoſuit librum aduerſum hęreticos de conſonantia Veteris & noui Teſtamenti. claruit ſub Zenone. 480

92. Sidonius Auernorum Epiſcopus ſcripſit varia & grata opuſcula ad diuerſos diuerſo metro vel proſa, & epiſtolarum inſigne volumen. Sub Zenone claruit. 480

93. Ioannes Antiochenæ Parochiæ ex Grammatico presbyter, ſcripſit 480

 quæ-

quædam aduersus hæreticos, de Dei & hominis persona.

490 94. Gelasius vrbis Romæ Episcop⁹, scripsit aduersus Euticen & Nestorem grande volumen ac præclarum, & tractatus diuersarum scripturarum, & Sacramētorum elimato sermone, & aduersus Petrum & Acacium epistolas. Fecit & hymnos in similitudinem Ambrosij: sub Anastasio claruit.

490 95. Honoratus Constantinæ, Africæ ciuitatis Episcopus, scripsit ad Archadium quendam, epistolam exhortatoriam.

460 96. Cærealis Episcopus, natione Afer, edidit libellum de Catholica fide.

490 97. Eusebius Carthaginis Africæ ciuitatis Episcopus, & confessor publicus, scripsit expositionē fidei & altercationes, quas cum Præsulibus Arrianorum habuit.

M. S. exemplaria hic duos inserto habent Pomeriū & Honoratū ca. 98. & 99

100. Gennadius Massiliæ presbyter
490 scripsit aduersus omnes hæreses libros octo, aduersus Nestorem libros sex, & aduersus Euticen libros vndecim, aduersus Pelagium libros tres. Tractatus de mille annis in Apocalypsin, & Episto-

Epiſtolam de fide.

1.Oſius Cordubenſis ciuitatis Epiſ- 360
copus, ſcripſit ad ſororem ſuam De
laude virginitatis epiſtolam pul
chro & ac diſerto comptam eloquio.
In Sardicenſi etiam Concilio quàm-
plurimas ipſe edidit ſententias. Hic in
ſenectute à Cōſtantio perterritus, Ar-
rianę impietati conſenſit. Qui cum cō
tra Gregorium Eliberritanæ Epiſco-
pum reſidens faſtu, quaſi regalis impe-
rij ſententiam conaretur exprimere,
os vertit diſtorquēs pariter & ceruicē,
ac de ſeſſu in terram eliditur, atque ili-
co expirauit.

Hactenus ex Gennadio. Deinceps nunc vide Iſidorum cap. I.

2.Anicius Hiſpaniarum Epiſcopus
cognomento & eloquio clarus, ſcrip-
ſit aduerſus Priſcilliani dogma, & ma-
leficiorum eius artes [illegible]rum. Hic cum
Vrſacio Epiſcopo ob necē eiuſdē Vr-
ſacij, cuius accuſatores extiterāt Eccle-
ſiæ communione priuatus, exilio con
demnatur.

3.Siricius Romanæ vrbis Epiſcopus 390
ſcripſit decretalia opuſcula.

4. Paulinus presbyter edidit libellū 400
de benedictionibus Patriarcharum, li-

brum triplici intelligentia. Hic ſcriſit vitam Ambroſij petente Auguſtino.

430 5.Proba vxor Adelphi Proconſulis cōpoſuit Centonem de Chriſto, Virgilianis coaptatum verſibus, qui inter Apocriphas ſcripturas computatur.

400 6.Ioannes Conſtantinopolitanæ ſedis Epiſcopus, cognomēto Chryſoſtomus, ſcripſit multa & præclara opuſcula, & diuerſos tractatus: Cuius quamplurima eloquentiæ fluenta de Græco in Latinum ſermonem tranſlata ſunt. Hic Theophili Alexandrini Epiſcopi diſcordia oppreſſus, ab Archadio Imperatore innocenter damnatus, atque ab Epiſcopatu eiectus, Ponto in exilium retruſus moritur.

430 7.Sedulius presbyter, edidit tres lib. heroico metro compoſitos, quorum primus ſigna & virtutes veteris Teſtamenti potentiſſimè reſonat. Reliqui verò geſtorum Chriſti Sacramēta, vel miracula intonant.

430 8.Poſſidonius Africæ prouinciæ Epiſcopus ſtylo proſecutus eſt vitam ſancti Auguſtini, in qua plus quam qua-

quadringentos libros eius enumerat.

9. Primaſius Africanus Epiſcopus cõ 430
poſuit ſermone ſcholaſtico de hæreſibus in libellos, libros ad Fortunatum Epiſcopum.

10. Proterius Alexandrinæ eccleſiæ 460
Antiſtes, ſcripſit epiſtolas ad Leonem Romanæ ſedis Antiſtitem, de feſtiuitate paſchali.

11. Paſcaſinus Sicilienſis Epiſcopus, 450
edidit vnam Paſchalem epiſtolam ad Leonem ſupradictum Papam.

Ioannes Scotus vel Chryſoſtom⁹, in 450
ſcripturis inſegniter eruditus, ſcripſit eleganti ſtylo librum περὶ φυσιῶν, id eſt, de natura omnium rerum.

Theodolus natione Italus, ſcripſit vnam Aeglogam de veteri Teſtamento, & fabulis Gentilium contextam, 430
in qua veritatem fidei aſtruxit, perfidiæ falſitatem deſtruxit.

Sequentes hi duo caput hic nõ ſortiuntur, quia apud Iſidor. non ſunt.

12. Iulianus cognomento Pomerius 460
natiõe Maur⁹ in Gallia presbyter ordinat⁹, ſcripſit octo lib. de animæ natura in dialogi morẽ: quorum primus cõ-

Anno Domini. net: Quid sit anima, vel qualiter creda
tur ad imaginem Dei facta. In secundo
loquitur: Vtrũ anima corporea sit, an
incorporea. In tertio differuit, Vnde
primo homini sit anima facta. In quar
to: Vtrum noua anima sine peccato fi
at, ac peccatum primi hominis ex illo
propagata originaliter trahat. In quin
to describit, Quæ sit facultas animę. In
sexto loquitur, Vnde sit ea discordia,
qua carni Spiritꝰ, vel caro Spiritui ad-
uersatur. In septimo autem describit:
de differentia vitarum ac mortium,
vel resurrectione carnis & animæ, siue
de morte carnis, ac de eius resurrectio
ne. In octauo loquitur de his quæ in
fine mundi futura sunt: vel de quęstio-
nibus, quæ solent de resurrectione pro
poni, siue de finibus bonorum atque
malorum. Condidit etiam vnum libel
lum de virginibus instituendis, alios
quoq; tres Prognosticos de futurę vitę
contemplatione, vel actuali conuersa
tione: necnon etiam de vitijs atq; vir-
tutibus.

508 13. Egippius Abbas composuit vi-
tam sancti Seuerini monachi, & regu-
lam monachis. Ful-

14. Fulgentius Afer ecclesiæ Ruspen-sis Episcopus, in cōfessione fidei clar⁹, in scripturis copiosissimè eruditus, loquendo quoque dulcis, in docendo ac disserendo subtilis, scripsit multa, ex quibus hæc sunt: De gratia Dei & Libero arbitrio, Libri responsionum septem contra hæreticos, & vnus liber de sancta Trinitate, & liber Regulæ veræ fidei, & alius de Sacramento incarnationis Christi, & duo libri de veritate prædestinationis, liber de quæstionibus, liber altercationis, plurimi tractatus & sermones. Sub Anastasio claruit. 500

15. Eucherius Episcopus, elegans sententijs, ornatus in verbis, edidit vnum opusculum de laude heremi, dulci sermone dictatum. 440

16. Hilarius Arelatensis Episcopus, scripsit vitam prædecessoris sui Honorij Episcopi, suaui ac preclaro eloquio. 440

17. Aprigius Pacensis Ecclesię Hispaniarum Episcopus, disertus lingua, & scientia eruditus, exposuit Apocalypsim Ioannis Apostoli subtili sensu, atque illustri sermone, melius planè, 530

edidit libros in Geneſim.
430 61.Caſſianus natione Afer,Conſtantinopoli à Ioanne Magno Epiſcopo Diaconus ordinatus, apud Maſſiliam presbyter, condidit duo monaſteria, id eſt,virorum & mulierum, quæ vſq; hodiè extant.ſcripſit experientia magiſtrante librato ſermone,& (vt apertius dicam)ſenſu verba inueniens, & actione linguam mouens, res omniũ monachorum neceſſarias profeſſioni, id eſt,de habitu Monachi, & de Canonico orationum modo atquè Pſalmorum, qui in monaſterijs Aegypti, die noctúque tenentur,libros tres,Inſtructionum librum vnum, de origine & qualitate ac remedijs principalium vitiorum libros octo. Singulos quidem de ſingulis vitijs expediens.Digeſſit etiam collectiones cum Patribus Aegypti habitas,hoceſt,de deſtinatione Monachi ac fine.De diſcretione,de tribus ad ſeruiendum Deo vocationibus,de pugna carnis aduerſus Spiritũ, & Spiritus aduerſus carnẽ, de natura omnium vitiorum,de nece Sanctorũ, de mobilitate animæ, de octo principalibus

palibus vitijs. De qualitate orationis, de perfectis, de castitate, de protectione Dei, de scientia spiritali, de diuinis charismatibus, de amicitia, de diffiniendo vel non diffiniendo, de tribus antiquis generibus Monachorũ, & quarto nuper exorto. De fide Cœnobitę & Heremitæ, de satisfactione pœnitentiæ, de remissione quinquagesimæ, de nocturnis illusionibus, de eo quod dicit Apostolus: Non enim quod volo, facio bonum, de mortificatione: ad extremum rogatus à Leone Archidiacono, postea vrbis Romæ Episcopo, scripsit aduersus Nestorium, de incarnatione Domini libros septem, Et in his scribendi apud Massiliam, & viuendi finem fecit sub Theodosio.

62. Philippus presbyter auditor Hieronymi, edidit librum in Iob, & plures epistolas. 430

63. Eucherius Lugdunensis ecclesiæ presbyter, disseruit Soloni & Vranio Episcopis obscura quæque sanctarum capitula scripturarũ. Sed & scripta Cassiani longo sermone distenta, breuiter coarctauit. Sub Valentiano floruit. 440

Vincen-

430 64. Vincentius natione Gallus, apud monasteriũ Lirinensis insulæ presbyter, vir in scripturis sanctis doctus, scripsit validissimam disputationem, quam absconso nomine suo, attitulauit peregrini, aduersum hæreticos: sub Theodosio claruit.

440 65. Siagrius scripsit de fide aduersum hæreticos.

440 66. Isaac presbyter Antiochenæ ecclesiæ scripsit multa aduersum Nestorianos & Circianos. Ruinam etiã Antiochiæ longo carmine planxit, eo auditores imbuẽs sono, quo Effrem Diaconus Nicomediæ lapsum. sub Leone moritur.

pro Circianos Gennadius rectius habet Eutychianos.

480 67. Saluianus Massiliensis ecclesiæ presbyter, humana & diuina literatura instructus: & (vt absque inuidia loquar) episcoporum magister, scripsit scholastico & aperto sermone multa, id est, de virginitatis bono ad Marcellum presbyterum libros tres, aduersus auaritiã libros quatuor, de præsenti iudicio libros quinq;, ad Solonum Episcopum librum vnum, in Genesim Hexaëmeron vnum, Homelias Episcopis

pis multas, & ſacramentorum plures.

68. Paulinus compoſuit tractatus de initio quadrageſimæ, de die Dominico Paſchæ, de obedientia, de pœnitentia, de Neophitis. 480

69. Hilarius Arelatenſis Epiſcopus, in ſanctis ſcripturis doctus, abſq; perſonarum acceptione omnibus caſtigatum opus prædicationis ingeſſit. Sub Valentiniano floruit. 440

70. Leo vrbis Romæ Epiſcopus, ſcripſit ad Flauianum Conſtantinopolis eccleſiæ Epiſcopum, aduerſus Euticen presbyterum epiſtolam. Sub Leone claruit. 460

71. Mochimus Meſopotamius preſbyter apud Antiochiam ſcripſit aduerſum Euticen egregium libellum. 480

72. Timotheus Alexandriæ Epiſcopus, ſcripſit ad Leonem Imperatorem librum valdè ſuaſorium. 480

73. Aſclepius Afer in Vagienſi territorio Epiſcopus, ſcripſit aduerſus Arrianos. 480

74. Petrus Ediſſenæ eccleſiæ presbyter, declamator inſignis, ſcripſit variarum cauſarum tractatus: & in mortem 440

tem

tem ſancti Effrē Diaconi Pſalmos Metro compoſuit.

440 75. Petrus natione Pannonius presbyter, ſcripſit duos libros de virginitate & contemptu mundi.

480 76. Paſtor Epiſcopus compoſuit libellum in modum ſymboli paruum.

450 77. Victor Cartennæ Mauritaniæ ciuitatis Epiſcopus, ſcripſit aduerſum Arrianos librum vnum, de pœnitentia vnum, Ad Baſilium quendam, ſuper morte filij Cōſolatorium librum. Homelias etiam multas compoſuit.

465 78. Buconius Caſtellani Mauritaniȩ oppidi Epiſcopus, ſcripſit aduerſum Eccleſiæ inimicos, Iudæos & Arrianos & alios hæreticos. Compoſuit etiam Sacramentorum egregium volumen.

480 79. Muſæus Maſſiliēſis Eccleſiæ preſbyter, in diuinis ſcripturis doctus, excerpſit de ſanctis ſcripturis lectiones totius anni, feſtiuis diebus aptas, Reſponſoria & Pſalmorum capitula temporibus & lectionibus cōgruentia, & ſacramentorum egregium volumen, & Homelias quaſdam.

80. Vincentius presbyter natione Gallus, in diuinis ſcripturis exercitat⁹, fecit commentarium in Pſalmos. 460

81. Cyrus genere Alexandrinus, arte Medicus, ex Philoſopho Monachus, vir dicẽdi peritus, ſcripſit aduerſus Neſtorium eleganter & fortiter. 460

82. Samuel Ediſſenæ Eccleſiæ presbyter, multa aduerſus Eccleſiæ inimicos hæreticos compoſuit. 480

83. Claudianus Viennenſis Eccleſiæ presbyter, vir ad loquendum artifex, & ad diſputãdum ſubtilis, compoſuit tres, quaſi de ſtatu, vel de ſubſtantia animæ libros. 480

84. Proſper Epiſcop⁹ Aquitanicæ regionis, ſermone ſcholaſticus, & aſſertionibus neruoſus, multa compoſuit. Chronica à cõditione primi hominis, vſque ad captam vrbem Romam à Genſerico Vuandalorum Rege. Fecit & librum aduerſum opuſcula Caſſiani, quæ Eccleſia Dei probat ſalutaria, ille infamat nociua. Et reuera Caſſiani & Proſperi de gratia Dei, de libero arbitrio, ſententiæ ſibi contrariæ inueniuntur. Epiſtolæ quoq; Leonis Papæ, 460

 de

Compotiſtas, id eſt, Hippolytum, Euſebium, Theophilum & Proſperum. 460

89. Theodoretus Cyri ciuitatis Epiſcopus, à Cyro rege Perſarum conditæ, ſcripſit de incarnatiõe Domini, aduerſum Euticen presbyterum, & Dioſcorum Alexandriæ Epiſcopum, qui humanam carnem in Chriſto fuiſſe negant. Scripſit & decem libros Eccleſiaſticæ hiſtoriæ. Sub Leone floruit.

90. Gennadius Conſtantinopolitanus Epiſcopus, vir lingua nitid9, & ingenio acer, Danielem ex integro commentatus eſt, Homelias & multas ſcripſit. 460

91. Theodorus presbyter in Cæleſyria compoſuit librum aduerſum hereticos de conſonantia Veteris & noui Teſtamenti. claruit ſub Zenone. 480

92. Sidonius Auernorum Epiſcopus ſcripſit varia & grata opuſcula ad diuerſos diuerſo metro vel proſa, & epiſtolarum inſigne volumen. Sub Zenone claruit. 480

93. Ioannes Antiochenæ Parochiæ ex Grammatico presbyter, ſcripſit 480

 quæ-

quædam aduersus hæreticos, de Dei & hominis persona.

490 94. Gelasius vrbis Romæ Episcop⁹, scripsit aduersus Euticen & Nestorem grande volumen ac præclarum, & tractatus diuersarum scripturarum, & Sacramẽtorum elimato sermone, & aduersus Petrum & Acacium epistolas. Fecit & hymnos in similitudinem Ambrosij: sub Anastasio claruit.

490 95. Honoratus Constantinæ, Africæ ciuitatis Episcopus, scripsit ad Archadium quendam, epistolam exhortatoriam.

460 96. Cærealis Episcopus, natione Afer, edidit libellum de Catholica fide.

490 97. Eusebius Carthaginis Africæ ciuitatis Episcopus, & confessor publicus, scripsit expositionẽ fidei & altercationes, quas cum Præsulibus Arrianorum habuit.

m. s. exemplaria hic duos insertos habent Pomeniũ & Honoratũ ca. 98. & 99

490 100. Gennadius Massiliæ presbyter scripsit aduersus omnes hæreses libros octo, aduersus Nestorem libros sex, & aduersus Euticen libros vndecim, aduersus Pelagium libros tres. Tractatus de mille annis in Apocalypsin, & Episto-

Epiſtolam de fide.

1.Oſius Cordubenſis ciuitatis Epiſ- 360
copus, ſcripſit ad ſororem ſuam De
laude virginitatis epiſtolam pul
chro & ac diſerto comptam eloquio.
In Sardicenſi etiam Concilio quàm
plurimas ipſe edidit ſententias. Hic in
ſenectute à Cõſtantio perterritus, Ar-
rianę impietati conſenſit. Qui cum cõ
tra Gregorium Eliberritanæ Epiſco-
pum reſidens faſtu, quaſi regalis impe-
rij ſententiam conaretur exprimere,
os vertit diſtorquẽs pariter & ceruicẽ,
ac de ſeſſu in terram eliditur, atque ili-
co expirauit.

Hactenus ex Gennadio. Deinceps nunc vide Iſidorum cap. I.

2. Anicius Hiſpaniarum Epiſcopus
cognomento & eloquio clarus, ſcrip-
ſit aduerſus Priſcilliani dogma, & ma-
leficiorum eius artes [illegible]rum. Hic cum
Vrſacio Epiſcopo ob necẽ eiuſdẽ Vr-
ſacij, cuius accuſatores extiterãt Eccle-
ſiæ communione priuatus, exilio con
demnatur.

3. Siricius Romanæ vrbis Epiſcopus 390
ſcripſit decretalia opuſcula.

4. Paulinus presbyter edidit libellũ 400
de benedictionibus Patriarcharum, li-

brum triplici intelligentia. Hic ſcripſit vitam Ambroſij petente Auguſtino.

430 5. Proba vxor Adelphi Proconſulis cōpoſuit Centonem de Chriſto, Virgilianis coaptatum verſibus, qui inter Apocriphas ſcripturas computatur.

400 6. Ioannes Conſtantinopolitanæ ſedis Epiſcopus, cognomēto Chryſoſtomus, ſcripſit multa & præclara opuſcula, & diuerſos tractatus: Cuius quamplurima eloquentiæ fluenta de Græco in Latinum ſermonem tranſlata ſunt. Hic Theophili Alexandrini Epiſcopi diſcordia oppreſſus, ab Archadio Imperatore innocenter damnatus, atque ab Epiſcopatu eiectus, Ponto in exilium retruſus moritur.

430 7. Sedulius presbyter, edidit tres lib. heroico metro compoſitos, quorum primus ſigna & virtutes veteris Teſtamenti potentiſſimè reſonat. Reliqui verò geſtorum Chriſti Sacramēta, vel miracula intonant.

430 8. Poſſidonius Africæ prouinciæ Epiſcopus ſtylo proſecutus eſt vitam ſancti Auguſtini, in qua plus quam qua-

quadringentos libros eius enumerat.

9. Primaſius Africanus Epiſcopus cō 430
poſuit ſermone ſcholaſtico de hæreſibus in libellos, libros ad Fortunatum Epiſcopum.

10. Proterius Alexandrinæ eccleſiæ 460
Antiſtes, ſcripſit epiſtolas ad Leonem Romanæ ſedis Antiſtitem, de feſtiuitate paſchali.

11. Paſcaſinus Sicilienſis Epiſcopus, 450
edidit vnam Paſchalem epiſtolam ad Leonem ſupradictum Papam.

Ioannes Scotus vel Chryſoſtom⁹, in 450
ſcripturis inſegniter eruditus, ſcripſit elegantiſtylo librum περιφυσιων, id eſt, de natura omnium rerum.

Theodolus natione Italus, ſcripſit vnam Aeglogam de veteri Teſtamento, & fabulis Gentilium contextam, 430
in qua veritatem fidei aſtruxit, perfidiæ falſitatem deſtruxit.

Sequentes hi duo caput hic nō ſortiuntur, quia apud Iſidor. non ſunt.

12. Iulianus cognomento Pomerius 460
natiōe Maur⁹ in Gallia presbyter ordinat⁹, ſcripſit octo lib. de animæ natura in dialogi morē: quorum primus cō-

Anno Domini. net: Quid ſit anima, vel qualiter credatur ad imaginem Dei facta. In ſecundo loquitur: Vtrũ anima corporea ſit, an incorporea. In tertio diſſeruit, Vnde primo homini ſit anima facta. In quarto: Vtrum noua anima ſine peccato fiat, ac peccatum primi hominis ex illo propagata originaliter trahat. In quinto deſcribit, Quæ ſit facultas animę. In ſexto loquitur, Vnde ſit ea diſcordia, qua carni Spiritꝰ, vel caro Spiritui aduerſatur. In ſeptimo autem deſcribit: de differentia vitarum ac mortium, vel reſurrectione carnis & animæ, ſiue de morte carnis, ac de eius reſurrectione. In octauo loquitur de his quæ in fine mundi futura ſunt: vel de quęſtionibus, quæ ſolent de reſurrectione proponi, ſiue de finibus bonorum atque malorum. Condidit etiam vnum libellum de virginibus inſtituendis, alios quoq; tres Prognoſticos de futurę vitę contemplatione, vel actuali conuerſatione: necnon etiam de vitijs atq; virtutibus.

508 13. Egippius Abbas compoſuit vitam ſancti Seuerini monachi, & regulam monachis. Ful-

14. Fulgentius Afer ecclesiæ Ruspen-sis Episcopus, in cõfessione fidei clarus, in scripturis copiosissimè eruditus, loquendo quoque dulcis, in docendo ac differendo subtilis, scripsit multa, ex quibus hæc sunt: De gratia Dei & Libero arbitrio, Libri responsionum septem contra hæreticos, & vnus liber de sancta Trinitate, & liber Regulæ veræ fidei, & alius de Sacramento incarnationis Christi, & duo libri de veritate prædestinationis, liber de quæstionibus, liber altercationis, plurimi tractatus & sermones. Sub Anastasio claruit. 500

15. Eucherius Episcopus, elegans sen-tentijs, ornatus in verbis, edidit vnum opusculum de laude heremi, dulci sermone dictatum. 440

16. Hilarius Arelatensis Episcopus, scripsit vitam prædecessoris sui Honorij Episcopi, suaui ac pręclaro eloquio. 440

17. Aprigius Pacensis Ecclesię Hispaniarum Episcopus, disertus lingua, & scientia eruditus, exposuit Apocalypsim Ioannis Apostoli subtili sensu, atque illustri sermone, melius planè, 530

quàm veteris Ecclesiastici viri exposuerunt. Scripsit & nonnulla alia.

528 18. Iustinianus Imperator quosdã libros de incarnatione Domini edidit, quos etiã per diuersas prouincias misit. Condidit & rescriptum contra Illyricianam Synodum.

575 Cassiodorus ex senatoribus Rauennæ præfectus, arte Philosophus, professione Monachus, transtulit de Græco Tripartitam historiam, exposuit magnificè Psalterium, & multa alia scripsit.

524 Boëtius Patricius vel Consul, scripsit librum de sancta Trinitate, & aliũ de consolatione, & Quadriuium de Græco trãstulit, id est, Arithmeticam, Musicam, Geometriam, Astronomiã, Dialecticam verò explanauit, à Theoderico Gothorum Rege Mediolani interficitur.

530 19. Secundus Ermianensis ecclesię Episcopus, duodecim libros de professione Catholicæ ecclesiæ edidit.

540 20. Iustinianus Valentiæ ecclesiæ Episcopus, ex quatuor fratribus & Episco-

ſcopis, eadem matre progenitus, vnus ſcripſit librum Reſponſionum ad quẽdam ruſticum, de interrogatis queſtionibus: quarum prima reſponſio eſt de ſpiritu ſancto. Secunda: contra Bonoſianos, qui Chriſtum adoptiuum & non proprium dicunt. Tertia: de baptiſmo Chriſti, quod iterare non licet. Quarta: de diſtinctione baptiſmi Ioannis & Chriſti. Quinta: quod filius ſicut pater inuiſibilis ſit:

21. Iuſtus Orgellitanæ Eccleſiæ Epiſcopus, & frater prædicti Iuſtiniani, edidit libellum expoſitionis, in Cantica canticorum. Huius quoque fratres Nebridius & Elpidius quædam ſcripſerunt. 540

22. Martinus Dumienſis monaſterij ſanctiſſimus Pontifex, ex Orientis partibus nauigans, Galliam venit, ibique cõuerſis ab Arriana impietate ad fidem Catholicam Suæuorum populis, regulã fidei & ſanctæ religionis cõſtituit, eccleſias informauit, monaſteria cõdidit, copioſaq; præcepta pię inſtitutiõis cõpoſuit. Librũ quoq;, de differętijs quatuor virtutũ, prudẽtia, fortitudi- 540

Anno Domini. tudine, iuſtitia, & temperantia, ſcripſit
& aliud volumē epiſtolarum plenum
cultura omnium virtutum.

500 23. Auitus Epiſcopus ſcientia ſancta
rum literarum doctus, edidit quinque
libellos heroico metro compoſitos,
quorum primus eſt de origine mūdi.
Secundus: De Originali peccato: Ter-
tius: De ſententia Dei. Quartus: De di-
luuio mundi. Quintus: De trāſitu ma-
ris rubri. Scripſit & ad Fulcinam ſoro-
rem de laude virginitatis librum vnū,
pulcherrimo carmine compoſitum,
& eleganti Epigrammate coaptatum.

540 24. Dracontius compoſuit heroicis
verſibus Hexaëmeron creationis
mundi.

540 25. Victor Cemmenſis Africæ Eccle
ſiæ Epiſcopus, ſcripſit à principio mun
di, vſq; ad Iuſtini tempora nobilem hi-
ſtoriam.

600 Benedictus Abbas monaſterij Caſſi
ni, ſcripſit regulam Monachorum per
totum mundum promulgatam, qui
omnium iuſtorum ſpiritu plenus ſcri-
bitur.

26.Ioannes Constantinopolis Epis- Anno Domini.
copus,natione Capadox,edidit ad Ale
xandrum Episcopum librum de Sacra 590
mento baptismatis.

27.Gregorius Romanę vrbe Episco 600
pus, organum sancti Spiritus,incomparabilis omnibus suis prædecessoribus,multa præ sole præclara, ac præ obrizo auro preciosa, scripsit ad supradictum Ioannem Pastoralem curam, ad Leandrum Episcopum librum Iob triginta & quinque voluminibus largo eloquentiæ fonte explicuit,Dialogum de miraculis sanctorum ad Petrũ Archidiaconum.Quadraginta oracula Euangeliorum, immò totum textũ quatuor Euangeliorum sermocinando populo exposuisse dicitur:& viginti Homelias in Ezechielem , & infinitas epistolas , quarum collectio registrum dicitur . Floruit sub Mauricio.

Gregorius Episcopus Turonēsis scri- 600
psit librum historiæ.

28.Leander ex Monacho Hispalēsis 600
ecclesiæ prouinciæ Beticæ Episcopus, vir suauis eloquio , ingenio præstans,

vita

vita atque doctrina clarus, composuit duos libros aduersum hæreticorum dogma, & vnum ad Florentinam sororem, de institutione virginum. Et vnum Contra Arrianos, & vnum de contemptu mundi, & multas epistolas ad Gregorium Papam, & ad alios coepiscopos, & orationes in toto Psalterio, & in sacrificij laudibus multa dulcisonè composuit. Floruit sub Phoca.

590 29. Lucinianus Chartaginis Spartariæ Episcopus, in scripturis doctus, scripsit epistolam de Sacramentis baptismatis, & alias multas de diuersis caussis. Claruit sub Mauricio.

590 30. Seuerus Malacitanæ sedis Antistes, edidit libellum aduersus Vincentium Episcopum Arrianum, & vnum de virginitate, q dicitur Annulus. Sub Mauricio floruit.

590 31. Ioannes Gerundensis ecclesiæ Episcopus, natione Gothus, scripsit regulam Monachis, & omnibus Dei timentibus necessariam.

600 32. Eutropius Valentiæ ecclesię Episcopus, scripsit epistolam de vnctione

Chris-

Chrismatis, & aliam, de distinctione Monachorum.

33 Maximus Cæsaraugustæ ciuitatis 600
Episcopus, multa cõposuit versu prosaque, & quandam historiam Gothorum.

Hysidorus Hispalensis Episcopus in- 630
numera scripsit opuscula, ex quibus hæc sunt: Libros Etimologiarum viginti duos, librum glosarum, librum sententiarum, Synonima, librum de differentia, totum vetus Testamentum dupliciter exposuit, historicè & allegoricè, & multa alia. Floruit sub Heraclio.

Hactenus ex Isidoro, deinceps q̃ sequuntur, ex diuersis sunt.

Beda Monachus & presbyter Angli 730
cæ prouinciæ, scripsit infinita, ex quibus sunt hæc: In Genesim libros quatuor. De tabernaculo & vasis eius, ac vestibus sacerdotum libros quatuor. De ædificatione templi libros duos, in librum Regum, librum vnum, quęstionũ triginta, in prouerbia Salomonis libros tres, in Cantica canticorum libros septem, in Esaiam & Danielem & duodecim prophetas, & in partem

Hie-

Hieremiæ, in Eſdram & Neemiam libros tres, in librum Tobiæ libros duos, in cāticum Abacuc librum vnum, item in libros Regum & Paralippomenon, in Iob, in Pentatcucum Moyſi, & Ioſuæ, & in parabolas, in Ecclcſiaſten, in Cantica canticorum, in Eſaiam, in Eſdram capitula multa, in Euāgelium Marci libros quatuor, in Lucam ſex, in Homelias Euangelij libros duos, in Apoſtolum multa capitula, in Actus Apoſtolorum libros duos, in epiſtolas Canonicas libros ſeptem, in Apocalypſin tres, in capitula de toto Nouo Teſtamento, epiſtolarum librum ad diuerſos, de ſex ętatibus vnum, de māſionibus filiorum Iſrahel libros nouē, de Eſaia vnum, de ratione biſextili, de æquinoctio nouem, de hiſtorijs ſanctorum, librum vitę & paſſionis ſancti Felicis Cōfeſſoris de Metro in proſam tranſtulit, vitam & paſſionem ſancti Anaſtaſij de Gręco in Latinum correxit, Vitam ſancti Cutberti monachi & Epiſcopi, Metro & proſa compoſuit, hiſtoriam Anglorum quinque libris edidit, Martyrologium de natalicijs ſan-

ſanctorum librum, hymnorum diuerſo Metro ſiue Rithmo, librum epigrãmatum Elegiaco metro, de natura rerum, & de tẽporibus ſingulos libros, item alium de temporibus maiorem, librum de Orthographia Alphabeti, librum de Metrica arte, de ſchematibus & Tropis, hoc eſt, de figuris & modis locutionum ſacræ ſcripturæ. Sub Leone floruit. Romę moritur, & ſepelitur.

Alcuinus, natione Anglus, Eboraicæ ciuitatis Diaconus, officio Scholaſticus, dignitate Abbas, magiſter Caroli Imperatoris, ſcripſit breuiter omnes liberales artes ad prædictum Imperatorem, & multa alia præclara. 770

Amelarius Metenſis Epiſcopus, ſub Ludeuico ſcripſit libros quatuor de diuinis Sacramentis. 780

Rabanus ex monaſterij Fuldenſis Abbate, Moguntienſis Epiſcopus, ſcripſit mirabilem librũ de myſterio ſanctæ crucis, & totum Vetus & Nouum teſtamentum expoſuit. Sub Ludeuico claruit. 850

600 Paterius quidam redegit in librum testimonia scripturarum, quæ beatus Gregorius introducendo exposuit.

920 Smaragdus Abbas monasterij sancti Michaëlis, lectiones & Euangelia in diuinis officijs legenda per circulum anni exposuit, & librũ monasticæ professionis congruum composuit, quem Diadema monachorum vocauit, & Grammaticam, maiorem Donatum exponendo explicuit.

834 Haymo quidam Homelias in Euangelia solemnia fecit. Hic & librum de voluptate mundi composuit.

830 Henricus quidam Homelias in Euãgelia fecit.

890 Notgerus Abbas monasterij sancti Galli seqũetiarum & tropicos versus, & multa alia. Sub Ottone floruit.

880 Pascasius librum de corpore Domini composuit.

1030 Petrus cognomẽto Damiani ex monacho & Hæremita Episcopus, scripsit librum contra illos, qui Simoniacos reordinare censuerunt, & multa alia. Sub Henrico Pio floruit.

Herman-

Hermannus Monachus cognomen- 1090
to Contractus, quædam scripsit, & dul
cisonum Cantum composuit. Sub eo-
dem Henrico floruit.

Bernoldus Constantiensis Ecclesiæ 1060
presbyter, Romanum ordinem sub
quarto Henrico composuit.

Lantfrancus Cantuariensis ex Ab- 1060
bate Episcopus scripsit librum de cor-
pore Domini contra Berengarium
hæreticum. Sub eodem Henrico flo-
ruit.

Anshelmus eiusdem Lantfranci di- 1080
sciptilus ex Abbate eiusdem Cantua-
riensis Ecclesiæ Angliæ prouinciæ E-
piscopus, multa memoranda conscri-
psit, ex quib. hæc sunt; librũ qui dicitur
Cur Deus homo. Monologium librũ,
scilicet de sancta Trinitate. Vnum, de
incarnatione verbi, vnum de proces-
sione sancti Spiritus, vnum de lapsu
diaboli. Vnum, De libero arbitrio; de
gratia Dei, de prędestinatione, & mul-
ta alia Deo digna.

Rupertus Tuitiensis monasterij 1124
Abbas spiritu Sancto per visionem il-

luminatus, totam penè scripturam egregio stilo expoluit. Sub quinto Henrico floruit.

1120 Honorius Augustudunensis Ecclesiæ presbyter, & scholasticus, non spernenda opuscula edidit. Elucidarium in tribus libellis. Primum de Christo. Secundum de Ecclesia. Tertium de futura vita distinxit. Libellum de sancta Maria, qui sigillum sanctæ Mariæ intitulatur. Vnum de libero arbitrio, qui ineuitabile dicitur: vnum libellum sermonum, qui Speculum ecclesiæ nuncupatur, de incōtinentia sacerdotum; qui offendiculum appellatur, summā totius de omnimoda historia, Gemmam animæ, de diuinis officijs, Sacramentarium de Sacramentis, Neocosmum de primis sex diebus, Eucharistion de corpore Domini, cognitionem vitæ de Deo & æterna vita, imaginem mūdi de dispositione orbis, summam gloriam de Apostolico & Augusto, scalam cœli, de gradibus visionum, de anima & de Deo quædam, de Augustino excerpta, sub dialogo exarata, expositionem totius Psalterij cum canticis

miro

miro modo, Cantica canticorum, ita vt prius expoſita non videantur, Euangelia quæ beatus Gregorius non expoſuit, clauem Phyſicæ de naturis rerum, refectionem mentium, de feſtis Domini & ſanctorum, Pabulum vitæ, de præcipuis feſtis. Hunc libellum, de luminarib⁹ Eccleſiæ. Sub quinto Heinrico floruit. Quis poſt hunc ſcripturus ſit, poſteritas videbit.

Finis D. Honorij.

LIBER SIGEBERTI MONACHI GEMBLACENSIS DE VIRIS ILLVSTRIBVS.

Caput Primum.

MArcellus Marci præfecti vrbis Romæ filius ex diſcipulo Symonis Magi, diſcipul⁹ beati Petri Apoſtoli, cõflictum Apoſtolorum Petri & Pauli, cum Symone Mago, cui aſſiduus interfuit, rogatu Chriſtiano- Anno Domini. 50. Trith.

rum, qui non interfuerant, fideliter conscripsit, & Ecclesijs Dei prope vel procul positis, legendum concessit. Ad sanctos Nereum & Achilleum pro Christo in Pontiana insula relegatos, scripsit de mirificis actibus beati Petri & Pauli, & de magicis artibus Symonis Magi. Scripsit de obitu sanctæ Petronillæ virginis, filię Beati Petri Apostoli. Scripsit de passione sanctæ Feliculæ virginis & Martyris. Scripsit de passione sancti Nicomedis presbyteri Martyris.

ANNOTATIONES.

Beati Petri & Pauli: ita cod. Martinienſis, in Gemblacenſi & Afflig. erat, Beati Petri Apoſtoli, de Paulo nulla erat mentio.

Caput ſecundum.

Anno Domini 60. IOannes qui & Marcus, ex ministro sacerdotis Iouis, minister Pauli Apostoli, scripsit passionem Barnabæ Apostoli.

Caput tertium.

An. D. 670. POlycrates passionem sancti Timothæi Apostoli, scripsit & alia multa.

Caput

Caput quartum.

Dionysius Athenis natus & eruditus, & à pago Atheniensi, qui dicitur Arios pagos, Areopagita denominatus, & à Paulo Apostolo ad fidē Christi conuersus, multam multa scribēdo acquisiuit sibi memoriam. Quē prætermissum esse ab Hieronymo & Gēnadio in Catalogo illustrium virorum, nimis est mirandū, præsertim cū Hieronymus, quāuis tacito eius nomine faciat mentionem operis eius: Gregorius verò in omelia euangelij faciat mentionē operis eius & nominis. Scripsit autem ad Timotheum Ephesiorum Episcopum de Hierarchia cælesti, id est, de ordinibus angelorum. Ad eūdem de Hierarchia Ecclesiastica. Ad eundem de diuinis nominibus, & de symbolica Theologia. Ad eundem de mystica Theologia. Scripsit ad Gaium, quomodo Deus quadam ignorantia cognoscatur, vel videatur. Ad Polycarpum, quomodo contradictores veritatis sint declinandi. Scripsit epistolam ad Apollophanem con-

An. D. 9o
Trith.

conphilosophum & coëuum suum recolens, quod cum ipse cũ eo esset in Heliopoli vrbe Aegypti, viderit obscurato sole mundum obtenebratum fuisse in sexta feria vi. hora diei, cũ Iesus Christ⁹ pēderet in cruce, cũ ipse Dionysius esset tunc annorum triginta. Scripsit ad Theophilum de Ecclesiasticorum ordinum ordine, & sacerdotum excellētia. Scripsit ad Iohannem Apostolum in Pathmos Insula exiliatum, prędicēs eum esse reuersurum in Asiam. Scripsit & ad alios alia quamuis breuia, tamen mystica & diuina: volumen eius scriptorum vocatur Hierarchia. Hic martyrizatur sub Domitiano Imperatore in vrbe Galliarum, quam condidit Ysius, de Ysio eamq; denominauit Parisium.

ANNOTATIONES.

Annorum triginta, ita cod. Martin, Gembla, & Affligi habet vigintiquinque, codex Virod. Vall. vtramque lectionem habet adnotatam: Quod autem de pretermisso ab Hieronymo ac Gennadio, Dionysio Areopagita se mirari Sigebertus dicit, causa iusta est: quamquam mihi verisimile videtur esse, quod non ab Hieronymo prætermissus

termissus, sed à librarijs omissum sit: Honorius cum in epitome Hieronymi eum habet, & videtur eum Gennadius propterea omisisse consulto, vt & cæteros, cum videret eum apud Hieronymum extare.

Caput quintum.

LInus primus post Petrũ Papa, scripsit Græco sermone martyrium Petri & Pauli vno die passorum, & Ecclesijs Orientalibus destinauit. Anno Domini 76. Trith.

Caput sextum.

SEdulius Episcopus ad Macedoniũ presbyterum scripsit libros de miraculis veteris & noui testamẽti, quos postea sub Metrica lege redactos, prætitulauit Paschale carmen. Reparauit etiam reparacterico carmine omnia domini opera. Clarüit tempore Constantis & Constantiniani filiorum primi Constantini Imperatoris. An. D. 330 Trith.

ANNOTATIONES.

Trithemius hunc ad annum 430. ponit sub Theodosio, hic autem Sigebertus eum multo antiquiorem facit, cum hi Imperatores imperare cœperint.

rint anno 337. & simul imperarint annis 25. quare numeri videntur apud illum esse corrupti.

Caput septimum.

An. D. 590 Trith. AMphilochius Iconij Episcopus, scripsit vitam Basilij Cæsariensis Episcopi,

Caput octauum.

An. D. 380. Trith. GOlphilas Gothorum Episcopus, adinuenit Goticas literas, & quãuis esset Arrianus, vtile tamen opus fecit, quia per illas literas, transtulit diuinas literas in Goticam linguam, fuit tempore Valentis Imperatoris.

Caput nonum.

An. D. 460 Trith. THeodoretus Episcopus vrbis, quę à fundatore suo Persarum Rege Cyrus est vocata. Scripsit de vera incarnatione Domini cõtra Eutychen, qui negabat verãm carnem in Christo Iesu: scripsit etiam Ecclesiasticam historiam à fine Ecclesiasticæ historiæ, quã scripsit Eusebius Cæsariensis, & post eum Rufinus presbyter.

ANNOTATIONES.

Trithemius hunc perperam refert ad annũ 390 vide quæ annotata sunt in Gennadium, cap. 89.

Caput

Caput decimum.

SOcrates ſcripſit hiſtoriam à tẽpore primi Conſtantini Imperatoris vſq; ad Imperiũ Theodoſij iunioris. An. D. 430. Trith.

Caput vndecimum.

ZOzomenus eiuſdẽ tẽporis tenorem ſecutus ſcripſit hiſtoriam. An. D. 430. Trith.

Caput duodecimum.

EPiphanius Scolaſticus tres Theoderici & Socratis & Zozomeni hiſtorias in vnam compingens hiſtoriam, adiecit Eccleſiaſticæ Bibliothecæ hiſtoriam tripartitam.

Caput decimumtertium.

MAcer ſcripſit metrico ſtylo librum de viribus herbarum.

Caput decimumquartum.

PAulinus Nolanus Epiſcopus, ſcripſit ad Auguſtinum Epiſcopum vitam Ambroſij Mediolanenſis Epiſcopi. Scripſit etiam verſificè vitam Fecis Nolani Epiſcopi. Au. D. 420. Trith.

Caput decimumquintum.

EVodius Epiſcopus ſcripſit lib. de miraculis in Africa oſtenſis per religas

Stephani protomartyris nouiter inuētas, quas detulit in Africam Orosius Augustini discipulus.

Caput decimumsextum.

Anno Domini 450. Trith.

POssidius Calamensis Episcopus, scripsit vitam Augustini Hypponensis Episcopi.

ANNOTATIONES.

Vtrumque m.s. exemplar in Sigeberto & in Isidoro, alterum Possidium appellat, Trithemius Possidonium vocat, vt & Honorius: Gemblacensis etiam cod. m.s. hoc loco Possidium vocat, vt & Afflig.

Caput decimumseptimum.

An.D. 500 Trith.

PAschasius Diaconus sanctæ Romanę Ecclesię, libros de sancto spiritu luculento & fideli sermone composuit: hic quia in superordinatione Laurentij cōtra Symmachum Papam pertinacius fauit Laurentio, eius defuncti animam vidit Germanus Capuanus Episcopus, in thermis in igne purgatorio positam.

Caput

Caput decimumoctauum.

YDacius Lemicæ Hiſpaniarum vrbis Epiſcopus, chronicam initiatam à primo Theodoſij Imperatoris conſulatu compoſuit. An. D. 400 Trith.

ANNOTATIONES.

Iſidorus cap. 2. hunc Itacium appellat, Trithemius Idacium retulit.

Caput decimumnonum.

MArtinus Epiſcopus Galliciẽſis, ſcripſit librũ de virtutibus quatuor ad Mitonem (aliàs Mironem) Regem Galliciæ, quem libellum prætitulauit, honeſtæ vitæ formulam. An D. 540 Trith.

Caput vigeſimum.

VIctor Capuanus Epiſcopus, Euangelium ex quatuor Euangelijs cõpactum eleganter compoſuit, quod vocatur Diapente, ſine nomine auctoris inuenit, quod quia ſine numeris canonum confuſum eſſe vidit, dilucidauit illud appoſitis canonum numeris, per quos Euſebius Cæſarienſis diſtinxit quatuor Euangelia, ita ſine cõ An. D 480 Trith.

fuſione

fusione erroris similia omnium ostendens, & singulis sua propria ostendens & restituens. Scripsit etiam librum de Pascha, redarguens errorem Victorij, qui iubente Honorio Papa, scribens Paschales Cyclos, docebat esse celebrandum Pascha xv. Calend. Maij, in anno Domini CCCC. LV. quod rectius erat eo anno celebrandum vij. Calendas Maij.

ANNOTATIONES.

Iubente Honorio Papa, sic habent tres co. m. s. Trithemius pro Honorio Hilarium habet, temporis autem ratio conuincit Trithemij lectionem veram esse, & hanc in Sigeberto esse deprauatam, suffragante praesertim Honorio.

Caput xxi.

EVstatius transtulit de Graeco in Latinum Hexaëmeron Basilij Caesariensis.

Caput xxij.

An.D. 500. Trith.

AVitus Viennensis Episcopus, scripsit Omeliarum librum vnũ, de mundi principio, & alijs diuersis cõditionibus libros vi. versu cõpaginatos, Episto-

Epistolarum libros 9. Claruit tempore Zenonis Imperatoris sub Rege Burgundionum Gundebaldo.

ANNOTATIONES.

Hic author vocatur pleno nomine Aleinus Auitus.

Caput xxiij.

GOdelbertus presbyter huius studium imitatus per historias & allegorias diuinæ scripturæ ab initio mundi, vsque ad partum Virginis Heroico pede eleganter cucurrit. An. D.500 Trith.

Caput xxiiij.

CYrillus Episcopus Alexandrinus Cyclos quinq;, decem nouẽnaliũ Cyclorũ scripsit, qui faciunt annos nonagintaquinq;, in quibus primus & vltimus Paschæ terminus inuenitur, sed nec tamen in eo tota Paschæ varietas terminatur.

Caput xxv.

PAschasius Diacon⁹, scripsit ad Leonẽ Papã cõtra errorẽ quorũdã, q anno Do. CCCC. LV. putantes esse An. D.449 Trith.

annum communem, cum eſſet embolismus, errabant in celebrando Paſcha.

Caput xxvi.

An D 460 PRotherius Alexandrinus Epiſcopus, ſcripſit & ipſe ad Leonem Papam, dubitantem de celebrādo Paſcha illius anni, qui cum eſſet emboliſmalis, putabatur ab aliquibus eſſe communis.

ANNOTATIONES.

Vtrunq; exemplar m. ſ. tam in Iſidoro quā Sigeberto Procerium hunc appellat, Trithem. appellat Protherium: quod tamen rectius putarim, præſertim cum etiam noſtri codices in contextu ſequentis capitis ſic legant, cod. Afflig. etiam habet Protherium.

Caput xxvij.

An. D 540 Trith. DIonyſius Abbas Romanus, cognomento exiguus, gemina ſcientia græcè & Latinè clarus, tranſtulit de Græco in Latinum Protherij Alexandrini Epiſcopi ſcripta ad Leonem Papam de celebrando Paſcha in Anno Domini CCCCLV. Tranſtulit etiam de Græco in Latinum librum Gregorij

rij Nyſſeni de conditione hominis, & vitam Pachomij Abbatis: ſcripſit & ipſe poſt Cyrillum Cyclum, quinque cyclorum, incipiens ab anno nati Ieſu Chriſti, D. X X X I I. qui eſt vltimus annus magni cycli, qui eſt annorum D.XXXII. ſemel exacti à natiuitate Chriſti. Hic notandum eſt, quia ſi natiuitas Chriſti rectè à calculatorib⁹ poſita fuiſſet, debuiſſet XXXIII. vel XXXIIII. annis primi magni anni cõcordare, in ratione cõputi euangelicæ veritati, & maiorum auctoritati, quæ dicit Chriſtum paſſum fuiſſe anno ætatis ſuæ trigeſimo ſecundo, vel xxxiij. viij. Calend. Aprilis, in vi. feria, & eum reſurrexiſſe vi. Calendas Aprilis in prima feria, quod non ita poſitum eſſe in primo magno cyclo, quia nõ attendit Dionyſius ſecundum tenorem annorũ primi magni cycli, appoſuit & ipſe annos Chriſti in ſuo cyclo, quem vt dixi, incepit à repetitione ſecundi magni cycli, inuſſit ſibi frõtem cauterio alieni erroris & mendacij, dum culpatur, quod xxxiij. vel xxxiiij. ſui operis anno, non concordat Euan-

gelicæ veritati in ratione computi: Vn de apparet, quod natiuitas Christi posita est à calculatoribus, XXI. vel viginti duobus annis tardius quam debuit.

Caput xxviij.

An.D.500. Trith. FVlgentius Ruspen. Episcop. in græca & latina lingua clarus, gemina sciẽtia scripsit multa, claruit in Homelitico dicendi genere. Scripsit ad Eutimium libros de remissione peccatorum. Respondit vno libro quæstionibus à Ferrando diacono sibi obiectis. Scripsit Libros quos prætitulauit, siue literis: librũ scilicet de Adã siue A. de Abel siue B. de Cain, siue C. & cęteros, secundũ literarũ consequentiã. Quod is est ipse Fulgentius, qui tres libros mythologiarũ scripsit ad Catum presbyterum Cartaginis. Hic certè omnis lector expauescere potest acumen ingenij eius, qui totam fabularum seriem secundum Philosophiam expositarum transtulerit, vel ad rerum ordinẽ, vel ad humanę vitę moralitatem. Scripsit ad eundem Catum librum de obstru-

strusis sermonibus. Scripsit & de prædestinatione ad Mommiũ libros tres. Contra obiectiones vndecimi Trasamundi Regis librum vnum, de mysterio mediatoris librũ vnum, de immẽsitate filij Dei librũ vnũ, de sacramẽto Dominicæ passionis librũ vnũ. Ad familiares suos epistolarũ librum vnũ. Ne videar humana miscere diuinis, nõ commemorabo sacris libris mirabile huius viri opus, qui totum opus Virgilij ad Physicam rationem referens, in lutea quodammodo massa auri metallum quæsiuit, & repertum excoxit.

Caput xxix.

FErrandus diaconus supra nominatus scripsit ad Reginum Comitẽ librum de septem regulis innocentiæ, & alia nonnulla. An. D.500 Trith.

Caput xxx.

GEnnadius Episcopus post Hieronymũ composuit librũ Illustriũ virorũ, quos collegit à xiiij. anno imperij Theodosij Maioris, vsq; ad tẽpus An. D.490 Trith.

Zenonis Imperatoris, per annos circiter centum, Libros etiam Euagrij monachi ad vtilitatē monachorū simplici sermone scriptos, trāstulit eadē simplicitate de Græco in Latinum. Aliquos etiam eiusdem libros, quos translatores viciosè transferendo in Latinum corruperant, emendauit, & veritati au ctoris restituit.

ANNOTATIONES.

Gennadium hunc omnia exemplaria tam m.s. quam excusa, vocant Episcopum, quem constat fuisse Massiliensis ecclesiæ presbyterum, nisi fortè & alicubi, Episcopus tandem fuit, vide Præfationem in Gennadium supra, & cap. vlt.

Caput xxxi.

An. D. 600 Trith.

BEnedictus Cassinensis Pater monachorum, Nursia Italiæ prouincia ortus, spretis literarum studijs eremiticam vitam expetiuit, & prouectus ad summum culmē monasticæ perfectionis, secundum quam vixit, scripsit regulam monachorum sermone luculentam, discretione præcipuam. Simplicius discipulus eius, latēs magistri opus publicauit.

Caput

Caput xxxij.

FAustus discipulus sancti Benedicti ab ipso Benedicto missus ad Gallias cum Mauro eius monacho, vitam ipsius Mauri Monachi descripsit. An. D. 610 Trith.

Caput xxxiij.

MArcus poëta familiaris Benedicti Cassinens. vitam eius à Gregorio descriptam, deflorauit heroico breuiloquio, & pauca superaddidit. An. D. 610 Trith.

Caput xxxiiij.

OErentius commonitorium fidelibus scripsit metro heroico, vt mulceat legentem suaui breuiloquio. An. D. 620

Caput xxxv.

IOrdanus Episcopus Gothorum scripsit historiam: in primo eius libro gesta Romanorum, in secundo verò originem & gesta Gothorum, recensens vsque ad finem regni eorum. An. D. 530 Trith.

Caput xxxvi.

An.D.540. IOannes ſub ſua & ſui amici Baſilij perſona ſcripſit dialogum de honore & onere ſacerdotij, & quanta ſit dignitas & poteſtas vel grauitas Sacerdotum.

Caput xxxvij.

Au.D.524. Trith. BOëtius vir Conſularis, conferēdus vel præferendus Philoſophis & ſęcularibus & Eccleſiaſticis, quia nos ambiguos eſſe facit, an inter ſæculares an inter Eccleſiaſticos ſcriptores fuerit illuſtrior, laudent eum ſæculares, quod Iſagogas, quod perihermenias, quod categorias tranſtulerit de Græco in latinum, & expoſuerit, quod topica Cicer. expoſuerit, quod anteprædicamenta, quod libros de topicis differentijs, de cognatione dialecticæ & rethoricæ, & diſtinctione rethoricorum locorum, de communi prædicatione poteſtatis & poſſibilitatis, de categoricis & hypotheticis ſyllogiſmis libros, & alia multa ſcripſerit, ꝙ Arithmeticam & Muſicam latinis ſcripſerit: Nos

Nos Ecclesiastici lauda m⁹ eum, quod librum de sancta Trinitate scripserit, quod exiliat⁹ à Theodorico Gothorũ & Italorũ Rege, pro eo, ꝙ tueri volebat libertatẽ Romanæ vrbis, scripsit librũ de consolatione Philosophiæ: hic ab eodẽ Rege Theodorico occisus est.

ANNOTATIONES.

Hic author pleno nomine appellatur Anitius Boëtius Manlius Seuerinus.

Caput xxxviij.

ARator subdiaconus Romanę Ecclesiæ edidit heroico carmine Actus Apostolorum, & Vigilio Papæ Romano obtulit. An. D. 540 Trith.

Caput xxxix.

EVgipius Abbas hortatu Rẽducis Neapolitani Episcopi, deflorãs libros Augustini Episcopi Hipponensis dedit codicẽ magnæ vtilitatis, ad Probam virginem, & per manus eiusdem Renducis Episcopi obtulit Ecclesiæ Neapolitanæ. Fuit tempore secũdi Pelagij, & Imperatoris Tyberij Constantini. An. D. 580. Trith.

ANNOTATIONES.

Eugippius habet hoc loco vtrunque exemplar m.s.quo modo & Honorius excusus legit:in Isidoro vtrunque hoc idem exemplar habet Eugypius, vt & Trithemius, Gemblacensis etiam codex habet Eugippius: sicut & Afflig.

Caput xl.

CAssiodorus Consul & Senator, postea Monachus, & Abbas, fecit tractatus super Psalmos, & totum operis corpus per tria membra, per Psalmos scilicet quinquagenos, diuisit, Scripsit duos libros institutionum qualiter diuinæ & humanæ lectiones debeant intelligi, & librum de etymologijs, & alium librum sacerdotis de schematibus collegit. Scripsit librum titulorum, quem de diuina scriptura collectum voluit nuncupari memoriale, vt breuiter percurrant, qui fastidiunt prolixa perlegere. fecit complexiones in epistolis Apostolorum, & in actibus Apostolorum, & in Apocalypsi, quæ sunt breuissima explanatione decursæ. Digessit etiam Catalogum Consulum Romanorum. Epiphanium

An.D.575. Trith.

um Scholasticum, qui tres, Theodoreti, Socratis, & Zozomeni, historias in vnam tripartitam historiã redegit, de Græco in Latinum transtulit. Nouissimè, anno scilicet ætatis suæ xciij. præcatu fratrum suorum, scripsit de Ortographia, cuius regulas de xij nominationibus Grammaticis collegit, de anima librum vnum.

ANNOTATIONES.

Hic author pleno nomine vocatur Marcus Aurelius Cassiodorus. Cap. xli.

GRegorius natione Romanus, ex prætore vrbano Monachus & Abbas septimus Romanæ Ecclesiæ Leuita, Apochrisarius, Papa Romanæ Ecclesiæ, multa scripsit. Rogatus à Leandro Hispalens. Episcopo, librum Iob exposuit tripliciter, historicè, allegoricè, & moraliter, & libros diuidens in sex libros, consummauit hoc mirabile opus, in xxxv. libris. Primam, & Vltimam partẽ Ezechielis Prophetæ, quæ obscuriores erant, exposuit homelitico sermone. Scripsit ad Marianum Episcopum xlij. Euangélij omelias. In initio Papatus sui scripsit ad Ioannem Rauen-

Anno Domini. 600. Trith.

Rauēnæ Episcopū librū regulæ pastoralis: librum dialogorum, quē cum Petro Diacono suo de miraculis sanctorum sui temporis habuit, Tendelindæ Longobardorum Reginæ pro munere misit. Epistolarum tot libros posteris reliquit, quod annos in Papatu vixit, id est tredecim & semis. Scripsit & & alia quæ à Romanis post mortem eius combusta sunt, qui & omnia opera eius combussissent, nisi Petrus Diaconus eius interueniens confirmasset iureiurando, se vidisse spiritum sanctū quasi columbam super caput Gregorij tractantis sedentem, rostrum suum ori illius inserentem, & hoc ipsum Petrus hac conditione fecit, vt si ipse post factum iusiurādum statim moreretur, Romani à libris Gregorij comburendis cessarent, si non moreretur, ipse etiam cōbustoribus librorū manus daret: Sic Petrus inter verba iuramēti expirauit, & Romanorū insania cessauit. Quæ scriptura Gregoriū tam illustrauit, q̃ illud, quod antiphonariū regulari musicæ modulatione cētonizauit & scolas cantorū in Romana Ecclesia constituit, Anno-

ANNOTATIONES.

Tendelindæ Longobardorum Reginæ: Gemblacensis codex habet Trudelındæ, cod. Afflig. habet Teudelindæ.

Caput xlij.

ANastasius Antiochenus Episcopus pastorale, librũ Gregorij in Græcam linguam transtulit, & Orientalibus Ecclesijs opus venerabile procurauit. Anno Domini 630.

Caput xliij.

PAtherius Romanæ Ecclesiæ notarius & secundicerius colligens omnia diuinæ scripturæ testimonia, per quę Gregorius obscura suę expositiõis dilucidauit, tres libros edidit. Duos de testimonijs veteris instrumenti, & vnũ de testimonijs noui testamenti, ipsum que codicem appellauit librum testimoniorum. An. D. 630. Trith.

Caput xliiij.

CLaudius Classitanæ vrbis Abbas, multa de prouerbijs, de cãticis cã ticorũ, de Eptatico, de Prophetis, de libris Regũ, q̃ loquẽte Gregorio audierat exponi, nec tñ ea Gregorius ꝑ infirmita- An. D. 630 Trith.

mitate & occupatione ſcripſerat, ipſe ſuo ſenſu dictauit, ne perirent, vt apto tempore emendatius dictarentur, quę cum Gregorius comperiſſet, valde inutilius permutata eſſe, ea ſtudioſius recollegit, & oportunè correxit.

Caput xlv.

Anno Domini 750. Trith.

FOrtunatus natione Italus liberalibus artibus eruditus, à dolore oculorum, virtute Martini Turonenſis Epiſcopi ſanatus, & pro hac cauſa Turonis venit, & Pictauis progreſſus, primo ibi presbyter, deinde Epiſcopus conſecratus eſt. Scripſit metricè hodeporicum ſuum, ſcripſit metricè quatuor libros de vita ſancti Martini, & multa alia, & maximè hymnos ſingularum feſtiuitatum: ad ſingulos amicos cõpoſuit verſus ſuaui & diſerto ſermone.

Caput xlvi.

Anno Domini. 565. Trith.

IVſtinianus maior Imperialis Maieſtatis, dignitate illuſtris, videtur illuſtrior fuiſſe alijs Imperatoribus per hoc, quod etiam inter Eccleſiaſticos ſcriptores locum acquiſiuit, leges nanque

que Romanorum, quarum prolixitas nimia erat & inutilis diſſonãtia, mirabili breuitate correxit. Nam omnes conſtitutiones Principum, quę vtique multis in voluminibus habebantur, intra xij. libros coarctauit: idem quoque volumen codicem Iuſtinianum appellari fecit. Rurſumque ſingulorum magiſtratuum ſiue Iudicum leges, quæ vſque ad duo milia penè librorum erant extenſæ, intra quinquaginta librorum numerum redegit, eũdem codicem Digeſtorum ſiue pandectarum vocabulo nuncupauit. Quatuor etiam inſtitutionum Libros, in quibus breuiter vniuerſarum legum textus compræhenditur, nouiter expoſuit. Nouas quoque leges, quas ipſe ſtatuerat, in vnum volumen redegit.

Caput xlvij.

SIxtus Epiſcopus ſcripſit librum de vita hominis perfecta. An.D.670

Caput xlviij.

OSius Epiſcopus ſcripſit librum de obſeruatione Dominicæ diſciplinæ. An.D.360 Trith.

Caput

Caput xlix.

An.D.600 Trith. GRegorius Turonen.Episcopus, vir magnæ nobilitatis & simplicitatis, scripsit multa simplici sermone.Scripsit duos libros de vita vel memoria quorundam confessorum. Scripsit librum de miraculis sanctorum, de miraculis Iuliani Martyris Bruatensis librum vnum,de miraculis sancti Martini suo tempore ostensis, libros quatuor:historiam Francorum paruo libello breuiauit, eamq; postmodum diffusius nouem libris digessit. Scripsit & chronicam Ecclesiasticæ historiæ.

ANNOTATIONES.

Martyris Bruatensis:ita habet co.Martiniẽsis, reliqui habent Briuatensis:sic etiam cod. Afflig.

Caput L.

An.D.670 RОdolphus scripsit historiam Frãcorum à suo tempore.

ANNOTATIONES.

Codex Viridis Vallis hunc Radolphum vocat.

Caput

Caput li.

YSidorus Cordubensis Episcopus, scripsit ad Orosium libros quatuor in libris Regum. An.D.420 Trith.

Caput lij.

PRoba vxor Adelphi centonem ex Virgilio de fabrica mundi & Euangelijs plenissimè expressit, materia composita secundum Virgilianos versus, & versibus secundum materiam concinnatis. An. D.430 Trith.

Caput liij.

POmponius ex eodem Poëta inter cætera styli sui ocia Tityrum in honorem Christi composuit: similiter & Aeneidos. Anno Domini. 430.

Caput liiij.

IVlianus Pomerius scripsit de resurrectione mortuorum. An.D 490 App.

ANNOTATIONES.

Hunc Gennadius appellat Pomerium Maurum. ca.98.

Caput lv.

YSidorus iunior Hispalensis Episcopus An. D.63[illegible] Trith.

ſcopus, multa ſcripſit. Scripſit ad Brau lionẽ Epiſcopum xx. libros etymologiarum. Scripſit librum procemiorũ, de libris veteris & noui Teſtamenti, quos in canone recipit Eccleſia Catholica. De Eccleſiaſticis officijs ad Fulgẽtium. De ortu, vita, & obitu ſanctorũ patrum, qui in ſcripturarum laudibus efferuntur. Ad Oroſium, librum de ſignificationibus nominum. Ad Saſebutum librum de natura rerum. Scripſit librum de differentijs verborum, Librum de proprietate rerum, librum ſermonum, librum Eccleſiaſticorum dogmatum. Scripſit ſynonima, vbi inducuntur duæ perſonæ, vna hominis plangentis, altera rationis ammonentis. Scripſit & lamentum pœnitentis diſtinctum alphabeto, addita oratione. Scripſit de conflictu virtutum & vitiorum librum vnum. De myſterijs ſaluatoris librum vnum. Totum vetus Teſtamentum ſimpliciter exponẽdo percucurrit. Scripſit & alia ſęculati literaturæ competentia, quæ commemorare nihil ad nos.

Caput

Caput lvi.

IVlianus Toleti Hispaniarum vrbis Episcopus, scripsit ad Idalium Episcopum Barcinonæ librum quem prætitulauit prognosticon, id est, præsciētia futuri sæculi. An.D. 430 Trith.

Caput lvii.

LEontius Neapolis Cypriorum Insulæ Episcopus, scripsit vitam Ioannis Alexādrini Episcopi, qui ob eximiam in pauperes misericordiam agnominatur eleemosynarius. An.D. 619. Trith.

Caput lviii.

AVdoenus, qui & Dado Episcopus Rothomagensis scripsit ad Robertum Parisiorum Episcopum vitam Eligij Nouioniēsis Episcopi, duobus libris explicans miracula, quæ vel in vita vel post mortem ei⁹ gesta sunt: per eum tertio libro rhetoricè & commatice, totam vitam eius recapitulans. An.D. 660 Trith.

ANNOTATIONES.

Hic apud Trithemium perperam ſcriptus erat Audoenus, in bibliothecis publicatis eſt Audoenus.

Caput lix.

An.D. 676 Trith. LEo ſecundus huius nominis Papa, græca & latina lingua ſufficienter inſtructus, tranſtulit de Græco in Latinum ſextam ſynodum, quę tempore Agathonis Papæ prędeceſſoris ſui celebrata eſt in vrbe Conſtantinopoli, in qua damnati ſunt illi, qui vnam tantū voluntatem & operationem prædicabant in domino Ieſu Chriſto.

Caput lx.

An D.590 Trith. COlumbanus Abbas Luxoniēſis in Hibernia Scothorū inſula natus, & in Gallias pro Chriſto peregrinatus, tanto ſapientiæ theſauro eſt ditatus, vt adhuc adoleſcēs librum Pſalmorum elimato ſermone ſcriberet, & & alia multa ederet, vel ad canendum digna, vel ad docendum vtilia.

Caput lxi.

Anno Domini 630. Trith. IOnas ſcripſit vitam Columbani Abbatis, & vitas Attilæ, & Euſtathij,

qui

qui fuerunt discipuli & successores Columbani.

Caput lxij.

BEnedictus Abbas scripsit ad Monachos librum, quem vocauit cõcordiam regularum. multorum Patrũ regulas, regulæ sancti Benedicti Cassinensis cõferens, vt nulla patrum regula à Benedicti regula discordet, imo Benedicti regula regulis omnium Patrũ concordet.

Caput lxiij.

THeodorus Scotorum Archiepiscopus, à Vitaliano Papa ad Scotiã directus, scripsit pœnitentialẽ librum, distinguens modum & tempus pœnitendi secundum modum peccandi. An. D. 690 Trith.

Caput lxiiij.

ADamannus presbyter & Abbas Scotorum, sciẽtia literarum nobilitatus, scripsit librum de sanctis locis natiuitatis, passionis & resurrectionis, & ascẽsionis Iesu Christi, & de monumentis sanctorum Patrum. An. D. 698 Trith.

Caput lxv.

IOannes Scotus in exponendis diuinis & humanis ſcripturis ſatis idoneus, fecit tractus in Matthæum, ſcripſit librum de officijs humanis, & alia quæ ab alijs habentur.

Caput lxvi.

Anno Domini 680. Trith.

ADelmus Abbas Scotorum, iubẽte ſynodo gentis ſuæ, ſcripſit librum aduerſus errorem Britonum, ꝙ vel Paſcha nõ ſuo tempore celebrarent, vel alia plura agerent contraria päci, & Eccleſiaſticæ conſuetudini, & per hoc multos reduxit ad concordiã Catholicæ Eccleſiæ. Scripſit & librum de virginitate, quod exemplo Sedulij geminato opere, id eſt, proſa & metro compoſuit.

ANNOTATIONES.

Vide eundem Sigebertum infra cap. 133.

Caput lxvii.

An. D. 680 Trith.

CEolfridus Abbas Scotorum, conſulenti Regi Pictorum de legitima obſeruatione Paſchæ, & de tonſura cle-

ra clericorum ſcripſit vtilem Epiſtolã, per quam ipſe Regi ſatisfecit, & Rex gentem ſuam ad concordiam Eccleſię reduxit.

Caput lxviii.

BEda Monachus, natione Anglus, quis vel vnde fuerit, quæ vel quanta ſcripſerit, ipſe ſuis verbis aperit. Quum eſſem inquit annorum vij. cura propinquorum, datus ſum educandus Reuerendiſſimo Abbati Benedicto, ac deinde Ceolfrido, cunctumque ex eo tempus vitæ in eiuſdem monaſterij habitatione peragens, omnem meditandis ſcripturis operam dedi, atque inter obſeruantiã diſciplinæ regularis curam ſemper aut diſcere, aut docere, aut ſcribere dulce habui: decimonono vitæ meæ anno Diaconatum, tricesimo presbyteratus gradum ſuſcepi. Ex quo tempore vſque ad annum ætatis meæ lviij. venerabilium patrum ſcripta breuiter annotare, ſiue etiam ad formam ſenſus, & interpretationẽ eorum ſemper adijcere curaui. Quorum hæc eſt ſumma: In principio Ge- Anno Domini. 730 Trith.

nesis vsq; ad natiuitatē Isaac, & eiectionē Ismahelis libros quatuor. De tabernaculo & vasis ei⁹, ac vestib⁹ sacerdotū libros tres. In primā partem Samuelis, vsq; ad mortē Saulis libros quatuor, de ædificatione tēpli allegoricę expositionis, sicut & cęteros libros duos. Itē in libro Regū xxx. quæstionū, in ꝓuerbia Salomonis libros tres, in Cantica cāticorū libros sex, in Esaiā & Danielē, duodecī Prophetas, & partē Hieremiæ distinctiōes capitulorū ex tractatū B. Hieron. excerptas, in Esdrā & Neemiā libros tres, in cāticū Abacuc librū vnū, in librū B. Patris Tobiæ explanationes allegoricæ: de Christo & Ecclesia librū vnū. Itē capitula lectionū in Pentateucū Moysi, Iosue, Iudicū, in libros Regū & verba dierū, in librū B. patris Iob, in parabolas, Ecclesiastē, & cātica cāticorū, in Esaiā Prophetā, Esdram quoq; & Neemiā, in Euāgeliū Marci lib. quatuor, in Euangeliū Lucæ libros sex, Omeliarū Euāgelij libr. duos, in Apostolū quęcunq; in opusculis S. Augustini exposita inueni, cuncta ꝑ ordinē scribere curaui, in actibus Apostolorū lib. 2. In epi-

epiſtolas ſeptē canonicas libros ſingulos, in Apocalypsī S. Ioānis libros tres. Itē capitula lectionū in totū nouū Teſtamētū, itē libros epiſtolarū ad diuerſos, quarū de ſex ætatib. ſæculi vna eſt, de manſionib. filiorū Iſrael vna, vnā de eo, ꝙ ait Eſaias, Et claudētur ibi in carcerē, & poſt multos dies viſitabuntur: de ratione biſexti vna, de æquinoctio, iuxta Anatoliū vna. Itē de hiſtorijs ſanctorū: librū vitę & paſſiōis S. Felicis cōfeſſoris, de metrico Paulini opere in ꝓſam trāſtuli. Librū vitæ & paſſionis S. Anaſtaſij male ex græco trāſlatū, & peius à quodā imperito emendatū, ꝓut potui, ad ſenſū correxi. Vitā S. patris monachi, ſimul & antiſtitis Chutberti & pri⁹ heroico metro, & poſtmodū plano ſermōe deſcripſi, hiſtoriā Abbatū monaſterij hui⁹, in quo ſupernæ pietati deſeruire gaudeo, Benedicti & Ceolfridi & * Huetberti in libellis duob. hiſtoriā Eccleſiaſticā noſtrę inſulę ac gētis in lib. quinq;. Martyrologiū de natalicijs SS. Martyrū dieb. in quo oēs quos īnuenire potui, nō ſolum qua die, verumetiam quo genere certaminis, vel

* al. Huatberti, aliās Chutberti.

ſub quo Iudice mundum vicerunt, diligenter annotare curaui, librum hymnorum diuerſo metro ſiue rythmo, librum epigrammatum heroico metro ſiue elegiaco, de natura rerum, & de temporibus libros ſingulos. Item de temporibus, librum vnum maiorem, librum de Orthographia alphabeti ordine diſtinctum. Item librum de metrica arte, & huic adiectum alium de ſchematibus, ſiue tropis libellum, hoc eſt de figuris modiſque locutionum, quibus ſcriptura ſancta contexta eſt. Centonizauit etiam expoſitionem in Cantica canticorum, collectis ſententijs de libris Gregorij Papæ, per diuerſa opera illi⁹. Obijt anno D.CC.XXXIIII Dominicæ incarnationis, Leone Romanis imperante, Francis Carolo Marcello Principante, ſub Theodorico Rege, ſuper Anglos regnante Edilberto.

Caput lxix.

PAulus Diaconus Neapolitanę Eccleſię, tranſtulit de Græco in Latinum, vitam ſanctæ Mariæ Aegyptiacæ.

Caput

Caput lxx.

ANianus vir ſpectabilis, iubente Alarico Rege volumen vnum de legibus Theodoſij Imperatoris edidit, & monente Oruntio Epiſcopo librum Iohannis Chryſoſtomi in Matthæum de Græco in Latinum tranſtulit. An. D. 400

Caput lxxi.

VValafridus Abbas vitam & miracula ſancti Galli Abbatis, primo proſaicè, deinde metricè compoſuit. An. D. 70• Trith.

Caput lxxij.

CHriſtianus ab Aquitania in Galliam veniens, nomen ſuum ſcribendo notificauit. Expoſuit enim Euangelium Mathæi, promittens etiam de alijs Euangelijs ſe tractaturum. An. D. 8 Trith.

ANNOTATIONES.

Hunc Trithemius vocat Chriſtianū Druthmarum.

Caput lxxiij.

VErus Epiſcopus vitam Eutropij Epiſcopi Arauſicæ Galliarum vrbis An. D 760 App.

illustrẽ virtutibus ac miraculis descripsit luculento sermone.

Caput lxxiiij.

An.D. 730 Trith. GRegorius, secũdus huius nominis Papa Romanus, interpellatus apud Constantinopolim à Iustiniano Imperatore super quibusdã capitulis optima respõsione vnamquanq; quæstionem absoluit, & scripta edidit. Rescripsit etiã ad synodicam, quam Ioannes Constãntinopolitanus antistes Romã misit. Hic constans ecclesiasticorũ dogmatum defensor, & contrariorũ fortissimus impugnator, scripsit contra Leonem Imperatorẽ, qui seductus à quodã refuga fidei nomine Beser, iussit vbiq; imagines Dei, & Sanctorum eius deponi & incendi.

Caput lxxv.

Au.D. 730 Trith. IOannes Monachus, & presbyter de Damasco Syriæ, vita & doctrina clarus, cognomento Chrisaoras, animatus scriptis Gregorij Papæ, quibus impugnabat impietatem Leonis Imperatoris, scripsit & ipse græcis, græcè contra Leonem Imperatorem.

Caput 76.

GRegorius terti⁹ scripsit & ipse cõmonitoria scripta ad Imperatores Leonem & Constantinũ, per quos persecutio grauis cõmota erat contra imagines Dei, sanctorũq; eius, q̃ scripta fautores Imperatorũ portitorib. ausferẽtes discerpserũt ea. Gregorius iterũ scripta Imperatorib. misit, & iterũ ea à portitoribus ablata sunt, & discerpta. Quia ergo Imperatores nolebãt suscipere cõmonitoria Apostolicæ auctoritatis scripta, Gregorius Papa cõtra eos multa ad multos scripta edidit. An. D. 740 Trith.

Caput lxxvij.

ZAcharias Papa libros dialogorũ primi Gregorij Papæ, de Latino in Græcum transtulit, & plures latinæ linguæ ignaros lectione eorum illuminauit. An. D. 750 Trith.

Caput lxxviij.

CRodegangus Metensis Episcopus, Pipini Regis ex sorore nepos, nobilitatẽ generis nobilitãs, feruore sanctę religionis scripsit regulã, quã specialiter Metensis Ecclesiæ clericis obseruãdum dedit. An. D. 760 Trith.

An-

ANNOTATIONES.

Crodegangum habet vtrumq; exemplar m.s. Trithemius vocat Ruggandum: codex Gemblacensis etiam Crodegangum vocat, vt & Afflig.

Caput lxxix.

An. D. 795 Trith.

ADrianus Papa libros epistolarū primi Gregorij Papæ abbreuiauit, & vtiliora quæque decerpens, tredecim libros ad duos redegit. Scripsit etiā ad Imperatores Leonem iuniorē, & Constantinum filium eius pro venerandis Imaginibus Dei & sanctorū eius, scripsit ad Carolum Imperatorē librum Apostolicæ Auctoritatis, arguens errorem eorum, qui infirmare volebant quædam capitula, quæ secunda Nicæna synodus promnlgauerat, auctoritate trecentorum quinquaginta Episcoporum, qui hæresin execrantiū imagines Dei Sanctorumque eius anathematizauerunt.

Caput lxxx.

An.D.680. Trith.

PAulus Monachus Cassinensis cœnobij natione Italus, propter sciētiam literarum à Carolo Magno Imperа-

peratore aſcitus, ſcripſit vitam primi Gregorij Papæ, ſcripſit geſta Pontificũ Metenſium, ſcripſit miracula ſancti Arnulphi, qui primo maior domus regis Francorum, poſtea Metenſium Epiſcopus, Heremiticam vitã expetijt. Hiſtoriam quoque Vinnulorum, qui poſtea nominati ſunt Longobardi, luculento & plano ſermone ſcripſit.

Caput lxxxi.

CArolus Imperator per manum huius Pauli Diaconi ſui decerpens quæque optima de ſcripturis Catholicorum Patrum, lectiones vnicuique feſtiuitati conuenientes per Circulum anni in Eccleſia legendas, compilari fecit in duobus voluminibus. Anno Domini. 800.

Caput lxxxij.

HIlduinus Abbas ſancti Dionyſij Pariſienſis, ſcripſit ad Ludouicũ Imperatorem vtroq; ſtylo, id eſt, proſaico & metrico vitam ipſius Dionyſij. An. D. 840 Trith.

ANNO-

ANNOTATIONES.

Adnotandum duxi non Ludouicum, sed Leodonicum scribi in cod m.s. Virid. Vall.

Caput lxxxij.

An. D. 770 Trith. ALchuinus siue Albinus de Britānia oriundus, & indȩ ab Imperatore Carolo euocatus, & tāta familiaritate ei accept⁹, vt appellaretur Imperatoris delitiosus, cui⁹ maxime magisterio ipse Imperator omnib. liberalibus artibus initiari satagebat, multa scripsit. Scripsit in Genesim Dialogū: ad Vuidonē comitem de virtutibus & vitijs librum, de quibusdā Psalmis Enchiridion. Fecit tractatus super Euangelium Iohannis. Scripsit ad ipsum Imperatorem libros de sancta Trinitate: Respondit quæstionibus à Fredegiso sibi propositis. Scripsit prognosticon de futuro sæculo. Scripsit ad Eulaliam virginem de natura vel immortalitate animȩ: iussu Imperatoris correxit diuinam bibliothecam, & alia nonnulla scripsit.

ANNOTATIONES.

Hic à quibusdā Albinus dicitur, habetq; prænomē additū Flaccus: additurq; cognomē Leuita.

C Caput

Caput lxxxiiij.

EInardus ſcripſit vitam Caroli Imperatoris tāto veracius, quāto adhęſit ei familiarius. Hic imitatus Bedā, qui abbreuiauit hebraicum Pſalteriū, excerpēdo de illo omnes verſus verba orationes habentes. Abbreuiauit & ipſe Gallicanum Pſalterium, quo nos Galli vtimur, excerpens de illo omnes verſus verba orationis continentes. Anno Domini. 820. Trith.

ANNOTATIONES.

Hic in Bibliothecis etiam dicitur Eginhardus.

Caput lxxxv.

HVſuardus monachus prouocat' ſtudio Hieron. & Bedæ, qui feſtiuitates ſanctorū annuatim recurrētes partī annotauerāt, maximè aūt animatus ſtudio & iuſſu magni Caroli Imperatoris, cui diſplicebat, ꝙ Hiero. & Beda ſtudentes nimis breuitati, prætericrānt plura neceſſaria, & quā plures Calendarum dies intactos reliquerant, in gratiam eius ſtuduit opus imperfectū ſupplere, & feſtiuitates ſanctorum An. D. 770 Trith.

per

per ſingulos Calendarum dies annotans, integrum Martyrologium effecit.

ANNOTATIONES.

Vtrunque exemplar m.ſ. habet Huſuardum Trithemius habet Iſuardum. Gemblacenſis cod: etiam Huſuardum habet: vt & Afflig.

Caput lxxxvi.

An.D. 830. Trith. ANgelomus monach⁹ iuſſu Drogonis-Metenſium Epiſcopi, qui filius erat Caroli Imperatoris, fecit tractatus ſuper quatuor libros Regum.

Caput lxxxvij.

ATtularius monachus breuem libellum de Eccleſiaſticis officijs ſcripſit. Poſtea ſcribẽs de eadem re ad Ludouicum Imperatorem, ordinem & cauſas Eccleſiaſticorum officiorum quatuor libris planius digeſſit, & de myſterijs miſſæ librum vnum..

ANNOTATIONES.

Codex m.ſ. Viridis Vallis habet in contextu Attularius, & adnotatum inter lineas Amularius

larius, cod. Martinianus habet Annilarius, Trithemius Hamularius: Gembla. cod. habet Amularius, vt & Afflig.

Caput lxxxix.

BEllator presbyter, septem libris exposuit librum sapientiæ Salomonis.

Caput xc.

RAbbanus, qui & Maurus, siue Magnetius, ex abbate Vuldensi Archiepiscopus Moguntiæ, scripsit librũ de laude sanctæ Crucis mira varietate depictum, quem misit Romæ sancto Petro offerendum. Scripsit ad Otgarium Archiepiscopum librum super libros sapientiæ Salomonis: Scripsit super librum Machabæorum primum super Esdram, super Iudith, de mysterijs missæ, librum vnum, de benedictionibus Patriarcharum librum vnum, scripsit ad Hilduinum Abbatem in Regum libros quatuor, de quæstionibus Canonum, ad Heribaldum Episcopũ, librum vnum, ad Reginbaldum Coëpiscopum de eadem re librum vnum, & alia. An. D 850. Trith.

Caput xci.

Anno Domini 840. Trith.

FReculfus Epiſcopus ſcripſit ad Eliſacharum hiſtoriam à conditione mundi vſq; ad natiuitatem Chriſti: difficultatem etiam intercurrentiũ quæſtionum enodare non neglexit, & interponendo diuinæ hiſtoriæ ſæculares hiſtorias contemporalitates regnorũ ſibi coaptans, cõſummauit hoc opus in ſeptem libris.

Caput xcii.

An. D 890. Trith.

AMbroſius Autbertus ſcripſit librum de cupiditate, ſcripſit etiã libros decem ſuper Apocalypſim, & alia nonnulla.

ANNOTATIONES.

Manuſcriptus codex vterq; habet Ambroſius Autbertus, vt & Afflig. & Gemblac. Trithemius habet Ansbertus.

Caput xciiii.

FLorus Epiſtolas Pauli ex integro expoſuit, qui nihil à ſe dicens, ſed omnes Auguſtini libros reuoluens, & capitula epiſtolarum Pauli ab Auguſtino diuerſis locis expoſita, recolligens

gens, ipſa capitula expoſita reſtituit ordini epiſtolarum, annotans ſingulos Auguſtini libros, in quib⁹ eā capitula expoſita erant,& ſic nouo & mirabili ſtudio de alieno labore magnū ſui operis volumen edidit.

Caput xciiii.

LVpus Seruatus, librum compoſuit de tribus quęſtionibus, id eſt, de libero arbitrio, de prædeſtinatiõe bonorum & malorum, de sãguinis Christi quadam ſuperflua taxatione vel redemptione, vſque ad ſalutem Impiorum. Nam ſuper hac re orta eſt quædā fidei turbatio, anno Domini octingẽteſimo quadrageſimo nono. An. D. 850 Trith.

Caput xcv.

IOannes Erigena iubẽte Carolo Ludouici Imperatoris filio libros Dionyſij Areopagitæ in latinum trãſtulit. Anno Domini. 850 Trith.

ANNOTATIONES.

Erigena: in m. ſ. cod. Gemblacen. eſt Eurigena: vt & in Afflig.

Caput xcvi.

Anno Domini 830. Trith.

BErtramus scripsit librum de corpore & sanguine Domini, & ad Carolum librum de prædestinatione.

ANNOTATIONES.

Bertramus: in Gemblac. cod. erat Ratramus: ut & in cod. Virid. Vallis.

Caput xcvij.

An. D. 840 Trith.

MIchaël & Theophilus Imperatores scripserunt Ludouico Regi Francorum librum vtilissimum de veneratione imaginum.

Caput xcviii.

An. D. 880. Trith.

PAschasius Ratbertus, Abbas Corbeiensis, scripsit ad Placidum Abbatem, librum de Sacramentis corporis & sanguinis Christi.

Caput xcix.

An. D. 890 Trith.

ALmannus monachus Altuillarensis scripsit vitam sancti Niuardi Archiepiscopi Remensis, vitam Sindulphi, vitam Helenæ Reginæ, & translationem eiusdem à Roma ad cœnobium

bium Altuillarense, & quia suo tempore Francia à Nortmannis vastabatur, exemplo Hieremiæ Prophetæ desolationē Franciæ, & sui cœnobij quadruplici planxit Alphabeto.

Caput c.

HIncmarus ex monacho sancti Dionysij Parisiensis Archiepiscopus Remensis, vitam sancti Remigij Remensis primo breuiter descriptam ex breui, in librum magnæ quantitatis augmentatam, ex magno libro abbreuiatam studio Fortunati Episcopi & poëtæ: Hanc, inquam, vitam Hincmarus descripsit, inserens tam ea, quæ in historijs maiorum de ortu, vita, vel morte sancti Remigij inuenit, quam ea, quæ in diuersis scedulis dispersa collegit, & secundum legem historiæ, nec illa prætermisit, quæ vulgata relatione didicit, nec Testamentum eius præterijt. Rescripsit ad Ecclesiam Rauennatem sub persona magni Caroli Imperatoris. An. D. 800. Trith.

Caput ci.

An.D.890 Trith.

ADreualdus qui & Adelbert⁹ monachus Floriacēſis, ſcripſit hiſtoriam miraculorū, quę oſtenſą ſunt per Gallias ſancti Benedicti Caſſinēſis meritis, à tēpore quo corpus eius tranſlatum eſt à monte Caſſino ad cœnobium Floriacēſe, vſq; ad tempus Odonis Regis Francorum.

ANNOTATIONES.

Trithemius pro Adelbertus hic Albertus legit.

Caput cij.

An.D.990 Trith.

AVmonius monachus Floriacenſis hiſtoriam miraculorum S. Benedicti ab Adreualdo initiatam perfecit, perducens eam à tempore Odonis Regis, vſq; ad tempus Roberti Regis Francorū. Scripſit etiam hiſtoriam Frãcorum, & ſitum Galliarū diſtinxit.

ANNOTATIONES.

Trithemius hunc vocat Ammonium.

Caput cxiij.

An.D.869 Trith.

NIcolaus Papa epiſtolas Apoſtolicæ auctoritatis ad diuerſos à ſe ſcriptas

ſcriptas in vno volumine redegit.

Caput ciiij.

ANaſtaſius iubente Nicolao Papa tranſtulit in Latinum, vitam Ioannis Eleemoſynarij ſcriptam Grecè à Leontio Epiſcopo. An. D. 860 Trith.

Caput cv.

ERicus monachus vitam Germani Antiſiodorenſis Epiſcopi metrico ſtylo luculenter ſex libellis deſcripſit. An. D. 880 Trith.

ANNOTATIONES.

Hic ſcriptor in cod. Gembla, & Afflig. Liricus in cod. Virid. Vall. Firicus appellatur.

Caput cvi.

Milo Monachus S. Amandi ſcientia litterarum clarus ſcripſit metrico ſtylo vitam ſancti Amandi. Scripſit etiam ad Carolum Regẽ metricè librũ de ſobrietate. An. D. 870 Trith.

Caput cvii.

IOannes Diaconus Roman. Eccleſię ad Ioannẽ ſeptimũ in hui⁹ nominis Papã, ſcripſit Vrbano ſtylo quatuor An. D. 870 Trith.

 libros

libros de vita primi Gregorij Papæ, & idem petente Ganderico Veliternensi Episcopo, scripsit etiam gesta Clemẽtis Papæ.

Caput cviii.

An.D. 880 Trith.

HVbaldus monachus sancti Amãdi, peritia liberalium artium ita insignis, vt philosophis conferretur, vitas multorum sanctorum scripsit; & quia in arte musica præpollebat, cantus multorum sanctorum dulci, & regulari melodia composuit. Scripsit etiam librum de arte musica sic cõtemperans chordas monocordi litteris alphabeti, vt possit quis per eas, sine magisterio alterius discere ignotum sibi cantum: scripsit etiam ad Imperatorẽ Carolum Caluum librum trecentorum versuum, in laudem Caluorum, cuius omnia verba incipiunt ab vna litera, id est, c. vt Carmina clarisonæ caluis cantate Camenæ.

ANNOTATIONES.

Huc Trithemius Hugbaldum vocat: codex Gembl. Hubaldum: vt & Afflig.

Caput

Caput cix.

NOtgerus Abbas ſcripſit librum de muſicis notis, & Symphoniarum modis, vt poſſit quiuis videre & intelligere, quomodo differant à ſe interualla Symphoniarum. Anno Domini 850 Trith.

Caput cx.

ENchiriades ſub perſona diſcipuli interrogantis, & magiſtri reſpondentes, ſcripſit Dialogum de ratione muſicæ, & in trib⁹ libris multiformes muſicæ regulas explicuit.

Caput cxi.

AVrelianus Clericus Remenſis Ecclesiæ, ſcripſit ad Bernardum Archicantorem poſtea Epiſcopum, de regulis modulationum, quas tonos ſiue tenores appellant, & de earum vocabulis. An. D. 900 Trith.

Caput cxii.

REgino Abbas Prumienſis ſcripſit ad primum Alberonē Metenſem Epiſcopum Chronicam continentem præcipua geſta Francorum, quam à na- An. D. 910 Trith.

tiuitate Christi perduxit vsq; ad annũ nati Christi D.CCCC.octauum.

Caput cxij.

AVxilius scripsit dialogum sub persona infensoris & defensoris diuinis & canonicis exemplis munitũ contra intestinam discordiam Romanæ Ecclesiæ, scilicet de ordinationib9, exordinationibus, & super ordinatiobus Romanorum Pontificum & ordinatorum ab eis exordinationibus, & superordinationibus.

Caput cxiij.

MAximus Episcopus scripsit librũ de Ecclesiasticis ministerijs, & de habitu clericorum.

ANNOTATIONES.

Cod.m.s. Martinianus pro ministerijs habet mysterijs. *Caput cxv.*]

DInamius vir illustris ac patricius scripsit plenã virtutib. vitã S. Marij, q fuit Abbas Bobacẽsis cœnobij.

Caput cxvi.

PElagius Diaconus Romanæ Eccle-
siæ

ſiæ tranſtulit de Græco in Latinum, de vita & doctrina, & de perfectione ſanctorum Patrum libros ſedecim, ſcilicet de profectu monachorũ librũ vnũ, de quiete vnũ, de compunctione vnũ, de continentia vnum, contra fornicationem vnum: quod monachus nihil debeat poſſidere, vnum: quod nihil per oſtentationem fieri debeat, vnum. de patiẽtia & fortitudine vnum, quod non oporteat iudicare quemquam, vnum: quod oportet ſobrie viuere vnũ: quod ſine intermiſſione & ſobriè oportet orare, vnum: de humilitate vnum, de pœnitentia vnum, de caritate vnum, de prouidentia ſiue contemplatione vnum.

Caput cxvij.

IOannes ſubdiaconus tranſtulit de Græco in latinum de vita & doctrina patrum librum vnum.

Caput cxviij.

MArtinus Epiſcop. trãſtulit per manum Paſchaſij Diaconi interroga tiões & reſpõſiones plurimas ſanctorum Aegyptiorũ patrum in Dumiẽſe cœnobio. An. D. 540 Trith.

Caput

Caput cxix.

SMaragdus ſcripſit de vitandis vitijs, & tenendis virtutibus librum, quem attitulauit:diadema monachorum,quia ſicut diadema gemmis, *ita* hic liber refulget virtutibus.Scripſit etiam ſuper regulam ſancti Benedicti, & alia nonnulla.

Caput cxx.

CAeſarius Abbas Lerinenſis ſcripſit & declamauit Homelias vitæ, monachorum congruentes.

Caput cxxi.

LAurentius mellifluus, ſcripſit librum de duobus temporibus, id eſt, vno ab Adam vſque ad Chriſtum, altero à Chriſto vſque ad finem ſæculi.Declamauit etiã Homelias ore quaſi mellito, vnde agnominatur mellifluus.

Caput cxxij.

BOnifacius Epiſcopus ſcripſit metrico ſtylo librum de virtutibus & vitijs.

Caput cxxiii.

ALgarius Episcopus Cameracensis scripsit ad Ebonem Remorũ Episcopum librum pœnitentialem secundum decreta Canonum.

ANNOTATIONES.

Hic in cod. Gembl. & Afflig & Virid. Vall. vocatur Alligarius.

Cap. cxxiiij.

REmigius Monachus Antisiodorẽsis nominatus in exponendis sæcularibus scripturis, notificauit se vtilius, diuinas etiam scripturas exponendo. Exposuit enim canonem missæ, quid, à quibus in ea sit positum vel additum demonstrans, exposuit Cantica canticorum. Scripsit librum de diuinis officijs. Scripsit de singulis festiuitatibus sanctorum, respõdit Gualoni AEduorum Episcopo interroganti de duabus quæstionibus, vna de altercatione Michaëlis Archangeli cum diabolo, de Moysi corpore quod legitur in Epistola Iudæ Apostoli. Altera de eo quod respondens Dominus ad Iob de turbine dixit: Ecce Beemöth quem feci tecum, fœnum quasi bos An. D. 880 Trith.

com-

comedet,& an extrahere poteris Leuiathan hamo.Scripſit & alia.

Caput cxxv.

An.D. 920 Trith.

ODo Muſicus ex Archicãtore Turonenſi,monachus &primus Abbas Cluniacenſis in Homelijs ſcribendis & declamãdis, & maximè in componendis in honoreSanctorum cantibus elegans ingenium habuit.

Caput cxxvi.

STephanus ex clerico Metenſi Epiſcopus Leodienſis, vitam & paſſionem ſancti Lamberti ſcriptam incultius à Godeſcalco clerico,ſcripſit vrbanius ad Hermannum Coloniæ Archiepiſcopum, & cantum nocturnum in honore eiuſdem martyris: Canticum etiam de ſancta Trinitate, & cantum de inuentione Stephani protomartyris auctentico & dulci modulamine compoſuit:ſcripſit etiam ad Robertũ Metenſem Epiſcopum capitularem librum,in quo capitula,reſpõſoria,verſus,collectas, per ſingulas noctis & diei horas,per integrum annum diſtincte congeſſit.

Caput cxxvij.

LVitbrandus Ticinensis Ecclesiæ Diaconus scripsit luculento & alterno stylo ad Regimundũ Episcopũ Liberitanę ecclesię Hispanorum historiam, de gestis Regum & Imperatorũ sui temporis, quam attitulauit Antapodosim, id est retributionem. An. D. 950 Trith.

ANNOTATIONES.

Hic in cod. m. s. Viridis Vallis Eutrandus vocatur, quæ lectio & in codice Martiniano annotata erat, quomodo & Trithemius habet, in m. s. tamen codice Gemblacensi, qui eius opera continet Luitprandus est, in excuso exemplari apud Heruag. Basil anno 1532. est Liudprandus, codex Gemblacens. quo ad hanc collationem vsi sumus: Luitprandus habet. vt & Afflig. sunt qui etiam Luitprandum appellant, Bibliotheca vocant Luitprandum.

Caput cxxviij.

BAtherius ex Monacho Lobiẽsi Episcopus Veronensis vir miræ simplicitatis scripsit vitam S. Vrsmari Lobiẽsis, & bis pulsus ab Episcopatu Veronẽsi, scripsit librum, in quo faceta satis An. D. 930 Trith.

vrba-

vrbanitate deplorat erũnas suas multa suæ causæ interserẽs, quę possunt legentib. placere & prodesse. Postea ordinatus Episcopus Leodiensis Ecclesiæ, & ab ea pulsus, scripsit librum quem attitulauit Frenesim: Scripsit librum quem prætitulauit inefficax, vt sibi visum est garritus. Scripsit librũ de corpore & sanguine Domini & de prædestinatione Dei. Scripsit cõtra hęresim Anthropomorphitarũ, id est, dicentium quod Deus habebat corpoream & humanam formam, quæ hæresis tunc grauiter vexabat Italiam: scripsit agonisticon, id est, proloquiorum libros sex, Confessionum librum vnum, & alia.

Caput cxxix.

An. D. 850 Trith. VVandalbertus scripsit Martyrologium metrico stylo.

Caput Cxxx.

An. D. 950 Trith. VVinduchindus monachus Corbeie Saxonicè scripsit historiam Saxonum vsque ad mortem primi Ottonis Imperatoris, & ad Mathildam filiam Ottonis Imperatoris, scripsit vitã ipsius

ipsius Imperatoris. Scripsit metricè passionem Teclæ Virginis, & vitam Pauli primi heremitæ alterno stylo scripsit.

ANNOTATIONES.

Codex Virid. Vallis hunc Vuinduchindum Martinianus Vuindichinum, sicut et Trithemius, alij nonnulli codices excusi & m.s. Vviduckindum vocant.

Caput cxxxi.

ROgerus scripsit vitam Brunonis Coloniensis Archiepiscopi, qui fuit Dux & frater Ottonis Imperatoris. An.D 1046 Trith.

Caput cxxxij.

FLauualdus Monachus Remensis scripsit gesta Pontificum Remensium, orditus narrationem suam à cōditione ipsius ciuitatis, quæ à qualitate ciuiū, qui in bello erant duri cordis, primo aucupata est sibi nomen Cordurus. Postea milites Remi, à Romulo fratre suo, à facie Romuli fugientes ad eam profugerunt, eamq; à nomine principis sui Remi Remū denominauerunt. Hic Scriptor digne scriptorib. An. D. 454 Trith.

ideo connumeratur, quia digressus ab opere suo memoriam faciens Sanctorum, Martyrum vel Confessorum, quiescentium in Ecclesijs, Remensi Ecclesiæ adiacentibus, vel subiacentibus, vitas vel passiones eorum legentibus notificauit.

Caput cxxxiii.

An. Dom. 1:3. Trith.

ADelmus Episcopus imitat⁹ Symphrosium: qui per prosopopeiam qualitates singularum rerū scripsit librum enigmatum metrice, exprimens & ipse qualitates rerum, scripsit enigmatum librum, & in mille versibus consummauit illum, sicut ipse in capitalibus literis prologi sui præmōstrat: Adelmus cecinit millenis versibus odas.

ANNOTATIONES.

Hic Adelmus idem videtur esse cum eo quem supra capite lxvi. retulit: in cod. Afflig. hic dicitur Adhelmus.

Caput cxxxiiii.

An. D. 840 Trith.

THomas scripsit ad Hilduinum Dominū suū librū enigmatum breuem quidem, sed plenum veritatis &

& elegantiæ, in quo inducit matrem ſapientiam, & ſeptem filias eius, quæ ſunt ſeptẽ liberales artes per proſopopeiã, exprimẽtes totã ſui conueniẽtiã.

Caput cxxxv.

THeodolus Italus natione, Græca, & Latina lingua eruditus, cum Athenis ſtuderet, audiuit gentiles cũ Chriſtianis altercantes, quorum colligens rationes, reuerſus contulit in allegoricam eglogam, introducens duas perſonas altercantes, & tertiam de duarum dictis dijudicantem. Primam vocans pſeuſtin, à falſitate dictam, humana & fabuloſa proponentem: ſecundam Alithiam, diuina & vera opponentem, tertiã phroneſim à prudẽtia dictam, per quam dubia examinãtur. Theodolus interpretatur Dei ſeruus. Titulus huius libri eſt, Egloga Theodoli. Hic ſub clericali norma obijt immatura morte, & ideo librum ſuum non emendauit. An. D. 480 Trith.

Caput cxxxvi.

HAymo expoſuit totũ Paulũ Apoſtolũ, Apocalypſim, Eſaiã, cãtica An. D. 834 Trith.

canticorum,& alia,sed omnia ad omnes non peruenerunt.

ANNOTATIONES.

Hic Haymo intelligendus est tertius Episcopus Halberstadiensis, cuius opera Trithemius porrò enumerat.

Caput cxxxvij.

FVlquinus Abbas Lobiensis,scripsit gesta Abbatum Lobiensiũ,subintroducẽs per digressionem plura legentibus vtilia.

Caput cxxxviii.

An.D. 990 Trith.

HErigerus Abbas Lobiensis, literali scientia clarus, scripsit gesta Pontificum Leodiensium.Scripsit metrico stylo laudabiliter vitam sancti Vrsmari.Scripsit ad Hugonem epistolam de quibusdam quæstionibus, scripsit sub sua & Adelboldi Episcopi persona dialogum de dissonantia Ecclesiæ,de aduentu Domini. Congessit etiam cõtra Ratbertum multa Catholicorum Patrum scripta de corpore & sanguine Domini.

AN-

ANNOTATIONES.

Contra Ratbertum: sic omnes codices habent, præter Martiniensem, qui vera lectione habet Ratherium, hic enim est is Ratherius, de quo supra dicitur cap. 128.

Caput cxxxix.

ADelbodus ex clerico Lobiensis Episcopus Vltraiectensis, scripsit vitam secundi Henrici Imperatoris, & in vtraq; literatura plura sui monimenta reliquit posteris. Anno Domini 1627 Trith.

ANNOTATIONES.

Codex Gemblacen. & Virid. Vallis, pro Lobiensi habent Leodicensi: sic & cod. Afflig.

Caput cxl.

ABbo Abbas Floriacensis quantũ valuerit in vtraque scientia ostẽdit, cum super calculum Victorij commentatus est. martyr obijt.

Caput cxli.

ARibo Archiepiscopus Moguntię commentatus est super xv. graduum Psalmos. An. D. 1031 Trith.

Caput cxlij

An. Dom. 1020. Trith.

BVrchardus Epiſcopus vrbis Vangionum, quæ dicitur Vvormacia, magnum canonum volumen, quod à nomine ipſius Burchardus denominatur, multo ſtudio compoſuit, quod teſtimonijs omnium auctenticorum conciliorum, & Decretis Romanorũ Pontificum, & ſententijs omnium penè Catholicorum Patrum auctorizauit, ex quo adhuc omnium Conciliorum Decreta auctorizantur.

Caput cxliij.

An. D. 980 Trith.

ALbertus ex Monacho Lobienſi Abbas Gemblacenſis, humanæ & Eccleſiaſticæ ſcientiæ ſtudio & religionis feruore inſignis, nomen ſuum æternauit, vitas Sanctorum Patrum deſcribendo, cautus in honore ſanctorum cõponendo, & eo maxime quod Burchardus Epiſcopus Vvormatienſis ei⁹ magiſterio ad hoc eſt prouectus, vt ita Eccleſiaſticę vtilitati intenderet, & eius ſtudio ore & manu illud magnum Canonum volumen ad communem omnium vtilitatem ederet.

ANNOTATIONES.

Codex m.s. Gembl. hunc Olbertum vocat: sicut etiam cod. Afflig.

Caput cxliiij.

ALbertus Monach⁹ Metensis, scripsit ad Episcopũ Historiã de gestis sui tẽporis, etsi breuẽ: tamẽ vtilem. An.D. 1030 Trith.

Caput cxlv.

GVido Aretinus Monachus post oẽs penè musicos in Ecclesia claruit, in hoc prioribus præferẽd⁹, quod ignotos cantus etiã pueri & puellæ facili⁹ discant vel doceãt per ei⁹ regulã, quã per vocem magistri, aut per visum alicuius instrumenti dummodò sex literis vel syllabis modulatim appositis, ad sex voces, quas sola musica recipit, hisq; vocib⁹ per flexuras digitorũ leuæ man⁹ distinctis per integrũ dyapason, se oculis & auribus ingerunt intentæ & remissæ eleuationes vel depositiones earundem vocum. An.D. 1030 Trith.

Caput cxlvi.

CHilpericus scripsit probabili subtilitate librum, de ratione computi, Anno millesimo sexto. An. Dom. 1069. Trith.

ANNOTATIONES.

Trith. hunc vocat Helpericũ: Gembl. cod. hic habet, Anno 1005. ita etiam cod. Afflig.

Caput cxlvij.

An.D1060 Trith. EGebertus clericus Leodiẽsis scripsit metrico stylo de ænigmatib⁹ rusticanis librum, primo breuem sed ampliato rationis tenore: scripsit de eadem re metricè alterum librum maiusculum.

ANNOTATIONES.

Omnia exemplaria nostra m. s. habent, Egebertus, Trithemius Eckebertus.

Caput cxlviij.

Anno Domini.1504. LEo Acridanus Bulgarum Archiepiscopus: scripsit breuem libellũ, per quẽ tãtum veneni mortiferi diffudit, vt eo tota Græcia perisset, nisi antidoto Romanæ auctoritatis, & Apostolicæ fidei vis illa veneni extincta fuisset.

Caput cxlix.

Anno Domini.1054. NIceta monachus Constantinopolitanus, cognomento pectoratus, scripsit librum ad Romanos, quẽ prætitulauit de azymo, Sabbato, de nuptijs sacerdotum, defendens Græcos, qui de fermento sacrificabant, qui cũ

Iu-

Iudæis sabbatizabant, qui nuptias sacerdotum approbabant.

Caput cl.

LEO ex Episcopo vrbis Leucorum, quæ Tullus appellatur, nonus huius nominis Papa Romanus, scripsit Epistolam ad Imperatorem Constantinum, Monachum, monens eum ne sineret inualescere in imperio suo tòt hæreses. Græci enim vt symoniaci donum Dei vendebant, vt Valesij, hospites suos castratos etiam ad Episcopatum promouebant, vt Nicolaitæ nuptias sacerdotibus concedebant, vt Donatistæ iactabant esse in sola Grecia Orthodoxam Ecclesiam, vt Seueriani dicebant maledictam esse legem Moysi, vt Pneumatomachi professionem spiritus sancti abscidebant à symbolo, vt Nazareni Iudaismum obseruabant, paruulos morientes prohibebant baptizari ante octauum natiuitatis diem, mulieres in partu vel menstruo periclitantes, communicari: vel si paganæ essent, prohibebant baptizari. Latinos in nomine sanctę trinitatis baptizatos rebaptizabant, & ipsi sacrificantes de

An. D. 1054 Trith.

fermēto vocabātLatinos azymitas,& claudentes eorum Ecclesias,eos persequebātur. Tot & tantas hæreses volēs Leo Papa extirpare de Græcia, scripsit etiam ad Michaëlem Patriarchā Constantinopolitanum, eum super his omnibus arguens, & præter cætera quod se vniuersalem Patriarcham appellaret,& Ecclesiam Constantinopolitanam præponeret Ecclesiæ Romanæ, eamque in filijs suis anathematizaret. Super his scripsit etiam ad omnes primates Episcopos Africæ, Numidiæ, AEgypti, Italię, Epistolas legentibus vtiles. Scripsit super his etiam ad Græcos librum luculento sermone Euangelicis, & canonicis testimonijs destruens eorum errores,& Catholicę Ecclesiæ fidem astruens. At si quis attendat cantus in honore sanctorum ab eo compositos, eum Primo Gregorio Papæ merito comparabit.

Caput cli.

An.D.1050 Trith.

HVmbertus Monachus Tullensis à Leone Papa propter scientiam literarum Romam traductus, & Cardinalis

dinalis Episcopus ordinatus Romæ, missus ab eodem Papa Constantinopolim propter confutandas Græcorū hæreses, confutauit scripta Leonis Arridani Bulgarū Achiepiscopi. Confutauit etiam scripta Nicetæ Pectorati, eumque in præsentia Imperatoris Constantini adeo deuicit, vt ipse Niceta librum suum anathematizaret, & eum manu sua igni inijceret. Et quicquid ibi dixit aut fecit, quasi per dialogum sub persona Romani & Constantinopolitani scripsit.

Caput clij.

PAulus, quo interprete vsi sunt Cōstantinopoli legati Romanæ Ecclesiæ, transtulit de Latino in Græcum cooperante sibi filio suo Smaragdo, omnia quę Humbertus Episcopus disputauit ibi aut scripsit: quæ omnia iubente Constantino Monacho Imperatore, reposita sunt in Archiuo Constantinopolitanæ Ecclesiæ. An. D. 1050 Trith.

Caput cliij.

ANselmus Remensis Monachus scripsit itinerarium noni Leonis Papæ An. D. 1050 Trith.

Papæ à Roma in Gallias ob hoc maximè vt notificaret, quanta auctoritate Remis, vel in alijs vrbibus Synodum celebrauit, quanta ſubtilitate & iuſtitia examinauit cauſas Eccleſiaſticas, qua diſcretione peccantes correxerit, quomodo ei virtus Dei cooperata ſit, quod ſatis patuit in vna cauſa Remenſis Synodi, vbi dum Epiſcopus Friſigenſis, contumaciter ageret contra Apoſtolicam auctoritatem, repente in oculis omnium obmutuit.

Caput cliiij.

An. Dom. 1040. Trith.

ALmannus Grammaticus ex clerico Leodienſi, Epiſcopus Brixienſis, ſcripſit ad Berengarium Turonenſem clericum Epiſtolam, arguens eum quod ſe diuulſerit ab vnitate Catholicę Eccleſię, dogmatizando & verbis & ſcriptis, quod corpus & ſanguis Chriſti, quod quotidie in vniuerſa terra in altari immolatur, non ſit verum corpus Chriſti, nec verus ſanguis Chriſti, ſed figura & ſimilitudo corporis & ſanguinis Chriſti: Scripſit ſuper eadem re Epiſtolam, ad Paulum Metenſem primiceri-

primicerium, monens eum, vti & ipse Berengarium communem amicum suum reuocaret ab hac praua intentione.

ANNOTATIONES.

Hunc Trithemius Adelmannum vocat.

Caput clv.

BErengarius Turonensis, liberaliū artium, & amplius Dialecticæ peritia insignis, scripsit fastuoso stylo cōtra Almannum Grammaticū & Episcopum, non agnoscens amici corrigentis beneuolentiam, sed defendens suam de mysterijs Christi sententiam. Et quia multi ad eum vel contra eum super hac re scripserunt, scripsit & ipse ad vel contra eos, & dum Dialecticis sophismatibus, contra simplicitatem Apostolicæ fidei abutitur, nec se excusare, nec alios ædificare videtur, quia magis interpolat clara, quam dilucidat obscura. An. D. 1050 Trith.

ANNOTATIONES.

Almannum Grammaticum: quædam exemplaria habent Dialecticum, sed male: supra enim hic Grammaticus vocatur.

Caput

Caput clvi.

An. Dom. 1060. Tith.

LAnfrancus Dialecticus & Cantuariensis Archiepiscopus, Paulum Apostolum exposuit, & vbicunque oportunitas locorum occurrit, secundum leges Dialecticæ proponit, assumit, concludit. Scripsit laudes, triumphos, & res gestas Guilelmi Nortmannorum comitis, qui regnum Anglorum primus inuasit. Scripsit inuectiuas contra Berengarium Turonensem, epistolas, refellens scripta eius de corpore & sanguine Christi Iesu. Qui Berengarius à Nicolaö Papa Romæ in Concilio nonaginta triū Episcoporum adeo conuictus, vt ipse suis manibus ignem accenderit, & scripta sua cōbusserit, iurans se non amplius talia dicturum, non docturum, non scripturum. Quia tamen neglecto iuramento postea scripsit contra præfatam Synodum, contra Catholicam veritatem, contra omnium Ecclesiarum opinionem, & nominatim contra Humbertum Cardinalem Romæ Episcopum, Lanfrancus ad ea rescripsit

sit, & posito alternatim suo & Berengarij nomine, alterutras sententias distinxit.

Caput clvii.

BErno Abbas Angien. in humana & diuina scientia claruit. Preterco ea quæ de humana scientia scripsit, in quibus eminet, hoc quod in arte musica præpollens de regulis symphoniarum & tonorum scripsit, & quod in mensurando monachordo vltra regulam Boëtij, sed assensu minoris Boëthio Guidonis supposuit vnum tonum retracordohypaton, & contra vsum maiorũ in ipso tetracordo ypaton inseruit vtiliter Synemmenon: sed non preteribo quod scripsit, De ieiunijs quatuor temporũ, de quib9 celebrandis est inter multos dissonantia. Dum alij secundum considerationem temporum, ad ieiunium quartę & sextæ feriæ accipiunt dies Februarij, vel Maij, vel Septembris, & Sabbatho in Calend. proueniente terminant ieiunium. Alij vero sine consideratione temporum non ieiunant, nisi quarta An. Dom. 1020. Trith.

&

& sexta feria ieiunij, cum ipso Sabbatho in Martio, vel Iunio, vel Octobre proueniant, & talem ieiunandi ritum auctorizant multi & maximè Teuthones his Bernonis scriptis.

Caput clviii.

An. D. 1050 Trith. ARnulphus Monachus excipiens de Prouerbijs Salomonis conuenientiores sentẽtias, & literam & allegoriam metrico lepore scripsit & digessit.

Caput clix.

MArbodus Redenen. Episcopus, cantica canticorum ad integrũ exposuit metrico lepore, & literam & allegoriam exornans. Scripsit meretrice passionem Sancti Laurentij. Scripsit metrice passionem Thebæorum, quasi pedibus vadens in sententiam Eucherij Lugdunen. Episcopi, qui eam vrbana prosa scripserat ad Syluium Episcopum.

Caput clx.

An. Dom. 1080. Trith. MArianus Scottus peregrinans pro Christo in Gallias, & factus Monachus

Monachus apud Moguntiam, multis annis inclusus, scripsit Chronicam; à Natiuitate Christi vsque ad annum nati Christi millesimum octogesimũ secundũ, mira subtilitate ostẽdens errorem priorum Chronographorum, ita ponentium Natiuitatem Christi, vt annus passionis eius, quantum ad rationem computi, nõ concordet veritati Euangelicæ. Vnde ipse apponens XXIII. annos, illi anno vbi priores scribunt fuisse natum Christum, ponit in margine paginæ, alternatim hinc annos Euangelicæ veritatis, illinc annos falsæ priorum computationis, vt non solum intellectu; sed etiam visu possit discerni veritas & falsitas.

Caput clxi.

HVenrichus ex Scolastico Treuerensi Episcopus Vercellensis. An. Dom. 1080. Trith.
Scripsit librum sub persona Theodorici Virdunensis Episcopi, ad Hildebrandum siue Gregorium Papam, de discordia Regni & sacerdotij; non eum increpans, sed vt seniorem obsecrans & patrem, & amicabili inductione;

quasi affectu dolentis suggerēs ei omnia quæ contra ius legum, & fas Religionis eum fecisse & dixisse diuulgabat loquax fama.

ANNOTATIONES.

M.s.codex Viridis Vallis, habebat Huenrichus, & in margine adnotatū G quasi, Guenrichus: codex Martinianus habet Vuenrichus, Trithemius Vvenericum vocat: codex Gembl. habet Guenricus: vt & Afflig.

An.D.1080 Trith.

Caput clxij.

ANselmus Lucensis Episcopus, vir literarum scientia clarus, scripsit super Hieremiam Prophetam, fecit tractatus super Psalmos. Ipse indefessus cooperator Papæ Gregorij, scripsit pro eo contra Guibertum superordinatum ei ab Henrico Imperatore. doctrinam Gregorij noni libro, testimonijs scripturarum deflorato, confirmauit.

Caput clxiii.

An.D.1050 Trith.

PEtrus Damiani Romanę Ecclesię, septimus Leuita, scripsit vitam Odilionis quarti Cluniacensium Abbatis

tis. Inueniuntur etiam homeliæ ab eo luculento sermone conscriptæ.

Caput clxiiii.

ANselmus Clericus Legien. scripsit gesta Pontificum Legiensium, & in eo libro vitam Guatonis Episcopi veraciter sibi notam plene descripsit. An.D.1056 Trith.

Caput clxv.

FRanco Scholasticus Leodiensis, religione & vtraque literarum scientia nominatus, quantum valuerit scribendo notificauit posteris. Amatores scientiæ secularis taxent eius scientiam ex libro, quem scripsit ad Hermannum Coloniæ Archiepiscopum, de quadratura circuli, de qua Aristoteles ait: Quadratura circuli si est scibile, scientia quidem nondum est, illud vero scibile. Conferant vel etiam præferant eum seculares Philosophis, nos laudamus eum, quia diuinæ scripturæ inuigilauit, & plura scripsit, de ratione computi librum vnum, & alia quæ ab alijs habentur. An.D.1050 Trith.

ANNOTATIONES.

Scholasticus Leodiensis, annotandum duxi Gembl m.s. cod. antiquũ vbique constanter scribere Leodicensis, non autem Leodiensis: sic etiam cod. Afflig.

Caput clxvi.

An. D. 1070. Trith. BErnardus Monach⁹ de gente Saxonum, scripsit luculento quidem, sed amaro stylo, ad Harduinũ Magdeburgensem Archiepiscopum librum, contra Henricum quartum huius nominis Imperatorem, cuius solius verba sufficiunt omnibus ad intelligendum, quàm grauis & odiosus fuerit ipse Imperator Saxonibus.

Caput clxvii.

An. D. 110. Trith. GVnterus Monachus Sancti Amãdi, scripsit Martyrium Sancti Cyriaci metrico stylo.

Caput clxviij.

An. D. 1090. Trith. IVO Carnotensis Episcopus, scripsit ad Hugonem Lugdunensem Archiepiscopum & Apostolicæ Ecclesię Legatum, epistolam non multum prolixam, sed multum Canonicis & Catholi-

tholicis testimoniis, auctorizatam, pro dissidio regni & sacerdotij & pro inusitatis Ecclesiæ Romanæ decretis. Scripsit & ad diuersos amicos vtiles valde Epistolas, composuit etiam insigne volumen canonum.

Caput clxix.

ANselmus Cantuariorum Archiepiscopus, scripsit librum de spiritu Sancto aduersus quosdam Græcos, negantes spiritum Sanctum esse æqualem Patri & Filio. Scripsit & librum quem intitulauit, Cur Deus homo, & alium de meditanda Diuinitatis essentia, quem intitulauit Monologium. Alium similiter de eadem materia, quem intitulauit Proslogion, in quorum primo, exemplum meditandi de ratione fidei, in secundo, fides intellectum quærens dinoscitur. alium de incarnatione verbi, ad Vrbanum Papam, alium de peccato Originali, & conceptu virginali, alium de veritate, alium de libero arbitrio, alium de casu diaboli, alium alijs quantitate minorem, de pane sacrificij, contra Græ- An.d. 1080 Trith.

cos. Scripsit & volumen grandiusculum meditationum vel orationum, alium introducendis ad Dialecticam admodum vtilem, cuius initium est, de Grãmatica, &c. Qui eius noticia vel præsentia vsi sunt, cum etiam alia plura scripsisse dicunt.

Caput clxx.

BErnardus Vltraiectensis, clericus super eglogas Theodoli, commẽtatus, diuinas historias & seculares fabulas allegorica expositione dilucidauit.

ANNOTATIONES.

Vltraiectensis: codex Gembl. habet Vultraiectensis: sic etiam cod. Afflig.

Caput clxxi.

An. D. 1100 Trith. THeodericus Monachus & Abbas Sancti Trudonis, vitas sanctorũ Bauonis, Trudonis & Rumoldi vrbaniori stylo meliorauit, & eleganti ingenio multa breuiter quidem sed laudabiliter metricè scripsit.

Caput

Caput clxxv.

SIgebertus Gemblacensis Monachus multa scripsi, opuscula Metis positus in prima ætate in Ecclesia Sancti Vincentij, ad instruendos pueros: scripsi vitam Theoderici Episcopi cõditoris ipsius Ecclesiæ & Abbatiæ, in qua etiam per digressionem laudem ipsius Vrbis heroico metro declamaui. Scripsi passionem sanctæ Luciæ, quæ ibi requiescit Alchaico metro. Quibusdam etiam repræhendentibus illam Sanctæ Luciæ prophetiam, Annuntio vobis pacem Ecclesiæ Dei datã, Diocletiano eiecto de regno suo, & Maximiano hodie mortuo, respõdi, diligenter considerata temporum ratione, & rerum veritate. Scripsi nihilominus sermonem, in laudem ipsius virginis, in quo translationes ipsius à Sicilia in Corphinum ciuitatem Italiæ, & à Corphino in Metim vrbem Galliæ ordinata temporum consequentia digessi. Scripsi vitam Sigeberti Regis conditoris Ecclesiæ, & Abbatiæ Sancti Martini, An. D. 1110. Trith.

extra Ciuitatem Meten. sitæ. Regressus ad Monasterium Gemblacense, scripsi passionem Thebæorum patronorum nostrorum heroico carmine. Scripsi vitam Sancti Guiberti Confessoris, fundatoris Ecclesiæ nostræ Gemblacensis, de qua excerpsi lectiones competenti ordine in eius depositione: arte autem Musica Antiphonas, & Responsoria, de Sanctis Machario & Guiberto melificaui: Scripsi & gesta Abbatum Gemblacensium. Vitas Sanctorum Macloui & Theodardi vrbaniori stylo melioraui. Vitã quoq; Sancti Lamberti cũ in primis vrbanè meliorassem, postea rogatu Henrici Archidiaconi, & Decani Ecclesiæ Sãcti Lamberti, defloraui comparationibus antiquorum, iuxta consequentiã rerum. Quamuis priorem vtpote simplicem quidam magis amplectãtur, & curiosius transscribant, est enim sensu apertior & verbis clarior. Rogatu etiã prædicti viri, validis Patrum argumentis respondi Epistolæ Hildebrandi Papæ, quam scripsit ad Hermannum Metensem Episcopum, in potestatis

Regiæ

Regiæ calumniam. Scripſi ad ipſum Henricum Apologiam, contra eos qui calumniantur Miſſas coniugatorum ſacerdotum. Ipſo etiam rogante reſpondi Epiſtolæ Paſchalis Papæ, qui Leodienſem Eccleſiam æque, vt Cameracenſem à Roberto Flandrenſiũ, comite iubebat perditum iri. Nihilominus ipſo poſcente reſpondi Treuerenſibus, de ieiunio quatuor temporum, qui regulas cuiuſdam Bernonis, ſecundum allegoriam, vt ſibi videtur, bene concinnatas, obſeruant, & à conſuetudine Leodienſium diſcordant. Deſcripſi heroico metro Eccleſiaſten, quem opere ſtromateo tripliciter digeſſi, ad literam, allegoricè, mythologicè. Imitatus Euſebium Pamphili, qui primus apud Græcos Chronica à tempore Abrahæ digeſſit, ipſe quoque à loco intermiſſionis eius, vſque ad annum M. C. XI. omnem conſequentiam temporum, & rerum geſtarum quanta potui ſtyli temperantia ordinaui. Cum diligenter Bedam de temporibus relegerẽ, & ab eo notam ironiæ Dionyſio cyclorum ſcriptori in-

 fligi

fligi viderem, quia male dispositis, annis Dominicæ Passionis, in terminis Paschalibus contraire per omnia videretur Euangelio Ioannis, dignum mihi visum est altius repetendo, omnem dimouere nubem erroris, & verum diligentibus infundere lumen veritatis. Siquidem Marianus Scotus, vir suo æuo longe disertus, hoc idem ingressus erat, & Chronicam suam texens à Natiuitate Christi, vsque ad statum sui temporis. Hinc annos Christi, iuxta fidem Euangelij, inde è regione iuxta Dionysium ordinauerat, vt diligentiæ lectoris pateret, quantum ipse Dionysius à veritate Euangelij deuiaret. Ego autem considerans fautores Dionysij semel imbibita non leuiter descire, ita cautelam ingenioli mei æqua lance librauí, vt medius horum incedens omnes annos ab origine mundi decursos, vel in futurum decursuros inscripta ratione iuxta Hebraicam veritatem colligerem: scilicet per cyclos Lunares, qui nouendecim annis, & per cyclos solares qui

XXVIII. annis clauduntur, & per alterum multiplicati magnum cyclum quingentorum triginta duorum annorum conficiunt: lineatim distinctis hinc inde annis Adæ, epactis concurrentibus terminis Paschalibus, diebus Dominicis Paschæ, eadem via incedens, qua Dionysius sed non eisdem vestigijs. Quod diligens lector facile inueniet, si curiosus fuerit. Et quia decem magnis cyclis, qui singuli quingentis XXXII. annis constant, opus omne distinxi, ipsum librum hoc titulo prænotaui, vt decennalis vocetur. Prologum etiam in morem Dialogi anteposui, quem tribus thomellis diuisi, indicans sub persona interrogantis & respondentis intentionem, & vtilitatem ipsius operis, & ad quam partem Philosophiæ pertineat, scilicet ad Physicam. Subiunxi etiam vtiles regulas inueniendi annos, & terminos, & indictiones secundum dispositiones ipsius. Imitatus etiam Hieronymum,

&

& Gennadium, ſcripſi vltimum hunc libellum de Illuſtribus viris, quantum notitia meæ inueſtigationis exquirere potui.

ANNOTATIONES.

Reſponſoria de Sanctis Macario & Guiberto, Gembl. m.ſ. cod. habet pro Macario Maclouo: vitam S. Lamberti: Gembl. m.ſ. cod. habet vbique conſtanter Lantberti: ſic etiam vtrobique codex Afflig.

FINIS SIGEBERTI.

PROLOGVS IN LIBRVM SEQVENTEM, DE VIRIS ILLVSTRIBVS,

Authore Henrico de Gandauo.

Atalogum virorum illuſtrium, à Beato Hieronymo inchoatum, & poſt à Domino Sigeberto Gemblacenſi Monacho, vſque ad ſui æui tempora diligenter perductum, ad hoc noſtrum tempus vltra extendere quantum de huiuſmodi ad meam notitiam potuit perueni-

re

re aggressus sum. [illegible] res tantæ: ne causentur possent mirum fuisse, quod ad hoc nullius intenderit diligentia, cum scriptorum dignorum memoria post Dominum Sigebertum à tempore, quo ipse cessauit scribere, sit copia subsecuta.

Caput primum.

VLBERTVS Carnotensis Episcopus liberalium artium suo tempore peritissimus, vir religiosus & erga beatã virginem deuotissimus, scripsit sermonem ad Natiuitatem beatæ virginis pertinentem, limato dictamine, qui sic incipit: Approbatæ consuetudinis. Respondit etiam cauillationibus Iudæorum, dicentium hanc prophetiam, non auferetur sceptrum de Iuda &c. in Christo non fuisse impletam diligenter scripturarum auctoritatibus & rationibus confutans Iudæorum peruicaciam. Anno Domini 1010 Trith.

ANNO=

ANNOTATIONES.

Hunc authorem Anonymus scriptor inco... m. Mart. Vlpertum, cod. Virid. Vallis Fulbertu... Trithemius Fulpertum vocat.

Caput secundum.

An. Dom. 1050. Trith.

BErnardus Monachus Cluniacensis, scripsit ad venerabilem patrem Dominum Hugonem Abbatem Cluniacensem, consuetudines Cluniacensis Monasterij, opus satis vtile Monachis nigri ordinis studiosis.

Caput tertium.

RAinaldus Abbas Viceliacensis, scripsit compendiose vitam Domini Hugonis Cluniacensis Abbatis.

Caput quartum.

An. Dom. 10<o. Trith.

ODO Cameracensis Episcopus, scripsit Homeliam pulchram in Euangelium secundum Lucam, Homo quidam erat diues qui habebat villicum. Exposuit etiam canonem missæ, scilicet, Te igitur. Scripsit etiã ad Vulbodonem Monachum Affligeniẽsem, disputationem quam habuerat cum quodam Iudæo de mysterio incar-

incarnationis Dominicæ, ſub Dialogo, annotatis prima ſui nominis, & prima Iudæi ſecum diſputantis literis.

Caput quintum.

An. D, 1080 Trith.

ANſelmus Secularium literarum peritia inſignis, & pręcipue Dialecticæ, religione venerabilis, ex Abbate Monaſterij Beccenſis, Archiepiſcopus Cantuarienſis, diſputator reuera ſubtilis, ſcripſit cum adhuc eſſet Prior Beccenſis duos libros, quos vocauit Monologiũ & Proſologion, multo plus rationibus quàm ſcripturarũ autoritatibus vtens. Scripſit & alium ſub Dialogo diſcipuli opponentis & magiſtri reſpondentis de diffinitione veritatis. Scripſit & alium de diffinitione iuſtitiæ & liberi arbitrij, item & alium de caſu diaboli. Scripſit etiam duos libros, quos prætitulauit, Cur Deus homo, ſub Dialogo. Boſonis opponentis, & Anſelmi reſpondentis. Scripſit & alium de

peccato

peccati originali. Adhuc aliuma dē processione Spiritus sancti cōtra Græcos. Scripsit & de tribus quæstionibus, de libero arbitrio, de præsciētia, de prædestinatione, ostendens quomodo ista tria inter se conueniant. Scripsit etiam de pane sacrificij cōtra Græcos. Scripsit etiam meditationes de passione Domini, de Beata Virgine, & multis alijs Sanctis, ad commouendos, ad deuotionem animos efficaces. Dicitur & alius eius liber, de similitudinib. de quo tamen mentionem non fecit scriptor vitæ eius. Scripsit etiam Epistolam ad Vrbanum Papam, de incarnatione Domini, contra errorē Ruzcelmi de compendio.

Caput sextum.

An. Dom. 1090. Trith.

GIslebertus Præpositus Vvestmonasteriensis, scripsit ad Anselmū Archiepiscopum Cantuariensem, disputationem quam habuit cum quodam Iudæo.

ANNOTATIONES.

Trithemius hunc vocat Giselbertum.

Caput

Caput septimum.

EMondus Monachus Cantuarien-fis, scripsit vitam Anselmi Can-tuariensis Archiepiscopi. Item scripsit alium librum, de discordia inter Vuilhelmum Anglorum Regem & eundē Anselmum Archiepiscopum. An. Dom. 1020. Trith.

Caput octauum.

HIldebertus ex Cenomanēsi Episcopo Archiepiscopus Turonensis, qui claruit tā prosa, quam metro, scripsit, eleganti metro vitam Mariæ Aegyptiacæ. Exposuit etiam metrice totum Missæ ordinem. Scripsit etiam diuersas ad diuersos Epistolas, verborum venustate egregias, sententijs vtiles, & sententiarum coloribus adornata. An. Dom. 1090. Trith.

Caput nonum.

BErnardus ex 'Monacho' Cisterciense Abbas, & fundator Monasterij Clareuallensis, talis ac tantus in religiosa conuersatione, & in doctrina fuit, vt minus ad eius laudem sit quicquid ab homine dici potest. dis- An. Dom. 1040. Trith.

putator subtilis, & orator vehemens, ad quamcumque materiam vertit ingenium, verba habuit apta negocio quod contenderat persuadendo. huius opusculorum indiculum texere, superuacuum puto, cum in tantum vulgata sint, vt ea nescire non possit, qui aliud scire potest.

Caput decimum.

An.D.1140 Trith. VVilhelmus ex Abbate Sancti Theoderici Monachus Clareuallensis, adhuc Abbas scripsit Epistolam ad Fratres de monte Dei, ordinis Carthusiensis, ipsius ordinis sectatoribus valde vtilem. Incepit etiam scribere vitam Beati Bernardi, & vno libro scripto, morte præuentus & ipsum opus consummare non potuit.

ANNOTATIONES.

Trithemius hunc (sicut alios omnes eiusdem nominis) Guilhelmum nominat.

Caput xi.

ERnaldus Abbas Boneuallis, vitam Sancti Bernardi in quatuor libris, præter illum quē Abbas Sancti Theodorici Vvilhelmus scripserat, explicauit,

uit, multa hinc inde tangens, quã ipsi pertinere videbantur ad materiam quam scribebat. Commentatus est etiam super quinque vel sex vltimis, verbis Domini in Cruce, multipliciter ac subtiliter inde disputans.

ANNOTATIONES.

Trith. hunc Arnoldum vocat.

Caput xii.

Gislebert⁹ Abbas ordinis Cisterciensis, imitatus Beatum Bernardũ in quantum potuit sermones composuit in quibusdam capitulis Cantici cãticorum, ab isto scilicet loco, In lectulo meo pernoctes &c. subtiles quidem, & valde spirituales, sed reuera Beati Bernardi eloquentiæ & sensibus impares. An. D. 1200 Trith.

ANNOTATIONES.

Trithemius hunc vocat Gilbertum.

Caput xiij.

Adilred⁹ & ipse Abbas ordinis Cistercien. scripsit opusculũ quoddam quod prætitulauit speculũ charitatis, magnæ vtilitatis viris religiosis, & sententijs spiritualib⁹ valde refertũ. Scripsit etiã homeliam deuotissimam An. D. 1200 Trith.

in Euangelio secundum Lucam, Cum esset Iesus annorum duodecim.

Caput xiiij.

An. Dom. 1190. Trith.

MAuritius Episcopus Parisiensis, in eadẽ ciuitate Theologicæ scholæ Rector, scripsit sermones per totũ annum, tam de Dominicis quam de festiuitatibus simplices, & ad declamandum populo habiles. Exhortationes etiam scripsit breuiter, præsbyteris ad curam animarum fideliter administrandam.

Caput xv.

An. Dom. 1100 Trith.

PEtrus Cantor Parisiensis, & ipse etiam Theologicæ scholæ Rector scripsit librum qui à sui principio, verbum abbreuiatum nominatur, magna vtilitate plenum. Scripsit etiam alium librum, quem vocauit Grammatica Theologorum, ad intellectum sacræ Scripturæ in multis locis satis vtilem.

Caput xvi.

Anno Domini 1140 Trith.

PEtrus dictus Abailardus, dialecticę peritiæ, immo omnium liberalium

lium artiū insignis, Theologicæ scholæ Rector, scripsit librum, quem vocauit Theologiam suam, & aliū quem appellauit, Scito te ipsum, & quædam alia, sed à Beato Bernardo Clareuallensi Abbate hæretica aliqua, in scriptis suis sensisse, conuictus est in Concilio Senonensi.

Caput xvii.

GIlebertus cognomento Porreta, ex magistro Theologicæ scholæ Parisijs, Pictauensis Episcopus, scripsit in Apostolum & in Psalmos. Commentatus est etiā in Boëthium de Trinitate, sed à Bernardo hæreseos notatus in Concilio Remensi, coram Eugenio Papa conuictus est. An. Dom. 1140. Trith.

ANNOTATIONES.

Trithemius hunc vocat Gilbertum.

Caput xviij.

IOannes Beleth, & ipse Theologicæ scholæ Rector Parisijs, scripsit summam de diuinis officijs, de personis, de temporibus, & multis alijs rebus lectori vtilia continentem.

Caput xix.

VValterus Insulis oppido Flandriæ oriundus, Magalonensis Episcopus, exposuit Psalterium limato sermone ad petitionem præpositi & clericorum Insulensis Ecclesiæ.

ANNOTATIONES.

Trithemius hunc Galterum vocat, sicut & sequentem quoque.

Caput xx.

VValterus dictus de Castellione Insulis oriundus, vnde est eius illud monosticum, Insula me genuit, rapuit Castellio nomen. scripsit gesta Alexandri Magni eleganti metro. Qui liber in scholis Grammaticorum tantæ dignitatis est hodie, vt præ ipso veterum Poëtarum lectio negligatur.

Caput xxi.

An. Dom. 1200. Trith. ALanus Insulis oriundus, liberalium artium peritus Parisijs Ecclesiasticæ scholæ præfuit, & ingenij sui monimenta relinquens, scripsit summam ad prædicationis officium vtilem. Et quia metro multum claruit,

scripsit

scripsit metricè Poëticen, excogitata materia de viro optimo, & in omnibus perfectissimo, quem librum vocauit Anticlaudianum. Scripsit & alium partim metro, partim prosa, quē vocauit, planctus naturæ. Scripsit & alium de naturis quorundam animalium.

Caput xxij.

PEtrus quidam de Riga cognomine, Remensis Ecclesiæ Clericus Heptateuchum duos libros Regum, Euangelia, etiam scripsit metrice, non solum Historicum sensum, sed etiam allegoricum in quantum potuit breuiter exprimens.

Caput xxiij.

MAthæus oppido Vindocinensi oriundus, scripsit metricè Thobiam, ad Bartholomæum Archiepiscopum Turonensem.

alios libros de ſpirituali ædificio, de ſcientia, de vanitate & Archa Noë. Expoſuit trifariè lamentationes Hieremiæ Expoſuit Canticum beatæ Virginis. Reſpondit cuidam, beatæ Virgini Mariæ, cum derogatione obloquenti, & calumnianti, quod virgo virginum diceretur. Expoſuit multos verſus, de Pſalmis compendioſe, Scripſit & alium librum, quem vocauit Didaſcalicon.

Caput xxvi.

Richardus & ipſe Clericus Sancti Victoris, prope Pariſios, vir religioſus, multa ſcripſit opuſcula, religioſis & ſpiritualibus conuenientia. Scripſit de duodecim Patriarchis ſumpto themate ab hoc verſu Pſalmi, Bēianim adoleſcentulus in mentis exceſſu, docens quaſi expertūs qualiter ad cōtemplationis gratiam poſſit aſcendere contemplatiuę vitæ quilibet ſtudioſus. Scripſit & alios ſex libros, de contemplatione ſumpto themate ab hoc verſu, Surge Domine in requiem tuam, tu & Archa ſanctificationis tuę, An D.114● Trith.

 tam

tam propriè & expresse prosequens vniuersa, quasi qui omnia legisset in libro experientiæ. Scripsit & aliud opusculum, quod appellauit, de exterminatione mali, & promotione boni, sumpto themate de illo versu, quid est tibi mare quod fugisti, &c. Scripsit & de verbis Esaiæ Prophetę, Omne caput languidum, egregium opusculum, quod appellauit, de statu hominis post lapsum. Scripsit & contra Iudæos & contra Iudaizantes nostros, de hac Prophetia Esaię: Ecce virgo concipiet. De mystico somnio Nabuchodonosor, sicut legitur in Daniele Propheta. Scripsit & de consideratione egregium librum de Psalmis, de verbis Esaię & alijs scripturarum locis plurima disseruit, omnia moraliter & subtilissime, in contemplatiuam vitam dirigens semper intētionem disputationis suæ. Scripsit & de Actibus Apostolorum, de lectione illa, Misit Herodes Rex manus, moraliter exponens quid significet captiuitas illa, & liberatio Apostolica. Scripsit & sex libros de Trinitate, non scripturarum auctoritate,

tate, ſed ratione procedens. In quo opere mirari poteſt cōiunctè humanū ingenium, quód couſque peruenire potuit vnius hominis ingenium.

Caput xxvij.

STephanus natione Anglicus, Pariſijs liberalium artium ſcholis pręfuit, inde Theologiæ ſcholæ Pręſidens, Theologiam celeberrime docuit. Totam ſcripturam primus medullitus & moraliter cœpit exponere in Pentateuchū, & in regū moralitates ſuas literis mandatas reliquit. Scripſit & in XII. Prophetas, ipſos moraliter & ſubtiliter ſecundum modum ſcholaſticæ lectionis exponens. An D.1209 Trith.

Caput xxviij.

MAnegandus ingenij ſui monimenta in expoſitione Pſalmorum, & Epiſtolarum Pauli poſteris reliquit.

ANNOTATIONES.

Manegundum appellat hunc codex m.ſ. Viridis Vallis.

Caput

Caput xxix.

Trith.

PEtrus Abbas Cluniacensis, scripsit ad diuersos, diuersas Epistolas, sententijs vtiles, & verborum venustate placentes. Scripsit etiam visiones & reuelationes quibusdam suo tempore ostensas.

Caput xxx.

An. D. 1110 Trith.

ANselmus secularium literarum & diuinarum valde peritus, & studiosus, ex scriptis sanctorum Patrū excerpens congruas sententias, totū vetus & nouum Testamentum interliniari & marginali glosa glossauit, op' valde vtile relinquens posteris doctrinæ Theologicæ studiosis.

Caput xxxi.

An. d. 1140 Trith.

PEtrus Lombardus Theologicæ scholæ Parisijs Præsidens, scripsit quatuor libros sententiarum, opus magnum, & arduum: quo opere vsq; hodie vel maxime vtuntur studia Theologorum. Inueniuntur etiam sermones aliqui, de diuersis solennitatibus ab ipso scripti.

Caput

Caput xxxij.

PEtrus dictus manducator Trecis oriund', studens vtilitati in Theologia studentium, omnes Historias veteris ac noui Testamenti breuiauit in vnam Historiam, quam vocauit Scholasticam, quæ in duas partes diuiditur à quibusdam. Inueniuntur etiam sub eius nomine sermones plurimi satis morales, diuersis anni festiuitatibus deputati. An.D.1160 Trith.

ANNOTATIONES.

Hic apud Trithemium est Petrus Ecclesiæ Trecensis presbyter.

Caput xxxiij.

ALter quidam Petrus, vt quidam putant, ille de Corbelio Senonensis Archiepiscopus, totum Apostolum exposuit subtiliter & copiose, appositis sanctorum Patrum sententijs, locis singulis conuenientibus.

Caput xxxiiii.

ALexander huius nominis Papa tertius, epistolas Decretales sui temporis in vnum codicem redactas consul- An.D.1168 Trith.

etiam Historiam, quam vocauit Orientalem, in qua multa expressit de rebus ibi gestis, ex quo occidentales loca illa primo armis vendicare cœperunt. Exposuit etiam diligenter errorem illum, quem induxit genti Arabum perditus ille Mahamas, in quo errore infelix illa gens vsque hodie pertinaciter perseuerat.

Caput xxxviij.

IOannes dictus de Abbatis villa, ex magistro Theologiæ Parisijs Archiepiscopus Bisantinus, & inde Romæ Episcopus Cardinalis, scripsit sermones tam de Dominicis, quàm de festiuitatibus, lectiones Euangelicas & Apostolicas breuiter exposuit, post hæc apponens sermones valde prolixos, tot inductis scripturarum sanctarum testimonijs, quòd vix possint memoriæ commendari.

Caput

Caput xli.

PEtrus eiusdem ordinis Prouincialis Franciæ, scripsit sermones de Dominicis & festiuitatibus ferè per totum annum, quibus multi vtuntur vsque hodie.

Caput xlii.

VIncentius eiusdem ordinis dicitur scripsisse quoddam opus magni ingenij & laboris, quod prætitulauit Triplex speculũ, historiale, allegoricũ & morale, ipsum historiale non solũ per sanctarum scripturarnm seriem, sed etiam per secularium historiarum ordinem vsque ad sua deducens tempora, multaque hincinde inserens studiosis lectoribus profutura. An.D.1240 Trith.

Caput xliij.

ALbertus & ipse ordinis Prædicatorum Coloniensis, domus eiusdem ordinis lector, vir vndecumq; doctissimus multa & scripsisse fertur & scribere, sed primam partem Postillarum eius in Lucam, tamen fateor me vidisse. Et vt salua pace ei⁹ dictum An.D.1280 Trith.

 sit,

ſit,ſicut à quibuſdã dicitur,dum ſubtilitatẽ ſecularis Philoſophię nimis ſequitur, ſplendorem aliquantulum Theologicæ puritatis obnubilat.

Caput xliiij.

VVilhelmus de ſancto amore,oriundus ex Burgundia, ſcripſit librum inuectiuum,& ordines tam fratrũ Prędicatorum quam minorum, conatus oſtendere per ſcripturas, Eccleſiam tales ordines non debuiſſe admittere. Reclamantibus aũt prædictis fratribus tam verbis,quam ſcriptis cũ etiam eidem magiſtro Vvilhelmo plurimi cõſentirent, ex ſtudijs partiũ orta contentione,ad ſedem Apoſtolicam appellatum eſt. Sed Papa de conſilio fratrum damnato prædicto magiſtro Vvilhelmo,cum ſuo opuſculo prædictos ordines approbauit.

Caput xlv.

IAcobus ordinis Prædicatorum, dictus de Aquino contra prædicti

magi-

magiſtri Vvilhelmi, de ſancto amore inuectiuum librum edidit opuſculũ ſubtiliſſimum, in quo eiuſdem Vvilhelmi errorem redarguit & confutat.

Caput xlvi.

ALexander natione Galenſis, liberalium literarũm & ſacræ ſcripturæ peritiſſimus, qui etiam Pariſijs Theologicæ ſcholæ publice præfuit, ſcripſit quæſtiones in quatuor libros ſententiarum, ſubtiliſſime diſputans. Dicitur etiam multa diſſeruiſſe ſubtiliter de concordia iuris diuini & humani, & de multis rebus alijs, ſtudijs Theologiæ conuenientibus. Ignoſcat lector ſi vel de huius opuſculi vel quorundam aliorum non proprie exprimo continentiam, quia non ex propriæ lectionis experientia, ſed auditu tantum hic loquor. An. D. 124 Trith.

ANNOTATIONES.

Alexandrum de Hales: hunc vocat Trithemius.

Caput xlvii.

An. d. 1283 Trith.

BOnauentura natione Italicus, & ipse ordinis Fratrum Minorum, qui etiam Parisijs Theologicæ scholæ præfuit, scripsit in quatuor libros sententiarum magistri Petri opusculum magnæ subtilitatis, quod sic incipit Flecto genua mea &c. Scripsit etiam aliud quod vocauit, Itinerarium mētis in Deum. scripsit & de decem præceptis. Respondit etiam breuiter calumnijs præfati magistri Vvilhelmi de sancto amore.

ANNOTATIONES.

Hic proprio nomine & cognomine dicitur, Eustachius Bonauentura, vt & apud Trithemium videre est.

Caput xlviij.

REmundus natione Prouincialis iuris peritissimus, generalis Prior ordinis Prędicatorum, scripsit Summā de casibus pœnitentialibus, audientibus confessionem, valde necessariam, quæ modo tam vulgata est vt à nemine ignoretur. Ad mandatum etiam Domini Gregorij compilator fuit il-

lius

lius codicis qui modo nouum ius appellatur.

Caput xlxix.

GRatianus Monachus Bononiæ, habitans codicem quem decreta vocant compilauit, ex ſanctorum Patrum, ſcriptis Romanorum Pontificum Decretis, diuerſorum Conciliorum ſtatutis, legibus etiam ſecularibus non omiſſis: ipſum opus per cauſas quęſtioneſque diſtinguens, cui maxime vacant iuris Canonici ſtudioſi. An. D. 1120 Trith.

Caput l.

PHilippus Cancellarius Pariſienſis, qui Theologicæ ſcholæ Pariſijs glorioſe præfuit, ſcripſit ſermones de ſingulis Pſalmis duos, vel tres, quibus vſque hodie multi vtuntur, qui prædicationis officio vacare voluerint.

Caput li.

THomas ordinis Prædicatorum Louanij habitans, ſcripſit vitam cuiuſdam ſanctæ mulieres in Hasbania, quæ vocabatur Chriſtiana. Scripſit etiam vitam cuiuſdam monialis de Aquiria Dominæ ſcilicet Lutgardis.

Caput lij.

An. Dom. 1270. Trith.

GErardus Monachus sancti Quintini in Insula, scripsit translationem venerandarum reliquiarum crucis & coronæ Dominicæ à Constantinopoli Parisios, quas reliquias piæ memoriæ Dominus Ludouicus Rex Francorũ, sibi ab Imperatore Cõstãtinopoleos acquisiuit. Scripsit etiam plurima miracula, quæ Beata Elizabeth, de Thuringia post mortem suam dicitur fuisse operata. Composuit etiam Antiphonas, & Responsoria eleganti dictamine in eiusdem sanctæ festiuitate cantanda. Neumas vero eisdem Antiphonis, & Responsorijs quidam frater Petrus Canonicus Sancti Autberti Cameracensis apposuit. Idem etiam Petrus Musicæ artis peritus, dulci modulamine & limato dictamine composuit plura cantica, quæ vulgo condictus vocant.

Caput liij.

GErardus ordinis Prædicatorum, lector domus Leodiensis, composuit

posuit tractatum religiosis valde vtilem, sumpto themate ab illo loco libri Regum, Præparate corda vestra Domino &c. septem dispositiones circa cor faciendas docens, multaque ad ædificationem pertinentia hinc inde de scripturis colligens.

Caput liiij.

VVibertus Tornacensis dicitur scripsisse Hodœporicon, primæ profectionis piæ memoriæ Domini Ludouici Regis Francorum, ad transmarinas partes.

Caput lv.

GAnfredus Tranensis, composuit summam de omnibus quæ continentur in Codice noui iuris, secundum ordinem Rubricarum ipsius Codicis, ordinans Rubricas suæ summæ.

Caput lvi.

SYmon Monachus Affligeniensis, breuiauit libros moralium Beati Gregorij in Iob, moralē expositionē

per totum opus beati Gregorij excerpens, & literæ libri Beati Iob aptè apponens: totum librum Beati Iob moraliter exposuit. Scripsit etiam idem Symon quosdam sermones, de Canticis canticorum. Scripsit & quandam visionem cuiusdam conuersi ordinis Præmonstratensis, de quodam Monasterio quod dicitur Postele. Collegit etiam excerpta quædam de sermonibus Beati Gregorij Papæ in Ezechielem, de collationibus Patrum, & de opusculo Richardi de duodecim Patriarchis.

Caput lviij.

VVilhelmus Monachus Affligeniensis, & ibidem aliquando Prior vitam Dominæ Lutgardis, à Fratre Thoma Latinè scriptam conuertit in theutonicum Rithmice, duobus sibi semper Rithmis consonantibus. Dictauit etiam Latinè quandam materiam satis eleganter, de quadam moniali Cisterciensis ordinis, quæ theutonice multa satis mirabilia, scripserat de seipsa.

Caput

Caput lviij.

HEnricus Bruxellæ, oriundus Monachus Affligeniensis calculatoriæ artis peritus, discordiam naturalis computi Lunæ & cycli Decemnouenalis, diligenter absoluens Calendarium, ita distinxit, vt positis secundum cyclum decemnouenalem suo loco primilunijs, ipse è regione non solum qua die, vel qua hora, sed etiam qua parte horæ singularum lunationum, singulis mensibus accensio contingeret, annotaret.

Caput lix.

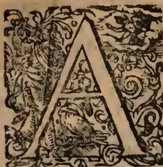
ALexander Dolensis, scripsit metricè librum quem doctrinale vocant, quo libro in scholis Grammaticorum magnus vsus est temporibus hodiernis.

Caput lx.

EBrardus Betuniæ oriundus, scripsit librum quem Græcismum vocant Grammaticis non ignotum.

hactenus de Viris Illuſtribus: quæ deinceps hinc ſequuntur an eiuſdem ſint nec ne, prorſus ignoramus. Sed quoniam Auctarij loco ad calcem illi in m. ſ. codicibus adiecta repperimus, hic non omittenda duximus, cum contineant nonnulla, quæ in præcedentibus vel aliter ſint, vel plane non ſint.

Caput primum.

NSELMVS Laudunenſis Scholaſticus, nouo expoſitionis genere vtriuſque teſtamenti ſcripturas gloſſa interliniari & marginali de Patrum ſcriptis breuiata elucidauit. Iſtud dictum eſt ſupra capitulo XXX.

Caput ſecundum.

SIllebertus cognomento vniuerſalis, gloſa continuata Pſalterium, alios quoque libros expoſuit. de hoc non eſt prædictum.

Caput

Caput tertium.

PEtrus Dialecticus, cognomento Abailardus, ſubtili abuſus ingenio aliqua conſcripſit, inter quæ excellunt liber Theologiæ, liber cuius eſt titulus, Scito teipſum. Compoſuit & metrico ſtylo hymnos in Monaſterio, quod vocatur Peraclitum, decantandos. De hoc dictum eſt ſupra capitulo XVI.

Caput quartum.

BErnard⁹ Abbas Clareuallis vita & doctrina præclarus, cōtra errores Petri Abailardi, ſcripſit ad Innocētiū Papā, ſcripſit librū de cōſideratiōne ad Eugeniū Papā. ſcripſit librū de libero arbitrio, ad AbbatēSanctiTheoderici. Expoſuit omelitico genere Cātica cāticorū, fecit tractat⁹ ſuper Euangeliū, Miſſus eſt Gabriel &c. Fecit tractat⁹ de duodecim gradibus humilitatis. Scripſit vitā Malachiæ Epiſcopi, qui ex Hybernia peregrin⁹ Romā tēdens Clareuallis obijt. Scripſit librum de diligendo Deo ad Hamericū Cancellarium Romanæ Curiæ. Scripſit commonitorium ad quendā adoleſcentē

Robertum

Robertum,qui de ordine Cifterciensi ad Cluniacenſem migrauit. Scripſit alia multa legentibus vtilia. De hoc dictum eſt ſupra capitulo IX.

Caput quintum.

ROobertus Abbas Tuſcienſis,ſcripſit ad Canonem Abbatem Sigebergenſem, librum multis ſcripturarum refertum myſterijs,quem intitulauit,de victoria verbiDei.Scripſit alium de diuinis officijs, De hoc non eſt eſt prædictum.

Caput ſextum.

VVilhelmus ex Abbate Monachus, aſſumptis vndecunque ſcriptis,ex Patrum compilationibus Epiſtolam ad Romanos expoſuit, De hoc fortè dictum eſt ſupra capitulo X.

Caput ſeptimum.

HVgo Canonicus Monaſterij Sancti Victoris Parienſis,vir religioſus & vtraque literatura apprime diſertus, ſcripſit de Sacramentis fidei Chriſtianæ.Quod opus pro ſui prolixitate in duos libros diſtinxit, primũ

per

per duodecim partes ad incarnationẽ vſque perducens, ſecundum per decẽ & octo partes in conſummationem omnium ab incarnatione incipiens. Scripſit quoque in Eccleſiaſten, in lamentationibus Ieremiæ, in oratione Dominica expoſitum. Scripſit librum de inſtitutione nouiciorũ, de ſimplici natura Dei. Scripſit in Ierarchia Dionyſij Ariopagitæ. Scripſit librum quẽ appellauit didaſcalicon. Scripſit librum ſoliloquiorum, ſcripſit librũ de perpetua virginitate Beatæ Mariæ. Scripſit alia quam plura quæ à quam pluribus pro ſui vtilitate tranſcriptione digna iudicata ſunt. De hoc dictũ eſt ſupra capitulo XXV.

Caput octauum.

GIllebertus cognomento Porrata primum Scholaſticus Pariſienſis, pòſt Pictauenſis Epiſcopus, in ſeculari ſcientia clarus, ſpiritualis etiam ſtudij feruore nihilominꝰ emicuit. Conſiderato quippe magiſtri Anſelmi Laudunenſis, gloſandi modo, quod videlicet nimia breuitate non niſi ab exercita-

tis in expoſitionibus patrum poſſet intelligi gloſam prolixiorem eoque euidentiorem fecit. Expoſuit itaque continnatim Pſalterium, Epiſtolas Pauli, Euangelium Iohannis. Super librum etiam Boëtij, de Trinitate nouũ opus, & ad ſua vſque tempora intemptatum modo expoſitionis materiæ autoris congruo conſummauit. In Concilio quoque Remenſi, quod ab Eugenio Papa celebratum eſt, contra quoſdam, qui auctoritates, quas in expoſitione ſua induxerat, minus intelligebãt ipſi, ſuum opus defendit. Hoc dictum eſt ſupra capitulo XVII.

Caput nonum.

LVcas Montis Cornelij Abbas, ad Milonem Epiſcopum Taruanenſem, ſuper Cantica canticorũ ſcripſit, De hoc non eſt prædictum.

Caput decimum.

CLarebaldus Atrebatenſis Archidiaconus, ſuper Boëtium de Trinitate, commentum fecit, vbi de quibuſdam Gillebertum Pictauenſem arguere, Petrum vero Abailardum condemna-

demna-

demnare,& Abbatem Bernardum cõprobare videtur. De hoc Clarebaldo nihil ſupra eſt ſcriptum.

Caput vndecimum.

PEtrus Longobardus Scholaſticus Pariſienſis, poſtea eiuſdem ciuitatis Epiſcopus, magiſtris ſui temporis, & ſcripturarum expoſitoribus eo maxime præferendus iudicatur, quod ingenio ſagaci & vſu aſſiduo tanta in exponendis ſcripturis luce claruit, vt pene magiſterio Doctoris nõ egeat, qui gloſarum ipſius lectioni animum intendere voluerit. Scripſit inter cætera magnum de Sacramentis volumen, vbi præcedentium Patrum ſententias eum ſane intellexiſſe, plane expoſuiſſe manifeſtum eſt, De hoc fortè prædictum eſt, capitulo XXX.

FINIS.